

מבית עלוני השבת

ר"ת	בעלזא	מו"ש	ער"ש	בא
6:12	5:50	5:34	4:19	ירושלים
6:08	5:46	5:36	4:33	בני ברק
6:09	5:47	5:33	4:22	חיפה
6:09	5:47	5:37	4:34	אשדוד
6:11	5:49	5:35	4:18	בית שמש
6:11	5:49	5:36	4:36	קרית גת

שנת תשע"ט לפ"ק

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

אם נא מצאתי חן בעיניך...ועשית עמדי חסד ואמת

זמני כניסת ויציאת השבת לשב"ק זו

זמני היום

העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת	העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת
ירושלים	4:19	5:34	6:12	תל אביב	4:33	5:36	6:09
אשדוד	4:34	5:37	6:09	אנטוורפן	4:40	5:56	6:11
מנשסטר	3:58	5:16	5:27	וינה	4:07	5:16	5:36
מונטריאול	4:17	5:23	5:46	טורונטו	4:46	5:50	6:15
לייקוואד	4:36	5:37	6:05	בלטימור	4:48	5:48	6:17
לוס אנג'לס	4:48	5:45	6:16	סאן פאולו	7:40	8:36	9:11

זמני היום לשב"ק זו

זמני היום

בא	הנגן	סו"ז קר"ש	סו"ז תפילה	חצות היום	מנחה גדולה	מנחה קטנה	פלאג המנחה	שקיעת החמה
ירושלים	6:35:15	9:11	10:03	11:47:17	12:17	2:50	3:55	4:59:32
תל אביב	6:42:23	9:15	10:06	11:49:06	12:49	2:49	3:53	4:56:01
חיפה	6:43:13	9:15	10:06	11:48:13	12:18	2:47	3:50	4:53:26
אנטוורפן	8:42:27	10:46	11:27	12:50:32	1:21	3:16	4:08	4:58:58
לונדון	8:02:18	10:05	10:46	12:08:46	12:39	2:33	3:25	4:15:37
מנשסטר	8:20:08	10:18	10:58	12:17:17	12:47	2:36	3:26	4:14:49
וינה	7:42:30	9:52	10:36	12:02:52	12:33	2:36	3:30	4:23:35
ציריך	8:10:32	10:22	11:06	12:34:05	1:04	3:09	4:04	4:57:58
מונטריאול	7:32:12	9:47	10:32	12:02:34	12:33	2:41	3:37	4:33:15
טורונטו	7:49:21	9:21	10:23	12:25:49	12:56	3:08	4:05	5:02:35
ניו יארק	7:19:09	9:41	10:29	12:04:22	12:34	2:51	3:51	4:49:52
לייקוואד	7:18:12	9:41	10:29	12:05:10	12:35	2:53	3:53	4:52:24
בלטימור	7:25:33	9:50	10:38	12:14:46	12:45	3:04	4:04	5:04:15
שיקאגו	7:16:56	9:37	10:24	11:58:50	12:29	2:44	3:43	4:41:00
לוס אנג'לס	6:58:56	9:30	10:20	12:01:20	12:31	2:58	4:01	5:03:58
סאן פאולו	6:30:49	9:52	11:00	1:14:45	1:49	5:11	6:35	7:58:29
מלבורן	6:11:05	9:49	11:02	1:28:11	2:05	5:43	7:14	8:44:54

לוח הלימוד היומי לשבוע הבא, נא להזכיר את הנשמות שלא הניחו אחריהם זשי"ק

הלימוד היומי

יום	תאריך	דף היומי בבלי	דף היומי ירושלמי	משנה יומית	הלכה יומית	עמוד יומי	רמב"ם פרק יומי
ז'	ו' שבט	מו	כב	ה,א-ב	תמכ-ח-י	חלק ג' מא.	איסורי מזבח ו'
א'	ז' שבט	מז	כג	ה,ג-ד	תמכ-ג,יא-ב	חלק ג' מא:	איסורי מזבח ז'
ב'	ח' שבט	מח	כד	ה,ה-ו	תמג-ד,ג-ב	חלק ג' מב.	מעשה הקורבנות א'
ג'	ט' שבט	מט	כה	ה,ז-ח	תמד-ג-ה	חלק ג' מב:	מעשה הקורבנות ב'
ד'	י' שבט	נ	כו	ה,ט-י	תמד-ו-ח	חלק ג' מג.	מעשה הקורבנות ג'
ה'	יא' שבט	נא	כז	ה,י-יא	תמה-א-ג	חלק ג' מג:	מעשה הקורבנות ד'
ו'	יב' שבט	נב	כח	ו,ב-ג	תמו-א-ג	חלק ג' מד.	מעשה הקורבנות ה'

לוח ימי הזכרון של יהודים שלא הניחו זשי"ק

ימי זכרון

ו' שבט	ר' אליהו משה ב"ר אברהם דוד בלוק
ו' שבט	הב' ברוך צבי ב"ר אפרים פישל יוסף כץ
ז' שבט	הג"ר יעקב יצחק ב"ר יוסף מפאפא נימן
ז' שבט	ר' דוד ב"ר ישכר דוב פרנקל
ז' שבט	ר' חיים צבי ב"ר פנחס אליעזר גודינגר
ז' שבט	ר' מרדכי יודא ב"ר יעקב קאפל צבי מנדל
ז' שבט	ר' משה ב"ר יקותיאל יודא בלס
ז' שבט	ר' שמואל ב"ר יעקב אשר אנשיל פריינד
ז' שבט	מרת צפורה ב"ר יהושע
ח' שבט	הרבנית שרה ב"ר זאב משה דיימנט
ח' שבט	ר' דוד ב"ר ישכר דוב פרנקל
ח' שבט	ר' יהודא דוד ב"ר אליהו חיים
ח' שבט	ר' משה נתן ב"ר צבי יהושע
ט' שבט	ר' יוסף ארי' ב"ר שמחה רייכנבך
ט' שבט	מרת גיטל ב"ר יחיאל יאקאב
ט' שבט	מרת חנה רבקה ב"ר חיים אליעזר גרוסמן
י' שבט	ר' יצחק אייזיק ב"ר יחיאל מיכל גרין
י' שבט	ר' פנחס ב"ר אברהם
י' שבט	מרת ח' ב"ר שמעון
י' שבט	מרת רחל ב"ר כתר'אל שלום פרידמן
י"א שבט	ר' אברהם ב"ר חיים גולדשטיין
י"א שבט	ר' דוד ב"ר יוסף איזקוב
י"א שבט	ר' מנחם מנדל ב"ר אלי' יושע גרינשטיין
י"א שבט	מרת יוכבד ב"ר לוי
י"ב שבט	ר' יצחק זעליג ב"ר שמעון חיים
י"ב שבט	מרת ריזל ב"ר יצחק איזאעל

הודעה משמחת

גבאי בתי מדרשים ישיבות וכוללים, יכולים לקבל במייל, את כל הגלינות של חסד ואמת לשנת תשע"ט!

במייל: shtfila@gmail.com

תורמים למען חסד של אמת וזוכים ליטועות!

אברכי כולל "שומע תפילה" יתפללו עבורכם 40 יום רצופים בכותל המערבי בעת רצון בחצות הלילה למסירת שמות לתפילה חייגו: **0722-81-85-82**

הַשְּׁלֵמָה הַסְּדֵרָה הַמְּבֻקָּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמִּשְׁתַּבְּחָת בְּרַבֵּי "שַׁבַּת טֵישׁ" בַּתְּנִיּוֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 330

פרשת בא, ו' בשבט תשע"ט

שַׁבַּת טֵישׁ

מתוך סדרת ספרי "שַׁבַּת טֵישׁ"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פְּנִינִים

בא אֶל־פְּרַעָה (י, א) - אם תוסיף את מספר האותיות בא שהוא בגימטריה 3, אל השם פְּרַעָה, יצא 358 = נחש"ה (החיד"א)

וְאֵת־אֶתְנִי אֲשֶׁר־שָׂמְתִי בָם (י, ב) - תחלה נפרע הקב"ה באלהי מצרים, שנאמר: "וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעִשֶׂה שְׁפָטִים". ומדומם בתבת ב"ם ראשי תבות באלהי מצרים. (מגדנות)

רְאוּ כִי רָעָה נָגַד פְּנִיכָם (י, ג) - מביא רש"י מדרש אגדה, כוכב אחד יש ששמו רעה, ופרעה ראה באצטגנינות פוכב דם עולה והוא עון העגל. וזה קורמו בתבות ראו כי רעה, שהן ראשי תבות: פוכב אחד יש ושמו רעה, ראה עון העגל. (מגדנות)

כִּי מִמֶּנּוּ נִקַּח לַעֲבֹד אֶת־ה' אֱלֹהֵינוּ (י, ד) - ממנו אותיות ממוזן, לרמוז לאדם שיש לו להשתמש במקומו לַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֵינוּ ולקיים בו צדקה ומעשים טובים. (הכין עזרא)

בְּאֲזֵנֵי הָעַם וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁ מֵאֵת רַעְיוֹנוֹ (יא, ב) - ראשי תבות ואברהם, לרמוז לדברי רש"י: "שלא יאמר אותו צדיק אברהם 'ועבדום וענו אותם' קנים בהם, 'ואחרי'כן יצאו ברבש גדולי לא קנים בהם". (שמנה לחמו)

הוּא לְבָדוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם (יב, טז) - מכאן רמז לימי בד"ו שלא יחול בהם פסח לעולם. לְבָדוֹ ראשי תבות לא בד"ו. (דעת זקנים)

מִה הַעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם (יב, כו) - בהגדה של פסח נאמר פסוק זה על הבן הרשע, שאמר לָכֶם וְלֹא לָנוּ. וְרָמַז לָזֶה, כִּי תְבוֹת אֵלוּ בְּגִימַטְרִיָּה 634 כְּמִנְיֹן זֶה בֶּן רָשָׁע. (מגדנות)

קוֹמוּ צֵאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי (יב, לא) - הַצֵּדִי דְגוּשָׁה, שִׁפְרָעָה קָרָא בְּחֻזְקָה שִׁיִּצְאוּ מִמִּצְרַיִם. וְרָאשֵׁי הַתְּבוֹת קוֹמוּ צֵאוּ הֵן ק"ץ, לרמוז שהגיע קץ גְּלוֹת מִצְרַיִם אַחַר 190 שָׁנָה. (שפתי כהן)

תּוֹרָה אַחַת יְהִיָּה לְאֶזְרָח וְלִגְרַר הַגֵּר (יב, מט) - ראשי תבות אליהו. לרמוז, שְׁלֻעָתִיד לְבוֹא כְּשִׁיבּוֹא אֱלֹהֵיו וְתִבּוֹא הַגָּאֻלָּה, תְּהִיָּה תּוֹרָה אַחַת בְּיִשְׂרָאֵל בְּלִי מַחְלָקוֹת. (שמנה לחמו)

סְפוּרִים בַּפְּרָשָׁה

וַיְהִי חֹדֶשׁ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּמַּשׁ חֹדֶשׁ (י, כא)

אמרו חז"ל, שבששת ימי מפת חשך מתו הרשעים שבגם ישראל ונקברו בלי ידיעת המצרים, שלא יאמרו שגם ישראל לקו. פעם, נודע לרבי חיים מצנזר על יהודי אחד שהסיג את גבול רעהו ושכר את בית המזיגה שהלה היה חוכר בקביעות, לאחר ששלם מחיר גבוה יותר ממנו. קראו רבי חיים אליו והוכיחו על מעשהו הנפשע, אך מסיג הגבול הצטדק וטען שהחוכר הקודם הוא רשע ופושע וישראל ו'מצוה' לקבר אותו. אמר לו רבי חיים: "מי אמר לך שמצוה היא לקבר את הרשע? אם מצוה היא, מדוע נאמר על עם ישראל שהיו עירם ועריה ביציאת מצרים, ורק בזכות דם פסח ודם מילה נגאלו, והלא היתה להם המצוה של קבורת המתים במפת חשך? ומכאן ראה, שאין קבורת הרשעים מצוה". בסיומו את תוכחתו, צוה עליו רבי חיים להשיב את החכירה לחוכר הקודם, כדי שלא יבלע לו. מספר, שפאשר שמע זאת רבי ברוך מגורליץ בנו של רבי חיים מצנזר, הגיב ואמר בקריפות דרופו: "אמנם אין מצוה לקבר רשעים שכתב מתו כמו שהיה במצרים, אולם מצוה לקבורם חיים..."

וְלִכְלַכַּנִּי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחְרֹץ־קִלְבִּי לִשְׁנוֹ (יא, ז)

המגיד מדבנא, רבי יעקב קרנץ, נודע בדרשותיו הנלהבות ובמשלים הקולעים ששלב בדבריו. פעם נקלע לקהלה רפורמית בגרמניה והתבקש לשאת דברים בפני קהל המתפללים, אך ראשי הקהל התנו עמו שלא לשלב בדרשתו פסוקים, אלא לענגם במשלים ומעשיות בלבד. נענה המגיד ואמר: "מעשה במלמד דרדקי שיצא לטיל עם תלמידיו שהצטיינו בלמודם. טרם יצאו, אמר להם המלמד שאם יתקלו בדרךם בכלבי חוצות, אין להם מה להתירא מהם, כי סגלה גדולה היא לומר את הפסוק 'ולכל בני ישראל לא יחרץ־קלב לשנו' ושוב לא תהיה לבלבים שליטה עליהם. עברה שעה קלה ולפתע התנפל עליהם עדר של כלבים עזי נפש שגנחו עליהם בגניחות רמות וחרצו עליהם שני טרף. נשא המלמד את רגליו ונמלט מן המקום, וכך התלמידים ברחו בעקבותיו. כשהגיעו למקום מבטחים, תמוה התלמידים בפני רבם על שלא השתמש בסגלה שנתן להם ולא קרא בקול את הפסוק להגרתת הכלבים, ובמקום זאת ברח בפחד ואימה. הצטדק המלמד ואמר: 'צודקים אתם תלמידים יקרים, אולם מה היה בכחי לעשות? הרי הכלבים לא הניחו לי אפילו לומר פסוק אחד...'".

וְהִיָּה לְאוֹת עַל־יְדֻכָּה וְלִטּוֹטְפַת בֵּין עֵינָיָהּ (יב, טז)

אחד ההבדלים בין תפלין של ראש שהן כנגד המוח לשל יד שהן כנגד הלב, שבראש ישנן ארבעה בתים וארבע פרשיות נפרדות, ואלו בתפלין של יד יש רק בית אחד וכל הפרשיות נכתבות יחד. נתן ללמד מכאן מוסר השכל גדול, שבענינים הנוגעים בראש, בדיעות ושיטות שונות, מתר להיות חלוקים זה מזה, כדברי חז"ל כשם שאין פרצופיהם שונים כך אין דעותיהם שוות. אולם בעניני היד, פאשר מדבר במעשים ופעולות, אז צריכים להיות באחדות זה עם זה ולפעול יחד להגדיל תורה ולהאדירה, לקדש שם שמים.

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 4.19 צאת השבת 5.34 רבנו תם 6.12

לקבלת הגיליון והנחמת
דוא"ל: 5806777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו
לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה שמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אחיו. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה, ולע"נ מרת רחל בת אניה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט. ולרפואת הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי' בתושח"י

היה היה

ולמען תספר באזני בנה

עם הסתלקותו של רבי משה לייב מססוב לעולם שכלו טוב, נותר בנו רבי יקותיאל שמלקא יתום צעיר לימים ללא אב ומורה דרך. לאחר שעברו עליו כמה שנים ועמד על דעתו, החל רבי יקותיאל שמלקא לכתת את רגליו במסע בין צדיקי הדור, כדי לקבל לקח מפייהם והדרך בעבודת ה'. תחלה, פנה אל זקן צדיקי הדור, ה"אזהב ישראל" מאפטא, וכאשר שמע הצדיק כי בנו של רבי משה לייב מססוב קרב ובא אל מעונו, קם ממקומו ברב חרדה, לבש את בגדו המיוחד לראש חדש, צוה להעמיד פסא מכבד בסמוך לכסאו, ואף להעלות נרות ולערוך שלחן פראוי לאורח הדגול.

כשנכנס רבי יקותיאל שמלקא וראה את כל החרדה שחרד ה"אזהב ישראל" לכבודו, לא ידע את נפשו ועמד נבדד ותוהה. כשראהו הצדיק מאפטא במבוכתו, נענה ואמר לו: "תנוח דעתך, אורח יקר. דע לך שאת כל הכבוד הזה לא עשיתי אלא בשביל אביך הצדיק רבי משה לייב, שרק בזכותו זכיתי להתקרב ולעבד את ה' באמת ובהמיוס", והוא החל לגולל את קורותיו בימי צעירותו עד שהפך לאחד מתלמידיו של הרבי ר' אלימלך מליזנסק.

בעודו אברך צעיר בשנים, כבר התפרסם ה"אזהב ישראל" כגאון אדיר ובקי בכל חרי תורה ותהי ראשית רבנותו בקהלת קולבסוף. שם ישב על מי מנוחות והתמסר כל כולו ללמוד התורה בהתמדה נפלאה, כשאין לו אלא דל"ת אמות של הלכה ולמוד התורה. יום אחד, התדפקו על דלתו שני אורחים בלתי מקרים, אנשים של צורה אשר הפרת פניהם ענתה בהם כי אינם יהודים פשוטים. מהר הרב להכניסם לביתו ובכבדם במאכל ומשקה, כדי להשיב את נפשם משלטול הדרך. לאחר זמן מה, החלו השנים לשוחח ביניהם בענינים נסתרים והרב פנה לתלמודו כמימים ימימה. מדי פעם הגיעו לאזניו קטעי אמרות ודבורים שמימים שפגי האורחים, אולם הוא לא שם לבו אליהם והפטייר לעצמו: "אני אין לי עסק בנסתרות, אלא רק בתורת ה'". שעות ארוכות עברו עליהם, הוא עסוק בתורתו והם עסוקים בשיחותיהם העמוקות ברוי תורה ואש מלהטת סביבם. בתחלת הלילה, ועלו שני האורחים על יצועם שהכין להם המארח, ועם חצות הלילה השכימו לעסוק בתורתם ועבודתם עד עלות השחר, כאשר מנגד ישב הרב ועסק בתורתו בדברו הוא, אך מדי פעם הפנה אוזנו לשמע את דבריהם המעלפים בפסירים. השחר עלה והאנשים נפרדו לשלום ופנו לדרךם.

הגיעה עת התפלה, וכאשר החל ה"אזהב ישראל" את התפלה, חש לפתע אור גנוז במדעיו ואיורה עלאית מעטרת את סביבו, תופעה שלא הספין לה מעולם. תפלתו היתה בהתעלות עצומה מעין עולם הבא, והוא הבין שהענין קשור להופעתם של צמד האורחים בביתו, אולם זהותם לא היתה נהירה לו. גם בשעת הלמוד שלאחר התפלה חש הרב בהארה נפלאה, והוא החל להתחרט ולהתנחם מדוע לא ברר את זהות האורחים ולא תהה על קנקנם פראוי. ימים חלפו וזכרם של שני האורחים לא מש מלבו של הרב, אולם לא עלה בידו לברר את זהותם.

לאחר פשויעים, התעמק הרב בסגיה סבוכה ואמץ אל כל חושיו כדי למצא מסלה בדרך העקלקלה. מרב התאמצות עלו אנלי זעה במצחו, והוא הסיר מעל ראשו את פובעו הרבני ואת מעילו העליון ויצא אל מרפסת ביתו כדי לשאף אויר ולסדר את מחשבותיו בענין הטרור את מוחו. בעודו עומד בחוץ, קלטו אזניו אופני מרפבה שעברה ברחוב הסמוך. להפתעתו, גלה בה את שני האורחים הנסתרים שהתארחו במעונו זה מכבר. בחץ מקשת יצא הרב מביתו, החל לרדף אחר המרפבה והשיגה אחר עמל רב. "שלום עליכם, אורחים נכבדים!" קרא אל המרפבה ובקש מהעגלון להאט את נסיעתו. "האם אוכל לכבד אתכם בדבר מה?" שאל הרב והלכו נענו בחיוב ובקשו לקבל ממנו מיני מאפה לסעד את לבם. מרב התלהבות, לא זכר ה"אזהב ישראל" כי מכהן הוא קרב בישוףאל ועומד הוא עתה ברחובה של עיר ללא מנבעת וללא מלבוש עליון, אולם הוא לא חש מאומה, אלא רץ אל חנות הסמוכה, רכש שם מיני מאכל וחישי מהר חזר אל המרפבה. אך לצערו גלה, כי זו לא נותרה במקומה אלא הפליגה לדרךה.

על אתר חזר הרב לביתו, נטל בחפזה את פובעו ומעילו, טליתו ותפיליו, נפרד מקני ביתו והחל לרוץ אל הדרך הראשית היוצאת מן העיר. לאחר שעה ארפה של ריצה בהולה, עלה בידו להשיג את העגלה ולאחר הפצרות רבות, נערתו הצדיקים להעלותו עמם ולצרוף לנסיעתם. בהמשך המסע, עצה המרפבה באחד הפפרים הסמוכים, שם ירדו הנוסעים לתפלה ולאחר מכן בקשו מהרב לחזור לביתו, אלא שהוא התחנן על נפשו להרשות לו להתקרב אליהם ולהינות מזיונם. אולם השנים סרבו ואמרו: "רואים אנו את מסירות נפשך, אולם עליך לנסע אל חצר הקדוש בליזנסק לשאב מבראו של הרבי ר' אלימלך, ושם תמצא את אשר אותה נפשך".

"מי היו שני האורחים הספלאים שהתארחו במעונו?" סים ה"אזהב ישראל" מאפטא את ספורו באזניו של רבי יקותיאל שמלקא מססוב, "היו אלו הצדיקים המפורסמים רבי לוי יצחק מברדיטשוב ואביך רבי משה לייב מססוב. בזכותם זכיתי להתקרב ולחסות בצל כנפיו של הרבי ר' אלימלך וליהנות מזיו אורו, ועכשו תבין מדוע בה הרבה אני מכבדך בזכות אביך הצדיק".

מאורות

הרב הקדוש רבי **משה לייב מססוב זצ"ל** ליום ההולא ד' בשבט תקס"ז

צדיק ופועל ישועות, ותלמידו המכהק של רבי שמלקא מניקלשבורג. התפרסם במצות פדיון שבויים שעסק בה כל ימיו וכתת רגליו למרחקים כדי לשחרר נדפאים ממאסר. דמותו היתה מעלפת במסתרים ותלמידו רבי צבי הירש מזידיטשוב אמר עליו את הפסוק: "ביום דרךך ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נדעו". מפרסם היה במדת השמחה וברקיעו הנפלאים, אותם למדו אליהו הנביא, כפי שהעיד בעצמו. שגור היה על פיו לומר על דברי חז"ל "שערי דמעות לא ננעלו", שמדת השמחה גדולה יותר ובוקעת מחצות ואין דבר שעומד נגדה. בלי שבת קדש נהג להביט בפני האנשים שבבית מדרשו, ולא היה מקדש עד שהיה ממיר בדעתו שהוא פחות בדרגתו יותר מקבל. פעם, הכיר באחד מבאי בית המדרש שהוא חוטא ופושע גדול, רע לשמים ורע לבדיות, ולא היה יכול לקדש, כי לא מצא דבר מה שהוא בדרגה נמוכה יותר מהחוטא. לאחר שהתבונן בעצמו אמר: "הרי אם הייתי חוטא כה גדול, כלום הייתי הולך אל בית המדרש?!" ובקב הוכיח לעצמו שאף יהודי פושע זה, חשוב הוא יותר מקונו. בביתו גדלו לדים מפי שחין והוא טפל בהם במסירות ובנידוי קדושות כחש את פצעיהם. פעם אמר, שמי שלא מסגל למצב כפיו וצבעו וחיבורה של ילד יהודי, עם השחין והמגלה שונים מקונו, לא הגיע לחצי המדה של אהבת ישראל! רבי דוד משה מטשורטקוב אמר פעם, שלבו מתמוסס בקרבו מודת אהבת ישראל של רבי משה לייב.

יוסיף דעת

המכה השמינית היתה מכת ארבה, בה אכלו החגבים את עשב השדה ולא נותר כל ירק בעץ ובעשב השדה בכל ארץ מצרים. לדעת האבן עזרא, פשת הארבה גם בגבול ישראל וגם הם סבלו ממכה זו וגם שאר המכות היו אצלם, אולם הרבנים מנרש שכל המכות לא באו על ישראל חוץ ממכת כינים, אך לא יציעו אותם, וכך משמע ממדרשו חז"ל שכל המכות לא באו על ישראל. מדוע נעשו המצרים בארבה? מבואר במדרש "מפני שמנו את ישראל חרטים ושעורים, לפיכך הביא עליהם ארבה ויכלו כל מה שורעו להם ישראל". בשעת המכה, המליחו המצריים חגבים רבים לאכילה, אולם כאשר התפלל משה להסיר את המכה, פרחו גם החגבים המלוחים ולא נותר מהם זכר, ובמדרש ביארו זאת על פי הפסוק: "לא נשאר ארבה אחד", שאפילו מה שהיו בקדירות וחביות מלוחות, פרחו והלכו להם. הרמב"ם מביא בשם רבנו חננאל, שאז שהתפלל משה להסיר את מכת הארבה ממצרים ועד היום הזה, מעולם לא נכנסו החגבים למצרים. עשרה מיני חגבים בתנ"ך: ארבה, גבי זקם, חב, חמל, חסיל, חול, נקע, סלעם, צלצל. כאשר החגבים מתאגדים ללהקות גדולות, הם נקראים "ארבה". לחגב אין דם רק לחלחית ולכשרו אין דין של בשר וחלב. לחגב אינו זקוק לשחיטה ולכן הוא מוזכר בתורה לאחר דיני דגים שגם כמות אינם נשחטים. בגמרא מובא, שהקב"ה ברא לו קרינים רכות, מפני שעיניו תלויות בקרינו ואם תישברנה קרנותיו בחיותו בין העצים, יסתאם. הוא נחשב סימן קללה שמוזק לשדות, ונחלקו חכמים אם מברכים על אכילתו. על גופו של הארבה מסומן האות ח' ומובא במדרש הגדול שהוא כלי לרמז שהוא חילו של הקב"ה, שנאמר "אשר אכל הארבה היקל והחטיל והגסו חילי הגדול אשר שלחתי בקם". הארבה כשר לאכילה, אולם המסורת ליהויה החגבים הכשרים השתמרה רק בתיומן ובצפון אפריקה, ושם היו אוכלים אותו צלי ומבושל, וה"אור החיים" הקדוש אסר את אכילתם.

השומר לך אלתספך ראות פני

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ולמען תספר - אכן כוננת הכתוב הוא, כי בא ה' להודיע כי אין תכלית הכנה בהקאת האותות בקרבך לעשות נקמה בפריעה, אלא לחזק האותות שהם עקר האמונה בלב ישראל, כדי שיהיה רשום בל ישיבך לנצח, כי כשיהיה בקרבך של פריעה יהיה בזכרון בני ישראל לעולם ועד, והכונה על דרך אומרים ז"ל במסכת חלין בדיון בן פקושה, כי אם יהיו בו שני דברים המפלאים יהיה מזרז תמיד וכשיקראו שאוכלו בלא שחיטה לא יחשדוהו, כי מזרז הוא ביניהם, כי תהי' תמידי מזרז יחידיו אינשי. והנה באמצעות הפלא שיקלא ה' להודיעם כי הוא שולט ברוח ובמים ובקשר ובבעלי חיים ובאש ובאוויר וכדומה אין זה מספיק שיזכר הדבר בתמידות לעולם לחקק האמונה, אלא באמצעות היות הפלאה שניה, כי יפלא ה' לקרע את פריעה ועבדיו להשקותם כפוסת לענה, מה שלא היה כן לכל גוי:

ולכל בני ישראל וגו' - עוד נתפון לרמוז לו, כי דקא במקום שיהיו כל בני ישראל, פרוש, כלם יחד יהיו ישראל, לא יחריץ כלל וגו', זה לך האות כי אין זו אתם. אבל אם לא יהיו כלם בני ישראל ויהיה ביניהם איש מצרי, יחריץ כלב לשונו. הא למדת, כי יראה שם משחית, והכונה בזה לומר לו כי לא תועיל ערמה לבבורות להקלט, שהגם שיתחבאו הבבורות המצרים בו ישראל לא יקלטו באמצעות זה, וכן אמרו רז"ל:

בעבור זה - אולי שרמו בתבת זה י"ב מצות הרשומים בחג הפסח, ג' דברים פסח מצה ומרור, והגדה, וז' ימי החג, וקדוש יום א' וב' הרי י"ב כמספר ז"ה, והוא אומרו בעבור זה עשה וגו', והגם שז' ימי החג לענין תרי"ג מצות אינם נמנים לז' מצות:

דברי הימים

בה שבט תרנ"ב, נסגרה ישיבת וולוז'ין לאחר 90 שנות פעילות, עקב דרישת שר ההשכלה הרוסי להכניס בה את לימודי השפה הרוסית. הישיבה נוסדה בידי רבי חיים מוולוז'ין תלמידו הקרוב של הגר"א מוויילנא, ובמשך כל שעות היממה נשמע בה קול התורה. הנצי"ב מוולוז'ין הודיע כי בתורה הוא פשרות וסגר את מפעל חייו במסירות נפש.

יום זה הוא תענית צדיקים על פטירת הצדיקים (בני לוי או אלדד ומידד) שהיו נימי יהושע, ועל שהתעצלו בהספד על פטירת יהושע ורגש עליהם הר געש להורגם.

בו' בשבט ש"ט, נפטר המדקדק המפורסם רבי אליהו בחור, שכתב ספרים רבים על מסורת הקריאה, דקדוק לשון הקודש ועוד. הוא היה גם מראשוני מחברי הספרים באידיש ואחד מספרי הסיפורים שכתב באידיש נקרא 'בבא בוך' ומאו השתרש בפי העם לומר 'באבע מעשיות'...

בילקוט שמועני מובא, שפטירת משה היתה ביום ז' בשבט ולא בו' באדר, אולם על פי חז"ל נפטר בו' באדר, ולפי זה כבר בו' בשבט הסתלק ממנו צלמו.

יש נוהגים לקרוא ביום השלישי של פרשת בשלח את פרשת המן שניים מקרא ואחד תרגום, ואומרים בשם רבי מענדל מרימינוב שהיא סגולה לפרנסה.

בט' בשבט ה'קל"ו, נפטר רבנו נסים גירונדי, הר"ן, מגדולי הראשונים ומפרשי הר"ן והתלמוד. ספר תורה שלו שכתב בעצמו שרד עד היום והוא אחד מספרי התורה העתיקים שנשתמרו עד היום. אולם יש טוענים שהספר אינו שלו.

פקח גדול היה ר' מנחם דוד הסוחר ומקמה גדול בהנדסה ובתכנון בניה. על בנייתם של מבנים רבים פקח ר' מנחם דוד ואת מלאכתו בצע בזהירות מרביית, בידעו כי אתריות גדולה מטלת על כתפיו. לדיקו ונסיונו הרב יצאו מוניטין ורבים העדיפו לשכר את שרותיו בתכנון ופקוח מפעלם, ומוכן גם שהתשלום על עבודתו היתה יקרה אך כדאית.

יום אחד, נגבה שמועה לאזניו של המהנדס היהודי, כי הצאר ניקולאי מבקש להקים גשר רחב ומדים בקרבות של אחת מערי רוסיה, וכל מי שרואה את עצמו מתאים לעבודה רבת הקף זו, זכאי לנסות לגשת אל המכרז הפומבי ולהציע הצעה משלו. הזוכה המאשר יקבל לידיו את התפקיד הנכסף לפקח על עבודת הקמת הגשר גדל הממדים ויובל להשליש בכיסו כסום גדול בסיום העבודה. נכנס ר' מנחם דוד לעבי הקורה, ביר אצל יודעי דבר על תהליכי רשום המכרז, אסף נתונים וחקר אודות הצאר ותכניותיו, ולבסוף נגש בלב הולם אל המכרז.

דאגה עמקה לוזה את ר' מנחם דוד, בידעו כי עליו לעמד מול הצאר העריץ ששמו בלבד הטייל חלחלה בלב רבים מבני המדינה. מפרסם היה המכרז, כאשר סימו להקים את אחד הגשרים הגדולים ברוסיה והצאר הגיע לבדק מקרוב את הגשר ומדת חזקו. הצאר היה בקי בעצמו בתכנון ובניה ולאחר שבדק את הגשר החדש, הביע את התפעלותו מיפיו של הגשר כמו גם חזקו ויציבותו, והוא הזמין את המהנדס אל ארמונו כדי לקבל ממנו מדליה אישית פאות הזקרה. בפיק ברפים עמד המהנדס אל מול הצאר ופחד אימים אפף את כלו. הגיעו הדברים עד כדי כך, שהאיש אבד את יכלת הדבור שלו מרב אימה משתקת ומאז הפך לאלם עד סוף ימיו.

את כל זאת ידע ר' מנחם דוד, אולם לצד זאת ידע גם, כי עתיד הוא להרויח הון רב מבצוע המלאכה הנדרשת, ולכן החליט להגיש את הצעתו. לא עברו ימים מרבים ור' מנחם דוד התבשר כי הצעתו מצאה חן בעיני הצאר ויועציו, ומלאכת הקמת הגשר הוטלה על שכמו. החל ר' מנחם דוד במלאכתו בקדחתנות, כנס סביבו פועלים מנסים רבים, שרטט תכניות ומפות מפרטות, רכש את חמרי הגלם הנדרשים והפריזקט יצא לדרך.

עברו חדשים מספר, העבודה מתנהלת בקצב מזרז לשביעות רצונו של ר' מנחם דוד, אך כשבדק יום אחד את התכניות ואת הגשר שהלך וקדם עור וגידים במהירות, חשכו עיניו. התברר, כי בלי משים טעה טעות חמורה ואם הגשר ימשיך להבנות על פי התכנית הקיימת, אזי קריסתו היא ענין של זמן. עמודי התוך לא יוכלו לשאת את המשא הכבד של הגשר ובקבות הימים הוא עלול לפל תחתיו.

"מה עושים עתה?" הוגיע ר' מנחם דוד את מוחו לשוא. "אם אבקש עתה לשנות את תכנית הגשר, עלול הצאר להרגני או לשלחני לארץ גזרה, ואם אמשיך בעבודה, הסכנה בפולה ומכפלת". הסתובב ר' מנחם דוד בפחד ודאגה ולא ידע את נפשו מרב מבוכה.

"למה נבלו פניך?" התענין אחד מידדיו, שראה את פניו ואת יגונו של ר' מנחם דוד. "הגשר עלול לפל והוא עלול להפיל גם אותי עמו", השיב ר' מנחם דוד וגולל לידיו הטוב את עסק הביש של הגשר ובניתו. ידידו היה מחסדין של רבי ישראל מסטולין, ועל אחר הציע להברו לנסע אל רבו ולספר לו על צרתו הגדולה. הרעיון היה נראה מפרך מעקרו בעיניו של ר' מנחם דוד, שהרי מה לו לרבי עם תכניות בניה והנדסה? אולם בטובע הנאחז בקש נסע אל הרבי וכשראה את עיניו הרבות והרחמניות שפך לפניו את כל לבו וספר לו על צרתו הגדולה.

האזין הרבי לספורו ולאחר מכן בקש את תכניות הגשר ועין בהן ממשכות, למרבה פליאתו והשתוממותו של ר' מנחם דוד. לאחר זמן מה, נטל הרבי עט בידו, מתח פמה קוים בתכנית הפרושה לפניו ואחר אמר לר' מנחם דוד: "עכשו התכנית משלמת ומעלה, אין בה שום תקלה ובקצרת ה' תוכל להקים את הגשר קראוי ולמצא חן בעיני הצאר". ר' מנחם דוד עמד מפה תדהמה, ומהר אל הצאר כדי להראות לו את התכנית המתקנת ולבקש אשר להמשך העבודה ששנעצה ביניהם. עין הצאר בתכנית ואמר בפליאה: "פלאי פלאים! תכנית זו תקנה ביד מהנדס גאוני וחיפץ אני להפגש עמו". כששמע הצאר כי המהנדס אינו אלא הצדיק המפרסם מסטולין, חזר שוב על בקשתו להפגש ולשוחח עמו פנים אל פנים.

בטוח היה ר' מנחם דוד כי הרבי ישמח לנחל פבוד מלכים בארמון הצאר, אולם למרבה הפלא סרב הרבי להפגש עם הצאר הרשע שהרבה להצר לישראל והוא לא אבה לפגם את עיניו בהביטו על רשע כמותו. אולם, כדי שלא להעלות את חמתו של הצאר ולא לפל ברשתו, יצא הרבי מביתו והסתתר במקום רחוק ומבודד, שם המתין עד יעבר זעם. רק לאחר תקופה ארוכה, בה הספיק הצאר לשכח את המאדע בלו, שב הרבי אל מעונו והמשיך להנהיג את עדתו ברמה, לאחר שסרב לראות את פני הרשע, עליו אמרו צדיקים שהוא בבחינת קלפת עם מלק, כן יאבדו כל אויביו ה'.

משבח

מטעים

ולמען תספר באזני בנה ובנה בנה (א.י.)
 כתב הרמב"ם, שיש לעשות שנייים בליל הסדר כדי שיראו הבנים וישאלו, והוא מונה שלשה דברים: לחלק להם קלויות ואגוזים, לעקר השלקון קדם שיאכלו ולחטף מצות זה מזה, ודברים אלו רמזיים בטעמי המקרא שבפסוק זה: פזו - לפזר קלויות ואגוזים, תלישא - לחטף ולתלש המצות, קדמא ואזלא - להקדים ולעקר השלקון לפני הסעודה, כדי שתספר באזני בנה ובנה בנה, (ובחיי צדק)

בנערינו ובקנינו... בבנינו ובבנותנו (י.ט.)
 בבנינו ובבנותנו בטעמי קדמא ואזלא, הקדמא בני ישראל ויצאו לפני זמנם ממצרים, מפני שרבו הבנים השלים את השעבוד... (אהבת ישראל)

בעצם היום הזה יצאו (יב.מא)
 תבת יצאו בטעם תביר שתרגמוו שבור, כדי לזרז למדת הגנה שבזכותה יצאו בני ישראל ממצרים: כמובא בפרשת... (המאיר לארץ)

והגדת לבנה ביום ההוא לאמר (יג.א)
 הו"ל דרשו פסוק זה על תנו הרביעי שבהגדה, שאינו יודע לשאל ולכן תבות והגדת לבנה מטעמות בטעמי מנה יקח קטן, כדי לרמז על בן זה שהוא בבחינת נופל ועל האב ללמדו ולקפח, בבחינת את פתח לו, (ברכת אברהם)

מדגש

פעם אחת, הגיע תלמידי חכם עני אל ה"אור החיים" הקדוש ובקש נדבה, הסמיך הרב אך התנה עמו שיפרט בפניו כלים בתנ"ך בהן מופיעות אותיות זהות בזו אחר זו, החל בחכם למנות את כל התבות לפי סדר א"ב (עשר מהן בפרשתנו), אך אמר שהאות ע' לא נמצאת בפסוק, ואילו הן התבות: ומקללה אאר, בבנינו ובבנותנו, מעקה לגגה, אודדו, היום ההוא, והשתחוילי, מזוות ביתך, חח ונום, והיו לטטפת, ובהרת בחיים, וככה תאכלו, אשר התעללתי, וישאלו ממצרים, הנני מביא, מרעמסס, הפך עליו, בחצרות, חלקת מחקק, עלימריים, פששמאות, לפני האות ת' בקש את נדבת הרב ואחר שקבל אמר "נתון תמן לו" הרי כאן שתי נתינות... והרב הכפיל את נדבתו, אפשר להוסיף גם את האות ע' הכפולה בתנ"ך בתבות יערי, התרעעה, מרעע ועוד, אך החכם לא הזכירם, כי אינו בתורה רק בנ"ך.

ממלח

שופט אחד היה מפרסם בנוטל שחד, באו אליו פעם יהודי וגוי למשפט, ושניהם שחדוהו בפתר טרם התגבשו לדיון, כשעמדו השנים לפניו, לא ידע השופט לטובת מי להטות את הדיון ולכן דחה את מועד פסק הדיון, כשיצא מבית המשפט אמר היהודי: "עכשו הבנתי מדוע שתקו הבקלים במצרים, שהרי אמרו הו"ל 'כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר, כלבים משחקים אליהו בא לעיר', והרי ביציאת מצרים בא גם מלאך המות להכות את הבכורים וגם אליהו לנאל את ישראל, ולכן התבקלו הבקלים ושתקו, כי לא ידעו לשהק או לבכות..."

באחד מספיקיו של רבי צבי הירש מוידויטשוב אל רבו, רבי משה ליב מססוב, החליט לעקב אחריו ולראות מקרוב כיצד עורף הוא את תקון חצות שלו, בבחינת 'תורה היא וללמד אני צריך'. החביא רבי צבי הירש את עצמו בחדר רבו ולפליאתו ראה, כיצד לובש רבו בשעת לילה מאהרת בגדים גסים של אפר פשוט, מעמים על גבו גרזן חד ויוצא אל היער העבות שמחוץ לעיר. התמלא רבי צבי הירש פליאה ובצעדים חירשיים עקב אחר רבו, והנה רואה הוא את רבי משה ליב פוסע אל עמקי היער, מניח את הגרזן שעמו ענפים עבה אחר זה ביד אמונה. לאחר שהצטבר ערמה נפרת של ענפים, קשרם הרבי בחבל שהיה כרוך על מתניו והעמיד את החבילה בלה על כתפו. חזר על עקבותיו, פסע בין שבילי העיר עד שהגיע אל בית קטן ומט לפל שעמד בפאתי העיר. הקיש רבי משה ליב בדת וקול של אשה חלושה וחולנית נשמע. הרבי שנה את כולו ובלשון אפרים שאלה אם היא מענינת לרכש את חבילת העצים להסקת הבית, אלא שהחולה נאנחה ואמרה: "הלואי והיתה לי היכלת לרכש את העצים ולחמם במקצת את הבית הקר, אולם אין בידי אף פרטה". נחמה האב"ר ואמר: "אין דבר, קחי את העצים כי אין לי צרף להם עתה". שמחה האשה, אך מהרה לשאל: "וכיצד אקצץ את העצים לשבבים? והרי אין בתי מבתי לעשות זאת". מהר האב"ר שוב להרגיעה, חתך בגרזן את העצים מחוץ לבית, ובעודו ממלמל את מלות התקון: "התגערי מעפר קומי"... סיס את מלאכתו, הסיק את התנור והמתין עד שחם נעים התפשט בבית, ואל אזניו הפרויות של התלמיד שעומד בחוץ הגיע הקשר קריאת התקון: "תקום תרחם ציון ותבנה חומות ירושלים"... לאחר זמן מה, כשהבית הסק פראוי, הוציא הרבי מתרמילו מאכלים ערבים ומזינים, הניחם על השלקון וחזר בחשאי אל ביתו שם החליף את מלבושיו באין רואים, והתישב ארצה והמשיך לקונן על הגלות ופנה אל המשך יומו העמוס בעבודת ה' ובעשיית חסד. עולם - חסד יבנה.

ישב פעם רבי משה ליב מססוב והפליג על מדת אהבת ישראל וספר: פעם אחת ראיתי שני אפרים וישבים ומישיבים את לבם גיורי שרף, עד שהתפשמו פראוי. פנה אחד האפרים אל רעהו ושאלו: "האם אתה אוהב אותי?" השיב השני: "בנדאי! הרי אתה חברי הטוב". חזר הראשון ושאל: "האם יודע אתה מה חסר לי בחיי?" תמה השני ושאל: "איך אוכל לדעת מה חסר לך, אם אינך מספר לי?" בשל הראשון את דבריו ואמר: "אם אינך יודע מה חסר לי, איך תוכל לומר שאהב אותי אוהב אותי?" באותה שעה, סיס רבי משה ליב, למדתי מהי אהבת ישראל אמיתית, לדעת מה חסר לשני עוד כטרם יבקש מקד ויספר לך את צרות, בבחינת "אשרי משכיל אל דל".

פעמים רבות היה רבי משה ליב מססוב נודד בדרךים לפדיון שבויים ולמען נדבאים ושבויי לב. פעם נעדר מביתו זמן רב, וכשחזר שמחו ולדיו וקבלוהו באהבה ובנגועים. לאחר שנח מעט, פנו הילדים ושאלו את אביהם: "אבא, מה הבאת עמך מספיק?" לשמע שאלתם של הילדים הרבים, חורו פניו של הצדיק וחלש לבו. נהלו בני המשפחה ומהרו להשיב את נפשו, וכאשר שבה ורוחו שאלוהו לפשר בקלתו. השיב רבי משה ליב: "כששמעתי את השאלה מה הבאתי עמי, חשבתי לעצמי, הרי נעדרתי מביתי רק שבועות מספר וכבר שואלים אותי מה עשיתי ומה הבאתי. שזו בנפשכם מה יארע עמדי כאשר אעמד בפני בית דין של מעלה לאחר מלאות ימי וישאלוני מה הבאתי עמי בחיי, מה אמר ומה אדבר? הרי אין אדם נוטל עמו כסף וזהב, לא נכסים ולא עשר, אלא מצות ומעשים טובים. התחלתי לערוך את חשבוני ונקמט שנשקתי פתחה מקרבי מרב רעדה".

שגור היה כפי רבי ברוך בר ליבונין מקמניץ לומר: "כאשר יגיע יומי להתייצב בפני בית דין של מעלה וישאלוני עם מה באתי, לא אמר שבאתי עם תורה, כי האם לזאת תקרא תורה? ולא עם יראת שמים, האם לזאת תקרא יראת שמים?! במה אוכל ללמד זכות על עצמי? בקד שאהבתי את בני אברהם יצחק ויעקב! בכל פעם שרואה אני יהודי הולך לקראתי, מקרד אני אותו בלבי ומאחל לו אף טוב".

בנו של רבי ישעיה מקרקסטר נפל למשכב וסבל ממחלה קשה. נכנס אחד החסידים אל רבי ישעיה ורואהו יושב ובוכה בדמעות שליש. נבהל האיש והחל לנחם את הרבי, לדבר על לבו ולעודד את רוחו. נענה הרבי ואמר: "איני בוכה בגלל בני, אלא בוכה אני על עצמי. עד עתה הייתי סבור, שהשגתי את מדת אהבת ישראל וכאשר באים אלי יהודים ומספרים לי את צרותיהם ויוגנם, בוכה ומצטער אף אני עמם. אולם עתה, כאשר הבן חלה ונפל למשכב, רואה אני שצערו ומכאובו נוגעים ללבי יותר מצרותיהם של הבאים לביתי ועל דבר זה בוכה אני ומצטער, שלא הגעתי למדה הנכונה של אהבת ישראל, להרגיש את כאבו של החולה כאילו זה כאב וצעור שלי".

"משארתם צררת בשמלתם על-שכמם" - משארתם הוא היצר הרע, שהוא השאור בעסה שמעכב, והוא עדין צרור בשמלותם של ההולכים אחר אפנת הנכריים ולויגשים כבנדיהם וכמנהגייהם (רבי מרדכי מנאדבורנא)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בא תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

וראייתי שהרב מפרשבורג לא הבין אותי, ולא נחה דעתו. רציני בכל זאת להפיס דעתו, ושאלתי אותו אם הנו רוצה לשמוע ממני מה שחידש האדמו"ר בש"ק בסעודה שלישית, אחרי הסכמתו מסרתי לו, שהאדמו"ר דקדק בפ' השבוע פ' בא, עה"פ "ולמען תספר באזני בנך וכו' וידעתם כי אני ה'" התחיל בלשון יחיד: ולמען תספר באזני בנך, וסיים בלשון רבים: "וידעתם כי אני ה'?" ותיירץ, דהנה לכאורה הלא מצות סיפור יציאת מצרים והגדת לבנך חלה על בני ישראל מיד בשנה הראשונה, כשיצאו ממצרים, ומי מכל ישראל יכול הי' לקיים מצוה זו? אז הלא כולם היו שם, וכולם יצאו ממצרים, נמצא שנשאר רק משה רבנו היחידי שאשתו ובניו היו אז מחוץ, הוא הי' יכול לספר לבניו ולקיים "והגדת לבנך" גם בשנה הראשונה, ומכיון שבנשמת משה רבנו נכללו נשמות כל כלל ישראל, הוציא הוא את כל ישראל במצוה זה.

וימתק מאד לפי זה, "ולמען תספר" - אתה דוקא "באזני בנך", ועיי"ז "וידעתם" - כולכם "כי אני ה'" כי הוא יוציא בזה את כל ישראל. "כשגמרת" מספר רבנו, "פנה הרב מפרשבורג ואמר למשמשו: "לך מיד תזמין כרכרה, אנו נוסעים אל האדמו"ר מבעלזא"

(שאלו בחירי ה')

ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאנו ובקרבנו נלך כי חג ה' לנו (י, ט) אפשר לבאר פסוק זה, בהקדם פירוש נפלא הנמצא ב"בית הלוי" (כת"י), עה"פ בתהילים (קייב, א ב) "הללויה אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד: גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יברך", ובגמ' ע"ז (י, ב) איתא: "במצותיו חפץ מאוד ולא בשכר מצוותיו". ומה הכוונה בדרש זה? וביאר, ידידע שמידות טובות עוברות בירושה מאב לבן, אמנם לפעמים יתכן שיהיה אחד שדבוק בתורה או אוהב מצוות, ואעפ"כ לא יהיה ניכר בזרעו אחריו. הטעם לזה, מפני שהאב עשה את המצווה לשם כבוד או ממון, כך שמוריש לבנו במידות ותכונות נפשו את החיבה לממון או לכבוד, והן אמנם שהאב בחר להגיע לדברים אלו ע"י התורה, אבל בחירתו זו, לא עוברת בירושה, רק החיבה לממון או לכבוד זה מה שמוריש לבנו. ויותר מזה, שאם האדם עושה את המצווה כיוון שהגיע למסקנה שההשקעה הטובה והמשתלמת ביותר היא עמל התורה, שכן שכרה היא נצחי, הרי, שעיקר הסיבה שלכן בחר בתורה היא משום ה"ריווחיות" שבדבר, זאת אומרת, שהוא "סוחר" טוב, אמנם בנו, אכן יירש ממנו את התכונה להיות "סוחר", אבל לא בהכרח שיעגיע לאותה מסקנה אמיתית שלהשקיע בתורה זהו ההשקעה הטובה ביותר, ואולי בעיניו ייטב להשקיע בנדל"ן...

אמנם, באם מקיים את המצוות אך ורק לשם שמים ולא לשום תכלית אחרת הרי יומשך דבר זה לזרעו אחריו. בזה יתבאר הפסוק הנ"ל: "אשרי איש ירא את ה' ובמצוותיו חפץ מאד" ובגמ' "במצותיו - ולא בשכר מצוותיו", לאיש כזה מובטח לו: "גבור בארץ יהיה זרעו" כגבור הכובש את יצרו, ו"דור ישרים יבורך". וזה מה שאמר משה רבנו, מתי נזכה ש"בנערינו ובזקנינו נלך" "בבנינו ובבנותינו" - דהיינו שיהיו זרענו יראי ד', - "כי חג ה' לנו" זהו רק כשכל שמחתנו מלשון "חג", שכל השמחה והמטרה בעבודת השי"ת - "ד' לנו". רק לשם השם ולא לשום כוונה אחרת.

(ציוני תורה)

וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבד את ה' אלקינו ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שמה (י, כה) כתב המלבי"ם עפ"י דברי הגמ' (עירובין ק, ב) "אמר רבי יוחנן אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגזל מנמלה ועריות מיונה דרך ארץ מתרגול", והוא ע"ד הכתוב (איוב לה, יא) מלפנו מבהמות ארץ, שהבהמות מאלפות אותנו דרך ארץ. וזה שאמר משה רבינו לפרעה, גם מקננו ילך עמנו, כי "ממנו נקח לעבוד אלוקינו", שנלמד מהבהמות הדרך הארך להתנהג, ואם תשאל מדוע נזקקים אנו ללמוד מהבהמות, מפני

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותתי אלה בקרבו: ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה' (א, ב) המפרשים תמהים, מהיכן ידע משה לומר לפרעה על מכת ארבה, והרי הקב"ה לא אמר לו כלום על המכה. נביא כאן תירוצים אחדים: **בדעת זקנים לבעלי התוספות** כתבו, שהיו חקוקות על המטה דצ"ך עד"ש באח"ב וראה שכעת מגיע מכה המתחילה עם א'. ומקשה על זה, שא"כ במכות האחרונות אמאי הוצרך שוב להודיעו? לכן נ"ל דהבין משה המכה מדאמר לו הקב"ה למשה "ולמען תספר" ודרך הוא לספר על מכת הארבה, שהרי גם במכת הארבה דיואל כתיב עליה "לבניכם ספרו". ובי"רבי יוסף בכור שור", וכן הוא ב"הגדת המהר"ל" ועוד, הרחיבו בזה שבכל המכות עד עתה היו מעל הטבע, ולכן שוב אין מקרה שבו ידברו מהמכה. אבל מכת ארבה הרי שכחה בכל הזמנים, ודרך האנשים שמשווים תמיד את מה שעייניהם רואות, למקרים הקודמים. לכן מובן שכשאמר הקב"ה למשה שבמכה זו יתקיים "ולמען תספר" הבין שזו מכה שתמשיך להגיע וכל פעם יאמרו שזה לא כמו שהיה במצרים, וזה דווקא במכת ארבה.

(דעת זקנים)

בחידושי הרד"ל (על מדרש רבה), הוסיף על רעיון זה, [כפי שמובא במדרש: "ולמען תספר באזני בנך גלה הקב"ה למשה מה מכה יביא עליהן וכתב משה ברמז ולמען תספר באזני בנך זו מכת ארבה כמה דתימא (ויאל א) עליה לבניכם ספרו"] לפי מאמר הכתוב "ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים" "התעללתי" הוא לשון שחוק, והנה בגמ' שבת ספ"ט איתא ש"מצניעין את החגב לקטן לשחוק בו", הרי שדרך הקטנים לשחק עם חגבים, ולכן דרך הבנים לספר ממכת ארבה ביותר. (חידושי הרד"ל על מדרש רבה)

בשם הגאון רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע אומרים (ומובא בחת"ס עה"ת), שהנה ידוע כי אותיות "בומף" (אותיות השפתיים) ואותיות "אהחע" (הגרוניות) מתחלפות זו בזו, לפי שמוצא המבטא הוא אחד. ואם נחליף את ה"פ" של "פרעה" ל"ב", ואת ע' ל"א" יצא האותיות "ארבה", וזה רמז הקב"ה "בא" אל "פרעה" הכנס את המלה "בא" לתוך "פרעה". ובזה מבאר ההמשך "ולמען שתי אותתי אלה בקרבו" תשית את האותיות הללו של "בא" במקום שתי אותיות אצל "פרעה" ויצא לך "ארבה", כי היא המכה שעליך להכות עתה מצרים.

(הגה"ק ר"ש מאוסטרופולי זי"ע)

ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה' (י, ב)

בספר "שאלו בחירי ה'" - תולדותיו של הגה"ק רבי שאול בראך מקאשוי זצ"ל (ונכתב ע"י תלמידו הרה"ח ר' ישראל ארליך ז"ל) מספר כך: האדמו"ר האמצעי מבעלזא (כ"ק מהר"י) נתבקש לשייבה של מעלה בשנת תרנ"ד ביום כ"ג בשבט, בהתגבר חליו, נסע לוינא לדרוש ברופאים, ונתקבל שם בבית החולים. וכפי שידוע נסתלק בווינא והובילוהו לבעלזא. רבנו (הגה"ק רבי שאול בראך מקאשוי זצ"ל) שמע שהאדמו"ר מבעלזא נמצא בווינא, נסע ממאגנדארף [שם כיהן כרב] לשב"ק 'פרשת בא' אל האדמו"ר מבעלזא.

רבנו הי' רגיל לספר הרבה מביקורו אצל כ"ק האדמו"ר מבעלזא אז בווינא, בין היתר סיפר: "ביום ראשון נודע לי שהגאון מפרשבורג בעל השבט סופר זצ"ל נמצא ג"כ בווינא לדרוש ברופאים, הלכתי לבקר את הרב מפרשבורג, הוא שאלני על מעשי בווינא, ענית לו שכ"ק האדמו"ר מבעלזא נמצא כאן, ובאתי אליו על ש"ק. על זה שאלני הרב: האם מניחים ת"ת דרבים ונוסעים אל רבי? רבינו הוסיף שהרב מפרשבורג ידע שבמאגנדארף למדו בהתמדה גדולה, וע"כ תמה ושאלני כן.

ממשיך הגה"ק מקאשוי וכתב: "אמרתי להרב מפרשבורג "הגמרא אומרת (עירובין יג) אמר רבי האי דמחדדנא מחבראי דחזיתיה לרבי מרבי מאיר מאחוריו, אני זכיתי והסתכלתי אל פני האדמו"ר מבעלזא". התבוננתי

ויש להביא ראיה לזה, שהסיבה שהוציא רפעה את בני" במכת בכורות היתה מפני שהסיר ה' את כבודות הלב ממנו, דהנה לאחר שיצאו בני ישראל ממצרים נאמר: "ויהפך לבב פרעה" (שמות יד, ה), כלומר: שלאחר

מכת בכורות סר ממנו חיזוק הלב - ועתה נהפך לבבו ושב ונתחזק ליבו. וכן כתוב: "וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם" (שם ד') הרי דהיה ה' צריך לחזק מחדש את לבו של פרעה על מנת שיוכל להניקם מהמצרים. הרי לנו שאף אחר שראו והרגישו את מכת בכורות, ונכנעו ושלחו את ישראל

- מ"מ אחר שחזק ה' את לב פרעה חזר לרדוף אחריהם!! כי מכת בכורות כשלעצמה לא הועילה כנגד הקשיות שהקשה ה' את לב פרעה, אלא שה' הסיר מפרעה במכת בכורות את חזק הלב - ולפיכך שילח את ישראל!!

ומפני זה כששב חזק הלב - לא נודע כי באו אל קירבם של מצרים כל המכות, הם יצאו לרדוף אחרי בני" ולא זו בלבד - אלא שאף כשראו את הים נפער לפניהם - נכנסו לתוכו...

והרי הם ממש כמו חסר דעת שרואה את לוע הארץ פתוח למולו - ומכניס את ראשו לתוכו...

כך נכנסו המצרים לים שלפניהם, נכנסו - וטבעו בו... כי ה' ניהג את לב פרעה וכל מצרים כזוכית ביד הזוג, ברצותו מניח את כובד הלב - וברצותו מסירו...

נמצא שהרי זה ממש כמו שאם תשים על האש זמן רב סיר מהודק היטב (הנקרא סיר לחץ) ולפתע תסיר הפקק - הכל יעוף בין רגע, כך נהג ה' עם פרעה...

ה' הכביד את לבו ולא הניח לו להכנע בכל המכות, וע"כ כאשר הסיר את כובד לבבו במכת בכורות - היה זה כמסיר מכסה הסיר, שלא רק את מכת בכורות הרגישו פרעה ועבדיו - אלא שאז הרגיש ולפתע את כל המכות יחד... פתאום צפו ועלו כל מכאוביהם ממעמקי לבם...

כעת הרגישו המצרים כאילו הוכו בבת אחת בדם, צפרדע, כינים, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חושך, ובכורות... וממילא הצעקה שהיתה שם אף היא לא היתה צעקת מכת בכורות בלבד - אלא צעקת דם, וצפרדע וכו' - כל עשרת המכות כאחד!!

ומעתה אין כל קושי בטעם הזכרת הצעקה שבמכת בכורות, שכן צעקה זו לא היתה כצעקת שאר המכות, אלא צעקה של כל המכות כולן!! לקיים מה שנאמר: "היתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וכמוהו לא תוסיף"!!

(לב שלום)

והיה הדם לכם לאות על הבתים (יב, יג)

כתב בשו"ת הרשב"א חלק ד סימן קפז, וזה לשונו הקדוש:

ללמד את בני יהודה, להשיב אמרים אמרי אמת וכתוב ישר, ישר בעיני לכתוב לפניכם, על כי אמר באזני אחד נכבד עבר עליכם עתה מקרוב. כי דבר בתוך העדה ביום הקהל אחד מחכמי האומות ישמעלים ומלא אזנים בדבריו. ואמרתם לאמר לכם תשובה על דבריו. על כן ראיתי לכתוב בספר את אשר נתווכח עמי אחד מחכמיהן באותן הדברים ויותר מהמה בדומה מה ששמעתם.

[כותב באריכות את כל הויכוח, ובהמשך כתב:] חזר ובא עלי מצד אחר ואמר, הנה הכתוב אומר שאין בית אחר הבית השני, שכן כתוב (חגי ב, ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. הנה שקראו אחרון, ואם יש אחר לאחריו לא יקרא זה אחרון:

אמרת, לא קראו אחרון אלא בהצטרף אל הראשון. וכמוהו (בראשית לג, ב) "וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים". הנה קראה ללאה וילדיה אחרונים אע"פ שרחל ויוסף אחרונים להם, אלא שקראו אחרונים בהצטרף אל השפחות וילדיהן:

אמר, זה בדיבור בני אדם שאינם יודעים ולא בידם האיחור. אבל בדברי הנביא שיועד האמת לא יבא: אמרת, יבא אפילו במה שיאמר לנביא מפי הגבורה. שכן כתוב במה שאמר הוא יתעלה למשה (שמות ד, ח-ט) "והיה אם לא יאמינו ולא ישמעו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון. והיה אם לא יאמינו גם לשני האותות האלה, ולקחת (גם) ממימי היאור" ויהפך לדם. הנה שקרא לאות השני אחרון אע"פ שבא אות המים - הדם.

על פי זה יודע לפרש הפסוק: "והיה הדם לכם לאות על הבתים" והיה הדם - מה שנאמר למשה לעשות את המצרים את עם הדם אם לא ישמעו לאות האחרון - "לאות על הבתים" - אות על בניית בתי המקדש השלישי אחרי האחרון דהיינו הבית השני.

(ספרים)

(ארץ חמדה להמלבי"ם)

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב (יא, ב)

המפרשים שואלים שאלה. בפסוק כתוב (ג כב) "ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלת" מה, בגדים של גויים? כל ילד יודע כי זכות שלא שינו את שמם, לבושם ולשונם - נגאלו ממצרים, ואיך אומרת התורה שהם שאלו מהשכנים הגויים ביגוד, אתמהה?! אך אם תביטו שוב בפסוק, חייך הרב גלינסקי ואמר:

בפסוק כתוב "ושאלה אשה וכו' כלי כסף וכלי זהב ושמלות ושמתם - על בניכם ועל בנותיכם". בגד של אשה מצרית קצר, ואכן, אשה יהודית משליכה אותו לפח, אלא שלא הן עצמן לבשו את הבגדים, הן הלבישו את הילדים בבגדים של המבוגרים "ושמתם על בניכם ועל בנותיכם" להם, לילדים הקטנים, היה הבגד ארוך... "ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים".

(להגיד)

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב (יא, ב)

נשאלת השאלה - מה פירוש "רעהו ... רעותה" - הרי המצרים לא היו רעים של עם ישראל!?

אומר הגאון מוילנא - זו היתה הבקשה שבקש משה: "וישאלו איש מאת רעהו", שיהיו בני ישראל משאילים אחד לשני, שיהיו עצמם עוסקים ביניהם בגמילות חסדים (שם יתפעלו בני ישראל את מידת החסד למטה - הקב"ה יתפעל אותה גם למעלה - ובכך יגאלו!); שכן תיבת רעהו מוסבת על רע מבני ישראל {"רעהו ולא של נכרי" - בבא קמא לז} ולפיכך נאמר: "דבר נא באזני העם" אין נא' אלא בקשה}. שכן כדי שיהיו שואלים אצל המצרים לא היה צריך לבקשם ביותר. הבקשה היתה, שהם עצמם יהיו גומלים חסדים ביניהם, ואז ובגלל כך - {שם ג} ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים. וזאת מעיר רש"י: משום ששמעו בני ישראל למשה "וישאלו איש מאת רעהו", גמלו להם - "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות".

(ברוך שאמר)

"והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וכמהו לא תסוף" (יא, ו) "והיה צעקה גדולה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת" (יב, ל)

אין ספק שגם אם לא היתה צעקה גדולה בכל המכות הראשונות, מ"מ שקט גדול לא היה במצרים מזה שנה שלימה בזמן המכות...

די לנו בדמיון קל כדי להבין שכשצפרדע קטנה מזנקת לתוך הפה, או שבשעשה שעקרת הבית מסיטה את החלון ובין רגע נשאבים על פניה נחילים של מעופפים במכת ארבה - שקט גדול לא שרר שם... וכן בכל המכות.

הן אמת שבמכת בכורות היתה צעקה גדולה יותר, והטעם: "כי אין בית אשר אין שם מת" (יב, ל), אך אם זהו הטעם - תמוה ההפרש הגדול בין מכת בכורות לשאר המכות, שלא מצינו שהזכירה התורה את ענין הצעקה אלא במכת בכורות!

וביותר, שהרי לא תיארה התורה כלל את פרטי הכאב בכל שאר המכות, האיך התנהגו המצרים וכיצד הגיבו על המכות, ומדוע נשתנה בזה מכת בכורות בה הוזכר שתהיה "צעקה גדולה במצרים"?

הדבר יבואר בע"ה בהקדמת שאלה נוספת. הרי לאחר חמש מכות שבהן לא נכנע פרעה ולא שילח את בני" - הכביד ה' את לבו לבל ישלח. וא"כ צריך להבין איך הצליחה מכת בכורות להקחות את קושי הלב שנעשה משמים?

ואם נפשך לומר שמכת בכורות היתה קשה יותר משאר המכות במה ש"אין בית אשר אין שם מת" - הנה לנו במדרש שגם בשאר מכות היו מתים בהן המצרים, ולא רק בכור הבית - אלא אפי" כמה מבית אחד!!

שכן כך מתארים לנו חז"ל במדרש: "שלח בהן ערוב- אריות זאבים נמרים ודובים ונשרים. היה למצרי חמשה בנים והיה נותן ליהודים להוציאן לשוק בידו. בא ארי- נוטל אחד, זאב - נוטל אחד, דוב - אחד, נמר - אחד, נשר - אחד. היה נכנס לתוך ביתו של מצרי לבדו. אומר לו: היכן בני? הוא אומר לו: אעשה חשבון, בא הארי- נטל אחד, והזאב - אחד, הדוב - אחד, ונמר - אחד, ונשר - אחד" (תנחומא בא פ"ד)

הרי לנו שלא היה במכת בכורות בעצמה קושי הרבה יותר גדול משאר המכות, וא"כ איפוא שוב חוזרת השאלה: כיצד הקהתה מכת בכורות את קושי הלב שמשמים?

אלא שהשינוי והחידוש שבמכת בכורות היה שבמכה זו רצה ה' שיגיע הקץ, ולפיכך הסיר מפרעה את כבודות הלב - כדי שישלח ויוציא את בני" בפועל!!

שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג לה: מצות יאכל את שבעת הימים (יג, ו ז)

דייק הגר"א זצ"ל בפסוק זה: מדוע נכפלה מצות אכילת מצה שבעת ימים? ועוד מפני מה בתחילת הפסוק כתוב "תאכל" ובסופו כתוב "יאכל", ועוד מדוע בפסוק ראשון כתוב "מצת" (בלא ו) ובפסוק השני כתוב מצות (מלא)?

ופירש, שהפסוק בא לרמז על המנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח, וא"כ י"ל שהפסוק הראשון הוא ציווי על אכילת מצה בפסח וז"ש הכתוב "שבעת ימים תאכל מצת", דהיינו כל אחד לעצמו יאכל מצות שבעת ימים, ומלבד זאת אתה מחוייב להשתדל שמצות "יאכל" (בצירי) היינו שיאכל ע"י אחרים כלומר שידאג שיהיה לעניים מצות ועפ"ז מובן שלגבי האדם שיש עליו חיוב אכילת מצה כתוב "מצת" שלעצמו רשאי לדקדק ולצמצם אכילתו עד כזית וכביצה, ולכן כתוב חסר. משא"כ כאשר מדובר לתת לעניים אינו רשאי לצמצם ולכן כתוב "מצות" מלא דהיינו שיתן להם כדי שביעה ממש כמש"כ "ואכלו בשערך ושבעו".

(הגר"א)

וכל בכור אדם בבנין (יג, יג)

הרמ"א פסק (יור"ד סימן שה סעיף י) "ואין האב יכול לפדות על ידי שליח. וגם אין ב"ד פודין אותו בלא האב (ריב"ש סי' קל"א)". המפרשים מתקשים (ראה ש"ך וט"ז שם), מה הטעם שא"א לפדות ע"י שליח. מאי שנא מכל המצוות כמילה וכדומ' שאפשר ע"י שליח?

בשו"ת חת"ס (יור"ד רצד) כתב שהוא לפי שבמכת בכורות היה "אני ולא אחר" זכר לזה, האב בעצמו יש לו לפדות את בנו.

כעין זה כתב בשו"ת דברי יציב (יור"ד סימן קצט) ובתוספת נופך: "אך יותר נראה להרמ"א שבא הכתוב למעט "וכל בכור בנין תפדה" בעצמך ולא ע"י שליח ויבואר בטוב טעם בהמשך הכתוב "והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת" כלומר מה נשחנה מצוה זו דלא מהני ע"י שליח, "ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים" בכבודו ובעצמו לא ע"י מלאך ולא ע"י שליח כיון שרצה לפסוח על בכורי ישראל, ומשניתן רשות למשחיה אינו מבחין בין טוב לרע וכזכר לזה גם בפדיית הבכורים אנכי מצוך לעשות בעצמך ולא ע"י שליח".

בספר ברכת יצחק כתב לפ"ד הרבינו בחיי הטעם של פדיון הבן הוא על מכירת יוסף שנמכר בעשרים שקלים שהם ה' סלעים, וכיון ששם עשו בעצמם המכירה ועשו חרם שלא לשתף אחרים, לכן גם הפדיון מוכרח האב בעצמו בלי לשתף אחרים.

בספר ציוני תורה כתב לבאר עפ"י דברי המדרש, "למכה מצרים בבכוריהם. בשעה ששלח הקב"ה מכת בכורות, א"ל, כחצות הלילה ומת כל בכור. נכנסו כל הבכורות אצל אבותיהם, ואמרו להם, כל מה שאמר משה הביא עלינו, אין אתם מבקשים שנחיה? בואו והוציאו את העברים האלו מבנינו, ואם לאו אנו מתים. השיבו להם ואמרו, אפילו כל המצרים מתים אינן יוצאים מאן. מה עשו, נכנסו כל הבכורות אצל פרעה והיו מצווחין לפרעה ואומרים, בבקשה ממך הוציא את העם הזה שבשבילם רעה תבוא עלינו ועליך. אמר לעבדיו, צאו וקפחו שוקיהם של אלו. מה עשו הבכורות, מיד יצאו ונטלו כל אחד חרבו והרג את אביו, שנאמר, למכה מצרים בבכוריהם. למכה בכורי מצרים אין כתיב כאן, אלא למכה מצרים בבכוריהם. ששים רבוא הרגו הבכורות באבותיהם. חזינן שמתו גם האבות במצרים.

והנה בספר בזהרי חמה למהר"א גאלאנטי (על הזוה"ק דף יד) כתב: אפשר הטעם משום שהקב"ה הרג בכורי מצרים נשאר לו לס"מ משטמה עם ישראל, ולכן צריך שהפדיון יהיה ה' סלעים וכו' כי בחמש סלעים שהאדם פודה בהם ממש פודה מהמות וכו' עיי"ש וא"כ היה תביעה לשטן אף על האבות, וכדי לתקן את חלק זה, קבעו שדייקא האב יפדהו ולא אחר.

(ציוני תורה)

מאוצרות המגידים

למען תספר באזני בנך את אשר התעללתי במצרים'

כתב הר"ש תאומים בספרו אור התורה, בן אחיו של הפרי מגדים, תלמיד תלמידי המגיד, על מה שבפ' בא כתוב 'למען תספר באזני בנך את אשר התעללתי במצרים', פרש"י התעללתי - שחקתי, פשוט עשו מהם צחוק. לכאור' כשמכים אחד את העצמות שלו זה לא נקרא צחוק, חזיק לשון בחזק יד, וצריך להראות איזה שחוק בכל מכה. לדוגמא מכת דם, כתוב [ז, יז] 'הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם'. מהו 'ונהפכו'? מר נהפך למתוק, רע נהפך לטוב, מה שיין לומר על השתנות להתהפכות, האם מים ודם הם הפוכים זה מזה כמר ומתוק, מהו לשון ונהפכו? הרי אי אפשר לומר 'ונהפכו לצפרדעים' כי מים הם לא הפוך מצפרדע, גם שם במדרש כתוב שבכל מקום שהיה טיפת דם במצרים נעשה מזה צפרדע, למה כאן כתוב לשון הפיכה. היאור היה נראה להם כמים, כשנגשו אליו לקחת מים נהפך לדם, וחוזר חלילה.

וכתב שהגוי היה קם בבוקר והלך ליאור לשאוב מים, היה בא ורואה מים ביאור, לא דם, כיון שהגיע אל היאור ראה שזה דם, כשהלך משם והסתכל עוד פעם ראה שזה מים, חזר אל היאור, והוא שוב דם. הסתובב שוב וראה שזה

מים, וכך היה נעשה הנס מליארים פעמים כל יום, ממש השתגעו מרוב תמהון לבב, הוא כבר התבייש מעצמו אחר חמש דקות הוא חוזר, והוא צמא, רץ אל היאור וראה שזה מים, ושאל את החבר האם גם אתה משוגע כמוני, זה לקח כמה שעות עד שהבינו שהשגעון תפס את כולם, עד שחשב אולי זה לא דם וזה באמת מים, וא"כ יכולים לשתות, אך היה סרחון כזה, וזהו 'ונלאו מצרים לשתות מים מן היאור', היו מתעייפים מלשתות מים? כי עשו שם הרבה ריצות הלך חזור עד לאחר כמה שעות חזר הביתה ונפל באפיסת כוחות מרוב שגעון, נרגע קצת ונצמא שוב למים, וחזר כמשוגע אל היאור.

ובזה פ"י לשון רש"י 'ונלאו לבקש רפואה למי היאור שיהיו ראויים לשתיה', כי ראו שצריך איזה רפואה, אם היה דם היה פשוט שזה דם, ואי אפשר לרפאות. אך כשראו לרגע שזה מים, זה היה קללה בפני עצמה ונהפכו לדם' שהיה להט החרב המתהפכת דם מים דם דם מים דם, עד שנשתוללו אבירי לב כולם היו צריכים בית חולים לעצבים, אלא שלא התאבדו כדי לזכותם בעוד תשעה מכות.

גם לאחר מכת דם, מרוב תסכול וטראומה לא שתו מהיאור מים לעולם וזהו דיוק הכתוב 'כי לא יכלו לשתות ממימי היאור', והקשה האור החיים הק' מהו 'ממימי היאור' והלא הכל היה דם. ועוד למה חפרו השוטים סביבות היאור, הרי הרקיקה שלהם היה דם, מה להם לחפור עוד ועוד. ופ"י שזה לא לשבוע של מכת דם, אלא לאחר השבוע של מכת דם, הרי אם אכניס לך לחם כמה דגים מתים עם זבובים מתים, ואח"כ נוציא את הדגים המתים, האם תוכלו לשתות מהכוס הזה. הם הוכו פסיכולוגית כמה חדשים שנכנס להם רושם ברעיונם שביאור הזה היה סרחון כזה, דגים מתים, לכן גם לאחר מכת דם לא היה יכול לשתות מזה. היו חולים פסיכולוגית מזה. ולכן חפרו כל מצרים סביבות היאור מים לשתות, כי לא יכלו לשתות ממימי היאור גם כשהיה מים, זה היה עד יציאת מצרים. וזהו התעללתי נורא, שיחקתי הן בשעת המכה והן לאחר המכה, שחוק נורא ונפלא.

א"י במדרש רבה ובמכילתא מחלוקת, לרבי יהודה היה התראה בכל מכה כ"ד ימים ובשבוע אחרון של החודש היה המכה. דעת רבי נחמיה הפוך, שבועה ימים התרה בהם וג' שבועות היה המכה. והוכיחו כשיטת רבי יהודה שנאמר וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור. וצ"ע איך ירש רבי נחמיה זה הפסוק. ועוד הרי אלו ואלו דברי אלקים חיים ואיך שניהם אמת, שבע או ג' שבועות?

והסתייפלער כתב בברכת פרץ וכן כתבו הקדמונים, כמה היה הגוי משלם בשביל כוס מים? היהודי לא היה אומר מחיר, הגוי היה משלם מאה דולר ונשאר דם, והיה מוסיף עוד ועוד עד שנהפכו הדם למים, כל גוי לפי רשעותו היה משלם ביוקר, כי כל המכות מדה כנגד מדה, גם בקריעת ים סוף נאמר כקש כאבן בעופרת, כל רשע סבל לפי רשעותו, כך העבירו את ישראל באופן מרושע מאד, כל אחד לפי ערכו שילם מחיר אחר.

אך הר"ש תאומים פ"י שהשבוע האחרון של החודש היה מכה שבוע אחת לכלל מצרים, כי הרשע הקטן היה לו עדיין מים מן היאור עד כ"ד לחודש, המצרי השני קיבל את המכה קודם לדם, עד השבוע האחרון היה לכלל מצרים דם. ונמצא שכל אחד שילם לפי מה שהוא, היה גוי שהיה צריך לקנות שבוע אחד מים והיה גוי שהיה צריך לקנות ג' שבועות דם. וכן היה מכת שחין, הרשע הגדול היה שבוע אחד התראה וג' שבועות מכה. ומשה רבינו היה ממשך להתרות, מי שאין לו שחין עדיין יקבלנו עד כ"ד לחודש... כל אחד לפי הרשעות והאכזריות שלו, מדה כנגד מדה.

לגבי חושך למדנו לפני שנתיים מהדברי יואל זצוק"ל שלא היה שייך במכת חושך להאריך, שהרי הדיבור של החודש הזה לכם היה לפני מכת חושך כמ"ש הרמב"ן, מכת חודש היה ו' ימים לפני יציאת מצרים, כשאנו מדליקין אור לי"ד נר לחפש, אז חיפשו ישראל בבתי מצרים, ושבת הגדול היה הפסקה בין חושך לחושך.

גם בשאר המכות הרוויחו בני ישראל ממון רב במכת ערוב נכנסו חיות רעות, ביקש המצרי תעמוד לפני להגן עלי מהאריה, אמר לו היהודי תשלם ואני יעמוד, אם לא שילם זה לא עבד. כמו במכת דם לא עזר שהיהודי נתן בחינם לפני ששילם לא נהפך למים, וכך עשו כסף גם במכת ערוב. וכן בכל שאר המכות עשו הרבה כסף קל.

וזהו שנאמר והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה לבלתי היות שם ערוב, אפ"י למצרים כששילמו ביוקר. אין לך התעללתי גדול מזה, שאותו רשע שהיה מענה אותו כל השנים, עומד ורועד מהדובים והתנינים, והוא עומד לצדו ומקבל שלושים ושש אלף דולר לשעה. למען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים.

(הגרמ"י רייזמן)

לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים ולכל בני ישראל היה אור במושבתם (י, כג)

הגאון הקדוש רבי מרדכי בנעט זצוק"ל. היה לו בביתו חדר ששימש כבית מדרש. שם למד עם התלמידים וענה תשובות.

כל יום שישי, לפני שבת, היתה הרעבעצין מכינה בחדר של בית המדרש נרות גדולים שיאירו שם בחדר כל הלילה. הנרות עליהם בירכה דלקו בחדר בו אכלו, ובבית המדרש היו נרות נוספים, אותם הדליק השמש.

אחד מן הספורים המופלאים שנתרו לעדות מאותם ימים, הוא ספורה של משפחה חרדית בעלת ילדים קטנים, אשר אביה התעקש בכל כוחו להמנע מחלול שבת בכל מחיר.

מדי שבוע נאלץ לחפש עבודה חדשה, עד שהצליח למצוא עבודה שלא תדרוש ממנו לחלל את השבת - והפך לשומר בנין. מתוקף תפקידו זכה לקבל את חדרון השמירה למגורים, ועובדה זו סיעה לחסוך כמה פרוטות נוספות, משום שהוא הביא את כל משפחתו להתגורר ביחד אתו, ולא נאלץ לשלם מדי חודש סכום גדול כדמי שכירות. אולם אליה וקוץ בה - בחדר הקטן הזה היו, בנוסף למשפחה ולכל הילדים, גם הפחמים שנועדו לחמום ולהסקה, ואט אט החל עורם של הילדים להתלכלך והם נצבעו בשחור.

באחד הימים עבר יהודי ברחוב, והנה הוא רואה תופעה מדהימה: שני ילדים כושים מדברים ביניהם ב...אידיש. אידיש אצל כושים? - סימן שאלה גדול הצטייר מול עיניו, וגרם לו לשוב על עקבותיו ולבחון שוב את המראה הבלתי שגרתי.

לבסוף החליט לגשת אל הילדים ולברר את העניין מקרוב, הוא פתח בשיחה עם הילדים, והופתע לשמוע שהם כלל אינם כושים, אלא ילדים יהודים המתגוררים בבית ברירה במחסן פחמים.

לבו הרחום של אותו יהודי התכווץ למראה המצוקה הכלכלית הקשה שבה הם שרויים, והוא בקש מהם לקרוא לאחד מן ההורים. כשהגיעה האם הוא הוציא מכיסו חמשה שטרות בני מאה דולרים כל אחד: "קחי ומצאי לכם דירה אחרת", אמר בנדבנות, כשהסכום העצום, שהיה בו כדי מחיה לחודשים רבים, מתנפנף בידי.

עיניה המתעגלות מהפתעה היו בעיני התודה הגדולה ביותר, אולם האם לא הסתפקה בכך, אלא החלה להמטיר על ראשו צרור ברכות על המחווה המיוחדת.

רגע לפני שנטלה את הכסף, בקשה לברר ענין נוסף: "האם אתה שומר שבת?". היהודי נענע ראשו לשלילה.

שבריר רגע של מבוכה עמד באויר, אולם לאחריו פסעה האם אחורנית, החזירה את ידה המושטת ואמרה: "אנחנו כאן, משום שאנחנו שומרי שבת, ואיני רוצה לקחת כסף מיהודי שאינו שומר שבת".

הוא נד בראשו לסכלותה, ומבלי לומר מלה סב על עקבותיו והלך לו לביתו. "מה דעתך על הטפשה שפגשתי היום?" שאל את אשתו, מיד בכניסתו הביתה, וגולל באזניה את כל ספור המעשה.

הוא לא היה מוכן כלל לתגובתה הסוערת. "אנחנו כל כך נוראים, עד שאפילו הכסף שלנו אינו טוב", התקצפה "גויים לכל דבר... אוי לנו... הרי הבטחת לי, כשהתחלת לעבוד בשבת, שאתה עושה זאת רק עד שנתבסס מעט, והנה - כמה שנים חלפו! התבססנו היטב ואנחנו נחשבים לאנשים אמידים אפילו, אבל את העבודה בשבת מעולם לא הפסקת! אוי לנו... גויים שכמותנו!..."

וכתוצאה מאותו מעשה, קם לו האיש ושב בתשובה שלמה! מעשה מופלא נוסף מאותה תקופה:

בשכנותו של רבי משה פינשטיין זצ"ל התגוררו שתי משפחות ששמרו שבת במסירות נפש, ומדי יום ששי פוטרו האבות מעבודתם ונתרו ללא מקור מחיה, אך בעוד שבמשפחה אחת יצאו כל הילדים שומרי תורה ומצוות, במשפחה השנייה - פרקו כולם את עול המצוות והפכו לחלוניים גמורים.

אביהם בא לפני רבי משה ושטח לפניו את כאבו: כיצד יתכן שכך ארע לי? הלא שמרתי שבת במסירות נפש, ממש כמו שכני... מדוע הוא זכה שכל ילדיו ימשיכו את דרכו, ואני נותרתי כך?...

נענה רבי משה ואמר לו: שכנך בא הביתה מדי יום ששי שמח ומאושר ואמר: "ילדים, ברוך ה', גם השבת זכינו למסור את נפשנו! הבה נעשה קדוש בשמחה ונודה לבורא עולם, על שהסכים לקחת מאתנו את הקרבן שהקרבנו לו!"

נקל לשער את התרוממות הרוח שאותה חשו בני הבית למשמע הדברים, הם חשו כי השבת אינה אלא זכות עצומה, וכדאי להם לשמרה בדקדוק רב, אף מתוך מסירות נפש והקרבה עצמית.

אבל אתה לעומת זאת חזרת הבית השבור ורצוץ, כתפיך שחוחות, ובשפל קול הודעת לילדיך: "מי יודע מה יהיה אתנו? בגלל שבת שוב אני מפוטר! אין לנו פרנסה... אין לנו אוכל..."

ילדיך אשר הבינו כי השבת היא מקור הבעיה, הרהרו בינם לבין עצמם: "מי צריך את השבת הזו?... אבא המסכן חונך כך, אבל אנחנו, למה שלא נותר על הכל?...". ואכן, בהזדמנות הראשונה השליכו אחרי גיוסם את כל התורה כולה, והפכו למחללי שבת ר"ל. הם העדיפו חיים קלים על פני קשי העבודה בקיום התורה והמצוות.

הרי לנו ששמחה בעבודת ה' והתיחסות לעול תורה ומצוות כאל "חג" היא הבסיס לחינוך הדורות הבאים על אדני התורה והמצוות!

(ומתוק האור)

המצוה, ושכרה.

פעם בליל שבת ישב רבי ברוך עם משפחתו לסעודת שבת. כשנגמרה הסעודה נכנס לחדר ללמוד. כעבור מספר שניות יצא משם וקרא: "רעבעצין, שכחנו להדליק נרות בבית המדרש!" צרה שכזו! חושך!

"כיצד יתכן הדבר", תממה הרבנית, "והלא אני במיוחד נכנסתי לפני שבת לחדר וראיתי שיש בו נרות מוכנים להדלקה והכל בסדר. איך יכול להיות שחושך?"

היא נכנסת פנימה ורואה שהחדר מואר. בכל ארבעת הצדדים יש נר! נבהלה הרבנית: "מה קורה פה? למה הרב אומר שאין אור? הלא החדר מואר כולו!"

"היכן יש אור?" שאל הרב, והרבנית משיבה לעומתו: "בא תראה". הוא נכנס שוב לחדר ושואל: "היכן האור? הרי חושך מצרים כאן, לא רואים כלום!"

פחד גדול אחז ברבנית: שמא בעלה התעוור. אבל הרי הוא ישב בשולחן והכל היה בסדר... נכנסה להיסטריה.

ראה הרב שהיא כל כך מבוהלת, פנה אליה ואמר: "רעבעצין הרגע, תכף נברר את הענין".

שאל את השמש: "מתי הדלקת את הנרות, בזמן או אחרי הזמן?" השמש הודה על האמת: "באמת אחרתי, אבל היה זה זמן שמותר עדיין להדליק. בטוח שעוד היה יום".

אמר הרב בנעט: "דע לך שכשהדלקת את הנרות היה זה מאוחר מידי, וצריך הנך כפרה על חילול השבת. וזו הסיבה שאיני רואה את האור, כי כל דבר שנעשה שלא על פי דין - אינני רואה!"

ללמדנו כי אפשר שלאחד יהיה אור ולשני חושך. הכל תלוי במדרגתו!

(יחי ראובן)

ויאמר משה בנעריו ובזקניו נלך בבנינו ובבנותנו... כי חג ה' לנו (י ט) במלים אלו משיב משה על הצעתו של פרעה: "לכו נא הגברים ועבדו את ה' כי אתה אתם מבקשים" (שם יא), אשר הוצגה קודם לכן: "לכו עבדו את ה' אלתיכם מי ומי ההלכים" (שם ח).

היכוח בין משה לפרעה - אומר הרב שלמה זאיד - לא היה ויכוח בעלמא, כי אם ויכוח עקרוני, שבו טען פרעה את טענותיו והציג את עמדתו, ומשה הסביר לו מהי עמדת היהדות בעניינים הללו ובמה שונה היא מכל דת אחרת.

פרעה מתיחס לעבודת ה' יתברך כאל עבודה ומשימה שיש בה קושי, ממש כמו הבן הרשע מההגדה של פסח ששואל "מה העבודה הזאת לכם".

פעם בשבוע יש יום חופש - טוען הבן הרשע - מדוע אי אפשר להנות ממנו אלא צריכים לקום להתפלל בבית הכנסת?

אחת לכמה חדשים יש חג - הוא ממשיך בטענותיו - וכמה עבודת הכנה הוא דורש מכם? כמה צריך להתאמץ כדי לחג אותו כהלכתו: בפסח - בהכשרת הבית לפסח ובאפית מצות, בסוכות, בבניית סכה וקניית ארבעה מינים - לשם מה כל העבודה הזו?

משום כך, טוען פרעה: "לכו נא הגברים ועבדו את ה'", עבודה קשה כזאת מתאימה לגברים ולא לנשים וילדים, ולכן אין טעם שתוציאו את כלם ממצרים!

לעומתו טוען משה רבנו: "בנעריו ובזקניו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך כי חג ה' לנו". כלומר, את מה שאתה רואה כעבודה, עול ומשא כבד - אנחנו רואים כחג, ומאחר ששמחה גדולה היא לנו, גם נשים, גם ילדים וגם זקנים חוגגים ושותפים בשמחה.

הוכחה לכך הביא הרב מרדכי חילו מהמשך הפסוקים: פרעה 'נכנע' לבקשת משה והסכים לשלוח את הנשים והטף, אולם עדין מתקשה לשלוח את הצאן, ומודע למשה: "רק צאנם ובקרכם יצא" (י כד).

משה משיב לו: "גם אתה תתן בידנו זבחים ועלת" (שם כה), ומנמק את הסיבה לכך: "ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שמה", ומפרש רש"י: "כמה תכבד העבודה".

האם יעלה על הדעת שעבודת ה' היא ענין כבד, אשר משה מתבטא עליו "תכבד העבודה"? - מקשה הרב מרדכי חילו, ומתרץ כי כל זאת נאמר רק בהתאמה לעמדת פרעה, ותו לא, לשיטתו של פרעה עבודת ה' היא ענין כבד, ולכן השתמש משה בביטוי הזה.

כדי לדאוג שעבודת ה' תהפך להיות משהו שמח ולא כבד, נדרשת מכל אחד ואחד מאתנו עבודה אישית, שתגרום לנו להתיחס לכל מאמץ באופן חיובי ולא לראות בו עול כבד.

כאשר יש בבית לחץ עבודה לקראת החג, עלול הדבר לגרום להתפרצות רגשות, אשר ממנו יכולים הילדים להבין שקשה לנו עם העבודה ועם העול. בשנות העשרים של המאה הקודמת, עם הגירת היהודים מאירופה לחופי ארצות הברית, הם נאלצו להתמודד עם נסיון קשה בשמירת שבת, כשבכל עבודה שמצאו הם חויבו לעבוד גם ביום השבת, ואם לא עשו כך מצאו את עצמם ביום שני בבוקר מפוטרם וחסרי מקור פרנסה.

רבים מהם לא הצליחו לעמוד בנסיון, המצוקה הכלכלית היתה בלתי נסבלת והם נאלצו לחלל את השבת, ומכאן קצרה היתה הדרך להתדרדרות רוחנית חמורה ביותר.

"בראשון [היינו בחודש ניסן, הראשון לחדשי השנה (שמות יב, ב)] בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות" (שמות יב, יח). הכתוב קבעו חובה (פסחים פב ע"א). וכן פסק הרמב"ם (הלכות מצה פ"י ה"א): "מצות עשה מן התורה לאכל מצה בליל חמשה עשר, שנאמר: בערב תאכלו מצות, ומשאכל כזית יצא ידי חובתו".

ספר לי הגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, ראש ישיבת "מחנה אברהם" ורב חוג חתם סופר בבני ברק: יום אחד הופיע אצלו אחד מבני הקהילה, נרעש כולו. היה בפיו סיפור מרעיש, אבל רקעו התרחש כשלושים שנה לפני כן, במחנה המוות אושוויץ.

יהודי הונגריה הגיעו לאושוויץ בשלהי מלחמת העולם. ממש בשנה+ האחרונה. כשהצוררים נחלו מפלה אחרי מפלה בשדה הקרב וממשלת הונגריה בקשה לפרוק על הגרמנים שהפכו לבת חסותם, השתלטו הגרמנים על הונגריה, תחמו את הגטאות ותוך כחודשים ימים שלחו כמיליון יהודים להשמדה. ה' יקום דמם. אותו יהודי היה ביניהם. הפרידו בינו לבין אשתו ואת ילדיו שלחו למשפחות. הטביעו מספר כחול על זרועו וחיינו נתנו לו לשלל תמורת עבודת פרך. התקיים על פרוסת לחם ופנכת מרק ליום. שכנו לדרגש היה 'בנן של קדושים' צאצא לגזע צדיקים, שושלת מפוארת עתירת יחס. חזקו בלא הרף באמונה ובטחון, ונצל כל שעת פנאי ללמוד תורה ואמרות צדיקים. יום אחד פנה אליו בהתרגשות עצורה: חג הפסח מתקרב, 'מרור' יש בשפע, אובעור או נעמט מען א' 'כזית' מצה, מאין ישיגו ולו כזית מצה?!

וברוך השם, אין מעצור לה' מהושיע, ברב או במעט. בעלות הברית הפציצו ממגורת מזון. היו שם שקי תבואה מבוקעים, אוצר בלום במחנה הריכוז, אבל מי שינסה לשים בכליו מתחביב בנפשו. ספר לחברו, שהמריצו למסור נפשו. החביא במקום מסתור כמה גרגרים. בהפסקה הקצרה שהיתה להם מדי יום שייף שתי אבנים וטחן באמצעותן את הגרגרים. לבן פיסת מתכת, ערב את הקמח במעט מים, נקב במסמר ואפה על טס המתכת המלובן. יצא ריקק עבה ונוקשה, גדלו כפיסת יד. מחמת עביו היו בו שני 'כזיתים', אחד עברו ואחד עבור חברו. עכשיו צריך להגיבו למחנה. אם יתפס, אחת דתו - הניח את הרקיק בין כותנתו לבשרו, הצמיד זרועו לגופו. עבר את הביקורת בשער המחנה, והמשיך אל הבלוק. בפתח הביתן עמד שומר גרמני שהבחין בתנוחה המאולצת של ידו. "מה אתה מחביא שם", נבח. משך את ידו, והרקיק נפל -

דרך עליו בעקב מגפו בחמת זעם, ואלו הצלפות הצליף בפרגולו! היהודי נפל מעורף, והזקיף מצא בנתיים קרבן חדש. בשארית כוחותיו אסף היהודי את הפרורים שסביבו, שעבורם מסר נפשו. גרר עצמו לדרגשו, והתעלף. חברו עוררו, רחץ פניו במים, הגיר מעט לגרונו, השיב נפשו, פתח ידו, והראה לחברו את האוצר. אלו היה בכף ידו חופן יהלומים, לא היה החבר מתרגש יותר. אח, הייליגע מצה, מצה קדושה בעמק הבכא, בגיא צלמות, קרן אור בחשכה! אבל, כמה חבל, בכל הפרורים, אין יותר מכזית אחד!

התחנן החבר: "בבקשה ממך, תן לי את ה'כזית', מימי לא עבר עלי ליל סדר בלי 'כזית' מצה!" ענהו: "מה פתאום, ה'כזית' שלי הוא. מסרתי עליו את נפשי, הוכיית עליו מכות נמרצות, לא אותך עליו!" והלה מתחנן: "אנא ממך, אני אקריא לך את ההגדה - אני יודע אותה בעל פה - מ"הא לחמא עניא" עד "חד גדיא". גם את "שיר השירים" אומר, תאמר אחרי מילה במילה. רק את ה'כזית' תתן".

והשני מסרב. "את כל חלקי לעולם הבא אתן עבור ה'כזית'! ראה", התייפח, "את משפחתי אבדתי, כל מה שהיה לי אבד. מה נשאר לי?! לפחות, 'כזית' מצה!" וחברו מתייפח לעומתו: "הלא כמוני כמון, והמצה שלי היא!" סוף דבר, רוב אעמד בהפצרות והגיעו לפשרה: חברו יאמר את ההגדה, ויזכה בשכרו למצה. אבל שכר המצות - לפום עזרא אגרא, וכמה היתכן והצטער בגינה, שייך לו. וכן היה. בערב לחש לו חברו את ההגדה, יחדו בכו ב"השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין", שוררו את ההלל וקראו "לשנה הבאה בירושלים". את המצה, אכל החבר.

למחרת יצאו לעבודה. החבר התפלל בלחש, זמזם ב"הקל בתעצומות, עצם עיניו בקריאת שמע, גחן בכריעות תפילת העמידה, ובהגיעו להלל לא עצר כו להבליג. הזדקף ושאג את הברכה, ובאותו רגע השיגו כדור המרצחים ונפל שדוד. השם יקום דמו.

חברו שרד, והגיע ליום השחרור. עלה ארצה ובנה את חייו מחדש. הקים משפחה לתפארת ונמנה על בני קהלת "חוג חתם סופר" בבני ברק. כל זה סיפר בבואו, כהקדמה - כי הלילה הופע החבר בחלומו.

עטוי בגדי לבן, פניו מאירות כזהר הרקיע, ובקשה בפיו: "הזוכר אתה שנתת לי את המצוה, בתנאי שאתה תקבל את שכר המצוה?" זכר, ודאי זכר. "אז באתי לבקשך. אנא, ותר לי על שכר המצוה - כל המצוות עשיתי, קבלתי עליהן שכר. חוץ ממצוה זו. המעשה היחיד, עליו לא קבלתי שכר. אנא בטובך, הענק לי גם את שכר המעשה!"

נדה לבקשה. לעיוות שבה. הזכיר לחברו: "הלא המצה שלי היתה. אני סכנתי נפשי בלקיחת הגרגרים, בטחינתם ואפיתם, ובהגנתם למחנה. אני הוכיית

עבורם, כמעט שלמתי בחיי. התחננת, בכית, ויתרתי על המצוה, לפחות, אזכה בשכר!" והחבר ידע והסכים, אבל הזכיר שהוא זה ששמר חשבון הלוח וסיפר שהלילה ליל החג, והוא זה שזרז להשיג המצה, והוא שהקריא את ההגדה, ומבקש בתמורה את שכר המצוה. עבורו, ירד מהעולם העליון. עבורו התגלה, זה חשוב עבורו כל כך -

והחבר טרב. פני חברו הקדוש התכרכמו בפחי נפש, באכזבה עמוקה, ונעלם. קם, והנה חלום. התפעמה רוחו. לא ידע האם טוב עשה. מצד אחד, "חייך קודמים". ואין שום הצדקה, ממש עזות מצדו. מצד שני, בכל זאת. אין מתגרים בנשמה קדושה, ובקשתו של נפטר... "והגיע אלי", סיפר הרב אונגר. "ביקש אישור לסרובו, או הוראה ליתור. אמרתי לו שאין זו שאלה עבור רב, זה ענין עבור רבי. שלחתי אותו לרבי ממכונבקה, ובקשתי שיחזור ויספר מה אמר לו".

"ומה אמר", הסתקרנתי. "הוא חזר למחרת", ספר הרב אונגר, "ובפיו סיפור מופלא" - בקוצר רוח חכה לערב, לשעות קבלת הקהל של הרבי. נכנס אל הקודש פנימה, וספר את ספורו.

שמע הרבי, והפטיר: על פי יושר, עליך לוותר"... התקומם: על פי יושר?! על פי יושר ודאי אינו צריך לוותר! כל שאלתו, האם לנהוג לפני משורת הדין!

הסביר הרבי: "הלא תבין, חברך נפטר. מה שיש לו, יש לו. המצוות שסיגל עומדות לזכותו. יותר מהן, אינו יכול להשיג. מצוה אחת קים ולא קבל עליה שכר, והיא חסרה לו - אבל אתה חז'!"

אתה מניח תפילין, מתעטף בטלית, מתפלל שלוש תפילות ומברך מאה ברכות ליום. ושבתות, וחגים, ומצוות לאין ספור! ובנים לך, ואתה מחנכם למצוות, וכל מצוה שהם מקיימים נוקפת גם לזכותך, לזכות החינוך שהענקת - האין זה מן היושר, שתוותר למענו על שכר מצוה אחת?!"

"טוב, אם הרבי אומר, אוותר" - "לא כך. לותר צריך בלב שלם", פסק הרבי. הוציא מכיסו צרור מפתחות. "הכנס לבית המדרש הסמוך" אין שם איש עתה. תפתח את הדלת במפתח הזה. תדליק את האורות, ותפתח את ארון הקודש, במפתח הזה. תכניס את הראש לארון הקודש, ותשפוך לבך לפני הקדוש ברוך הוא. תספר על הכרותכם, על האחוה הנפלאה ששררה ביניכם, על החיזוק שקבלת ממנו. על ההמרצה שהמריץ אותך לאפות את המצה. על ליל הסדר ההוא, בעלטה, על הדרגש. תחיה את הלילה ההוא, הלילה האחרון לחייו, ואז תאמר שאתה מותר לו בלב שלם על שכר המצוה, לעשות נחת רוח לנשמתו בעולם העליון - אחר כך, תחזור אלי..."

עשה כן, והמראות והמאורעות שבו והציפוהו, הכל חי מחדש, והמעמד סחט ממנו את כל כוחותיו. בקושי גרר רגליו משם. סגר את ארון הקודש ונשק לפרוכת, כיבה את האור ונעל את בית הכנסת. החזיר את המפתחות לגבאי, לא היה לו כח להכנס אל הרבי. בקש מהגבאי להודיע שיבוא למחרת. התנהל באפס כח לביתו, וקירס למיטתו.

(והגדת)

כח המעשה

בפרשתנו נאמר דיני קרבן הפסח, ובספר ה"חינוך" כתב בענינם כדרכו את שרשי המצוות וטעמן: "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש" (שמות יב, ט), לפי שכך דרך בני מלכים ושרים לאכול בשר צלי, לפי שהוא מאכל טוב ומוטעם, אבל שאר העם אינם יכולים לאכול מעט בשר שתשיג ידם כי אם מבושל, כדי למלא בטנם. ואנו, שאוכלים הפסח לזכרון שיצאנו לחרות להיות ממלכת כהנים ועם קדוש, ודאי ראוי לנו להתנהג באכילתו דרך חרות ושרות (מצוה ז).

"ולא תותירו ממנו עד בקר" (שמות יב, י). הענין הוא כדרך מלכים ושרים, שאינם צריכים להותיר תבשילים מיום אל יום, על כן נאמר, שאם יותר ממנו, שישירף כדבר שאין חפץ בו, כדרך מלכים. וכל ה לזכור ולקבוע בלב שבאותו זמן גאלנו ה' יתברך מעבדות ונעשינו בני חורין וזכינו למלכות ולגדולה (מצוה ח).

"לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה" (שמות יב, מז). מפני שנעשינו אדונים באה המצוה שיהא הפסח נאכל במקום החבורה ולא נוציאנו לחוץ, כדרך מלכים שכל המוכן להם נאכל בהיכלם ברוב עם שלהם. ודלת העם בעת שיכינו סעודה גדולה ישלחו ממנה מנות לחוץ לרעיהם, לפי שהיא חידוש אצלם (מצוה טו).

"ועצם לא תשברו בו" (שמות יב, מז), שאין כבוד לבני מלכים לגרר העצמות ולשברם ככלבים. לא יאות לעשות כן אלא לעניי העם הרעבים. על כן, בתחילת בואנו להיות סגולת כל העמים, ממלכת כהנים ועם קדוש, ובכל שנה ושנה באותו הזמן, ראוי לנו לעשות מעשים המראים לבנו המעלה הגדולה שעלינו לה באותה שעה. ומתוך המעשה והדימוי שאנו עושים, נקבע בנפשותינו הדבר לעולם (מצוה טז).

והמשיך וכתב: ואל תשוב בני לתפוש על דברי ולומר ולמה יצוה ואתנו השם יתברך לעשות כל אלה לזכרון אותנו הנס, הלא בזכרון אחד יעלה הדבר במחשבתנו ולא ישכח מפי זרענו. דע, כי לא מחכמה התפשטנו על זה, ומחשבת הנוער ישיאך לדבר כן. ועתה בני, בינה ושמעה זאת, והטה אזנך ושמע, אלמדך להועיל בתורה ובמצוות.

דע, כי האדם נפעל כפי פעולותיו, ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם אם טוב ואם רע.

ואפילו רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצוות, ואפילו שלא לשם שמים, מיד ינטה אל הטוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, ובכח מעשיו ימית היצר הרע, כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות.

ואפילו אם יהיה אדם צדיק גמור ולבבו ישר ותמים, חפץ בתורה ובמצוות, אם יעסוק תמיד בדברים של דופי, כאילו תאמר דרך משל שהכריחו המלך ומינהו באמונות רעה, באמת אם כל עסקו תמיד כל היום באותה אמונות, ישוב לזמן מן הזמנים מצדקת לבו להיות רשע גמור. כי ידוע הדבר ואמת שכל האדם נפעל כפי פעולותיו, כמו שאמרנו.

ועל כן אמרו חכמים ז"ל (מכות כג ע"ב) "רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", כדי להתפיס בהן כל הפעולות הטובות אנחנו נפעלים להיות טובים וזוכים לחיי עד. ורמזו ז"ל על זה, באמרם (מנחות מג ע"ב) "כל מי שיש לו מזוזה בפתחו וציצית בבגדו ותפילין בראשו, מובטח לו שלא יחטא", לפי שאלו מצוות תמידיות, ונפעל בהן תמיד.

לכן אתה ראה גם ראה מה מלאכתך ועסקך, כי אחריהם תמשך ואתה לא תמשכם. ואל יבטיחך יצרך לומר אחרי היות לבי שלם ותמים באמונת אלקים, מה הפסד יש כי אתענג לפעמים בתענוגי אנשים, לשבת בשווקים וברחובות, להתלוצץ עם הלצים ולדבר צחות, וכיוצא באלו הדברים שאין מביאין עליהן אשמות וחטאות. הלא גם לי לבב כמו הם, קטני עבה ממתניהם, ומדוע ימשכוני הם אחריהם. אל בני, השמר מפניהם, פן תלכד ברשתם. רבים שתו מתוך כך כוס תרעלתם, ואתה את נפשך תציל. ואחר ידיעתך דבר זה, אל יקשה עליך מעתה רבוי המצוות בענין זכירת נסי מצרים, שהם עמוד גדול בתורתנו. כי ברבות עסקינו בהם נתפעל אל הדבר, כמו שאמרנו.

עד כאן דברי ספר ה"חינוך" היסודיים כל כך.

נוסיף ונאמר, שהואיל וכל מטרת יציאת מצרים לקבלת התורה, ככתוב: "בהוציא את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה (שמות ג, יב), וכתב שם רש"י שאף על פי שאין בידם זכויות נגאלים הם הואיל ועתידיים לקבל התורה, וכך פתח הקדוש ברוך הוא במתן תורה: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (שמות כ, ב), כדאיתא היא הוצאה שתהיו משועבדים לי (רש"י, מהמכילתא). ושמא יתמהו מדוע הרבה להם תורה ומצוות, לפיכך השמיעם עובר ליציאה את כח המעשה ופעולתו.

רבנו ישראל סלאנטר זצ"ל למדנו את כח המעשה, במעשה שהיה. פעם נסע מקובנה לווילנה, ובהר בקרון מעשנים. הצית סיגריה, וקפץ עליו רגזו של אברך צעיר שיש במולו. "חוצפה שכזו, להרעיל את כולם בעשן!" מיהר לבקש סליחתו, וכיבה את הסיגריה.

רטן הלה: "מה הועיל, אם כבר הרעיל את האויר!" קם ופתח את החלון, לאורר את הקרון.

"ולא אכפת לו שחודר קור מקפיא, וכולם יחלו בדלקת ראות", סינן האברך. מיהר וסגר את החלון.

"וכולם יחנקו בעשן שהשאיר אחרינו", התרעם האברך. לא בלם פיו עד שהרכבת עצרה ברציף. ואז קם בהפגנותיו, ונמלט מהקרון ומנוסעו חסר ההתחשבות. ביקש לרדת מהרכבת, ונדהם. הרציף המה אדם. המוני יהודים התגודדו ונשאו עינים צופיות. המתח ניכר בעליל.

למי הם ממתנים, תמה האברך. התשובה היתה מיידית. אך נראתה דמותו של רבי ישראל, והכל נהרו לקבל פניו.

"מי הוא", חקר האברך את אחד הדחפיים.

"אינך יודע? הצדיק הנערץ, רבי ישראל מסלאנט!"

הוא?! אותו צעיר, הכעים והקניט כל הדרך?!

עיניו חשכו. ברר באיזו אכסניה מתגורר הצדיק, וחלץ נעליו לפני המפתן. בא לקבל נזיפה. להפתעתו, קיבל פניו כמכר ותיק. לבקש סליחה, על מה ולמה. אמנם נכשל, אבל מביע חרטה כנה, ואין אדם עומד על דברי תורה אל אם נכשל בהם (גיטין מג ע"א). ישב מר, מנין הוא, ומה מעשיו בעיר הגדולה.

סח הלה ששנות מזונותיו על שולחן חותנו כלו, ולמד מלאכת השחיטה לפרנס משפחתו. השיג משרה באחת העיירות, אך תנאי הציבו: שישג 'קבלה', הסמכה לשחיטה, מבית הדין בוילנה שנועד כסמכות הלכתית מקובלת, והרי הוא כאן....

נהרו פני רבי ישראל: מי יודע, אולי כל התקרית לא ארעה אלא לשם כך! חתנו הגאון רבי אליהו גרודזנסקי (חותן הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל), הוא אב בית הדין! מיד התעטף באדרתו והלך עמו לבית הדין. ביקש מחתנו שיתנה על קנקנו של האברך ויודיעו דבר.

שבו אליו בפנים נפולות: הכשלון היה חרוץ!

"אך אשמתי היא", הגיב רבי ישראל. "עייף אתה מטורח הדרך, ודעתך פזורה מהכעס שכעסת. וכבר אמרו, שהכועס חכמתו מסתלקת (פסחים סו ע"ב). שב ותנוח כמה ימים ותזכר בתלמודך" -

האברך היה נבוך. קנה כרטיס הלך ושוב, ולא הביא עמו מעות, חשב שביזים אחד, יבחן, יתעטר ב'קבלה' וישוב מיד - "תנוח דעתך", השיבו רבי ישראל. "אורחי תהיה, על חשבוניי".

מיד הזמין לו חדר באכסניה, וארוחות כיד המלך.

רמז לו חתנו: זה לא יעזור, נעור וריק הוא, אינו יודע דבר!

הרגיעו רבי ישראל, כבר הביא זאת בחשבון. שאלו האם מכיר הוא אברך בקי בהלכה ובהוראתה, שיאות ללמוד עם האברך דן מהתחלה, ושכרו עליו!

ישב האברך באכסניה, על חשבון רבי ישראל. אכל על חשבונו ולמד על חשבונו, ורבי ישראל עוקב אחר התקדמותו ומשנן עמו את ההלכות. עמד למבחן, והתעטר ב'קבלה' נלהבת. אלא שאליה וקוץ בה: חושש הוא שבייתים נתפסה המשרה המובטחת -

"איני, בררתי - לא היתה זו משרה הראויה למעלתו! העירה קטנה, והמשכורת זעומה. כבר השגתי עבורו משרה בישוב נכבד, המשכורת כפולה והדיור על חשבון הקהילה!"

האברך נבוך. אינו יודע, עליו להיוועץ באשתו ובחותנו.

רבי ישראל הרגיעו: כבר הודיעים.

ושמחו?

ממתנים הם לבואו!

ליוהו בכבוד לבית התיבות ונפרד בלבביות לשלום.

הקטר צפר והרכבת יצאה לדרכה. על הרציף עמדו רבי ישראל וחתנו, מנופפים לאברך המתרחק. רבי אליעזר פנה אל חותנו: "יודע מר, גבאי צדקה אני בעירי" -

חיוך הבלתי בעיני רבי ישראל, וחתנו המשיך: "עד כה לא הטרדתך. חשבתי שאין לך כסף. אבל עתה, מבקש אני תרומה לעניי וילנה..."

החיוך התרחב: "מה תדבר, הן יודע אתה שאין לי פרוטה משלי! מסרתי עצמי לטובת הציבור, ויהודי עשיר התחייב לתת לי כל צרכי. איני נהנה מכספו אלא כדי חיי: לחם לאכול, ובגד ללבוש!"

"ולחזיק אברך זר באכסניה ברווחה, ולממן עבורו מורה פרטי" -

יידעתי שלכך חותר אתה. הנני ואסביר לך -

שנינו במשנה (בבא מציעא פ"ז מ"ד) שהמרמה את חברו פעמים שאין הקרבן זכאי לפיצוי, ואין לו עליו אלא תרעומת. וקשה, מה השמיעונו בכך. וכי לולא המשנה לא היה הלה מתרעם. ועוד, בכמה מקומות תמהה הגמרא: מה המקום לתרעומת, סבר וקיבל! (בבא מציעא עו ע"א) ומה השאלה, למרות הכל הפסיד, ומתרעם!

והתשובה, שעל פי דין אסור שתהא ליהודי תרעומת על חברו. שהרי נצטיינו באהבתו (ויקרא יט, יח), ושלא לשנאו (שם יז)! כדי שיתרעם זקוק הוא להיתר, ואז ורק אז זכותו להתרעם.

ואם הביע חרטה ובקש מחילה, ונפגע מחל, אזי סבר וקיבל. מחל על זכותו להתרעם, והתרעומת אסורה מצד הדין!

מבין מר, אותו אברך אכן פגע בי ברכבת. התנהגותו היתה מבישה, ועל פי דין מותר היה לי להתרעם. הכעיסני, וכעסתי. אבל בא ובקש מחילה, ומחלתי. ומשמחלתי, אבדתי את זכות התרעומת.

ומה אעשה אם עדין חש אני הקפדה בלבי?

אין בררה, חייב אני למחותה!

אך כיצד? -

הדרך אחת היא, אמרם ז"ל (דרך ארץ זוטא, ב): "רצונך לדבק באהבת חברך, הרי נושא ונותן בטובתו!" -

כח המעשה!

לכן לא היתה לי כל ברירה. השתמשתי בכסף שניתן לי לצרכי, כי אכן היה זה הכרחי עבורי: לארחו, להתעניין בו, להיטיב עמו. ונסחפתי באהבתו, ובכך מחיתי מלבי כל שמץ טינה והקפדה!"

(הגדת)

מסע השכנוע

"ויאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח, כל בן נכר לא יאכל בו" (שמות יב, מג), שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, ואחד נכרי ואחד ישראל מומר במשמע (רש"י). עברין, מותר לאכול בו. "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא" (סנהדרין מד ע"א), והבן הרשע הוא אחד המסובין לבילי הסדר, שלא נדע. אבל המומר והנכרי, כרותים ומובדלים. ואספר - בשלהי החורף תשכ"ז הגיע הטנדר שהביא את הירקות לשיבתנו בחדרה. הבחנתי שפני הנהג חורים, ועיגולים כהים מכתרים את עיניו הטרוטות. נבהלתי. שאלתי לשלומו, ומעין הדמעות נפרץ: אוי לו ואביו לו, חייו אינם חיים, טוב מותו מחייו.

אמרתי: "לא אוכל להתעכב. אני מעורר חשד, ועוד מעט יגיע האוטובוס שאני חוזר איתו. אבל אם את רוצה הוכחה, דעי: כשתפרוץ מלחמה, אותו בחור מעין שמר יתגייס כדי להציל את אביו, והבחור הערבי יצחצח חרבו כדי לשחות אותו! חשבי על כך", והלכתי.

לא שערתי שבתוך חדשיים יסגור נאצר את מצרי טיראן ויגרש את חילי האו"ם מרצועת עזה, הארץ תכנס ל'תקופת ההמתנה' הנודעת ומדינות ערב יערכו למלחמה כוללת. ואז, יום אחד, הגיע טנדר הירקות והנהג בישר בשמחה: "היא חזרה!" בהתרגשות סיפר שהקאדי סרב להשיא אותה לפני שתשהה שם תקופה ותכיר את אורחות האיסלאם. וכשהחלה המתיחות שמעה את הבחור בו בחרה מצהיר שכבר הכין את השאבריה לשחות את כל היהודים - נזכרה במה שאמר לה אותו רב אלמוני, ודמייתה לעצמה את בחירי ליבה משסף את גרונו של אביה בעיניים בורקות. הבינה לאן נקלעה, וברחה!

(הגדת)

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל. ()

יש כאן שתי בשורות: האח' לבילה הזה הכלבים לא ינבחו. והשני, תהיה הבדלה בין ישראל למצרים.

שואלים המפרשים - מה פירוש שתהיה הבדלה, הרי בכל מכות מצרים היתה הבדלה בין ישראל למצרים?

לפחות 10 - 15 תירוצים יש ברבותינו הראשונים, מהי 'הבשורה הגדולה' של לא יחרץ כלב לשנו. אבל הייתי רוצה להביא 2-3 תירוצים, וממה להיכנס לעומק הדברים:

אומרת הגמרא {מסכת ב"ק ס, ב} - ת"ר כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר. כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר.

אשתי תל אביבית במקור. שבת ראשונה לאחר החתונה, נסענו להתארח בתל אביב. הלכתי לישון לבילה, וכל שניה אני שומע מישהו אחר מתניע את הרכב; בבני ברק אם אתה שומע שמתניעים את הרכב, אתה יודע שזה יולדת - אמרתי לעצמי: "בן פורת יוסף, כמה יולדות יש כאן לבילה אחד!" ☺, ולא רק המכוניות, אלא גם הכלבים; בבני ברק עד היום מקוים הפסוק "לא יחרץ כלב לשנו", לעומת זאת שם בתל אביב, מכל בית נבח משהו אחר ☺ בבוקר הלכתי עם חמי לבית הכנסת, ואז הוא שואל אותי: "נו, איך ישנת לבילה ???"

"יחסית לא רע. אבל תדע לך, במוצ"ש יהיו כאן הרבה לוויית!"

"למה לוויית??"

"תשמע, כל הלילה נבחו כלבים, והגמרא הרי אומרת - כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר!"

אמר לי חמי: "לא לוויית... מלאך המוות פשוט גר במקום הזה - הכלבים כאן רגילים אליו" ☺

ויש לשאול - איך בכלל הגיע מלאך המוות למצרים, הרי על אותו הלילה נאמר "ועברתי בארץ מצרים - אני ולא מלאך. והכיתי כל בכור - אני ולא שרף. ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים - אני ולא שליח. אני ה' - אני הוא ולא אחר" - אם ככה, מה עשה שם מלאך המוות !?

כותב הגאון, שר התורה ר' חיים קנייבסקי שליט"א {סידור תפילה למשה} - **כל בכוריהם הרגת**. "כל" לאתווי בכור בהמה (כדכתיב בתורה). ומה שבתפילת שחרית אין אומרים "בעברתו", (וכמו שבערבית אומרים 'המכה בעברתו'), כי המכה היתה לבילה והמיתה ביום, כמו שאמרנו בריש מסכת שמחות - אעפ"י שהכה אותם מכת מות בחצי הלילה, היתה נפשם מפרפרת בהם עד הבוקר וכו' כדי שיראו בני בשונאיהם", ורק ה"מכה" היתה בעברתו.

אם ככה, הקב"ה הוא שנתן את המכה - אח"כ הגיע מלאך המוות עם הטרנספורטר השחורה ו'לקח אותם' ☺

כותב תוספות השלם - לא יחרץ כלב לשנו. ותימא, מה רבותא היא הוא הרבה בני אדם הולכים ואין הכלבים חורצים לשונם, וי"ל דקאי אסיפיה דקרא 'ומקלכם בידכם' - ולעולם כשכלבים רואים אדם ומקלו בידו, נובחים.

משפחת ברקוביץ' חוגגת ליל הסדר בבית, עם המקלות ביד - מנגד, הכלבים נמצאים אצל מוסטפה השכן;

נשאלת השאלה - איך בדיוק ידעו הכלבים, שמשפחת ברקוביץ' מחזיקה מקלות בידיים!?

התשובה היא - שגם ליהודים היו כלבים! - ומאפה אנחנו יודעים ? **כותב המדרש {ילקוט שמעוני, בשלח, רמז ר"מ} - וירא ישראל את מצרים מת**

- מה היו עושיין? היה כל אחד ואחד מישראל נוטל את כלבו, והולך ונותן את רגלו על צווארו של מצרי, והיה אומר לכלבו: "אכול מן היד הזו שנשתעבדה בי, אכול מן הזורעים הללו שלא חסו עלי. תדע לך שכן הוא, שכן כתיב: למען תמחץ רגלך בדם לשון כלבין מאויבים מנהו. אמרו ישראל: עשית לנו כל הניסים האלו, אף אנו לא נהיה כפויי טובה.

ומה יש לנו לומר? שירות ותשבחות וכו' אז ישיר משה.

מכאן הייתי רוצה לעבור לידיעה חשובה' לבעלי כלבים: ☺

כותב הבן איש חי {שנה ראשונה, פר' צו אות ל"ט} - אין מכין את הכלבים בפסח ובפרט ביום א' וביום ב' וכו' כי לבילי יציאת מצרים כתוב 'לא יחרץ כלב

בתו ברחה עם צעיר ערבי לכפרו, בקא אל גרביא. מה יעשה, אנה ישא חרפתו!

רבי אלחנן פרלמוטר זצ"ל, ראש הישיבה מסתכל עלי ואני משיב לו מבט, ואומר לנהג: "אסע לשם, ואדבר אתה".

"איך תסע, זה כפר עוין, יסקלו אותך באבנים", נבהל הנהג.

"איני פוחד מהם, אני פוחד רק מהשם", השבתי לו. נובהרדוקער או לא?!

בררתי מתי יוצא משם האוטובוס חזור, לכוון חדרה. והלך? שנת תשכ"ז היתה השנה הראשונה שלאחר השמיטה. ירקות קנינו מאותו נהג. אבל בפרות נהגה עדין קדושת שביעית וקנינו מערבי שהביא מהמטע שלו, מאזור המשולש. כשהגיע, אמרתי לו: "אני מצטרף אליך בדרך חזור".

"אין בעיה", ענה ברוחב לב. "לאן?"

"לבקא אל גרביא", עניתי.

"לא, לשם לא! יהרגו אותך ויתנכלו גם לי!"

התחלתי להבין לאיזו סכנה אני מכניס את עצמי. "טוב, תוריד אותי לפני שתכנס אל הכפר". לכך, הסכים.

נסענו, ועצר. אמר: "מאחורי העיקול, נמצא הכפר".

ירדתי, והתחלתי ללכת, וכמו שאמר, מאחורי העיקול התעופפה האבן הראשונה. פניתי אל הנוער הזורק: "איפה גר כאן הקאדי", כהן הכפר המוסלמי. אה, אל הקאדי מועדות פני? מיד התלוה אלי להורותני, והסביר לכולם שאני אורח של הקאדי, אין לפגוע בי. הגיע לבית אחד, ואמר: "כאן".

הודיתי לו, ועליתי. התקבלתי בכבוד. כן, הוא דובר עברית. במה יוכל לעזור? אמרתי: "אני רב, אצל היהודים הרבנים הם מסדרי הקידושיין. האם גם אצל הערבים כך?"

אישר. הוא מסדר הנשואין בכפר.

אמרתי: "אם יבוא לפני יהודי וירצה להנשא לנכריה, לא אסדר לו קידושיין. עליה להתגיר גרות אמת כדי להנשא ליהודי. האם גם אצל הערבים כך?"

ענה: "גם האיסלאם אינו מכיר בנישואין מעורבים".

הזכרתי: "על הגרות להיות גרות אמת. אם חשקה נפשה ביהודי לא נגיירנה.

התהליך אורך לפחות שנה!"

אמר: "אצלנו אין מדקדקים כל כך, אבל ברור שלא נשיא בלי המרת דת!"

"אני שמח לשמוע", אמרתי. אני מאחל לעצמי שמחות שמחות יותר. "יש כאן נערה יהודיה שחשקה בבחור ערבי. אני רוצה להודיעה שתבין, ששתי הדתות שוללות נשואין מעורבים. עליה להתאסלם לשם כך".

"בהחלט", שתף פעולה. סר אתי לחלון והראה לי את בית הבחור. השבאב שנקהל למטה ראנו ביחד, והצבעתי לעיניהם על הבית. "כן, זהו", אישר. נפרדנו בכבוד, ויצאתי. עיניהם ירקו משטמה, אבל לא פגעו בי לרעה. הקאדי עמד בחלון ולויה אותי במבטו.

התדפקתי על דלת הבית, ופתחה לי ערביה קשישה. לא איתה רציתי לדבר. אמרתי: "עברית" -

עברית? הביאו את הנערה שתהיה מתורגמנית. התפלאה לראות דמות רבנית בלוע הארז.

"דרישת שלום מאביך. אמללת אותו. הוא עומד למות בגללך", בשרתי לה.

התפרצה: "הוא עומד למות? על מה? במשך שנה היה לי חבר מעין שמר - קיבוץ השומר הצעיר - הסתובב בבית ואבי היה כה מרוצה. החבר הצהיר שאינו מאמין באלוקים, עפר לפיו, לא צם בכיפור, ולאבי לא היה אכפת. והבחור הזה בחור מאמין, למה שלא אנשא לו?! אתה רב, אתה תבין אותי. תסביר לו: מה עדיף: להנשא לכופר, או למאמין?"

הערביה עמדה בצד, חשדנית ועוקבת, מנסה להבין את הנאמר.

אמרתי: "בואי ואסביר לך מה ההבדל. אם היד נקטעת, רחמנא לצלן. כל זמן שהגידים מחוברים יש תקוה, אפשר לאחות. אמנם אינה מתפקדת, והיסורים אינתיים, אבל יש תקוה, היא חלק מהגוף. כשנקטעה כליל, אין לה תקנה! -

בחור יהודי, גם אם חילוני, אינו שומר מצוות, אף אינו מאמין לחילה, 'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא' (סנהדרין מד ע"א). שייך הוא לעם ישראל, והוא או צאצאיו עוד ישוּבו בתשובה. אבל ערבי, גם אם מאמין בבורא עולם, בן נכר הוא. והמצטרף אליו כורת עצמו מעם ישראל!"

"לדעתי, אתה טועה", פסקה.

לשנו', ששמרו גזירתו יתברך באותו לילה דלכן אמרה תורה לכלב תשליכון אותו.

צריך לדעת שהבן איש חי, חי לפני כמה עשרות שנים. כיום כבר יש לכלבים עמותה שמגינה עליהם – ברגע שמכים אותם, הם יודעים לצלצל מיד ובאים להושיע אותם ☺

כותב הספר אגרא דכלה – ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו. תרין [מופיע פעמיים בתורה] – {שמות י, כג} ולכל בני ישראל היה אור במושבם, {יא ז} ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו, נלמדין זה מזה; במכת בכורים בלילה ולכל בני ישראל היה אור, כמ"ש בזהר {ח"ב לח ע"א} שהלילה היתה מאירה להם כיום תקופת תמוז, ובזמן מכת חושך הנה הישראל חיפשו בבתי מצרים לראות כספם וזהבם וכליהם, כמו שאמרו רז"ל {שמו"ר פ"ד ג'}, והגויים לא ראו, והנה מדרך הגויים לגדל הכלבים, כי המה מרגישים גם באישון לילה וחושך בבוא אדם אל הבית ואז נובח ויודע הבעל הבית שבא איש אל הבית. הנה באה המסורה אשר גם במכת חושך – **ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו**.

(ברוך שאמר)

ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתכם חקת עולם (יב, ז)

עומד יהודי על פי התנור עם מקל המצות בידו. במקום זה, חובה למהר! נצרכת שם מהירות מיוחדת כיון שהתנור פולט חום. והוא, לא ממחר אלא נעמד לעצמו בדבקות גדולה, המצות בידו, והוא צועק בתפילה, מתנדנד ומאריך ביחודים: ל-ש-ם מ-צ-ת מצוה....

איזה לשם? איזה מצה ואיזה מצוה? עד שיחדת יחודים המצה כבר הפכה לחמץ גמור!...

הוא מה שרמוזו כאן בפסוק וברש"י: "ושמרתם את המצות - רבי יאשיה אומר: אל תהי קורא 'את המצות' אלא את המצות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה לידך עשה אותה מיד", אין מחמיצין את המצוה. אין צורך בפעולה מיוחדת בשביל להחמיץ מצוה, כי כמו שמצות מחמיצות מאליהן כך מחמיצים מצוה בשב ואל תעשה, לא שומרים אותה והמצוה בורחת. מנמנמים וחלילה מאבדים זמן קריאת שמע וכדומה.

אני אוהב לספר סיפור שהיה, והלימוד מהמעשה הוא גיוואלדיג: יהודי נסע לארה"ב ונחת בשדה התעופה קנדי. ירד מהמטוס, המתין שתעבור מונית לקחתו למחוז חפצו. בדרך כלל נהגו המוניות הם שחורים [שלא תדעו, אבל אתם מכירים את הערבים פה? משהו כזה, הצד השוה בהם שדרכם להזיק ושמירתם עליך]. האיש עומד עם שתי מזודות וממתין, עד שעצרה מונית לידו. הוא ניגש. לא ידע היטב את השפה האנגלית, אבל עם מה שכן ידע - הצליח להסתדר. נשא ונתן' עם נהג המונית שנקב בתחילה במחיר מופקע. סוף סוף הגיעו לעמק השווה, לפתע אמר לו הנהג איזו קללה באנגלית וברח מהמקום, נסע ונעלם. "בריה משונה, מה הוא ברוח אחרי שסיכמנו? צריך עכשיו לעצור נהג שני" - חשב לעצמו.

בינתיים הוא הסתובב ובדק מה עם החבילות שלו, ו-אין חבילות! גזזו לו את המזודות. בהלה גדולה - שתי מזודות, טלית ותפילין! הארנק שהיה לו! התחיל לרוץ לכאן ולשם. בינתיים עבר שם יהודי, בעל חסד גדול. והאורח סיפר לו את צערו הרב ועל מה שקרה לו.

אמר לו היהודי האמריקני: "וכי אינך מודע לכך? זה היה מתוכנן מראש, כך מתנהגים השוודים הללו. הם שולחים נהג שיעמוד ויבלבל לך את המוח: מחיר גבוה, מחיר נמוך, בורו פארק, פלטבוש, לא מבין כן מבין... וכאשר אתה עסוק אתו, מגיע מאחור גזלן, נוטל את החבילות ובורח..."

את התפילין הוא מצא בסוף בדרך מעניינת, פלאי פלאים. בזכות שהוא מעולם לא דיבר דברים בטלים עם תפילין. ואכמ"ל, אבל המזודות נגנבו.

זו כוונת הכתוב: "ושמרתם את המצות" - את המצוות. אותה התכסיס, כי ממש אותה העצה יש ליצר הרע כיצד לגנב בערמה מהיהודי את המצוה: יהודי מתחיל לברך ברכת המזון ואומר: "ברוך אתה ה'" מיד מגיע ה"שווארצר" [- השחור - היצר הרע] ומכניס לו לראש: "לגמרי שכחת! אתה

צריך ללכת היום לאספה הדחופה!" מיד הוא חושב מה יהיה בפתח האספה, מה יאמרו בה, מה יגיד פלוני, באמצע 'ברכת המזון' חושב ומתכנן, ולפתע מוצא את עצמו ב"ובנה ירושלים"... הוא ממשיך לחשוב על האספה, עד שמסיים, ואז הוא אומר לעצמו - היכן ברכת המזון שלי? גנבו לי אותה! הגיע היצר הרע ובלבל אותי עם בורו פארק ופלטבוש, עם דולר וסנט, אסיפות ודרשות, ובינתיים כשאני חשבתי הוא חטף לי את הברכה.

"ושמרתם" - שימו לב, תשמרו שלא יגנבו אתכם! חז"ל אומרים: "העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשרות רעות" שנאמר "שומר מצוה לא ידע דבר רע".

מה הכוונה "כמאמרה"? - מה "שנאמר" - שנאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע" אפשר להבין מה המשמעות של "כמאמרה".

מה הכוונה שומר מצוה? לכאורה היה לומר עושה מצוה. ונראה לפרש כמו "ואביו שמר את הדבר" - מלשון ממתין ומצפה (כדפרש רש"י שם) וגם כאן הכוונה שומר וממתין מתי תבוא כבר השבת, מתי תגיע המצוה לידי ואקיימנה? וזו דרגה גבוהה של חביבות למצוות, ולכן "אין מבשרין אותו בשרות רעות".

אבל ב"מסילת ישרים" מפרש את הפסוק כפשוטו: שומר מצוה - שומר שהיצר הרע לא ילקל לו את המצוה! וכפי שאמרנו, שהוא נזהר מהגנב הכושף השחור שמסיח את דעתו, מקלקל לו את המצוה וגונב אותה. לדוגמא, יהודי מקיים מצוה רבתי, נתן צדקה בסכום גדול, מיד בא היצר הרע ומבקש לקלקל: פרסומת בכל העיר, ועוד עם תמונה, הורס לו את המצוה. ועוד כהנה וכהנה דוגמאות.

ר' איד, יש לך מצוה - שמור אותה! עשה את המצוה כמאמרה. תגן עליה שתשאר בשלמות.

כיון שדיברנו על שוודים נזכרתי במשל נאה ששמעתי בשנים קודמות מרבי יעקב לנדא זצ"ל:

יהודי הלך לו בדרכו ביערות פולין ובידו סכום כסף, ורכוש. התנפל עליו שווד ואקדח בידו: "תן את הכסף!" היהודי הזה בטבעו היה גבור גדול, בעל כח רב, אבל מה יעשה מול הנשק? אין ברירה. נתן את הכסף. ואז אמר היהודי לשווד: "אני מבקש ממך, תעשה עמי טובה גדולה. כיון שהכסף לא שלי, כאשר אבוא לבעל הבית ואספר לו שגנבו לי, הוא לא יאמין".

"אז מה אתה רוצה?" - זעם השווד.

"תעשה לי טובה. יש לך אקדח, תירה על החליפה שלי, כדי שבעל הבית יראה שבאמת ירו". היהודי הוריד מיד את החליפה והניח. והגוי יורה.

"תהיה ברוך! האם אפשר גם פה למעלה, תעשה לי טובה, עוד כדור נוסף גם בחלק העליון של החליפה, כדי שבעל הבית יאמין לי שנאבקתי עם השווד, אם יראה שבגדי מחוררים מרוב כדורים"

"אין לי, נגמרו לי הכדורים" - התנצל השווד. "אין לך? אם כן תן לי בחזרה את הכסף!" מהר ו'כיבד' אותו במכות רצח נאמנות. שבר לו ידים ורגליים, חטף את הכסף וברח.

צעק השווד המוכה: "יהודי שקרן, רמאי! היהודים הרמאים".... אתם מבינים, הוא הרמאי....

עד כאן המעשה היפה ששמעתי מהרב לנדא. הוא דיבר אז בדרשת מחאה על תעלולים של חילוניים במדינת ישראל, וסיים "מסכנים הם היהודים החיים את חייהם בחושך - ללא תורה, בלי מצוות, בלי אמונת חכמים רובם דרובם תינוקות שנשבו, חלקם מרמים אותנו ועודים צרות רבות, ואם אנחנו מצליחים מעט להמלט מהם ולהחכים על מזימותיהם, מיד עולה צעקתם ונשמעת ברמה: החרדים מרמים, גונבים!..." הם עוברים על כל התורה כולה, כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש - ומאשימים אותנו שאנחנו מרמים אותם. הקב"ה ירחם עליהם ועלינו ובמהרה ישלח משיח צדקנו - גואל צדק ו'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" במהרה בימינו.

(יחי ראובן)

בדרך הדרוש

קושיית הרמב"ם למה לקו המצרים הא גזירת ה' היה דישעבדו את ישראל, ותי שהיו חייבין מיתה על סירובם לשלחם בציוו ד',

לפ"ז מיושב שפיר, דהרי החיוב מיתה בא רק בשעת הסירוב אבל חיוב הממון כבר נתחייבו קודם מדין הענקה לעבד כהבטחת הקב"ה, ושפיר נדונו בשניהם כנ"ל. והנה בפ"ק דקידושין מבואר דמצות הענקה בצאן ובקר ולא כספים, וא"כ א"ש דלקיים ההבטחה של ויצאו ברכוש גדול, דהחיוב הוא משום דין הענקה נתקיים בצאן ובקר אבל שאילת כלי כסף וזהב הוא רק כדי שלא יתרעם אותו צדיק שלא ידע כוונתי שהי רק משום דין הענקה וסי' בצאן ובקר כנ"ל. אמנם אם כן הדק"ל על כסף וזהב שלי"ה בכלל ההבטחה, א"כ הו"ל מיתה ותשלומים כאחד, וקיי"ל קלב"מ, וז"ש אילו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את

קושיית הרמב"ם למה לקו המצרים הא גזירת ה' היה דישעבדו את ישראל, ותי שהיו חייבין מיתה על סירובם לשלחם בציוו ד',

לפ"ז מיושב שפיר, דהרי החיוב מיתה בא רק בשעת הסירוב אבל חיוב הממון כבר נתחייבו קודם מדין הענקה לעבד כהבטחת הקב"ה, ושפיר נדונו בשניהם כנ"ל. והנה בפ"ק דקידושין מבואר דמצות הענקה בצאן ובקר ולא כספים, וא"כ א"ש דלקיים ההבטחה של ויצאו ברכוש גדול, דהחיוב הוא משום דין הענקה נתקיים בצאן ובקר אבל שאילת כלי כסף וזהב הוא רק כדי שלא יתרעם אותו צדיק שלא ידע כוונתי שהי רק משום דין הענקה וסי' בצאן ובקר כנ"ל. אמנם אם כן הדק"ל על כסף וזהב שלי"ה בכלל ההבטחה, א"כ הו"ל מיתה ותשלומים כאחד, וקיי"ל קלב"מ, וז"ש אילו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את

קושיית הרמב"ם למה לקו המצרים הא גזירת ה' היה דישעבדו את ישראל, ותי שהיו חייבין מיתה על סירובם לשלחם בציוו ד',

לפ"ז מיושב שפיר, דהרי החיוב מיתה בא רק בשעת הסירוב אבל חיוב הממון כבר נתחייבו קודם מדין הענקה לעבד כהבטחת הקב"ה, ושפיר נדונו בשניהם כנ"ל. והנה בפ"ק דקידושין מבואר דמצות הענקה בצאן ובקר ולא כספים, וא"כ א"ש דלקיים ההבטחה של ויצאו ברכוש גדול, דהחיוב הוא משום דין הענקה נתקיים בצאן ובקר אבל שאילת כלי כסף וזהב הוא רק כדי שלא יתרעם אותו צדיק שלא ידע כוונתי שהי רק משום דין הענקה וסי' בצאן ובקר כנ"ל. אמנם אם כן הדק"ל על כסף וזהב שלי"ה בכלל ההבטחה, א"כ הו"ל מיתה ותשלומים כאחד, וקיי"ל קלב"מ, וז"ש אילו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את

קושיית הרמב"ם למה לקו המצרים הא גזירת ה' היה דישעבדו את ישראל, ותי שהיו חייבין מיתה על סירובם לשלחם בציוו ד',

לפ"ז מיושב שפיר, דהרי החיוב מיתה בא רק בשעת הסירוב אבל חיוב הממון כבר נתחייבו קודם מדין הענקה לעבד כהבטחת הקב"ה, ושפיר נדונו בשניהם כנ"ל. והנה בפ"ק דקידושין מבואר דמצות הענקה בצאן ובקר ולא כספים, וא"כ א"ש דלקיים ההבטחה של ויצאו ברכוש גדול, דהחיוב הוא משום דין הענקה נתקיים בצאן ובקר אבל שאילת כלי כסף וזהב הוא רק כדי שלא יתרעם אותו צדיק שלא ידע כוונתי שהי רק משום דין הענקה וסי' בצאן ובקר כנ"ל. אמנם אם כן הדק"ל על כסף וזהב שלי"ה בכלל ההבטחה, א"כ הו"ל מיתה ותשלומים כאחד, וקיי"ל קלב"מ, וז"ש אילו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב: (יא, ב)

ידוע מאז"ל (ברכות ז) על הפסוק (שמות י"א) דבר נא וכו' בבקשה וכו' שלא יאמר אותו צדיק וכו'. התמי

מפורסמת ת"ל משום לקיים הבטחתו שהבטיח ואח"כ יצאו ברכוש גדול. ובדרך אגב נבאר את מאמר בעל ההגדה "אילו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו ממונים דיינו". ונראה דהנה הקשה הפרשת דרכים הא קיי"ל אין מת ומשלם אף כב"ש כמ"ש התוס' (ע"ז: ע"א וע"ב) ולמה דן הקב"ה את המצרים גם במיתה וגם בממון ע"ש, ונ"ל דהא קיי"ל, נמו דרך אם מיתה ותשלומין באין כאחת הפר"ד עצמו כדרכה מנייה לפטור מממון, וה"נ לפמ"ש הפר"ד עצמו בכיבור הספרי דהבטחת יצאו ברכוש גדול ה' על צאן ובקר, מדין הענקה, ולתי הראב"ד בהלכות תשובה על

אינזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע ♦ פיעה"ק צפת ת"ו

פֿרֿשֿת בא • תשע"ט ◊ גליון 290

אינטרעסאנט

ארבה

פלאות וחידושים במכת הארבה.

צרות צרורות

הרבה נזקים הסבו הארבה למצרים: היה נופל על פני המצרי ומנקר את עיניו (מדרש לקח טוב שמות י, ד). וכל אילן שהיה קוצץ לא היה יכול לצמוח שוב, והיו אוכלים את לבושיהם ותכשיטיהם, אף הנמצאים במסתרים ובחדרי חדרים (מדרש הגדול שמות י, טו).

הארבה לא ראו

חידוש מצינו בכלי יקר, שהפסוק "ולא יוכל לראת את הארץ" מוסב על הארבה, כי הם יהיו רבים ויחשיכו את עין הארץ, ממילא לא יוכלו לראות. המטרה בזה היא על פי מה שאמרו חז"ל (יומא עד, ב) שהסומא אוכל ואינו שבע, ואמר אביי מי שיש לו רק סעודה אחת יאכל אותו ביום, כי בלילה לא ישבע. ורצה הקב"ה שהארבה יאכלו את כל ירק ארץ מצרים, לכן עשה שלא יראו ולא ישבעו.

נחו ביום שבת

בבעל הטורים כותב חידוש שביום שבת נחו הארבה, ולומד זאת מהפסוק כתוב כאן "וינח בכל גבול מצרים", וכתוב "וינח ביום השביעי"¹.

הארבה בדרכו לצפת

בדרך אגב נביא מעשה נורא עם האר"י הקדוש, שפעם למד סתרי תורה בשדה עם תלמידיו, לפתע אמר להם שימהרו לקבץ צדקה מביניהם, ושלח את תלמידו רבי יצחק הכהן שילך לתתו לעני אחד. כשהלך אל אותו עני ספר לו כי עני ואביון הוא, ועכשיו נשברה לו חבית של מים ואין לו מעות לקנות אחר. נתן לו את המעות וברכו העני. כשחזר ר' יצחק אמר להם האריז"ל כי היה קטרוג גדול בגלל בכיו של אותו עני. וישאו התלמידים את עיניהם ויראו נחיל ארבה גדול פונה אל העיר ויבהלו מאד, אך האריז"ל הרגיעם ואמר להם שכעת בטלה הגזרה. ואכן מיד באה רוח מזרחית ונשא את הארבה אל הים.

1 כן משמע פשטות לשונו של הבעל הטורים: "מלמד שנח הארבה בשבת", אך יתכן שביאורו שביום שבת ירד נח הארבה בגבול מצרים, כלומר שבו ביום התחילה המכה.

והתחזקתם

בכל מקרה אתה מרגלית

פֿתֿר הַפֿלֿךְ עֶשְׂוִי הוּא כָּלוּ מְזֵהב טְהוֹר, אֲכָל לְלֵא סִפְק עֵקֶר יִכְיוּ וְהִדְרוּ הוּא בְּאֲבָנִים טוֹבוֹת וְהַפֿרְגְּלִיּוֹת הַמִּשְׁבָּצִים בוֹ. מְרַגְלִיּוֹת אֵלוּ פֿאַשֿר נִחְצְבוּ בְּמִקּוֹם מְחֻצָּבָם הָיוּ מְלֵאִים בְּטִיט וּבְרִפְשׁ, אֲכָל לְאַחַר הַפֿרוֹק וְהִזְכּוּ מִבְּהִיקִים הֵם לְמָאד, וְכֹאשֿר מִשְׁבָּצִים אוֹתָם בְּכֶתֶר הִזְהָב, יִכְיִם אֵינָם נִתְנִים לְתֵאוֹר.

הַפֿרְגְּלִיּוֹת שׁוֹנִים הֵם בְּגִדְלָם וּבְמִרְאֵיהֶם, יִשְׁנָם גְּדוּלִים וְיִשְׁנָם קִטְנִים, וְגַם גּוֹנִיָּהֶם שׁוֹנִים זֶה מְזֵה, אֶף דְּוָקָא זֶה הוּא יִכְיוּ וְהִדְרוּ שֶׁל הַפֿתֿר, הַשְּׁלוֹב שֶׁל הַגְּדוּלִים וְהַקִּטְנִים, הַהֶרֶב שֶׁל כָּל הַגּוֹנִים יַחַד, הֵם עוֹשִׂים אֶת מְרָאֵהוּ הַמְּיֻחַד שֶׁל הַפֿתֿר, אִם יִחְסֵר כָּה אֶף הַפֿרְגְּלִיּוֹת הַקִּטְנָה הָרִי יִתְעַמֵּם יִכְיוּ שֶׁל כָּל הַפֿתֿר.

כָּל יְהוּדֵי מְרַגְלִיּוֹת וְאֲבָן יִקְרָה הוּא בְּכֶתֶר הַפֿלֿךְ - מְלִכּוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲמָנָם יִשְׁנָם גְּדוּלִים וְיִשְׁנָם קִטְנִים, יֵשׁ עִם גּוֹן מִבְּהִיק יוֹתֵר, וְיֵשׁ מִבְּהִיק פְּחוֹת, אֲכָל כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אֶת הַמִּקּוֹם הַמוֹכֵן וּמִיֻּחַד דְּוָקָא לוֹ בְּכֶתֶר מְלִכּוּ שֶׁל עוֹלָם, וְאִם הָאֲבָן שֶׁלוֹ יִחְסֵר מִמְּקוֹמוֹ, יִהְיֶה חֶסֶר בְּמִרְאֵה הַכְּלָלִי שֶׁל הַפֿתֿר.

עַל כָּל יְהוּדֵי וְיְהוּדֵי מוֹטֵל לְהַבְּרִיק וּלְמַרְק וּלְצַחֵחַ אֶת הַפֿרְגְּלִיּוֹת שֶׁלוֹ כְּפִי יְכַלְתּוּ וְכֹחוֹ, כָּל לְטוֹשׁ קֶטַן עוֹשֶׂה אוֹתָהּ שֶׁתְּהִיָּה רְאִיָּה יוֹתֵר וּמִתְאִיָּמָה לְשִׁבְתָּ בְּכֶתֶר הַפֿלֿךְ.

וּבְזֶה מְסִבִּיר הַרְה"ק רַבֵּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז'וֹן אֶת הַפֿסוּק: **וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אוֹר** כְּלוֹמֵר אֵין לָךְ אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל שְׂאֵין לוֹ אֶת נְקוּדַת הָאוֹר שֶׁלוֹ, יְהֵלּוּם מְאִיר הוּא, אֶף מִתְּפִקִּידוֹ לְדָאג **בְּמוֹשְׁבַתָּם** - **מוֹשְׁבָתָם** שֶׁיְהִיָּה הַפֿרְגְּלִיּוֹת שֶׁלוֹ תָם וּמְשֻׁלָּם לְהִיּוֹת רְאִיָּו לְמוֹשְׁבָתָ בְּכֶתֶר הַפֿלֿךְ - מְלִכּוּ שֶׁל עוֹלָם.

קורץ אתו שארף

ויאמר לו פרעה לך מעלי השמר לך אל תוסף ראות פני. כשדבר משה עם פרעה הוציא ממנו ניצוצי הקדושה, ופרעה הרגיש שעוד מעט לא ישאר בו מעט חיות, לכן הזהירו אל תוסף ראות פני. (לב שמח)

פי ממונו נקח לעבד את ה'. ממונו אותיות ממון, את ממונו צריך ליקח לעבוד ממנו את ה'. (הכין עזרא)

החדש הזה לכם ראש חדשים. ברש"י: 'נתקשה משה במולד הלבנה'. משה רצה שבימיו יתוקן פגם הלבנה ויהיה אור הלבנה כאור החמה, ונתקשה לראות את הלבנה בפגימתה. (קדושת לוי)

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. החדש הזה לכם סופי תבות משה, ה'וא ל'כם ל'חדשי ראשי תבות הלל. כי משה הוא זה שקבל ולמד את בני ישראל מצות קידוש החודש, והלל הוא זה שקבעם לדורות בזמן שאין מקדשים על פי הראיה. (מהר"ש מבעלזא)

קדש לי כל בכור פטר כל רחם. הרוצה לפתוח פתח בנפשו לקיים רמ"ח מצוות, אזי העיקר לקדש את המחשבה. קדש לי כל בכור - קדש את המחשבה הנקראת 'בכור', ואז פטר - זה יהיה פתח לפל רח"ם רמ"ח מצוות עשה. (אהבת שלום)

קדש לי כל בכור. האדם צריך לקדש את הבכור - ראשית היום לה', ואז יהיה כולו קודש. (חדושי הרי"מ)

א טיפוע נעדראנק

כשהאמונה שלימה אצלו הוא יכול להנחילה לאחרים

ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים וגו' וידעתם כי אני ה'. יש לדקדק בלשון 'וידעתם', שהרי מדבר על הבנים שעל ידי הספור הם ידעו ולכאורה היה לו לכתב 'וידעו כי אני ה'". אלא הפתוב בא להודיענו כי באשר רוצה אחד להשריש בלב חברו או בנו דבר אמונה או כל דבר, צריך הוא בעצמו להאמין באמונה שלמה באותו דבר, ואז יהיו בבחינת 'דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב', אבל בשאמונתו אינה בשלמות לא יוכל להשפיעה

לאחרים. וזהו פרוש הפסוק: הקב"ה אומר שאת הנסים הוא עושה "למען תספר באזני בנך ובן בנך" וגו', להשריש בלבם את האמונה כי לה' הכח והממשלה בעליונים לעשות בהם כרצונו, אך כדי שיכנסו הדברים אל לבם צריך קדם "וידעתם כי אני ה'" שהאמונה תהיה חקוקה היטב בלבכם בשלמות, ואז תוכלו להעבירה לדורות הבאים.

(מהר"י הרה"ק רבי יהושע מבעלזא)

פניני בת עין

על ידי האהבה שהיה ביניהם נתקצרו להם שנות השעבוד

ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה. צריך להבין, הרי בסופו של דבר לא ישבו במצרים פי אם מאתיים ועשר שנים כמנין רד"ו, ולמה נכתב שישבו ארבע מאות ושלשים. ויש לומר, פי אחת הקדשות שהמשיך יוסף הצדיק כשהקדים להיות במצרים הוא הקדשה של מצות "ואהבת לרעך כמוך" שיהיה אהבה ואחווה ביניהם. ולזה כתוב "ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש" 'נפש' - לשון יחיד שהיו באחדות כנפש אחד, וזה בזכות "ויוסף היה במצרים" לפניהם, והמשיך להם קדשה זו. ובגלל שהיה בהם אחדות, כל אחד היה קשה לו לא רק שעבוד עצמו אלא גם של חברו. אם כן יוצא שמנין רד"ו שנים שהיו במצרים נכפל ונחשב לת"ך שנה. ועוד נחשב להם תשע השנים שהיה יוסף משעבד לפוטיפר ושר בית הסהר, הרי תכ"ט שנה. וכיון שיוסף הוא גרם את החשבון על ידי האחווה שהמשיך להם, לכן נחשב גם הוא עצמו נחשב למנין, הרי סך הפל שלשים שנה וארבע מאות שנה.

א שיין נוארט

ויאמר משה פן דברת לא אסף עוד ראות פניך. וקשה איך אמר משה שלא יוסיף לראות פניו, הרי במכת בכורות הרי ראה אותו כשאמר לו פרעה "קומו צאו מתוך עמי". ויש לומר על פי מה שמצינו שפניו של אדם משתנים בעת צערו, כמו שמצינו

כמו השרים שלהם מצד זכר, וזהו שנאמר בתהלים "ויך כל בכור במצרים" היינו כל בכורי הזכרים שהיו במצרים משאר האומות, אבל "ראשית אונים" דהיינו כל הבכורות גם הנקבות "באהלי חם". ולפי זה נמצא שבני ישראל שלא היו מן המצרים היו כשאר אומות, ולא נגזר על הבכורות הנקבות, לכן לא היה להן הצלה מהגזרה ואינם צריכים פדיון, אבל הזכרים שגם בשאר האומות לקו ורק בני ישראל נצלו, חייבים בפדיון.

(פני דוד להרחיד"א)

מַעֲשֵׂה הַלַּעַן: אֵין מְלִיצוֹת

פעם הוכיח הרה"ק רבי חיים - ה'דברי חיים' מצאנז לאדם אחד על שהסיג גבול רעהו, והלך וחכר את בית המזיגה שהיה חברו רגיל לחכור. אמר האיש לדברי חיים: הלא אותו איש פושע ישראל הוא ומצוה לקברו, אמר לו הדברי חיים: יש לי ראייה מפורשת מן התורה שאין שום מצוה לקבור פושעי ישראל, שהרי אמרו חז"ל שלפיכך לקו המצרים במכת חושך, שבאותם ימי אפילה מתו רשעי ישראל, כדי שלא יראו המצרים את ישראל קוברים מתיהם ויאמרו גם הם לוקים. והנה על הפסוק **וְהָיָה לְכֶם לְמִשְׁפַּחַת** פירש רש"י: 'ולא היו בידם מצות להתעסק בהם כדי שיגאלו, ונתן להם שתי מצות, דם פסח ודם מילה. ואם כדברך שיש מצוה לקבור את הרשע, הרי היה בידם מצוות רבות של קבורת הרשעים במכת חושך, אלא מכאן שאין בזה שום מצוה...

הגאו רבי עקיבא אייגר נקלע לעיר ברעסלאו, שם הוקם על ידי המתחדשים 'בית מדרש לרבנים' [או 'סעמינאר לרבנים' כפי שנקרא בלועזית], שהיה מיועד לגדל רבנים הבקיאים בחכמות שונות ומשונות [מבית המדרש זה יצאו ונתגדלו ה'רע-בנים' של הקונסרביטיבים]. רבי עקיבא אייגר בדק אותם וראה כי דלים ידיעותיהם בש"ס ופוסקים, ושאל את המנהל היכן ידיעותיהם של 'רבנים' אלו? ענה הלה ואמר כי כאן הם מכינים עצמם טרם יכנסו ללימודי הרבנות, אמר רבי עקיבא אייגר: זאת אומרת כי אלו הלומדים כאן אינם רבנים אלא **עָרְב רַב** [כמו 'ערב שבת' שהוא טרם כניסת השבת]...

שלאחר שהתפללה במשכן אמר לה שמואל יתן אלקים את שְׁלֹתְךָ, נאמר "ופניה לא היו לה עוד", וכן "מדוע מניך רעים", ועוד. מכאן שבעת צערו ומכאובו של אדם יש לו פנים אחרות. וזה מה שאמר משה לפרעה, עכשיו אתה בטוח בכסאך ואינך ירא מאת ה', ובאופן זה "לא אוסיף עוד ראות פניך", את הפנים האלו לא אראה שוב, אבל בפעם הבא שאראה פניך כבר יהיה לך פנים אחרות מרוב פחד שמא תמות במכת בכורות. (אמרי שפר להגאון רבי שלמה קלוגער)

וְהָיָה הַדָּם לְכֶם לְאֵת עַל הַבָּתִּים. מובא בתשובות הרשב"א ששאל אותו כומר אחד על מה שכתוב בחגי "גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון", שהכונה לבית המקדש השני, ואם הבית השני נקרא אחרון מה ישראל מצפים ומקוים לבית השלישי שיבנה בב"א. והשיב לו כי אחרון אין משמעו דוקא אחרון ממש אלא מאוחר מן הראשון, והביא ראה מהפסוק "והיה אם לא יאמינו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון, והיה אם לא יאמינו גם לשני האותות האלה וגו' והיו המים אשר תקח מן היאור והיו לדם ביבשת", הרי שאחרון אינו בסוף שהרי יש אות אחריו. ובזה אפשר לבאר את הפסוק "והיה הדם" שאות הדם שבא אחר האות האחרון, יהיה "לכם לאות" ולסימן "על הבתים" - בתי המקדש, שאף שנכתב הבית האחרון יש עוד בית אחריו. (פנינים יקרים בשם אמרי נועם)

וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָהּ תִּפְדֶּה. צריך להבין הלא איתא במדרש שגם הנקבות הבכורות מתו, אם כן מדוע לא נצטוו לפדות את הבנות. ואפשר לומר על פי מה שכתב בספר יערות דבש, דשבעים נפש שירדו עם יעקב למצרים, הם נגד שבעים שרי האומות, והם כולם מצד זכר חוץ משר מצרים שהוא מצד נקבה (כמובן שמדובר בבחינות רוחניות), וכנגדו נולדה יוכבד בין החומות. ולכן ציוה מלך מצרים "כל הבת תחיון", כיון ששרו מצד נקבה. ומיוכבד שהיתה נגד שרו של מצרים, נולד משה רבינו לבטל את כח מצרים, ולכן מתו הנקבות הבכורות, עד כאן. ולפי זה אפשר דרך הנקבות הבכורות של מצרים מתו, כנגד שר מצרים מצד נקבה, היפך "כל הבת תחיון". אכן בכורי שאר האומות שהיו במצרים לא מתו כי אם הזכרים,

האַחים הקדושים

על רבנו משה גלאנטי הזקן רבה של צפת ואחיו המקבל רבנו אברהם גלאנטי זיע"א

האח הצעיר רבי אברהם גלאנטי נולד כבר כפי הנראה בצפת, בתחלת שנות הש'.

יעל אברהם

את תורתו בנגלה קנה בין החכמים שמלאו את צפת בדור ההיא, כשאף אחיו הגדול רבי משה שמש לו כרבי¹.

לאחר שמלא כרסו בש"ס ופוסקים, הלך לקבל תורה מראש המקבלים רבנו משה קורדובירו - הרמ"ק, ממנו שאב מלא חפניים בתורת הסוד, שם עלה ונתעלה עד שהיה מבחירי תלמידיו. דברי רבו היו לו יסוד ואבן פנה לספריו, ואת חבורו שחבר על הזהר² קרא 'ירח יקר' על משקל ספר 'אור יקר' של רבו, ונמוקו עמו: "כי רבו פרושו כשמש בגבורתו והוא אור יקר, והוא חבר פרושו כמו ירח שמקבלת הארה מהשמש מנגה נגדו" (שם הגדולים).

אב המון

גדול ונכבד היה רבי אברהם בעיני יושבי צפת וחכמיה. באגרת שכתב רבי שלמה שלימל³, מתאר את עצם ענותנותם וגדל האחוה ורעות שהיה בין חכמי צפת, והוא מספר מה ששמע מפי רבי מנחם גלאנטי בנו של רבנו, שפעם אחת נשא אביו רבי אברהם שק קמח מן השיק על כתפו, ובא מאחוריו הרב הגדול אב"ד רבי שלמה שאגיס זצ"ל, וחטף את השיק מעל כתפו והתישב עליו, ונשבע שלא יוליק שום אדם זה השיק עם הקמח לביתו כי אם הוא בעצמו דוקא, ואמר לו: הרי אני עדין רך בשנים ממך וחזק יותר. והפציר בו רבי אברהם שלא יעשה לו פכה, כי רבי שלמה שאגיס היה גדול בתורה

1 ראה בספרו 'קול בוכים' (איכה ב, יח) שכתב: "וזהביאו החכם מזרי אחי יפת הגדול נר"ו בסוף 'מפתחות הזהר' שהדפיס".

2 שעדין בכתב יד ולא נדפס מעולם, ויצא רק קצור מפיו בשם 'זהרי חסה', שסדרו רבי אברהם אזולאי בעל 'חסד לאברהם'. את החלק על בראשית הדפיסו רבי אברהם בעצמו, אחר כך נתגלגל לידי הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווע חלק מכתבי רבי אברהם, והדפיס 'זהרי חסה' גם על שמות, מגלת רות

ומפלג בעשר, ולא רצה רבי שלמה לשמוע והוא הוביל את השיק לביתו.

שוב פעם היה, שרבי אברהם חזר ממירון מלמוד הזהר, ועבר דרך כפר עין זיתים, וקנה שם כד אחד ומלא אותו מים מתוקים מן הבאר שבכפר, שהם מים חשובים מאד, ובדרך הליכו פגע בו רבי שלמה שאגיס, ורבי אברהם הטה את הכד להשקותו, מיד לקח רבי שלמה את הכד מעל שכומו ונשבע להוליכו לביתו⁴.

ספר 'זהרי חמה' היום ילידתוהו אני הצעיר אברהם [הוא האלקי המקובל בעל 'חסד לאברהם'] בן לא"א הנעלה כהר"ר מרדכי אזולאי זלה"ה.

והוא פירוש על ספר הזוהר בקיצור מחיבור האלקי הקדוש החכם השלם כמהר"ר אברהם גלאנטי זלה"ה.

זהו החלק השני על ספר שמות שנדפס על ידי הרה"ק: הק' יחזקאל שרגא האלברשטאם אבדיק שינאווע יצ"ו

ומגלת אסתר, השאר עדין לא נדפס. 3 אגרת זו לא נדפסה עם שאר אגרותיו שהתפרסמו, ופורסם ע"י ש. אסף תחת הכותרת "אגרת נוספת מארץ הקדושה". בספר 'קב הישר' (פרק טו) כתב וז": "כי הא דנשלח הא מילתא מחברותא קדישא שבארץ ישראל, לחברותא קדישא שבבבל ובחויץ לארץ", והעתקה שלו שם דומה ללשון האגרת כולל את המספר כאן. 4 ראה בקב הישר הנ"ל פכה שנויי שמות מהנכתב כאן.

ליקוטים נפלאים פרשת בא

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וכו'" (י, א)

בהסבר פסוק זה יש לומר, דהנה משה רבינו ע"ה היה מפחד, שאולי פרעה ישוב בתשובה ויעזוב את דרכו הרעה ואז יהפכו כל העבירות והזדונות לזכויות, ובאמת אף מצינו שאמר פרעה קודם לכן - ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים וכו' (ט, כז) ולכך ירא משה שדבר זה יתהפך לזכות לפרעה, אבל בשביל דבר זה אמר הקב"ה "כי אני הכבדתי את לבו", דהנה מה שאמרו חז"ל דהקב"ה מהפך עבירות לזכויות, הוא רק לאדם שעשה עבירות מעצמו ואח"כ עשה על עבירות אלו תשובה, וע"ז אמר הקב"ה שמהפך את הזדונות לזכויות, אבל כשאינו עושה מעצמו את העבירה אזי אפי' אם יעשה תשובה לא יתהפך לזכות, וזה מה שאמר הקב"ה למשה דאף שפרעה אמר "ה' הצדיק" וא"כ זהו זכות לפרעה אבל כיון שכתוב "אני הכבדתי את לבו" והיינו דפרעה לא עשה את העבירה ע"י בחירתו רק הקב"ה חיזק את לבו, א"כ לא יועיל לו השכר על זה שיעשה תשובה. (כתב סופר)

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה, כי אני הכבדתי את לבו" (י, א)

כמה מגדולי ישראל תמהים על לשון הכתוב שלפנינו: מדוע נאמר כאן "בוא אל פרעה" - ולא "לך אל פרעה"? בעניין זה כותב רבי חנוך צבי מבנדין, חתנו של רבי יהודה ליב מגור (בעל "שפת אמת"), בספרו "יכהן פאר": זוגתי, הרבנית פייגא, אומרת כך: מדוע אומר ה' למשה "בוא אל פרעה", ואינו אומר לו "לך אל פרעה"? שהשם יתברך, כביכול, מרגיע את משה לקראת השליחות הקשה אל מלך מצרים ואומר לו: בוא אתי, ושנינו יחד נלך אל פרעה... הצדיק רבי מנחם מנדל מקוצק העיר על לשון הכתוב בפתח הפרשה: אין הקדוש-ברוך-הוא אומר למשה: "לך אל פרעה", כי לעולם אין פורשים ממחיצתו של ה' יתברך, ואי אפשר לו לאדם להתרחק מן הבורא, שהרי "מלוא כל הארץ כבודו" (ישעיהו ו', ג'). משום כך קורא כאן ה' למשה: בוא אתי אל פרעה, והנני אתך בכל אשר תלך!

"ולמען תספר באזני בנך וכן בנך... וידעתם כי אני ה'" (י, ב)

אומרים כאן חכמי המסורה: בשני מקומות בתורה מצינו את המלה "ולמען". בתחילת פרשת "וארא" נאמר: "ולמען תספר באזני בנך וכן בנך"; ובפרשת "עקב" נאמר: "ולמען תאריכו ימים על האדמה" (דברים י"א, ט'). לומר לך, שכל המטפל כראוי בחינוך בניו ובני-בניו - זוכה לאריכות ימים על האדמה, שהבטיח ה' לעמו.

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו'" (י, א)

קשה שהיה צריך לכתוב לך אל פרעה ומה הוא בא אל פרעה? ועוד קשה נתינת הטעם כי אני הכבדתי את ליבו, הרי זה סיבה שלא ילך אליו, כי מה לו לילך וה' הכביד את ליבו? אלא מבאר בעל "זרע קודש" שהרי כתוב שאסור להסתכל בפני אדם רשע, כי הרשע משפיע טומאה סביבו ואסור להתקרב אליו, ומשה רבינו לא רצה ללכת אל פרעה שלא יסתאב מקרבתו, ואמר לו הקב"ה בא אל פרעה היינו בא עמי ביחד שאינך הולך לבד כי אני נמצא בתוך ליבו של פרעה, וזה נתינת הטעם כי אני הכבדתי את ליבו ולכן אין לך לחשוש ללכת אליו. ומה שהקב"ה הכביד את ליבו של פרעה, הוא כדי שיתקדש שם שמים וכל ישראל ישמעו ויראו מהנסים והנפלאות שעשה ה' במצרים ויקחו מוסר ויתנו אל ליבם גדולת ה' ורוממותו, ולמרות שוודאי אין הקב"ה רוצה לשרות במקום טומאה כליבו של פרעה, אבל למען אהבת ישראל ולהראותם את גדולתו עשה כן, וזה מוסר לכל אחד שכדי ללמד ולהדריך אחרים ירד מדרגתו ומעמדו ויתמסר לשני, ולכן ממשיך הכתוב "ולמען תספר באזני בנך" - מהנהגתי תלמד איך לספר באוזני בנך שתשפיל ותכניע עצמך לקטנים כדי ללמדם תורת ה' כשם שהקב"ה ירד לתוך מצרים לליבו של פרעה כדי להראותך ניסים ונפלאות.

"בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו" (י, א)

רש"י כותב: בא אל פרעה - והתרה בו. דקדק הרשב"ם: מדוע בשאר המכות לא הודיע ה' יתברך למשה שחזק את לב פרעה, ורק כאן מצא לנכון לעשות זאת? בספר "דברי התענוגים" (הובאו דבריו ב"לקוט האורים") כתב ליישב את הקושיה על פי דברי בעל הטורים, ש"בא" בגימטריא שלש, כי כאן רמז הקב"ה למשה שיתרה בפרעה בפעם אחת על ג' המכות העתידות לבוא - ארבה חשך ובכורות. והנה לקמן פרש רש"י, שאת מכת חשך הביא עליהם הקב"ה משום שני טעמים, ושניהם לטובת ישראל: א. משום הרשעים שהיו בישראל, שמתו בשלושת ימי האפלה, ולא רצה הקב"ה שיראו זאת המצרים. ב. כדי שיוכלו ישראל להתבונן ברכוש המצרים, ולאחר מכן ביציאתם לשאלו מהם. ברור, כי גם אם יחליט פרעה לשלח את ישראל, עדיין מוכרח לבוא מכת חשך כי היא נעשתה לטובתם ולצרכם של ישראל. על כן הקשה למשה להתרות בפרעה על שלש המכות, ובתוכן מכת חשך, בשעה שידע שההתראה היא בתנאי שלא ישלח את ישראל, והלא יתכן שיחליט לשלח את ישראל, ובכל זאת תבוא המכה.

בשל כך הוצרך כאן הקב"ה לומר למשה: "כי אני הכבדתי את לבו" וברור שהוא לא ישחרר אותם, והנך יכול להתרות בו בלב שקט.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת בא

טומאת מצרים, אבל גם אנחנו איננו מלאכים... כמה יש לנו להדיר ולשמור אותנו מאוירת הרחוב! (מעייין השבוע)

"גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לד' אלוקינו" (י, כח)

כשאנו מתבוננים באיזה חשק וגבורה אתה עושה את מעשיך הרעים, למדים אנו באיזה התלהבות וחשק עלינו לקיים את המצוות, כך שאתה תתן בידינו דרך לעבודות השם. (תפארת שלמה)

"כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים" (יא, ד)
ולא אמר בחצות שמא יטעו אצטגניני פרעה ויאמרו משה בדאי הוא.

עמוק הוא תהום הכפירה ועצום הוא כוחה של רשעה, שעת מכת בכורות הייתה אותה שעה, לא היה בית אשר אין בו מות, וכנאמר 'והייתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהייתה וכמוהו לא תוסיף', בשעה כזאת עוד היו רשעים שהתבוננו על שעוניהם לראות האם אמנם השעה שעת חצות, או שמא רגע ושניים קודם לכן. רשעים אפילו על פתחו של גיהנום אינם חוזרים בתשובה (עירובין יט.).

"החדש הזה לכם ראש חדשים" (יב, ב)

בשעה שבא משה ואמר לישראל: בחודש הזה אתם נגאלים, אמרו לו: רבנו משה, היאך אנו נגאלים ואין בידינו מעשים טובים? אמר להם: הואיל והקב"ה חפץ בגאולתכם, אינו מביט במעשיכם הרעים. במי הוא מביט? בצדיקים שבכם ובמעשיהם. (שיר השירים רבה ב, ח)

"וכל בכור אדם בבניך תפדה והיה כי ישאלך בנך למחר לאמר מזה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים על כן אני זוכה לה" (יג, יד-טו)

הנה בכל מצוות התורה רשאי אדם ליקח שליח בשליחותו, אבל בפדיון הבן אינו יכול לפדות ע"י שליח. והטעם, מאחר שבמכת בכורות, שפדיון הבן הוא זכר למכה זו, בא הקב"ה בעצמו ולא ע"י שרף ושליח, על כן מן הדין שגם הזכר שקבעו לזה יהיה ע"י האדם בעצמו. וז"ש, "וכל בכור אדם בבניך תפדה", היינו אתה בעצמך, ולא ע"י שליח, "והיה כי ישאלך בנך למחר לאמור מזה זאת", היינו מאי טעמא נשתנה המצוה הזאת דייקא מכל מצוה שיכולים לקיימו ע"י שליח, "ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים", הוא בעצמו, "על כן אני זוכה לה" ולא ע"י שליח, מדה כנגד מדה... (חתם סופר)

"ומלאו בתיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים אשר לא ראו אבותיך ואבות אבותיך מיום היותם על האדמה עד היום הזה" (י, ו)

ויש לדקדק, שאת המלים "אשר לא ראו אבותיך", היה לו לומר למעלה - "הנני מביא ארבה בגבולך אשר לא ראו אבותיך". מהי אפוא כוונת הכתוב "ומלאו בתיך ובתי כל עבדיך... אשר לא ראו אבותיך"? מה בדיוק הם לא ראו? הרב צבי הירש פרבר, בספרו "כרם הצבי", באר זאת על דרך צחות: דרך העולם, שכאשר מתמנה מלך חדש, ראשית הוא קובע פגישות עם אצילי העם ורוזני הארץ בבתיהם ובבתי המשפט והמועצה, כדי להכיר את אלו שהם בעלי ההשפעה, מנהיגי הקבוצות השונות ועשירי המדינה. אך זה ברור כי לא יכנס לבתי דלת העם שבשכונות הפחים, כי בעל גאוה הוא, והכניסה לבתי העניים תחשב עבורו פחיתות גדולה לכבודו הרם.

אמר, אפוא, משה רבנו לפרעה, כי הארבה שעתיד לבוא עליו ועל עמו יתנהג בענווה ושלפלות, ולא ידלג על שום בית, מהגדול שבגדולים עד הפחות שבפחותים, את כולם יכבד בביקוריו. "ומלאו בתיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים אשר לא ראו אבותיך", אפילו אותם בתי אשר לא ראו את פניך לפני אבותיך ואבות אבותיך, מלכי מצרים הנכבדים והגאוותנים - גם בהם יכנס הארבה...

"כי אני הכבדתי את לבו" (יא, י)

מבאר ה"חתם סופר" זצ"ל שהסיבה של הכבדת הלב הוא צריך לגרום לא ללכת לפרעה, ולמה אמר הקב"ה למשה ללכת, אלא הסיבה שאמר הקב"ה 'כי אני הכבדתי' אם אני עשיתי אז אתה יכול ללכת כי הכל תלוי בי.

"וגם מקננו ילך עמנו... כי ממנו ניקח לעבוד.. (י, כו)

כתב המלב"ם זצ"ל: בהמותינו תלכנה אתנו מרצונן הטוב, שכן יהיו משתוקקות לעלות קרבן לפני השם יתברך, כפי שאמרו חכמינו על הפר שהקריב אליו הנביא, כי רץ בשמחה אל המזבח, בעוד שהפר השני שהקריבו נביאי השקר סירב ללכת למזבח, ומזה גופא נלמד לקח כיצד לעבוד את השם יתברך. אם בהמה זו, שאין בה דעת, משתוקקת להיות קרבן לאלוקים, על אחת כמה וכמה צריכים בני אדם שהם בני דעת להשתוקק לעבודת השם.

"כי ממנו ניקח לעבוד את ה' אלוקינו" ... (י, כו)

"ועברתי בארץ מצרים, אני ולא מלאך" כתבו המקובלים, שאוירת מצרים הייתה כה טמאה, עד שאילו היה מלאך יורד אליה היה נטמא! נכון שהרחוב כאן איננו כמו

סיפורים נפלאים פרשת בא

"למען תספר" (י, ב)

לכל מצוה יש את הסגולה שלה: מצוות ציצית סגולתה "ולא תתורו אחרי לבבכם" וכדו'.

סגולתה של מצוות אמונה היא ע"י סיפור יציאת מצרים. כשמקיימים "למען תספר", ניתן להגיע לידי "וידעתם כי אני ה'". לכן נאמר בלוחות הברית "אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא "אשר בראתיך", כי סיפור יציאת מצרים מחדיר את האמונה וזה שורש התורה.

אבל צריך לחיות את הפרשה ולא סתם לדפדף: התרגום אומר "והגדת לבנך - ותחוי לבנך" (לשון חוויה, חיות, הדגמה חיה).

החפץ חיים סיפר שהיה גביר שהיה צריך לנסוע וביקש ממושרתו למלא את מקומו בזמן שייעדר. הוא נתן לו רשימת מטלות: להאכיל את חיות הבית, להשקות את העציצים... וביקש ממנו שבכל יום יעבור על רשימת התזכורות לבל ישכח.

חוזר הגביר ממסעו ופוגש בביתו חורבן! שואל הוא את הממונה, מה קרה?! האם פעלת על פי הוראותיי?

"בוודאי" השיב, "כל בוקר הייתי קורא את דף ההוראות". "שוטה שכמותך", נזף הגביר, "לא די לקרוא את הדף, צריך להכניס ללב בכדי שתוכל ליישם".

יום אחד נכנס תלמידו של בעל התניא לכתה בה למדו, "שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי".

פנה הרב אל התלמידים ושאל: מדוע בסידור בתפילת הלל כשכתוב אותו פסוק פעמיים, נכתב הפסוק הראשון באותיות גדולות והשני באותיות קטנות. ואילו כאן במשנה, כתובים שניהם באותו גודל של אותיות?

שאלתו העלתה חיוך בעיני התלמידים.

אבל הרב הסביר להם: כשיש שנים שאוחזין בטלית, כל אחד אוחד בטלית וזועק ממעמקי ליבו "כולה שלי!".

לעומת זאת כשאומרים "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו", בפעם הראשונה עוד צועקים, אבל בפעם השנייה כבר אומרים זאת במהירות וללא מחשבה. כשאדם מחובר לדבר אז הוא זועק בכל הלהט וזה לא הופך לדבר שבשגרה.

"וידעתם כי אני ד'" (י, ב)

הידיעה כי אני ד' פוטרת את כל המצבים וכל הזמנים. המגיד מדובנא נשא משלו לשלושה רעים שעמדו ושוחחו ביניהם, תוך כדי שיחתם השקיף אחד מהם במשקפת שהיתה בידו, וראה שבמרחק מרחקים יש התקהלות גדולה של אנשים, וסיפר זאת לחבריו.

ברשות אחד מהם היה כלי רכב ועלו כולם על רכבו ומיהרו ליסע אל מקום קיבוץ האנשים.

בהגיעם לאותו מקום ראו שהקהל עומדים בחצרו של המלך, שם שוכבת בתו היחידה על ערש דווי, כשעדת הרופאים העומדים בסמוך למיטתה אומרים

שלא נותרו לה כי אם דקות ספורות לחיות. מיד התקרב השלישי שבחברים שהיה רופא מומחה נתן לה כמה מסמי המרפא שלו וראה זה פלא, הבת התעוררה וחייה ניצלו. בשובה לבריאותה האיננה, פנה המלך אל השלושה והודה להם עמוקות על כך שבזכותם נרפאה בתו, והוסיף ואמר שהרי הוא נותן את בתו לאשה למי שהציל את חייה. פרצה תגרה ביניהם כשכל אחד טען שלו יאתה תהילה להיות חתנא דבי מלכא.

הראשון עמד ונימק, שלולא המשקפת שלו לא היו רואים כלל את ההתקהלות, וכלל לא היו מגיעים הנה.

לעומתו טען השני ואמר, לולא שהבאתי ברכבי את כולנו אל המקום הזה, היינו נמצאים עד עתה באותו המקום שעמדנו עליו. עמד השלישי ונענה כי הוא זה אשר ריפא אותה בפועל.

בראות המלך שכל אחד טוען שהכתר שלו, שלח להחיש את בתו וביקש ממנה שתחליט למי רוצה להינשא.

השיבה הבת שאכן כולם שווים לטובה, ולכולם חלק ונחלה בהצלת חייה, אמנם, בכל זאת ברצוני להינשא לרופא, וכל זאת למה, כי אף שאלו השניים האחרים נטלו חלק ברפואתי, מכל מקום אם חלילה שוב אחלה לא יהא בידם לרפואתי, משא"כ אם הרופא יהיה עמדי הרי יהא בידו שוב לרפאני.

על פי זה אמר המגיד מדובנא, כי הנה אמרו חז"ל (קידושין ל:): שלושה שותפין הן באדם, הקב"ה, אביו ואמו, והנה אף שאת כל חייו האדם לאביו ואמו שהם הביאוהו לעולם, אך אדם אשר יש לו דעה בינה והשכל הרי הוא בוחר בהקב"ה להיות קרוב אליו בכל מקום, כי הרי הקב"ה הוא כל יכול, והוא אשר בידו תמיד להושיעו מכל צרה וצוקה.

"והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר

כמוהו לא נהיתה וכמוהו לא תוסיף" (יא, ו)

באוצר המדרשים מובא כי בשעה שאמר משה רבינו: "והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים", יצאה זקנה מצרית אחת וצעקה לעומתו של משה ואמרה: נביא של שקר אתה. מדוע אתה אומר "בכל ארץ מצרים" והנה אני זקנה גלמודה שאין לה לא אב ולא אח לא בן ולא בת, על מי אצעק.

חז"ל מספרים שלאותה זקנה היה בן שמת שנים רבות לפני כן, ועשתה הזקנה עוגת בצק בדמותו, כאשר הגיע זמן מכת בכורות העלתה את דמות בנה אל הגג מכיוון שאמרה בליבה שלא גזר משה אלא על מה שבבתים. באותו הלילה באו כלבים ואכלו את עוגת הבצק. הייתה אותה זקנה בוכה וצועקת והיה קול צעקתה נשמע בכל ארץ מצרים.

"למען רבות מופתי בארץ מצרים" (יא, ט)

פעם כשחזר רבי ישראל סלנטר מנסיעה לעיר מגוריו ממל, הוא סר למלוננו ונוכח לראות שבעל האכסניה שינה את טעמו ביחס ליהדות,

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת בא

כל הרואה את השנים יתרשם, שהשוכר הוא בעל הבית, והמבקש עומד ומעתיר כי ישכיר לו את הדירה... והאמת הפוכה היא, אבל עד תום תקופת השכירות אין הבעלים יכולים לממש את בעלותם, והיא ביד השוכר. הוא הדין בענייננו, לו היו ישראל בזמן הקצוב, היה הרכוש הגדול מגיע להם בדין, מכיוון שיצאו קודם זמנם, היה עליהם לשאול את הרכוש הגדול מן המצרים, כך שיהיה בידם בהשאלה עד לבוא המועד - ואז יהפכו לבעליו. (חסד לאברהם)

"על כן אני זוכה לה' כל פטר רחם הזכרים וכל בכור בני אפדה והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים" (יג, טז-טז)

מצות קידוש בכורות בארץ ישראל לזכר מכת בכורות המכה האחרונה ששברה את גב הגמל ושילח פרעה את בני ישראל לחופשי.

דמעות ותחנונים שפכו בני זוג לפני ריבון העולמים שיזכרם ויברכם בילדים. זה שבע עשרה שנה שהם נשואים; את טובי הרופאים פקדו, כל סגולות אפשריות שניתנו להם על ידי נשים צדקניות ניסו, אך ללא הועיל. הם ציפו ויחלו לנס שישנה את מזלם ויולד להם ילד.

במר נפשם עליהם נסעו אל הרבי מלובביץ' ושפכו לפניו את לבם והתחננו שיברכם בילדים.

האדמו"ר שמע את צרתם ולאחר הרהור קל פנה אל הבעל ושאלו: "מתי לאחרונה בדקת את התפילין שלך?" נדהם האיש לשאלת האדמו"ר, והתחיל לאמץ את מוחו כדי להיזכר מתי בדק את התפילין, ובעודו חושב, שמע את האדמו"ר מצוה עליו: "לך לבדוק את התפילין! ותיוושע!"

לא הבינו בני הזוג את תשובת האדמו"ר, אך מיהרו לעשות את מצות רבם. נטל האיש את נרתיק התפילין ושם פעמיו למגיה התפילין שהיה גר בעירם.

כשמסר האיש את התפילין לבדיקה, נשאר עומד ליד הסופר בעודו מאיץ בו לסיים את המלאכה. המגיה לא הבין את הדחיפות שבעניין אך כששמע שזה מצות רבם לא התמהמה, והחל במלאכתו.

דממה עמוקה שררה בחדר, ובני הזוג עוקבים בדריכות רבה אחר עבודת הקודש. לאחר זמן מה קפץ המגיה מכסאו וקרא בהתרגשות: "מה רואות עיני?! בואו וראו, הרי חסרה פה מילה שלמה, מילה שלמה! צמרמורת חלפה בגופו של הבעל והוא התקרב לראות במו עיניו, ואכן ראה גם הוא, כי המלה "רחם" בפסוק: "כל פטר רחם" חסרה!

עתה נתבאר לו פשר היותו חשוך בנים. חיש מהר ציווה על המגיה להכין לו במקום פרשיות חדשות ובתפילין אלו החל להתפלל יום יום. לא עברה שנה והתקיימה ברכתו של האדמו"ר שבזכות התפילין יושעו - ולזוג נולד בן!

והחל לזלזל בענייני תורה ומצוות. כששאל אותו רבי ישראל לסיבת הדבר, סיפר הלה שלפני ימים אחדים התאכסן אצלו כופר אחד שהכחיש בפניו את עניני שכר ועונש, וכדי להצדיק את דבריו, שלח לקנות נקניק טריפה, והכריז שאם יש השגחה ושכר ועונש שיכנס האיסור לגרונו וייחנק. הכופר אכל את הטריפה לעיניו ולא אירע לו מאומה. מאז נכנסו ספיקות ללבו, ואמונתו נתרופפה.

רבי ישראל לא השיב לו מאומה ונכנס לחדרו, לאחר שעות מספר חזרה בתו של בעל האכסניה מלימודיה ובישרה בשמחה שקיבלה תעודת גמר עם שתי הצטיינות, בחשבון ובנגינה. רבי ישראל קרא לילדה וביקשה לנגן לפניו כדי להוכיח לו שהיא באמת ראויה להצטיינות.

הילדה סירבה, ורבי ישראל שלח לקרוא לאב ואמר לו שבתו אינה מחוננת במידות טובות.

כששאל האב את בתו לפשר הדבר, השיבה לו שהיא חושבת שהדבר הוא בלתי נימוסי ובלתי הגיוני לנגן לפני בני אדם לא בזמן המיועד ולא במקום המיועד כדי להוכיח את כשרונה, האם מתקבל על הדעת שבפני כל איש שלא יאמין לה, היא תהיה נאלצת לעמוד ולהראות את כשרונה בנגינה? הרי לשם כך הגישו לה את תעודת ההצטיינות.

רבי ישראל פנה לאביה ואמר שתשובת בתו יכולה לשמש תשובה לתימהונו בענייני השגחה, הלא ד' כבר הוכיח לעיני כל העמים את השגחתו הפרטית על ידי הניסים הגלויים ביציאת מצרים, ויש לנו תעודה המוכיחה על כך, היא התורה שניתנה לנו. האם יש הגיון בדבר שכל אדם שיבוא ויגיד שאינו מאמין, הקב"ה ישנה את סדרי בראשית ואת הליכות הטבע, כדי להזכיר לו שיש דין ויש דיין? מי שרוצה לדעת את ד', אמר רבי ישראל, יכול להיווכח מהתעודה הנצחית שלנו, שאושרה לעיני כל העולם ואין צורך בהוכחות נוספות.

והם הם דברי הרמב"ן בסוף פרשת בא שכתב אודות האמונה בד', "כי המופת הנפלא מורה שיש לעולם אלוה-ה מחדשו וידוע ומשגיח ויכול... ובעבור כי הקב"ה לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצווה אותנו שנעשה תמיד זיכרון ואות לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו ובנינו לבניהם לדור אחרון".

בכוחה של מסורת הדורות להעביר את ההתרשמות ואת הוודאות מהנסים הגדולים שעשה ה' בעבר ולהחזיר זאת ללבם של בני כל הדורות כולם.

"דבר נא באזני העם וישאלו" (יא, יב)

המגיד מלובלין שאל: מאחר שהובטחנו על הרכוש הגדול, מדוע נצטוונו לשאול מן המצרים על מנת להחזיר, ואם הייתה זו רק שאלה ליזמן קצוב, מדוע לא החזרנוה כמובטח, והשיב: משל לאדם שקנה דירה לצרכי השקעה, עמד והשכירה לשנה, כעבור חדשים מספר הזדמן לו קונה ברוח נאה, ומכר לו את הדירה. ביקש הקונה להיכנס ולהתגורר בדירה, אבל תוקף השכירות עדיין לא פג. בא וניהל משא ומתן עם השוכר, כמה כסף יבקש כדי לפנות את הדירה.

גליון 343
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קליין על ראשי לשריממש בתמונה

סיפורי חז"ל

משכו וקחו לכם צאן

היה הקדוש ברוך הוא מבקש זכות לגאול את ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך ואמור להם לישראל, כל זמן שהם עובדים לאלהי מצרים לא ייגאלו, לך ואמור להם שיניחו מעשיהם הרעים ויכפרו בעבורה זרה, ככתוב משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לשחוט הפסח, אמר לו משה ריבון העולמים האיך אני יכול לעשות, האין אתה יודע שהצאן אלהיהן של מצרים הן, הייתכן שנובח את תועבת מצרים לעיניהם והם לא יסקלוננו? אמר לו הקדוש ברוך הוא, חייך, אין ישראל יוצאים מכאן עד שישחטו אלהי מצרים, שאודיע להם שאין אלהיהם כלום, וכן עשו. באותו הלילה הכה הקדוש בלילה שחטו ישראל פסחיהם ואכלו, והיו המצרים רואים בכוריהם הרגים ואלהיהם שחטים ולא היו יכולים לעשות כלום.

(שמו"ר טז' ב - ג)

פרשת השבוע

והעתירו לה' אלקיכם (י - יז)

פעם סיפר הגה"ק רבי אברהם יפהן זיע"א להרה"ק ה"דברי יואל" מסטמאר זיע"א, על מדת האמת של חכמי תנועת המוסר. פעם קיבל הגה"ק רבי זונדל מסלנט זיע"א מכתב מאחד מתלמידיו בחו"ל שיתפלל עבור רפואת אשתו. קרא רבי זונדל למשמשו ואמר לו לכתוב בשמו כי הוא מתפלל עבור החלמתה. המשמש ערך מכתב קצר והגישו לרבי זונדל לחתום, עיין רבי זונדל במכתב, סילקו מעליו ואמר למשמשו לא אוכל לחתום על דבר שקר. אמרתי לך לכתוב כי אני מתפלל, ואתה כתבת כי אנו מתפללים בלשון רבים, והרי זה נראה כשקר. סיים רבי אברהם את סיפורו ואמר, ראו עד היכן דקדק אותו גאון על מדת האמת, שהרי למרות שהיה אפשר לטעון כי דרך ענוה היא לכתוב לשון רבים, אבל האמת קודמת לכל. נענה הרבי מסטמאר ואמר, נו, לדעת הרמב"ן הרי זה אמנם שקר גמור, אם המדובר במתפלל יחיד אין לו להשתמש בלשון רבים. וסיפר רבי אברהם יפהן כי זמן רב היה מצטער למצוא היכן אמורים דברים אלה ברמב"ן, חיפש ולא מצא, והסיח דעתו מכל הענין. כעבור כמה שנים הוסיף וסיפר רבי אהרן יפהן, האיר ה' את עיני ומצאתי כן מפורש ברמב"ן, וזה לשון הרמב"ן

בפסוק כאן: 'והעתירו לה' אלקיכם' לשניהם, כי כן אמר פרעה כל פעם דרך מוסר, אף כי יודע היה פרעה כי משה הוא המעתי, כי כן אמר לו 'למתי אעתיר לך' 'והעתרתי אל ה', 'אפרוש כפי אל ה' כי לא ידבר משה בזה לשון רבים שלא יוציא שקר מפיו.

ולא ראו איש את אחיו (י' - כ"ג)
זקני וילנא היו מספרים על אחד מתלמידי הגר"א שנתעורר בימי נעוריו אולם לא פירש מאהלה של תורה וכל הימים היה שקוד על משנתו עד שהגיע למעלות רמות בתורה. הגר"א נטל על עצמו להשיאו אשה, ואמנם נמצאה אחת מבנות וילנא שהסכימה לבנות את ביתה עם הצעיר העיוור, ואביה התחייב להחזיק את הזוג ובניהם על שלחנו, ובלבד שיוסיף לעמול בתורה. שמחתו של הגר"א ביום הכנסת תלמידו לחופה היתה מרובה, והיא הגיעה לשיאה לפני העמדת החופה, כאשר הושבינין הובילו את החתן לכסות את הכלה בהינומה כמנהג ישראל, באותה שעה פנה אליו הגר"א ואמר: חז"ל אמרו אסור לקדש אשה עד שיראנה, ומשהשלים את דבריו פקח החתן העיוור את עיניו, כל העומדים שם נוכחו לראות את כוחו האלקי, ובני הזוג ראו עולמם בחייהם בנים ובני בנים.

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 5:34 ת"א: 5:36 ר"ת: 6:08

פרשת בא

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:19 ת"א: 4:33

רחמנים, אולי אצליח לקבץ שם כמה נדבות שיהיה בהם לכל הפחות כדי פרנסת ביתי לכמה חודשים. הרבי הסכים עם הרעיון ובירכו שיצליח בכל ענייניו בווינה הבירה. בטרם צאתו מבית הרבי פרץ שוב בבכי ובלב שבור ורצוצ ביקש ברכה מיוחדת, באומרו שאין לו ספק כי כאשר ישמע חברו השונא שנסע לקבץ נדבות בווינה, ירדפנו גם שם, ויקלקל את שמו בכל מיני דרכים ואופנים, והוא חושש מאד שגם מוצא אחרון זה שלפניו ירד חלילה לטמיון. אבל הרבי עודדו ובירכו בחום, והרעיק עליו דברי חיזוק ואהבה אין קץ. שישים בהשם מבטחו כדרכם של יהודי מאמינים בני מאמינים, ויתחזק איתן כנגד כל המפריעים הקמים כנגדו. והרבי חזר והדגיש, זכור היטב ואל תשכח, את הדרך שהתווינו כאן: "מעביר על מידותיו" מן הנעלבים ואינם עולבים. בלב כבד קם האיש ונסע הרחק לווינה הבירה, וכחסיד נאמן קיבל דברי רבו בתמימות ולא הרחרח אחר מידותיו יתברך שמו. והנה בהגיעו לווינה הצליח בקושי לגייס כמה מאות רובלים מנתינות ונדבות קטנות פה ושם, ומשלא נותר לו עוד מה לעשות שם נתן פעמיו לחזור אל ביתו בעיירה לעלוב.

ויהי בדרך נטה ללון לינת לילה באחת האכסניות שבדרך בעיירה נידחת ורחוקה, שאין שם יהודים כלל, והנה כשנכנס לחדרו והחל לסדר את חפציו, הרגיש לפתע שתחת המיטה מונחת מזוודה גדולה, הוא פתח אותה, ונדהם לגלות בה אוצרות ענקיים, היא היתה מלאה בשטרות כסף מסודרים בחבילות בסדר מסודר להפליא, היה זה הזן תועפות אדיר, של מיליונים רבים. חשב האיש לעצמו הרי במקום הזה לא באים יהודים כלל, העוברים ולנים פה הלא הינם גויים גמורים, לבטח נאבדה או נגנבה מזוודה זו מאיזה פריץ שונא ישראל, העומד בדין ברור של "מורידין ולא מעלין" ואין מחזירים את אבידותיו (עבו"ו כו ובשו"ע יו"ד סי קנ"ח). פתח אפוא את המזוודה צירף אליה את צרור כספו הקטן שאסף ביזע רב בווינה, וסיפח את המזוודה לעצמו. למחרת בבוקר השכים קום עם שחר כדי לצאת לדרך, אך פתאום הבחין שכל המקום מוקף בפלוגות פלוגות של שוטרים וחיילים חמורי סבר, הבודקים ומחפשים בחומרה בכליו של כל אדם היוצא מן המלון. פחד גדול נפל עליו הוא הבין היטב אחר מה מחפשים. אותו פריץ רשע שאבד את מזוודתו בפונדק זה, כנראה מחפש אחריה, הוא התעשת בנפשו והתפלל לה' שיחזק את ליבו בגבורה, ויצא לדרכו בצעדים בוטחים כשהוא מראה פני גביר עשיר הנוסע בעולם לצרכי עסקיו. כשהגיע אל השער ראו השוטרים מיד את המזוודה בידיו ולפי כל התיאורים שנתן הפריץ על צבע המזוודה וצורתה, הכריזו מיד שהנה נמצאה המזוודה האובדת בידו של יהודי, אבל האיש הכחיש בתוקף את כל העלילה ועשה עצמו כלא מבין איזו מזוודה אובדת, הרי זו היא מזוודתי שלי בה נוהג אני כיום לנסוע לכל מקום. הוא הובל היישר באזיקים אל משרד החקירות והחוקר הראשי החל בחקירות ושאלות מתישים, מהיכן באת ולאן אתה הולך? אבל היהודי השיב לו ברוב חשיבות של גביר אדיר, אני גר בלעלוב הקטנה אבל עסקי הרבים מסתעפים על פני מקומות רבים בעולם, כעת מגיע אני מווינה שם כיתתי את רגלי, נפגשתי שם עם הרבה יהודים לרגל מסחרי, ועשיתי עסקים טובים ברוך השם. והנה כאן במזוודתי נמצא כל כספי, כאשר בימים ההם בטרם עידן הבנק, לא היה ניתן להפקיד סכומים גדולים בבנק כפי שנהוג בימינו, והיו העשירים בדרכי עיסוקיהם נושאים עימם את כל את כל הסכומים הגדולים.

עצתו של הרב"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א (יומא דהילולא ז' שבט) בעיירה לעלוב שבפולין של מעלה גרו שני יהודים חברים שאהבו זה את זה עד מאד. במשך השנים התהדקה חברותם והתחזקה ביותר, עד שהיו מספרים זה לזה את כל סודותיהם הכמוסים ושאר ענייני חייהם, ומתייעצים יחדיו בכל ענייני עסקיהם וממונם. ויהי היום והנה התערבב השטן ביניהם כדרכו תמיד לנסות להפריע האחדות והשלום בכל מיני דרכים ואופנים, והצית ביניהם את אש המריבה והמחלוקת רחמנא ליצלקן, עד שאחד מהם נתהפך לשונא גדול על חברו, ובמקום היותו אוהבו הנאמן, התהפכה אהבתו לקנאה ולשנאה נוראה שבערה כאש בליבו. הוא החל רודף את חברו לשעבר ומתנכל לו, וביודעו את כל סודות עסקיו וכל השקעותיו, הלך וקלקל הצלחתו בכל דבר, וירד עימו לחייו ממש, עד שבכל מה ששלח האיש את ידו נעשה לו מיד לרועץ, וארב לו בכל פינה להפילו אלי שחת. בראותו כי כלתה אליו הרעה מעם חברו השונא, ואין שום דרך מוצא להתפטר ממנו, החליט להיכנס ולהוכיר את עצמו אצל רבו הקדוש רבי דוד מלעלוב זיע"א, הרבי נטל הקוויטעל מידו ובנועם פי קדשו וחקן ענוותנותו המפורסמת הרגיע את האיש ופייסו, ופסק לו שאין צריך לעשות בזה ולא כלום, כי אם לקיים בנפשו מה שציוונו חז"ל הקדושים להיות מעביר על מידותיו, להבליג ולשתוק ותו לא, ופטרו לשלום.

עברה תקופה והשונא רואה שחברו הנרדף אינו מגיב, לא רק שאינו מתנקם בו, הוא גם לא מראה סימני רוגז וכעס כלל, כאשר פקודת רבו שמרה רוחו בנאמנות להיות מעביר על מידותיו, החל לנסות בדרכים קשים יותר וברדיפות וצרות חמורים עד מאד, שהלה יהיה מוכרח לחוש בהם על בשרו מכות גדולות ונאמנות עד חורמה רחמנא ליצלקן, כדרכו של השטן הנורא של השנאת חנם והמחלוקת, שכשהוא מתפרץ בלב האדם נעשה כאש שלהבת יוקדת השם ישמרנו. משהרגיש הנרדף כי באו מים עד נפש, נכנס שוב אל הקודש פנימה, שם הרשה לעצמו לפרוק את לבבו הנשבר על לב אוהבם של הגדול. הוא פרץ בבכי נורא מאין הפוגות וטען שאינו יכול עוד לעמוד בזה, שכמעט אין אותו שונא מניח לו שום פסיעה שאינו מתנכל אליו בחמת זעם ומוצץ את דמו ממש, וכמעט אומר נואש. הרבי כדרכו בקודש חיזקו ועודדו, ודיבר על ליבו דברי ריצוי וניחומים, אבל לא אבה לשנות מפקודתו הראשונה כלום, פסק הרבי בשנית, אין לך להגיב ולא כלום, תתאור בגבורת נפש אדירה ותמשיך באותה דרך ובאותה מידה, של "מעביר על מידותיו" ותקיים בנפשך מאמר הגמרא הקדושה (יומא כ"ג). הנעלבים ואינן עולבין, שומעים חרפתם ואינן משיבים עושין מאהבה ושמוחין ביסורים, עליהן הכתוב (שופטים ה' ל"א) אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

אבל מה אעשה בענין הפרנסה? שאל האיש בלב נשבר ונדכה, זה כבר תקופה ארוכה שאינו מביא שום פרוטה לביתי, וכל מה שנישיתי את ידי קלקל חברי הכל, והעוללים שאלו לחם ולרש אין כל. הרבי הצטער עד מאד ולבו נשבר בקרבו, צערו הנורא של איש ישראל, וביותר על צער השכינה הקדושה המתגוללת בעפר קרנה בוכה תמרורים ומבכה במסתרים, על עניינים אלו שבין אדם לחבירו המכאיבים ומעיקים עליה יותר מכל, כנודע. והנה העלה האיש רעיון, אולי אסע לווינה לבקש שם את עזרת אחינו בני ישראל רחמנים בני

משל ונמשל

כי אני הכבדתי את לבו וג' (י' – א)

רבים מן המפרשים שואלים, כיצד הכביד ה' את לב פרעה ונטל ממנו את בחירתו שלא ירצה לשלוח את ישראל מארצו על אף כל המכות שקיבלו

והענין יובן על פי, משל ליהודי אחד שהיה לו סכסוך עם גוי, והדבר הגיע לכלל משפט. השופט היה נוצרי. עמד היהודי ושלח לו לשופט מתן נאה בסתר. שאל אותו השופט, הכיצד הנך שולח לי שוחד, הלא בתורתכם כתוב שאסור לתת שוחד לדיין, כי לבו יטה אחרי נותן השוחד, והדין שיוציא לא יוכל להיות דין אמת, כיון שיהיה נוגע בדבר. השיב לו היהודי, אילו היית יהודי והיו באים ראובן ושמעון לפניך לדון, הרי דעתך על שניהם שקולה ושווה היא, ואין לבך נוטה לזה יותר מאשר לזה, והדין יכול להיות דין אמת, ועל כן אם צד אחד יתן שוחד, הרי הוא מכריע בכך את לבו של הדיין לצידו, וכפ מאזני הדין תטה לטובתו. מה שאין כן הדבר, כשבאים יהודי וגוי לדון בפני שופט גוי, כאן דעתו של השופט אינה שקולה ושווה לגבי שניהם, לבו של השופט כבר מלכתחילה נוטה לצד הגוי, על כן שלחתי לך שוחד כדי לאזן דעתך, כי כנגד נטיית לבך לצד הגוי, תבוא נטיית הלב אל השוחד, וכפות המאזניים של המשפט יהיו שקולות והדין יצא מתוקן. לפי המשל הנ"ל יובן ענין הכבדת לב פרעה, כי פרעה לא רצה באמת לשלוח את ישראל ממצרים ובבוא עליו המכות הכבדות מאת השם יתברך, היה בכוחן של המכות להטות את לבו בעל כרחו להסכים לשלוח את ישראל, ובחירתו היתה אפוא נשללת ממנו, כי לא מדעתו היה מגיע להסכמה זו, על כן הכביד ה' את לבו לשם איזון, מצד אחד תוקף המכות ומצד שני הכבדת הלב, וכך היו כפות המאזניים שקולות ושוות, ודעתו של פרעה שקולה ומאוזנת, והסכמתו לבסוף לשלוח את ישראל ממצרים, היתה מתוך בחירת אמת, כי כך גזרה חכמתו יתברך, שהאדם יעשה מה שיעשה על פי בחירת לבו.

(ילקוט מאמרים)

לאחר התייעצות החליטו צוות החוקרים שהמוודה תיבדק בתכולתה, והיה אם יימצא בה הסכום במדויק כפי שמסר הפריץ, שטען שסידר את שטרותיו בחבילות ממוספרות ומדויקות, הרי ברור שהיא היא המוודה האובדת, אבל אם יימצא שאין הסכום מדויק, או אז ייערכו בירורים ומחקרים לבירור זהותו ומהותו של הסוחר העשיר לוודא שדבר אמת בפיו. על אתר נפתחה תכולת המוודה, וקבוצת חיילים התיישה למנות את הסכום האדיר שבה, ונמצא שיש במוודה כמה מאות רובלים נוספים אחר שצירף אליה האיש את הסכום הנוסף שקיבץ נדרות בווינה. אמר הקצין, אם כן עלינו לברר עליך בעיר מגורייך, תיכף ומיד יצא חוקר רץ עם סוס פרש היישר ללעלוב, שם הוא פגש ביהודי אחד ושאלו על שמו של אותו אדם מה טיבו ומה עסקיו וכו'. צריך אני דחוף לדעת מקרוב ממש על כל עסקיו המסועפים תבע החוקר. אך היהודי התנצל על כך שאינו מכירו מספיק, אולם המליץ, יש כאן אדם המכירו היטב מקרוב, אצלו תקבל מידע מפורט מדויק ביותר, שכן הוא מכיר את כל סודותיו העסקיים הכמוסים ביותר. והפנה אותו אל אותו חבר שנהפך לו לא זמן לשונאו הגדול ביותר. הגיע אפוא אל אותו שונא, וביקש לברר על חברו הקרוב שנסע לאחרונה לווינה, מה מצבו הכלכלי? הלה הבין שכנראה מבררים אודותיו במשטרה אם ראוי הוא באמת לצדקה, משום שכנראה חושדים בו שם שהוא מתחזה, מישהו כנראה הלשין עליו ולכן שלחו חוקר לבדוק אם אכן ראוי לצדקה. והנה יש לפניו אפשרות טובה מן המוכן להתנכל אליו. בו במקום פתח השונא את פיו ואמר: אדם זה עשיר גדול מאד הוא שממש עוול לתת לו צדקה, יש לו עסקים מסועפים בכל העולם והוא מסתובב בהרבה מקומות לרגל עיסקיו הרבים, האמן לי יודע אני מקרוב את כל סודותיו ואוצרותיו, זהו עשיר כמו קרח אסור לתת לו אף לא פרוטה אחת לצדקה.

החוקר חזר מיד עם הפרטים המדויקים ביותר ששמע ממקור מהימן ומוסמך ביותר, שאמנם אכן עשיר גדול הוא האיש והמוודה הווי כנראה שייכת לו כדבריו. וכך יצא האיש ברכוש גדול ועצום לו ולורעו לדורות רבים, עד שאמרו עליו שרכש את כל העיירה לעלוב וסביבותיה בעושרו. בזכות היותו מעביר על מידותיו וכה לעושר עצום בגשמיות וגם ברוחניות שכן מעבירים לו על כל פשעיו. לא בכדי מקובל מרבינו האר"י הקדוש שאם היו אנשים יודעים כמה כפרה גדולה וזכות עצום שזוכים בהעברה על המידות, היו כולם רצים לחפש אחר הביזיונות. אלו הם מן הדברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא.

(טיב הקהילה)

צ'ין אדם לחברו

כל אדם יכול לטעות

פעם כשהשמיע הגדה"ק ר' איסר זלמן מלצר זיע"א שיעור בשיבה, נכנס תלמיד אחד לתוך דבריו והכריז: רבי עקיבא איגר כותב ההיפך מדברי הרב. לא הקפיד ר' איסר זלמן אלא חייך והעיר בנחת, כיון שר' עקיבא איגר אומר להיפך הרי שיעורי בטל ומבוטל, אולם היות ולא ראיתי את דבריו כמדומני שיותר לי לסיים את השיעור. ביני לביני עיין אותו תלמיד בחידושי רבי עקיבא איגר, ונוכח שטעה בדבר ואין משם כל סתירה, מיהר הלה אל ר' איסר זלמן וביקש ממנו מחילה. אולם ר' איסר זלמן חייך חיוך נלבב ואמר ומה בכך אדרבה כל אדם ואדם מסוגל לטעות.

בזכות שמחת חתן וכלה

פעם נסעו חסידים ללובלין עם בעל עגלה, שהיה אדם פשוט מאד. בבואם מיהרו החסידים לקבל את פני רבם ה"חווה" הקדוש זיע"א, וכל אחד הכין את הקוויטעל שיגיש בקודש פנימה. ראה עגלון וביקש שיירשמו גם לו קוויטעל ומסר אותו לאחד החסידים, והוא עצמו הלך לבית מרוח. כשנכנסו החסידים לרבי ועמם החסיד שהביא עמו את הקוויטעל של בעל העגלה, התעכב ה"חווה" בקריאת הקוויטעל ואמר כי איש זה מאיר

וזרח בכל העולמות, החסידים שמעו ותמהו, כי הכירו את העגלון לאדם פשוט ועם הארץ. הם שמרו דברי רבם והחליטו להתחקות אחרי מעשיו. שמה נמנה הוא עם ל"ו הצדיקים שבדור. הלכו החסידים לחפש את העגלון באכסניה בה שהה, בבואם קידמו את פניהם קולות צהלה ורינה, הציצו פנימה והבחינו בפניו הזורחים של בעל העגלה שלהם כשהוא מרקד לפני חתן וכלה. ניגשו אליו החסידים ושחו באוזניו את דברי הרבי, וביקשו את הסברו. סיפר להם בעל העגלה את סיפורו: בבואי לאכסניה שמעתי קולות מריבה, היו כאן חתן וכלה עניים שאמורים היו להיכנס לחופה, אך הכלה לא היה בידה לסלק את הנדוניה שהבטיחה, והחתן סירב להיכנס לחופה, כשראיתי את עגמת הנפש של כל הנוכחים, שאלתי באיזה סכום מדובר, הסכום היה גבוה, אך אני החלטתי לשעבד את כל חסכונותיי שחסכתי לעצמי במשך כל השנים, ובלבד שלא יבוטל השידוך. ואכן, המחזותנים המשודכים התפייסו, ואני שמח כאן כאילו אני מחתן את בני. ראו החסידים את עיניו הקדושות של רבם ה"חווה" הקדוש צופיות, וכיצד הבחין מיד בשנוי שחל באותו בעל עגלה שקנה עולמו בשעה אחת.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ו' שבט

הרה"ק רבי יצחק מקאליש ב"ר אהרן אריה מפרעמישלאן (ת"ר)
הרה"ק רבי חיים צבי ב"ר חנניא יו"ט ליפא (עצי חיים - תרפ"ו)
יום ראשון ז' שבט
הרה"ק רבי ישראל חריף מסטאנוס ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט - תפארת ישראל)
הרה"ק רבי דוד מלעלוב ב"ר שלמה-תקע"ג)
יום שלישי ט' שבט
הרה"ק רבי יוסף יוסקא הלוי מיאסי ב"ר אריה לייב מוואלטשיסק (תקס"ז)
רבי ישראל יעקב מבילקאמין ב"ר מנחם מענדל מרימינוב (תקפ"ז)
הרה"ק רבי ראובן הלוי ב"ר יעקב הורוויץ מדוארנאווא (דודאים בשדה - תקפ"ט)
יום רביעי י' שבט
הגה"ק רבי מאיר קאצינעלבוין ב"ר יצחק (מהר"ם פדווא - שכ"ה)
הרה"ק רבי שלום מורחי דידיע שרעבי (סידור הרש"ש - תקמ"ב)
הרה"ק רבי יוסף יצחק הרי"צ מליובאוויטש ב"ר שלום דובער (תש"י)
יום חמישי י"א שבט
רבי יהודה צבי הכהן מסאמבור ב"ר אורי מסאמבור (תרע"ט)
יום שישי י"ב שבט
הרה"ק רבי דוד יהודה לייב מקאזאטין ב"ר אברהם יהושע העשיל מסקוורא (תר"פ)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אורח" ר'פרים יוסף חתום" על המעשים.

מים אחרונים (י"א)

- א) מים שנפסלו משתיית בהמה, כשרים למים אחרונים. (משנה ברורה סימן קפ"א ס"ק כ"א)
- ב) אין צריך לשפוך על ידי אלא פעם אחת. (שלחן ערוך הרב שם סעיף ד')
- ג) אין חציצת הידיים פוסלת במים אחרונים. (משנה ברורה שם ס"ק כ"א)
- ד) אין לו לאכול, אלא אם כן יודע שיהיה לו גם כן מים אחרונים. (משנה ברורה שם ס"ק ב')

"דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך
להשכרה/מכירה/טרייד-אין
מכל החברות 052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פניני בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

בא

גליון מס' 517

יציאת שבת: י"ם 17:34, ת"א 17:36

כניסת שבת: י"ם 16:19, ת"א 16:33

נלמד מהפרשה

"ויאמר ה אל משה בא אל פרעה, כי אני הכבדתי את לכו".

משה מייצג כאן את ההורים ומנהיגי ומחנכי הדור, והקדוש ברוך הוא אומר לו: "בא אל פרעה, כי אני הכבדתי את לכו", כלומר כשאתה רואה שהילד נמצא בבעיה, בירידה, שמשהו מפריע לרוחניות שלו, לנפש שלו, תיגש אליו, תרד עד אליו, כי ממני (מהקב"ה) יצאו הדברים, ואין הוא אשם בכך, הוא כתינוק שנשבה, אנוס, מסכן, נשלט. הוא לא "רע", אלא "רע לו". הוא צריך "לעבור דרך", לצאת ממצרים (להיות בעל תשובה). תנסה להקשיב ללב שלו, אל תפגע בו ואל תשפיל אותו אלא תן לו בטחון, מילה טובה ועידוד, כי אם חס ושלום הילדים ירגישו לבד, ויורידו להם את ההערכה העצמית ואת הביטחון העצמי עד אפס, הם יגיעו לייאוש ויחפשו תקוה ברחובות, חס ושלום.

כל הורה מייחל ל"גרויס נחת", ואי אפשר להתחמק מהעובדה שכלל שמתקדמים הדורות, החינוך הופך למאתגר יותר ויותר.

עלינו להכניס לתודעה את שלימדונו חז"ל: "חנוך לנער על פי דרכו". זו לא המלצה, אלא חובת ההורה להשתדל בכך. כשם שענפים רבים ושונים יוצאים מאותו גזע, כך כל ילד נולד עם טבעים משלו, מידות שמייוחדות רק לו. כל ילד הוא יצירה מוסיקאלית בפני עצמה, כאשר ההורה צריך להכיר את התווים הנכונים בה, על מנת להתוות לו דרך טובה.

אנחנו, כהורים, חייבים לדעת שלכל ילד מסלול משלו, כפי שתכנן עבורו בורא העולם. וכל אתר בו יבקר ובכל דרך בה ילך, כל תמרוור, כיכר, רמזור, גינה ועוד נופים שיפגוש בדרך - הם התפאורה שבורא עולם העמיד בשבילו בהשגחה פרטית להפקת תסריט חייו הבלעדי.

לכן תפקיד ההורים והמחנכים הוא לעזור לילד למנף את הפוטנציאל שטבע בו אלוקים. את תכונות האופי שלו לא תוכל לשנות על ידי בקורת או שימוש בכוח, אלא בנועם, בדוגמא אישית וכמובן בכוח התפילה.

על ההורה למצוא את החן בתכונות חיוביות שוודאי יש בו, ולהעצים אותם! ועל ידי שיאמין בכוחות טובים שיש בו, ישתפר הדימוי העצמי שלו שישיפע ישירות על מצב רוח טוב ומשם הפעולות שלו יהפכו לחיוביות יותר.

הכל תלוי בכוונה

"ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות".

יש להתבונן מה בא הכתוב להדגיש שבני ישראל עשו כדבר משה, וכי מי לא יחפוץ לקבל במתנה כלי כסף וכלי זהב ושמלות, והיה מספיק לכתוב "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות? מבאר האור החיים הקדוש שהפסוק בא ללמד שלא שאלו ממצרים כלי כסף וזהב לתאוות ממון, כפי שבדרך הטבע הלב חומד לעשות מצוות כאלה ולקחת כמה שיותר, אלא היה כאן חידוש שעשו כדבר משה לשם קיום מצות הקב"ה, ודבר זה משנה את כל מעשה המצוה. יש כאן לימוד נפלא בקיום המצוות שבכל מעשה מצוה הקשור לענין חומרי וגופני כמו באכילת סעודת שבת ויו"ט. בכל דבר כזה המצוה נמדדת לפי הכוונה למעשה המצוה. אם עושים את המצוה כדבר משה, הרי מעלתה גדולה עד לשמים ואם המצוה היא לשם הנאה, יש חסרון בנשמה של המצווה כך מתנהלים העניינים ברוחניות, אדם יכול לעשות מעשים רבים לאין תכלית, אבל אין בהם כל ערך, כולם שווים אפס. ברם, ברגע שיתווסף פן רוחני למעשים אלו, הם יקבלו צורה אחרת לחלוטין צורה של "חיים". הדוגמא הטובה ביותר היא האכילה.

הרי האדם נברא עם צורך לאכול כך קבע הבורא ואף אחד לא יכול להתנהג אחרת. ולא רק האדם אלא גם בעלי החיים נבראו עם צורך זה. והשאלה היא איך האדם בוחר לאכול, כמו אדם או כמו בעל חי! יש לו אפשרות לגשת אל השולחן כמו בן אדם ויש גם אפשרות לעשות זאת כמו בעל חי, אם האדם יפתח ספר בשעת האכילה, וילמד ממנו אפילו הלכה אחת. כבר קידש את כל אכילתו ויקבל שכר על האכילה. והיה אם לא, אזי לא בחר בחיים, וכך בכל פעולה ופעולה שאדם עושה, ניתנת בידו הבחירה לעשות בצורה רוחנית, או ההפך, החפץ חיים היה נוהג לומר שאמנם בעל בית המרקחת עומד ומוכר תרופות לפרנסתו, אבל אם בכל פעם שהוא מוכר תרופה לאנשים יכוון שהוא עושה זאת גם כדי לקיים מצות חסד, וכדי להחיות בני אדם, הרי שכל היום כולו הוא עוסק במצוות הנעלות ביותר. וכן בכל דבר ומקצוע שאדם מתעסק בו כמו נהג אוטובוס או מי שעובד בבנק וכד' הכל תלוי מה מסתובב בראשו בשעה שהוא עוסק בפרנסתו. ומשום כך מדרגת היהודי היא גבוהה ונשגבה כיון שגם המעשה הגשמי ביותר יכול להיהפך למצווה גדולה. וכמו שמסופר על האר"י הקדוש שהיה ישן על מטנו במשך שעה אחת. הבחין תלמידו שהוא ממלמל בתוך השינה. כשהתעורר הרב ביקש תלמידו רשות לשאול מה למד הרב בשעת השינה, אמר לו האר"י הקדוש גם אם אומר לך 80 שנה מנסתרות התורה שלמדתי בשנתי לא אספיק לגלות לך מה שהשגתי בשעה אחת של שינה. כי גם השינה של צדיק שהוא דבר גשמי, כיון שנעשית לשם שמים, יש בה קדושה גדולה.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

העולם לא הפקר

שנתיים עברו מבלי שהטרחתי את עצמי לדרוש בשלום הורי, לא הגעתי, לא התקשרתי ולא ראיתי. הייתי עסוקה בעצמי, ובקידום מעמדי על הבמות והגעתי רחוק. רבים נהרו לאותן הופעות. סמוך לנישואי, באתי הביתה, עם כל הזעם והניכור רציתי לראות את הורי ביום שמחת ליבי. לא האמנתי למראה עיני, זקנו של אבא הלבין כליל ועיניו הגדולות שקעו בחוריהן, החיוך הנצחי כבה ופניו הפיקו עצבות תהומית. ואמא, אמא הייתה חרושת קמטים ועיניה היו אדומות מדמעות, ומבכי מתמשך ללא סוף. לא שמתי ליבי למראיהם האומלל, הנחתי את ההזמנה והלכתי. הם הגיעו לחתונה כצללים, והלכו לאחר החופה. יותר לא ראיתי אותם.

חצי שנה מאוחר יותר, התקשרה אמא ובבכי קורע לב סיפרה שאבא לקה בהתקף לב והלך לבית עולמו. ישבתי שבעה לצידה, מקשיבה להספדים, מודעת לאשמות שהטיוח בי, גם אם לא באופן גלוי, מסכן, אמרה השכנה וספקה כפיה. מאוד מצער. לא פשוט, הוסיפה שכנה אחרת, לגדל היום ילדים. הדור של היום, שפכה אשה נוספת שמן למדורה, אך ליבי כמו נאטם, המילים לא חדרו ללבי הקשה, נותרתי במרדי.

אחר השבעה, הותרתי את אמי לבד בדירה הגדולה והשוממה, וחזרתי לפעילותי השגרתית והעסוקה. ארבעה חודשים מאוחר יותר, השמעתי במזכירה האלקטרונית הודעה מחברא קדישא כי עלי להשתתף בלוויה שתערך בשעה 8.00 בערב. הפעם ישבתי שבעה בביתי. לא היה לי כח לתוכחות המוסוות והגלויות. שמתי זר רענן של פרחים ריחניים על קברה של אמי ושבתי לעולמי שלי.

שנים חלפו, ואני כבר נעשיתי אם בישראל, את ילדי, אין צורך להדגיש, חניכתי במיטב המסורת הצברית, גלוי ראש ונטולי רסן יהודי. מידי פעם הגיעה אמי בחלומי, ובקשה ממני לשוב בתשובה. אך אני צחקתי, והמשכתי לשקוע בעיסוקי עד צווארי. בשבועות האחרונים באה אמי בכל לילה ומתחננת בדמעות שלישי, שובי ביתי, שובי בטרם יהיה מאוחר, העולם לא הפקר, אפילו שהוא נראה כזה למראית עין, יש דין ויש דיין, תחזרי בתשובה, כי אם לא, מי יודע מה יהיה... ביתי, היא היתה חוזרת ואומרת לילה אחר לילה, בטובתך אני רוצה, חזרי בתשובה ואני מבטיחה לך חיים מאושרים יותר. לגלגתי עליה וכעסתי בליבי, מדוע היא באה להפך את שלותי, לטרוד את מנוחתך?

אך אתמול, אתמול זה היה שונה, אמא הגיעה בחלומי ובלי להתחנן הודיעה לי כי היא רוצה לפגוש אותי בשעה אחת ע"י בנין "כל בו שלום" בתל-אביב, זה כבר היה ענין שונה לסרב לפגישה אחר שנים ארוכות שלא ראיתי, זאת לא אוכל, פינה חמה אחת עדיין נשארה בי לאימי הורת.

ועכשיו, עכשיו אני בדרך לפגוש אותה. האשה מחתה דמעות סוררות שירדו על לחייה, כאב ליבה על אותם הורים שכה עלה להם בגורלם לאחר שנות הסבל הקשות בשואת אירופה. בהחלטה של רגע החליטה כי היא חייבת להיות נוכחת בפגישת הבת הסוררת עם אמא מעולם האמת. עז היה רצונה לראות כיצד מגיעים משם, מעולם שכולו טוב. בשעה שתי דקות לאחת, עצר האוטובוס בתחנה.

שני מעברי חצייה הפרידו בינים לבין "כל בו שלום" שהמה אדם. הם חצו את מעבר החצייה הראשון, והמתינו לאור הירוק שיאותת להם לעבור לעבר הבנין הגבוה. האשה שסבורה היתה כי השעה מאוחרת ולא רצתה לאחר את מועד הפגישה, מיהרה להמשיך ולחצות בלי לשים לב לשוטרי התנועה המכוונים את התנועה באזור בשל הרמזור המקולקל.

מכונית סובארו לבנה הגיחה ביעף ודרסה אותה למוות, צרחה חדה פלחה את האויר: "אמא!" ולאחריה קול דממה דקה, של חוסר אונים, של אי יכולת לתקן את הנעשה. כי לא לעולם ממתנים לו לאדם, לפעמים כבר מאוחר מידי!

נוסעי קו 54 בתל אביב עקבו בתמהון, אחר האשה הניגשת זו הפעם החמישית בעשר הדקות האחרונות לעברה של אשה עטוית שביס, ומבררת מה השעה. השעה שבע דקות לאחת, ענתה האשה באורך רוח מופלג, פניה החווירו כסיד, והיא לחשה, אני חייבת להיות שם באחת, חייבת. האשה הסבלנית, זו שמונתה בעל כורחה להיות השעון הדובר, לא יכלה יותר להתאפק, מה קרה גבירתי, אפשר לעזור לך? האשה הניעה את ראשה מצד לצד, את לא תוכלי לעזור לי, אימי ע"ה שהלכה לעולמה לפני שנים רבות קבעה איתי פגישה בשעה 1.00 בדיוק ליד בנין "כל בו שלום" בתל-אביב ואני חוששת שאאחר את המועד המדויק.

מה??? הבעת הפליאה על פניה של האשה עטוית השביס לא הותירה לגברת ברירות רבות והיא פתחה בספורה, שנת תש"י היתה השנה, אותה לא ישכחו הורי לעולם, שנים קשות וארוכות עברו על הורי עד שזכו להגיע לאותו רגע מיוחל ומאושר.

אמי יצאה מביה"ח עם חבילת האושר הוורדרדה ודומה היה בעיניה כי כל העולם חג עימה, שמח באושרה הגדול. בת יחידה הייתי, ילדת שמנת מפונקת הגדלה עם כפית בפה. הורי לא חסכו ממני דבר. את תקוות עולמם ראו בי, ביתם היחידה.

שארי בשר נוספים לא היו להורי, נוחם עדן. ניצולי שואה היו, בדרך לא דרך צלחו את שבעת מדורי הגהינום, את הכל לקחו מהם, אך לא את רצון הנקמה שבער בעצמותם, ואני הייתי נקמתם הגדולה.

אמא הייתה משיכה אותי ערב, ערב, מלטפת אותי ולוחשת. דינלה, את תגדלי משפחה גדולה לתורה ויראה, והקריאת שמע הטהורה של הילדים שלך, תהיה הנקמה המתוקה ביותר בהיטלר, בנאצים שרצחו את ילדי עמנו וזעקת ה"שמע ישראל" שלהם החרידה את העולם, הם, הילדים שלך ינקמו על השמע ישראל האחרון של ילדי אירופה היהודים שעלו בסערה השמימה.

אני זוכרת את אבא, מרים אותי גבוה גבוה בבית הכנסת בשמחת תורה, מראה לי את הרוקדים וספרי תורה בידם, ואומר לי, לך יהיו בבית ספרי תורה אמיתיים, ילדים יהודים שיושבים ושוקדים על תלמודם.

אך מחלומם הגדול של הורי, נשארו רק שברי לוחות. תחילה לא רצו הורי להאמין, הם ראו את ניצני המרד שלי בדרכם, אך בטוחים היו שזו רוח שטות שתחלוף עם תקופת ההתבררות, ולא יכלו לקלוט כי אימצתי לעצמי דרך חיים חדשה. הוויה נטולת כל עול ורסן, חיי הפקר במיטבם.

גרנו בשכונה תל אביבית מעורבת, ורוב רובן של השכונות בנות גילי היו מבתים חילוניים לגמרי, ללא כל סממן יהדות, רגילה הייתי לשחק עימן עוד מילדותי, ואם לקפץ על החבל לא הפריעה השונות ברקעי החיים ממנה באנו הרי שבהחלפת דעות בגיל התבררות השוני היה רב. ניסיתי להתווכח, להגן על דרכי שלי ושל הורי היקרים. אך הם שמו אותי ללעג וקלס. עדיין הייתי חזקה, הורי ודרכם היו הנכס היקר בחיי ולא רציתי לאבדם.

יום אחד קראה לי נועה לבוא ולחזות במופע של בני נוער, ניסיתי לסרב, אך מול הכרטיס שהוגש לי, כבר לא יכולתי לומר דבר. רק פעם אחת ודי, נחמתי את עצמי. אמרתי לאמא שאני יוצאת לקניות, והלכתי לראות את אותו מופע. הצצתי ונפגעתי.

מאז ומתמיד ידעתי שיש בי נטייה חזקה לדרמה. והחלום שהחל להתרקם בי אז, שאולי אהיה גם אני מציגה ראשית, כזו הסוחטת דמעות מקהל הצופים, זו שזוכה למחיאיות כפיים סוערות ומרכינה ראש בתודה לכל המהללים, החלום הזה שבה את ליבי. ידעתי שאם אשאר בדרך הורי, לא אוכל לממש את חלומי הגדול, לאט לאט השלתי מעלי את סממני היהדות, לגודל שברון ליבם של הורי, אמא בכתה ואבא זעק, וצעקתו הפצועה מהדהדת באוזני עד היום, איך, איך גידלתי אני בן למשפחת ברקוביץ המפוארת, בת שכזו? ואני, אני עזבתי את הבית בטריקת דלת ובהבטחה שלא אשוב לשם עוד.

פרשת בא

"וּלְכַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחְרָץ פֶּלֶב לְשׁוֹנוֹ" (יא, ז).

האדמו"ר בעל האבני נזר' מסוכטושוב, נסע פעם ברכבת. עמו בקרון נסעה גם קבוצת "משכילים". תוך כדי נסיעה, הם הסבו לסעודה ואכלו בשר טריפה. כמוכן, באותה הזדמנות הם גם לגלגו לאברך שישב לצידם, הנזהר בקלה בכחמורה ונמנע ממאכלים אסורים, עד שהרהיבו עוז להזמינו לסעוד עימם ולטעום מניעוליהם.

כאן כבר לא יכול היה האבני נזר' לשתוק, והוא השיב להם כגמולם: "הידועים אתם", פתח ואמר: "כשבני ישראל יצאו ממצרים, הכלבים לא חרצו את לשונם, ושתקו. ומה שכן קיבלו על כך? את בשר הטריפות. וכשהתחילו ה'משכילים' לאכול אף הם את בשר הטריפות, תבעו אותם הכלבים לדין-תורה בשמים. הלא הטריפות שייכות לנו' - טענו הכלבים.

בבית-דין של מעלה קראו ל'משכילים', ושטחו בפניהם את טענות הכלבים. 'ומה תשיבו על כך?' - שאלום. הם השיבו: 'מי אמר שכלב צריך להיות דוקא על ארבע? וכי כלב על שתיים אינו כלב?!'...

"אולם", הוסיף האבני נזר' והיתל ב'משכילים' ההמומים: "הדין למעשה עדיין לא הוכרע, כי כל זמן שה'משכילים' אכלו את הנבלות והטרפות, ושתקו, לא הוכח כי ההולכים על שתיים הללו אינם כלבים. אבל עתה, שהם אוכלים טריפות ונובחים, אלא שנביחותיהם שונות משל כלבים ודומות יותר לדיבור של בני אדם, אותה היא כי שונים הם הכלבים על שתיים מכלבים על ארבע, והדין יוכרע לטובת הכלבים..." (ומתוק האור)

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וְהִיא חֲשֵׁף עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיְמַשְׁחֵן חֲשֵׁף" (יא, כא).

מובא במדרש (שמות רבה, פרשת בא, יד, א): 'הדא הוא דכתיב (תחלים קה, כח): "שלח חשך ויחשיך ולא מרו את דברו וכו'". אמר הקב"ה למלאכים: המצריים ראוין ללקות בחושך? מיד הסכימו כולן כאחת ולא המרו'. למה דוקא במכת חושך התייעץ הקב"ה עם המלאכים?

פנינה נפלאה אמר על כך הגאון רבי אליהו הכהן מאיזמיר צ"ל, בעל "שבט מוסר", בספרו "מגילת אליהו" (על מגילת אסתר):

אמרו חז"ל, שבמכת חושך ראו ישראל את כל מטמוניות המצרים, ועל ידי כך לקחו את כל ממונם של מצרים. ממון זה הוא שגרם לעשיית העגל, כמאמר הכתוב (הושע ב, י): "וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל" (עי ברכות לב). ומשום כך התייעץ הקב"ה עם המלאכים בטרם הביא את מכת החושך - כדי שלא יוכלו לקטר בשעת מעשה העגל, שהרי הם עצמם יעצו להביא את החושך, שהוא אשר גרם לעגל...

לאור זאת, ביאר ה"שבט מוסר" באופן נפלא את לשון הכתוב (פס' כג): "לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים - ולכל בני ישראל היה אור במושבותם", בהקדימו את הידוע מחז"ל, שעשיית העגל גרמה למתן תורה, כי מכיון שעשו את העגל חזר אליהם היצר הרע, ומתוך כך יכול היה משה רבינו להשיב למלאכים שהתנגדו לנתינת התורה לבני האדם: 'יצר הרע יש ביניכם?', אך אילו לא עשו את העגל שבגללו חזר אליהם היצר הרע, יכלו מלאכי השרת להשיבו: הלא גם ביניכם אין יצר הרע!

עתה, הבה נערוך את החשבון: על ידי שהמצרים לא ראו איש את אחיו במכת חושך, ראו ישראל את מטמונותיהם, ומתוך כך כאשר ביקשום ישראל להשאילם להם לא יכלו המצרים להעלימם מהם ונתנו להם את ממונם, וממון זה היה הסיבה ש"לכל בני ישראל היה אור במושבותם", דהיינו: שבזכותו קיבלו את התורה שנקראת אור, כמאמר הכתוב (משלי ו, כג): "כי נר מצוה ותורה אור", כי החושך גרם לממון, שגרם לעגל, שגרם לתורה!

"וְעִבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם פְּלִילָה הָזֵה וְהִפִּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" (יב, יב). ובהמשך התורה מוסיפה עוד (לקמן פס' כג): "ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף".

הקשה בספר "עוד יוסף חי":

- א. כיון שה' נגף את בכורי מצרים בעצמו, ולא ע"י מלאך, מה היה תפקידו של המשחית במצרים, עד שנאמר לבני"ש לא יצאו מפתח ביתם "שכיון שנתנה רשות למשחית שוב אינו מבחין בין צדיק לרשע"?
- ב. ועוד, מדוע היה הקב"ה צריך לעבור במצרים בכבודו ובעצמו, ולא נגף את בכוריהם ע"י המשחיתים?

ג. אם כבר הקב"ה בעצמו היכה במכת בכורות, מה היה צורך לתת דם על המשקוף ועל שתי המזוזות, הרי הקב"ה יודע להבחין בין בית מצרי לבית יהודי? ד. ועוד קשה, מדוע נאסר עליהם לצאת מפתח ביתם, ש'מכיון שניתנה רשות למשחית, אינו מבחין בין צדיק לרשע' - והלא הקב"ה בכבודו ובעצמו הכה את בכורי מצרים, ובודאי יודע להבחין.

ה. על הפס' "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" כתבו בעלי התוס', דהנס היה כך: אע"ג שאמרו חז"ל (ב"ק ס:): 'לכלבים צועקים מלאך המוות בעיר', וא"כ היה להם לצעוק בשעת מכת בכורות, אפילו הכי 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו'. וקשה, אם הקב"ה הכה את המצרים א"כ לא היה מלאך המות.

אלא, התשובה היא, שכאשר שמעו המצרים את מכת בכורות, הבינו שהיא תעשה ע"י משחיתים ממרום, וראו שבני"ש מזים מדם הפסח על המשקוף, כדי שהמשחית לא יבוא אל בתיהם, ביקשו המצרים להתחכם לגזרת הבורא. מה עשו? הכריחו את בני"ש להחביא בבתיהם את בכורי מצרים, ששם אין המשחית רשאי להכנס.

אבל מי הוא אשר יכול להפר את גזירת הבורא, ומי שמבקש להתחכם לא די שלא יצליח אלא רק יפסיד בכפליים... מה עשה הקב"ה? שלח את המשחיתים לנגוף את הבכורים שבבתי מצרים, ומשאל מצאום שם, נגפו את גדול הבית כפי שאמרו חז"ל, ואילו הוא בעצמו פקד את בני"ש, והכה שם את בכורי מצרים המתחבאים מפני גזרתו.

וזה מה שנאמר "ועבר ה' לנגוף את מצרים... ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף", כי המשחית לא מבחין בין צדיק לרשע, לכן לא יתן המשחית לבא אל בתיכם, אבל המשחית הלך לבתי המצרים לנגוף את בכורי מצרים, ומשאל מצאם הרג את גדול הבית. לפי זה מובן מה שאמרו המצרים "כולנו מתים", ונתקיים בהם הפתגם "הגמל הלך לבקש לעצמו קרניים, וקטפו לו את האוזניים" (סנהדרין קו).

וזהו שנאמר "ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים", ופירש רש"י: 'צחקתי עליהם, ואת אותתי אשר שמתני בם', כלומר, ע"י האותות שהוריתי לבני"ש על הבתים, טעו המצרים לחשוב, שיש להם פתח הצלה, ונפלו מן הפח אל הפחת... **כפתור ופרח!** (להתעדן באהבתך)

"וְהָיָה יָתֵן אֶת חַן הָעַם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׁאֲלוּם" (יב, לו).

מובא בגמרא בברכות (דף טו): "אמר ר' אמאי: מלמד שהשאלום בעל כרחם וכו', איכא דאמרי בעל כרחם דישראל - משום משאו".

פלא עצום! וכי מי הוא שיהיו בעיניו כלי כסף וזהב שקיבל בחינם למשווי וטורח? **בחיודושי לאגדות מסכת ברכות, מיישב קושיא זאת הגאון רבי אריה לייב ליפקין צ"ל, אב"ד קרטינגן (בן דודו של הגאון רבי ישראל סלנטר צ"ל, מייסד תנועת המוסר. חיודושי נדפסו לאחר פטירתו בקובץ "תורה מציון"):**

יש לומר שהיו בישראל חסידים שלא היו משנים דיבורם והבטחתם אפילו בדבר שמוותר לשנות בו, בדומה למה שאמרה הגמרא (מכות כד). על רב ספרא שקיים בעצמו את הפסוק "ודובר אמת בלבבו". אותם חסידים שבישראל, אף שבודאי היה מותר להם שלא להחזיר את מה ששאלו משכניהם, שהרי היה זה שכן עבודה (כפי שמבואר במסכת סנהדרין צא). במעשה שתבעו המצרים את ישראל לפני אלכסנדר מוקדון על כלי הכסף והזהב שהשאלום, והשיבם גביה בן פסיסא שעדיין לא שילמו לישראל שכן עבודתם בשעבוד מצרים), ואף שהיו עוד טעמים והיתרים, מכל מקום חסידים אלו, כיוון שאמרו למצרים שיחזירו את אשר שאלו, גמרו בדעתם שאכן כך יעשו וישלחו להם לאחר מכן את כליהם.

אולם כאשר רדפו המצרים אחרי ישראל, אז בודאי הותר לישראל להורגם מדין "רודף", וממילא הותר להם גם ממונם (וכדברי הגמרא בבבא קמא קט. "לא יהיה ממונו חמור מגופו" ואם הותר גופו - ממונו לא כל שכן) ומעתה לא היתה בדבר אפילו מידת חסידות להחזירם.

אולם כאשר יצאו בני ישראל ממצרים, לא יכלו להעלות על דעתם שעתידיים מצרים לרדוף אחריהם, שהרי הפסוקים מעידים "וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם וגו' ויראו מאוד ויצעקו וגו'", ולכן כאשר שאלו ממצרים את כלי הכסף והזהב והשמלות, היה בדעתם לשלוחם להם בחזרה לאחר שיחוונו לה', ושאלו רק מפני שכך ציווה ה', ולכן היו הכלים עליהם לטורח ולמשוי. רק הקב"ה ידע כי המצרים יטבעו בים וכליהם יישארו לנצח ביד ישראל.

(כמוצא שלל רב)

תלמיד הישיבה רבי שמואל פרוש שהיה באותה נסיעה טראגית באלול התשכ"ג, עליה נסב סיפורנו, מספר ומשחזר מה שאירע אז: 'היה לנו זמן קיץ מוצלח ישבנו והיגינו על תלמודנו כהלכה לשיעור רצונם של ראשי הישיבה, כפרס הוחלט להתפלל על קברו של רש"י ורבי אלעזר בנו במירון. נהג משאית הטילים של חברת ההסעות 'בראשי', שעל גבה מטען אנושי, שכלל למעלה מחמישים תלמידי ישיבת 'שבט סופר' פרשבורג, על צוות ההוראה שלה, לא הרפה מדוושת הגז בעת שהיה באחד העיקולים החדים, במורדות הכביש המוביל ממירון לטבריה, ולא התאים את נסיעתו למצב הנדרש בתנאים אלו.

ואז ברגע הבלהות, סטה מנתיבו, התהפך אל הוואדי שבשולי הכביש, ולאחר מספר גלגולים, שבמהלכם כולם עפו החוצה, נחתה המשאית על צידה והתחלנו לאמוד נזקים. תחילה השתררה דממה קצרה מסויסת. אחריה פרצו הזעקות הנוראות וקולות השבר. למגינת הלב כל זה היה כאין וכאפס לעומת האסון הנורא מכל, ארבעה קרבנות בנפש, ארבעה הרוגים באותו יום נורא. הנהג עצמו, חיים בראשי, שנפל החוצה מן הקבינה ונמחץ מתחת למשאית הכבדה, ואתו שלושה בחורים מבני הישיבה - נהרגו בתאונה הקטלנית. הבחור יצחק נוישטט ז"ל, הבחור אברהם בנימין פרידמן ז"ל והבחור מרדכי פולק ז"ל - הבחור מרדכי פולק ז"ל היה מהבחורים המצוינים בישיבה, מתמיד עצום, ירא שמים בתכלית. מהתנהגותו נראה כי גמר אומר לתמוך בכל שלשת העמודים שעליהם עומד העולם - הוא הצטיין בתורה, היה גדול בעבודת התפילה ומופלא בגמילות חסדים. במקביל, שקד על דברי הכתוב "הוצעו לכת עם אלוקיך" ואת כל מעשיו הצניע מאד, את כל הליכותיו. רק מתי מעט ידעו על מהגו לכתוב כל יום בפנקס קטן את כל מעשיו ונפילותיו של אותו יום. בלילה, וטרם עלתו על משכבו היה קורא בפנקס, בודק ומבקר בשבע עיניים את כל מעשיו, לראות אם לא חטא חס ושולם באונס או ברצון, אם אין צורך לתקן דבר מה במעשיו, קטן כגדול. סמל של עובד ה' מהדורות הקדומים היה. מותו הטראגי אשר! לא כבד על כל מכריו.

מאוחר יותר נודע כי אביו של ההרוג, הרב שלום פולק, שהיה אדם חשוב ושימש באותם ימים מלמד בת"ת 'חוג חתם-סופר' בפתח תקוה, קיבל 'הודעה שמימית' על האסון. באותה שעה לימד את תלמידיו בכיתתו, לפתע פקאו מחויגו שיעונו ועצרו מלכת. זה היה בדיוק ברגע שבנו נהרג בתאונה.

ידי טוב היה לו למרדכי פולק, זאב הלוי שמו. מסיבות שונות לא הצטרף לנסיעה ונותר בישיבה. הידיעה האיומה השיגה אותו בבית המדרש. הוא חש שלבו נסער בקרבו, שלשה מחבריו הטובים לא שבו חיים, ממסע שכל כולו לא נועד אלא לשם השתטחות על קברי צדיקים, התעלות והתכוננות לקראת יום הדין. במיוחד היה כאבו גדול על ידידו הקרוב מרדכי פולק. עם זאת ידע בידיעה ברורה כי צדיק ה' בכל דרכיו, קל אמונה ואין עוול וכל דרכיו משפט. ומכל מקום היתה שאלה גדולה מנסרת בחללה של נפשו: על שום מה

נגזרה גזירה קשה כשאלו על שלושה בחורי חמד שהיו עמלים ויגיעים בתורה? לאחר כמה שבועות, באחד הלילות, חלם זאב חלום מסמך שיער. ידידו הטוב מרדכי פולק נגלה אליו, פניו מפיקות אור יקרות ואומר לו: 'זאב, ראיתי את צעריך הגדול, ובאתי לעודד אותך'. אמר מרדכי וניכר היה בו כי מאושר הוא מאוד. 'אל תצטער על המאורע אשר קרה לנו. רק למראה עיניכם הוא אסון, רק בעולם הזה, השטחי, אבל אצלנו הכל נראה אחרת לגמרי. אני מאושר מאד, דע לך - כי מיד בעלותי השמימה הכניסו אותי לנן-עדן, ופתחו בפני את שערי היכלו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שצירפני מיד למתיבתא שלו, יען כי זכינו להקריב את חיינו לטובת עם ישראל בניסיעה שכל כולה נועדה לתפילה על ציונו הקדוש.

זוכר אתה את מנהגי הקבוע ללמוד בכל ערב שבת קודש פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י. מה שכרי? ובכן, זוכה אני ללמוד בחברותא עם רש"י הקדוש, ואני מסתופף בצלו. האם לא טוב לי? מה לך לבכות על גורלי?

שערו של זאב סמך למשמע הדברים שגילה לו חברו הטוב, אך לא אבדו עשתונותיו, והוא פנה אל חברו המנוח: 'שתי שאלות יש לי לשאול אותך. האחת, איך נכנסת לנן-עדן מבלי ללמוד קודם למשפט בפני בית-דין של מעלה? השנית, מה טעם נקנסה עליך ועל חבריך מיתה משונה ואכזרית בקיצור ימים ושנים?' מרדכי ענה: 'לפני שנה, בראש השנה של שנת תשכ"ב, נגזרה על כל הישוב היהודי בארץ ישראל גזירה קשה ומרה, אסון כבד עמד לרדת על יושבי הארץ, בגלל העוונות שהטו את הכף. אך בעל הרחמים ריחם על עמו, שארית נחלתו, והחליט לכפר על הכלל בקרבן ציבור, ארבע קדושות זכות וטהורות ובתוכן שלשה תלמידי ישיבה קדושה מעיר הקודש ירושלים. אנחנו, ארבעת ההרוגים, היינו הקרוב של כולכם. חשבון אחד היה לשלושתנו, חשבון אחד היה לנו ששלל גם הוא. מעתה תבין גם איך למרות נפילתה הנוראה של המשאית לא נהרגו יותר אנשים, עד שקצין המשטרה שבא לבחון את זירת האירוע שאל בפליאה: 'מי הציל אתכם? רק ארבעה הרוגים מהתרסקות כזאת? אמנם כן, הגזירה היתה על ארבעה הרוגים, לא יותר!'

ולא זו אף זו. אפילו הפצועים שנפצעו בתאונה הקשה הזו, כל פצוע וחשבונו המדויק. כל סריטה, כל שן שבורה וחתך עמוק - הכל בחשבון. קל וחומר הפצועים קשה ובינוני. לכל אחד סיבה מדויקת ומפורטת מדוע ולמה. הכל היה מכוון בחשבון אלוקי מדוקדק עד מצוי הדין.

מעכשיו תבין מדוע לא עמדנו למשפט. קרבן עולה כשמו כן הוא. קרבנות עולה עולים לרצון הישר לנן-עדן ואינם צריכים לעמוד בפני בית הדין של מעלה.

פתאום נעלמה דמותו של הנפטר. זאב הקיץ בזעזוע כאילו גלי המים הסוערים מטלטלים את מיטתו ומנידים אותה ממקומה בחוזה, והנה חלום. כמה ימים התהלך כסהרוריו ולא ידע מה מתרחש סביבו, רוחו נטרדה עליו ושלוותו נלקחה. פניו המאירות והשמחות של ידידו הנפטר מרדכי פולק, עמדו כל היום לנגד עיניו, והחלום הנורא לא מש מייכרונו לרגע אחד. הוא הררה ימים שלמים בכל מה שאמר לו ידידו

הטוב בחלום, ולא ידע האם חלום אמת הוא שהמלאך בעל החלומות הביא אליו, או שמוא מחשבות לבו באו אליו. הררה ביום וחלם בלילה. כיצד ידע אפוא אם חלום אמת חלם או שמוא דברים בטלים ומבוטלים, לא שרירין ולא קיימין? החליט לעשות מעשה. להזדקק לבעל החלומות עצמו כדי לפתור את חלומו הקודם. אך כדי לעשות 'שאלת חלום' צריך להיות בעל מדרגה, להתקדש ולהיטהר, להזדקק ולהיות ראוי.

זאב החל לנהוג בגינוני קדושה וטהרה מופלגים. טבל במקוה, צם כל היום, התפלל כל היום אל קונו, וביקש כי ה' יאיר אליו פניו וישלח לו ברוב חסדו את חברו לגלות לו למפרע על חלומו, האם חלום אמת היה או דמיון פורח.

אך הפעם לא התגלה אליו חברו, לא בלילה שאחר הצום וההתקדשות וגם לא בלילות הבאים. לאחר תקופה ארוכה כמעט נואש, והסיח דעתו מהענין, אך בינתיים סיגל לעצמו הליכות וגינונים של קדושה וטהרה וכך עלה ונתעלה ללא הרף. אחרי שימונה עשרה חודשים, הופיע פתאום החבר בחלום, ויאמר לו: 'משמים השניחו עליך בעיני פקידא ועקבו אחרי הנהגותיך. כעת ראוי אתה לשמוע תשובה על שאלתך, לפיכך שוב נשלחתי אליך. הסתפקת אם חלום אמת חלמת או שמוא דמיון הטעה אותך. בודאי שחלום אמת חלמת. וזה לך האות, שני סימנים אתן לך להוציא מהיום תתארת עם בת זוגך בשעה טובה ומוצלחת. שם כלתך המיועדת - דבורה בת שמעון. סימן שני: שלשה שבועות אחרי כן יופיע פתאום דוד ארוסתך, שנעלמו עקבותיו באירופה בשנות השואה ונחשב כמת.'

הבוקר אור, זאב התעורר ומיד נזכר בחלום הנפלא שחלם. שוב התגנבו ספיקות ללבו, אולי גם הפעם חלום של שטות הוא. זאב רשם את כל דברי החלום בפנקסו. לאחר ימים אחדים החלו מדברים בו נכבדות עם נערה בת טובים שעלתה זה מקרוב מארגנטינה, שם המשוכנת: דבורה בת שמעון.

השידוך התנהל בעצלתיים. בדיוק שבעה שבועות לאחר ליל החלום נחגגו אירוסיו של זאב לדבורה מארגנטינה! זאב הלוי לא שכח את הסימן השני. 'האם היה לך אה שנעלם בתקופת השואה?' שאל את אבי הכלה בתום מסיבת האירוסין. 'בודאי, מהיכן אתה יודע?' שאל אבי הכלה בהפתעה, 'אחי היקר נשלח למחנה עבודה ונעלם, אין לנו עדות מה קרה איתו. כנראה מת יחד עם ששת מליון הקדושים'. 'הוא חי ועוד מלטה יתגלה', זאב חיך חיך בלתי נראה.

אבי הכלה הביט בו במבט מוזר. חתן מגלה עתידות לקח לו, או שמוא בעל דמיונות, והלואי שלא מעורער בנפשו... שלשה שבועות אחרי כן, מיום אל יום, הגיע מברק בהול לישיבה. החותן המיועד הבריך לחתנו, 'צדקת, צדקת! אחי הגיע פתאום ארצה, הוא נותר בחיים בשואה וברח לרוסיה, שם נשלח למחנות עבודה. באורח פלא שוחרז זה עתה ועלה ארצה ומיד חיפש ומצא אותנו'. זאב ידע עתה בידיעה ברורה: דרישת השלום שקיבל ממרומים היתה אמיתית. ארבעת ההרוגים היו קרבנות ציבור, עולה תמימה. ומי שמתאמץ ולומד בכל שבוע שניים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י - בא על שכרו...

פנינים לשבת
בעיניו הלכה ואגדה

מה המשותף בין דיין ל...מלאך המוות?

נשאל הגאון רבי אברהם פלאג' זצ"ל, בספרו פדה את אברהם (מערכת דל"ת, אות ד), על אחד שאמר לדיין שהוא כמלאך המוות, האם צריך להענישו, כי משמע שאמר עליו שהוא כרוצח והורג נפשות, או שמוא כיון שלא פירש דבריו במה הוא דומה למלאך המוות אין צריך להענישו. וכתב ע"פ דברי המהר"י וייל (שו"ת, סי' כח), שהמבייש את חברו יכול לבאר את דבריו, ואם כן גם כאן יכול לבאר את דבריו שהתכוון לטובה.

והוסף, שא"ב הגר"ח פלאג' זצ"ל, כתב בספרו עיני כל חי (ע"ז כ:), על מה שאמר וייל (שם) 'אמרו עליו על מלאך המוות שכולו מלא עיניים, שהטעם למה שנקראו הסנהדרין 'עיני העדה' (במדבר טו, כד), כיון שצריכים לתת דעתם בכל דבר הבא לפניהם להסתכל יפה יפה מכל הצדדים, וצריכים להיות כמו מלאך המוות שהוא מלא עיניים, כן הדיינים בכל דור ודור עיניהם ישיתו לראות מד' פינות

משולחן המערכת

כאילו הם מלאי עיניים, והלואי ואולי יצאו בזה ידי חובת שמים והבריות, במה שאמרו חז"ל (סנהדרין א:): 'אין לדיין אלא מה שעיניו רואות', והיה כמו מלאך המוות שהוא מלא עיניים ורואה מכל הצדדים. ע"כ.

וא"כ, סיים הפדה את אברהם, זה שאומר שהדין דומה למלאך המוות יכול לבאר דבריו שהתכוון לטובה שהוא דיין השופט צדק, ומדקדק היטב בדין הבא לפניו להסתכל יפה יפה בעיניים פקוחות מכל הצדדים, כאילו יש לו עיניים הרבה כמו מלאך המוות שהוא מלא עיניים.

והגאון הנודע רבי חיים חזקיהו מדיני זצ"ל, בספרו שדי חמד (אס"ד, מע' חירופין אות ה) העיר עליו, שמשמע מדבריו שהמחרף עצמו לא ביאר את דבריו אלא שהבי"ד רוצים להטעים את דבריו ולטעון בעבורו שהתכוון לטובה, והלא כבר כתב בשו"ת צמח צדק (הקדמון, סי' נד ע"ש) שגם לשיטת המהר"י וייל, אם אינו מבאר שהתכוון לטובה, אין הבי"ד מצדיקים את דבריו [וע"ע בשד"ח שם שדן במקרה דומה].

לעילוי נשמת זניאל הכמת בן דוד, אליהו בן חנה יונה, אליהו בן פרוחה, שלמה בן יוסף, פנחס בן דוד, איתן בן פנחס, דודו בן אביבה, שושנה פרוח בת טאום, יעל בת רבקה, חנה יונה בת חומה, פרנץ נמכי בת עונגינא לאה בת ישכר, שרה בת פנחס, שמוחה בת מרים חיה, שלמית חווה בת הר"ר רפאל ד"ל.

לזיווג הבן שרה בת אילה, אליהו בן אביגיל

לרצואת אביעד מאיר יהודה בן עדיט טל, ראובן בן שרה בתושי"ח

העלון מוקדש-הצלחת בר"ג ישי בן אילה, והומם בן מוניה, עדין וליך בני מרים, משפ' מנצור וכל התורמים והמסייעים בהפצה. יהודה בן מרגו, משפ' מאיר.

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: ימי השובבים

פרשת בא

בס"ד | גיליון מס' 213

מדוע פשט הרבי את הגרביים ברחוב?

שובו בנים שובבים!

כחינוכי מיוחד, נדיר ויוצא דופן, מכונים בני העם היהודי: בני מלכים. יהודי הוא בנו של מלך מלכי המלכים, כך הוא מרגיש, בתודעה הזו הוא חי, זה חלק מהמנגנון הפנימי הפועם בתוכו. כולנו נסיכים של ממש, בניו של המלך! הן בורא עולם, הקדוש ברוך הוא, הוא אבינו האהוב, ואנו בניו, אשרינו!

ובתאם לכך, פעולות, מעשים והתנהגויות שלנו - מותאמים לאופיים של בני מלכים. אנו מבינים שאיננו בני אנוש רגילים, יש לנו מעלה מיוחדת, הצטיינות עילאית. אנחנו בניו של המלך, ומצופה מאיתנו לנהוג בהתאם, בכל הילוכינו ומעשינו. מהרגע בו יהודי קם בבוקר ועד הרגע בו הוא עוצם את עיניו באישון ליל, מהרגע בו הוא נולד אל אוויר העולם ועד הרגע בו ייאלץ אל עמו - מלווה אותו התודעה הזו, מפעילה אותו, מכוונת את דרכיו ומעשיו כולם.

מתברר, שכאשר אדם לובש בגדים שמייחדים אותו, שמקנים לו מעמד, שמעניקים לו תחושה שהוא שונה ועילאי - זה מה שמגן עליו מפני הרוחות הסוערות הנושבות בחוץ, זה מה ששומר עליו לבל ייזק מהסביבה. כשאדם לובש בגד מוקפד, לפי כללי היהדות, לפי סימני ההיכר הייחודיים לעם היהודי - זה מזכיר לו שהוא שונה, שהוא מחובר לאבא שבשמים, ונותן לו להבין עד כמה המעמד שלו מחייב להתנהג ולהתנהל אחרת, וזה מה שבסופו של דבר שומר על זהותו!

לא בכדי, אלפי משפחות ששינו לחיוב את ההקפדה בצניעות בגדיהן, העידו כי הדבר העניק להן כוחות רוחניים, שידרג את הליכות ביתן, ואף הביא להן ישועות נכספות באופנים פלאיים ממש. מצוקות קשות נפתרו, שמחות נכספות הפכו למציאות, בעיות בריאות ופרנסה נעלמו כלעומת שבאו. כי כשיהודי או יהודיה מחזקים את תודעת הנסיך שבהם, כשהם מחזקים לעצמם שהם בני מלכים ומתלבשים בהתאם, גם אבא שבשמים מתקרב אליהם, ומעניק להם מאוצרו.

השבועות הללו, בהם אנו עוסקים בגאולה ממצרים והתייצבות לקבלת התורה - גילה האר"י הק' שהם מסוגלים לכל יהודי, בכל זמן ומצב, לצאת מכל מיצריו ומצוקותיו האישיים, ולהיגאל מהם. כמה כדאי לאמץ את השיטה שבזכותה נגאלנו ממצרים המקורית, את הדרך שעמדה לאבותינו ואימותינו במצרים, ולהעניק ללבוננו את המעמד הראוי לו, כדי שנקבל את אותה שמירה מובטחת והגנה נכספת, את אותו רגש יהודי עילאי הנלווה לשימור הצניעות במיטבה.

ואם נזכה בשבועות הללו לעבור על המלחמה הביתית, כולנו - אנשים נשים וטף, ונסיר ממנה כל בגד שאינו צנוע בתכלית, כל בגד שהוא צעקני מדי, כל בגד שאינו בסגנון העדין של בני ובנות מלכים, אזי נזכה לנצל את השבועות הללו כדי להיגאל באמת, כדי להתעלות מכל המיצרים, להתקרב לאבא שבשמים ולצאת מכל צרה.

כשהמלך רואה שבניו מקפידים על מעמדם, מעריכים את הקשר עמו, חשים מחוייבים לקשר הזה - הוא מעניק להם את חלקו בקשר המשותף, ומעניק להם מאוצרותיו. ככל שנתחזק בצניעות הבגדים, ככל שנבטא שאנו מכירים את מעמדתנו כבני מלכים ושוברים עליו בגבורה - כך נזכה שאבא שבשמים יראה את הצעדים שלנו להתקרב אליו, ויתקרב אלנו בחזרה, וישוט ידו לגאלנו ולעטרנו ברוב טובה וברכה!

הסיפור הבא מתרחש בביתה של משפחה מאזור המרכז, לפני חודשים ספורים. אחד הבנים כבר הגיע מזמן לפרק 'האיש מקדש', אך ישועתו לא נראתה באופק. הוא הולך ומתבגר, הצעות עולות ויורדות, אך הבשורה הטובה מבוששת לבוא...

החלטת ילדות קטנות...

אחת מבנות המשפחה, ילדה כבת 7, שוחחה ערב אחד עם אחותה התאומה, ולחשה לה בסוד: 'הן אנו רוצות שאחינו יתארס, כולנו מבקשות לראותו מתחתן בשעה טובה ומוצלחת. עלה ברעיוני, כי אם נתחזק כולנו בקבלה אחת טובה בנושאי הצניעות, בורא עולם ברחמינו ישלח לנו את ישועתו!'

הבנות שיתפו את אימן ברעיון, וזו מחתה דמעת אושר על כוונותיהן הטהורות של בנותיה, ילדות כה צעירות, ועודדה אותן לקבל על עצמן קבלה טובה בנושאי הצניעות לתקופה, לזכות הבחור - שיהפוך כבר לחתן, והנה, למרבה הפלא והשמחה, בתוך פחות מ-40 יום ממועד הקבלה - כבר ישבו כולם בשמחת הירושין, כאשר כשיעתא דשמיא נמצאה הכלה המיוחלת!

סיפור זה, המוכר לנו ממקור ראשון, מאיר ומבהיר עד כמה קרוב ה' לכל קוראיו, לכל המתחזק בקבלה טובה בנושאי צניעות. הבה נאמץ את הדרך, נעתיק את השיטה ונפתח לנו שערי שמים ושערי שמחה וישועה. בקבלה אחת טובה בנושאי הצניעות - נזכה להרעיף עלינו שפע שמימי של ישועות ושמחות!

בכינוי מיוחד, נדיר ויוצא דופן, מכונים בני העם היהודי: בני מלכים. יהודי הוא בנו של מלך מלכי המלכים, כך הוא מרגיש, בתודעה הזו הוא חי, זה חלק מהמנגנון הפנימי הפועם בתוכו. כולנו נסיכים של ממש, בניו של המלך! הן בורא עולם, הקדוש ברוך הוא, הוא אבינו האהוב, ואנו בניו, אשרינו!

כדי עניין ההופעה החיצונית אינו עיסוק בשוליים. זה נכון שהלבוש אינו העיקר, אבל הוא מבטא משהו על העיקר שבתוכי מי שלובש את הלבוש הזה. כדי שיהודי יראה כנסיך אמיתי - בנו של המלך, הציב לנו המלך - בורא עולם, כללי לבוש ברורים ומוקפדים, מהם לא נסטה ואותם לא נשנה.

הכללים הללו מצילים אותנו. הם שומרים על הזהות היהודית שלנו, הם משמטייעים בנו את החותם המזוהה ממרחקים, הם שמזכירים לנו בכל עת את מעמדתנו הייחודי והעילאי. הבגדים הללו הופכים למאפיינים ומזוהים, מעניקים לנו את התחושה הייחודית של בני מלכים, ומזכירים לנו בכל עת שאנו מחוברים לבורא עולם. הבגדים הללו הם המדים שמזכירים לנו שאנו חיילים בצבא ה', שאנו קשורים לאבא שבשמים ושמחים לעמוד לשרתו.

פרשיות השבוע הנקראות בשבתות אלו, עוסקות ביציאת בני ישראל ממצרים עד הגעתם לקבלת התורה ולבניית המשכן. מצרים היתה תחתית השפל האנושי, בירת הטומאה הבינלאומית באותם ימים. בני ישראל שהו בה, היו בתוכה, התגוררו במעמקייה 210 שנים, ובכל זאת הצליחו להיחלץ ממנה ולהתעלות לקבלת התורה.

רגע, איך זה יתכן? איך הצליחו בני ישראל לשמור על זהותם במצרים? כיצד הצליחו לשמור את טהרתם, את ייחודיותם, את עוצמתם הרוחנית? איך הם הצליחו לזכור בכלל שיש בורא לעולם, שיש להם היסטוריה, שנכון להם עתיד רוחני מרומם?! כיצד נשאר העם היהודי עם, שיש לו משמעות, יש לו דרגה, טמונה בו עוצמה?! חז"ל מגלים לנו תגלית מדהימה, המעמיקה את המבט על דבר שנראה בעינינו

זוג גרביים מרגש...

היה זה בחודש תמוז תשנ"ד, ימים ספורים לאחר שהעולם היהודי הוכה באבל כבד, עם היוודע דבר הסתלקותו של הרה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנז זי"ע. בית האבלים המה אדם, רבבות יהודים מכל גווי הקשת הגיעו לנחם את צאצאיו של הרבי ולהתאבל על לכתו. ביום מן הימים נראתה בפתח הבית אשה מבוגרת למדי, שניכר שהגיע הנה במאמץ רב, בידה האחת היא נתמכת במקל הליכה, ובידה השנייה הרוטטת בהתרגשות - מחזיקה זוג גרביים בליוות וישנות...

היא נכנסת אל הבית, ועם כניסתה לעזרת הנשים - מיד פינו עבורה מקום ישיבה. חזותה העידה עליה כי המצור אינו מוכר לה, וכל רואיה ומביטיה הבחינו כי אכן כן - היא לא נמנית על נשות החצר החסידיית המפורסמת. מה גורם לאשה מבוגרת להיטלטל בדרכים ולבוא לנחם? מדוע הטריחה את עצמה כל כך? ומה פשר זוג הגרביים אותן היא מחזיקה בידיה בהתרגשות כה בולטת?

לפתע, כחכחה האשה בגרונה וסיפרה את סיפורה האישי, שהותיר חותם כל ימחה בלב כל שומעיו. וכך סיפרה האשה:

כפי שגילה מוכיח עליה, האשה הזו עברה את גיא ההריגה במחנות הריכוז של הנאצים ימ"ש. היא שתתה את כוס התרעלה עד תומה, לא פעם ניצלו חייה בניסים גלויים, ואך בקושי שרדה את התופת - יחידה מעירה וממשפחתה. עם תום המלחמה שוכנה במחנה עקורים 'פורנוולד' שהוקם בגרמניה, בו שכנו באותה עת אלפי ניצולים שנראו כצל-אדם, תשושים, עייפים, חסרי חיוניות ונטולי כח. הם אמנם זכו בחיים מחדש, אך נראה שאינם יודעים מה לעשות עם החיים הללו, כה חסרי אונים היו...

באותו מחנה שכן באותה עת גם האדמו"ר ה'שפע חיים' מצאנז, ששתה גם הוא את כוס התרעלה עד תומה, איבד את כל משפחתו על מזבח קידוש ה', ונותר מיוסר וכאוב לבדו. למרות זאת, דמותו הרוחנית ואישיותו התמירה ניכרו גם מבעד לצער שאפף את המחנה, והוא נהג להסתובב במחנה ולחזק לבבות נשברים, להרעיף טל תמיה על נפשות מיוסרות ולעודדן. באחד הימים, תוך כדי הילוכו, הבחין הרבי בנערה יהודיה תשושה ובוכיה, שמשוה במראה שלה נראה לא מושלם...

הרבי ניגש אליה מיד, שאל אותה ברוך על חיה ומעשיה, היכן עברה את המלחמה וכיצד היא מבררת על שרידי משפחתה - אם נשארו כאלה. הנערה פרצה בבכי, שיפתה את הרבי בכאבי לב ובדאבון נפשה, והרבי הרעיף עליה טללי עידוד ונחם. לפתע, הבחינה הנערה כי גם הרבי מתפרץ בבכי מד...

הנערה נבהלה. סיפורה האישי אינו כה נדיר במחנה, זהו סיפורם של כל אחד מיושבינו. מה מכאבי לרבי כל כך? מדוע עיניו זולגות דמעות? מה גרם לו להתחיל לבכות?!

לפתע, פצה הרבי את פיו ואמר: 'ראי נא, עברנו כזו מלחמה קשה, מלחמה מייסרת. כולנו איבדנו הכל, הכל ממש. משפחה, קהילה, חברים, בתים, נכסים. לא נשאר לנו כלום - רק הדמות היהודית שלנו, רק הנשמה היהודית המפעמת בנו. והנשמה הזו, שהיא הנכס היחיד שנותר לנו, היא כה מתייסרת כשאינה לבושה בצניעות מיטבית, כה קשה לה להסתובב בחוצות ללא גרביים, שהיא נדבך חשוב בצניעותן של בנות ישראל...'

האמיני לי, - המשיך הרבי ודמעתו על לחיו, כשכאבו ניבט מכל אות היוצאת מפיו, 'אנחנו באמת מסתובבים כעקורים, כניצולים, כחסרי בית או מעמד. אבל הלא אנו יודעים ומאמינים כי אנו בניו של המלך, לאמינותו של דבר אנו נסיכים רמי מעלה. אינני יכול לחשוב על כך שתמשיכי להסתובב ללא גרביים בחוצות קריה, אין זה נאה לבתו של מלך מלכי המלכים!'

הרבי לקח נשימה ארוכה, והנערה הישיבה לו: 'אמיני לי הרבי, כי לו היו לי גרביים - הייתי גורבת אותם בשמחה. יודעת אני שזה תפקידי, שמעמדי מחייבני, שנסכיחה לא יכולה ללכת ברחוב בצורה כזו. אך מה אעשה ולא נותרו לי כאלה, היה לי זוג אחד - והוא בלה ויצא מכלל שימוש לחלוטין. והרי לא ניתן להשיג גרביים במחנה...'

הרבי נותר כמוצא שלל רב, הניף את רגליו אל על בריקוד קליל, ושלף מעליהן את פוזמקאותיו בזו אחר זו. 'גם לי אין זוג גרביים נוסף, אבל את שלי אני יכול לתת לך, וזאת אעשה בשמחה!' - קרא הרבי, והניח לפניו את זוג הגרביים שלו. 'על פי ההלכה, הוסיף הרבי והסביר, 'גבר אינו חייב ללבוש גרביים, בעוד על אשה זו חובה גמורה. עדיף לי להסתובב בעצמי וטול גרביים, ולהעניק לך את היכולת להתלבש כבת ישראל כשרה, כנסיכה נאמנה של מלך מלכי המלכים...'

הנערה הביטה ברבי בעיניים מופתעות. לרגע שתקה במבוכה, ואח"כ פרצו מעיניה דמעות התרגשות. 'רבי, אני כבר אסדר, אין זה ראוי שהרבי יסתובב בחוצות המחנה ללא גרביים!', ואילו הרבי בשלו, 'כואב לי לראות בת ישראל נטולת גרביים לרגליה, מוותר אני על הגרביים שלי למענך, כדי לאפשר לך לשמור על צניעותך!'

ומאותו היום ואילך, עד שגרביים הפכו למוצר בר השגה, היה הרבי מתהלך בחוצות המחנה ללא גרביים לרגליו. אמת, אין זה נאה שיהודי כה חשוב יסתובב כך, אך הרבה פחות נאה שבת ישראל תסתובב ללא גרביים. הרבי הקדוש העדיף להקריב את הגרביים שלו, כדי שבת ישראל, נסיכה של המלך, תשמור על קדושתה וטהרתה במלואן, כשרגליה עטופות בגרביים...

את הסיפור המרגש הזה, סיפרה אותה אשה מבוגרת שהגיעה לנחם את צאצאי הרבי לאחר הסתלקותו, כשהיא מציגה בפניהם את הגרביים הן של הרבי. 'ועד היום אני שומרת אותן אצלי, מזכרת מרגשת ועודת קיימת, עד כמה כאבה לאותו צדיק המחשבה שבת ישראל אינה צנועה די הצורך, עד כמה זלגו עיניו דמעות של צער לנוכח העובדה שלא היו לי גרביים, עד כמה הקדיש והקריב למעני - כדי שאשמור על מעמדי כנסיכה!'

וכל ימימי אני זוכרת זאת, את הרגע המרגש בו קיבלתי את ערך הצניעות, בו הבנתי עד היכן היא מגעת. אז הבנתי שצניעות היא ערך עליון, שכדאי להקריב למענו הכל, ממש הכל, כדי לשמור עליו בכל מחיר. כי אם הרבי העניק לי את זוג הגרביים היחיד שהיה לו, והסכים ללכת יחף בחוצות המחנה - כנראה הצניעות היא ערך יקר ונעלה, ערך שאין לו אח ורע, ערך שמשדרג את ערכו של היהודי וקובע בו חותם לאורך ימים!'

סיפור נורא הוד זה, המופיע בספר 'טיב המעשיות', מאיר בפנינו מסר בוחק: אשירנו שזכינו, בדורנו אנו איננו נדרשים לכזו מסירות, לכזו הקרבה. בגדים צנועים הינם בהישג ידיהם של כולנו, קרוב אלינו הדבר מאוד. נכון, ההתחזקות בצניעות דורשת לעתים מאמץ, אבל המאמץ הזה עוסק בעיקר העיקרים, בערך הנעלה ביותר, ששווה כל מחיר ומאמץ!

הבה נאמץ את המסר הזה לחיינו אנו. הבה נראה בעיני רוחנו זוג גרביים שחורות בלות, העוברות מידיי של הרבי לידינו אנו, ובכנפייה המסר על חשיבות הצניעות ומעלתה הייחודית. וככל שנאמץ את המסר הזה ונפנימו אל ליבנו - כך נחוש את הקשר עם בורא עולם הולך ומתעצם, מתחזק ומתגבר!

הדאגה האמיתית במלחמה...

היה זה ימים ספורים, לפני שהתרגשה על העם היושב בציון מלחמת תש"ח. רוחות המלחמה נשבו באופק, העיתונים בישרו מדי יום בכותרות אדומות וצעקניות על מלחמה שמתקרבת. היה ברור שהעם היושב בציון עומד בפני תקופה קשה, וכל אחד ביקש להיערך לתקופה זו ככל שישל.

בבתי היהודים העניים שבירושלים, מקום בו מעולם לא היה שפע, הורגשה עוד יותר אווירת המתח. האנשים המסודרים כלכלית הרשו לעצמם להיערך מראש, לרכוש כמויות מזון משומר, לצייד את הבית במזון שיחזיק מעמד לאורך התקופה בפתחה הם עומדים. היהודים העניים השתדלו אף הם להיערך ככל יכולתם, ורכשו פת קיבר וקמח טובין ועוד כמה מצרכי מזון נחוצים, שישמשו אותם בימי המלחמה והמצור שתיכף יבואו.

באותה עת, התגורר בירושלים זקני הרה"ח ר' דוד בטלמן זצ"ל, מנכ"י הדעת שבירושלים. גם הוא ידע על המלחמה המתקרבת, גם הוא הבין כי יש להיערך לה. הפרוטה לא היתה מצויה בכיסו, אך גם הוא השתדל לחסוך מפת לחמו ככל שישל, כדי לאפשר רכישת מוצרים שישמשו את בני הבית בימי המלחמה.

ביום מן הימים, העירה לו סבתי - רעייתי ע"ה, כי המצב הולך ומחמיר, והגיעה העת לצאת לשוק, ולרכוש מוצרי מזון משומרים למען המשפחה והילדים, מוצרים שישמשו אותם בימי המלחמה. רבי דוד נענה והסביר לה כי בעצם הוא היה מסכים לדבריה, אך יש לו הסתייגות חשובה:

'לדעתי, חשוב יותר לקחת את מעט הכסף שחסכנו ולרכוש בו ביגוד. הן כתוצאה מהמלחמה, לבטח גם חנויות הבגדים יסגרו את שעריהן, בעוד ילדינו יוסיפו לגדול, ויצטרכו בגדים ארוכים יותר, רחבים יותר, צנועים בהתאם למידותיהם. אם לא נרכוש כעת ביגוד מתאים, יאלצו הילדים ללבוש בגדים שאינם צנועים מספיק ואינם הולמים את מידות גופם בצניעות מספקת, וזה הרבה יותר כואב לי...'

מזון לפי הטף, אל דאגה, הם לא ירעבו ללחם. אולי נצטרך להסתפק ממש במינימום, אבל בורא עולם לא ישאיר את ילדינו רעבים. מנגד, המזון לנשמה, ההתלבשות בצניעות, השמירה על ביגוד הולם לילדים הצדיקים שלנו - זה הלא זה המפתח לצדקותם וקדושתם של ילדינו, על כך לא נוכל להתפשר, עם סוגיא זו לא נוכל להתמודד בעת המלחמה!'

רבי דוד סיים את הסברו, והרבנית הנהנה בהסכמה. אכן כן, עניין הביגוד הצנוע לילדים הוא לא צורך רגיל, הוא קריטי. הלבוש הצנוע הוא המפתח לחינוך הילדים בדרך של קדושה וטהרה, הוא המפתח לזכות לראות ולרוות מהם נחת, ולכן הוא ביקש להקריב ולהתאמץ למען צניעות ילדינו!

סיפור זה, אותו שמעתי מבתי - סבתי הרבנית קובלסקי תליט"א, מחדד עד כמה חשוב להקריב למען הצניעות, עד כמה כדאי לייחד תשומת לב והשקעה לצניעות המשפחה והילדים, ולהיות מוכנים לשלם בגין הערך הזה כל מחיר. מאיתנו זה לא דורש מחיר שכזה, רק קצת מחשבה ותשומת לב, לוודא שאנו לבושים כבני מלכים. כך נזכה להעניק לילדינו חוויות צניעות חיוביות, חוויה שתרומום אותם, תוטמע בליבם לדורות עולם, וכך נזכה לרוות מהם רוב נחת דקדושה!

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מקלחת ציון

פרשת בא - מדה כנגד מדה

"דבר נא באזני העם וישאלו" (שמות יא, ב)

מהמצרים כלי כסף וכלי זהב, ואחר כך נאמר להם לבל ישיבו את הכלים.

כמו כן אמר משה לפרעה "גִּלְכָּה נָא דָּרְךָ שְׁלֹשֶׁת יָמִים" (שמות ג, יח), כדי שפרעה ועמו ירדפו אחריהם ויבואו אל הים. וידוע מה שמובא במדרש (לקח טוב), שכשבא פרעה לים עשה הקב"ה שהים יראה לו כיבשה, ולא היה ניכר כלל מקום הים, ופרעה היה סבור שארץ אחרת היא, ורדף אחריהם אל מקום הים, ואז החזיר הקב"ה עליו את הים והטביעו.

זהו מה שאומרת הגמרא (ברכות ט ע"ב): "וַיִּשְׁאַלוּם" (שמות יב, לו): "אמר רבי אמי: 'מלמד שהשאלום בעל כורחם. ואיכא דאמרי, בעל כורחם דמצרים. ואיכא דאמרי בעל כורחם דישראל". וביארו בגמרא- דבעל כורחם של ישראל הוא משום משוי. ולכאורה דבר תימה הוא שלא רצו לשאת את משא האוצרות!

על פי האמור מובן, ישראל אמרו: "למה לנו לשאול כל כך הרבה כלים מהמצרים ולשאת עלינו את המשא הכבד, הלא המצרים יבואו בעצמם אל הים ויביאו איתם את האוצרות?".

אכן כל זה נצרך, רק כדי שלא יאמר אותו צדיק: "ועבדום ועינו אותם- קיים בהם. ואחרי כן יצאו ברכוש גדול- לא קיים בהם", ולשם כך נצרך שהיציאה עצמה תהיה ברכוש גדול, אבל באמת לא היה הכרח בזה, כי המצרים היו אמורים להביא בעצמם את אוצרותיהם אל הים.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

פירש רש"י הקדוש: "אין נא אלא לשון בקשה, בבקשה ממך הזהירים על כך, שלא יאמר אותו צדיק אברהם: 'ועבדום וענו אתם' (בראשית טו, יג)- קיים בהם, 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול' (בראשית טו, יד)- לא קיים בהם".

הגאון מווילנה כתב: "קצת קשה, ואם לא יאמר אותו צדיק? הרי הקב"ה הבטיח 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול!'. ועוד צריך להבין מדוע היציאה מארץ מצרים הייתה בדרך רמאות, שאמר משה לפרעה "גִּלְכָּה נָא דָּרְךָ שְׁלֹשֶׁת יָמִים" (שמות ג, יח) בעוד שהיה בדעתם שלא לחזור כלל?

וביאר הגר"א, שברמאות זאת שילם הקב"ה לפרעה מידה כנגד מידה, שהרי בתחילת השיעבוד כשהתחילו מצרים להעביד את ישראל, הכל נעשה ברמאות, כמבואר במדרש (רבה טו, כ): בתחילה הלך גם פרעה עצמו לעבודה. ואמרו- אם המלך עובד כל שכן עבדיו.

אח"כ היה משלם להם בכסף טוב על מלאכתם, ועבדו ועשו הרבה לבנים יותר מהראוי לעשות. ואחרי כן אמר להם- אם היה ביכולתכם לעשות הרבה לבנים בעד ממון, כעת מוכרחים אתם לעשות סך לבנים זה ללא תשלום.

רמאות גדולה הייתה גם כשאמר: "כָּל הַבֵּן הַיְלֻד הַיְאָרֶה תִּשְׁלְיֵהוּ" (שמות א, כב). הוא הורה למילדות העבריות- עשו עצמכן כאילו באונס אתן עושות, ותשליכוהו ליאור, ואחרי כן כשיבואו היהודים לפני לדון על כך, אני אמעט בחומרת הדבר, ואצדיק אתכן, וכשתעשו כך פעם אחר פעם, שוב לא יבואו אלי כלל לדין על עניין זה.

עוד אמר להן- כשאתן מילדות, אם זכר הוא- תחנקהו את הוולד בשעת מעשה, בלי שתבחין היולדת בנעשה. על כן, אף הקב"ה להבדיל אלף אלפי הבדלות, נהג עימו ברמאות, כנגד הרמאות שנהג עם ישראל. בתחילה נצטוו ישראל לשאול

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב מיטל בת שושנה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר חניתי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'יליט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שולן בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמה בת שרה יחזקאל אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

לרפואה שלימה ציון בן צ'חלה והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

צמחי לבנה

ע"י	כניסת לבנה	צאת לבנה	יציאת חם
י"ט	16:19	17:32	18:04
כ"א	16:36	17:29	17:59
מיו"ט	16:35	17:28	17:59
כ"ב	16:39	17:32	18:03

שואל ומשיב בהלכה – בשול אחר בשול- חלק ד'

האם מותר בשבת להניח תבשיל לח על פלטה שעתידיה להידלק?

שאלה: **?**

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה: **!**

מותר להניח בערב שבת תבשיל לח או תבשיל יבש עם הרבה רוטב מבושל כל צורכו, על גבי פלטה חשמלית המחוברת לשעון שבת, בזמן שאינה מופעלת וכעת כבויה, כדי שהתבשיל יתחמם, בזמן שהפלטה תפעל על ידי שעון שבת. **מקורות:** שו"ת אור לציון ח"ב (עמוד רמ).

ויש מי שמתיר להניח אף בשבת על גבי פלטה כבויה, שעתידיה להידלק במהלך השבת. **הערה:** היות ונתינת תבשיל ע"ג הפלטה היא כבויה, חשובה כגורם ביטול דאינה אסורה אלא מדרבנן, ובכאפי גוונא אפשר להקל כדעת הרמב"ם, שאין ביטול אחר ביטול בדבר לח, כן העלה הראש"ל בשו"ת יביע אומר ח"י (חאו"ח סימן כו). ובתבשיל, שמיעוטו רוטב יש להקל גם לדעת האוסרים, היות שיש אומרים שדינו כיבש. ראה כף החיים (סימן שיח אות סב). אולם בשו"ת תפילה למשה ח"ב (סימן כג אות ה) להגר"מ לוי זצ"ל אסר להניח בשבת על פלטה, שעתידיה להידלק.

כאשר יש בסיר תבשיל שאינו מבושל כל צורכו, או אפילו ספק מבושל והקדירה מונחת על גבי הפלטה, לאחר שהרים את המכסה מהסיר אסור לסוגרו, שכן בסגירתה יש הוספת חום וזירוז של הבישול. **מקורות:** כמבואר בשו"ע (סימן רנד ס"ד, רנד ס"ד). וע"ע להרמ"א (סו"ס רנט) וכ"כ במשנה ברורה (סימן שיח סק"נ) וע"ע בביאור הלכה (סימן שיח ד"ה שייך בו). וכאשר המאכל מבושל כל צרכו ויש בו עצמות עוף ותוספת החום תרכך את העצמות, כתב בספר ילקוט יוסף (שבת ג עמוד רמו) בשם אביו הראש"ל זצ"ל שאם אינו חושב ואינו רגיל לאכול את העצמות מותר. ובשו"ת מגדנות אליהו- לגאב"ד אנטוורפן ח"א (סימן פב) העלה להתיר סגירת מכסה, באופן שהתבשיל לא התבשל כל צרכו. ע"ש. וכן פסק בספר הליכות שבת- מלכא (עמוד ריג) היות והוי גרמא בפסיק רישא בלח שנצטנן. וגם נחשב לשינוי, שהרי אין דרך לחמם כך.

מחמת חום התבשיל מצטברת זיעה על גבי המכסה מבפנים, וכאשר מרים את המכסה מעט טיפות הנמצאות עליו נוטפות בחזרה לסיר, הדבר מותר, ובפרט כשאי אפשר להימנע מכך. **מקורות:** כן העלה בספר הליכות שבת (עמוד רב) אולם אם אי אפשר להיזהר אין צריך להחמיר. כיון שהמים הנוטפים בחזרה לסיר עודם רותחים. ועוד דהוי פסיק רישא דלא ניחא ליה. ובצירוף דעת הרמב"ם שאין ביטול אחר ביטול בלח. וכן הביא בספר מעשה השבת (עמוד יט) דאפילו אם נתקררו הטיפות, אין לחוש בזה משום ביטול.

מה קשה יותר

סיפר יהודי חשוב, שבשנת ה'תשנ"א זכה להשיא את בתו. לפני הנישואין נכנס אל רבו האדמו"ר הגאון רבי שלום נח ברזובסקי מסלונים זי"ע (מח"ס 'נתיבות שלום'- סדרת הספרים על התורה, ענייני שבת, מועדים, תשובה, עבודת ה', דרך חסידות וכו') ושאלו: "האם לנהוג כמנהג רבים, שאף הורי החתן והכלה מתענים ביום החופה?".

הביט בו רבינו ואמר: "התענית קשה עליך, וחושש אני שמא עלול אתה להיכשל בגינה בכעס. **מוטב שתקבל על עצמך, שלא לשמור אפילו טינה קטנה בלב, על מי שלא יטריח את עצמו להשתתף בשמחת הנישואין**". סבר הלה והסכים לדברי רבינו. הימים היו ימי מלחמת המפרץ, בעת שתושבי ארץ ישראל פחדו ללכת בלילות ברחובה של עיר, ועל כן ערכו את החתונות, שבאותה תקופה מבעוד יום, מרישא ועד גמירא, מהחופה ועד גמר ה'מצווה טאנץ'.

ויהי ממחרת החתונה, החל מיודענו לקבל התנצלויות רבות ממכריו וידידיו, שלא עלתה בידם להשתתף בשמחת החתונה של בתו בימים טרופים אלו. "מה אומר ומה אדבר", סיפר אותו יהודי, "בכל טלפון וטלפון היה עולה לנגד עיניי, כמה התאמצתי אני להשתתף בשמחתו של אותו יהודי המדבר איתי כעת".

ושאלתי את עצמי: 'מדוע לא הטריח אף הוא את עצמו על כל פנים במקצת מהטרחה, שאני טרחתי לבוא ולהשתתף עמי בשמחתי'. ועל כל אחד ואחד הצטרכתי למצוא לימוד זכות על מעשיו, עד שכבר יותר קל היה לי להתענות, מאשר לקבל על עצמי קבלה שכזאת!'. (מעובד מתוך 'באר הפרשה')

שלא לגרם צער

כשנשאל הגאון רבי אברהם אהרנוביץ זצ"ל: "מדוע נמנע כבוד הרב מלקחת עימו מגבת למקווה למרות ביקוריו התכופים והממושכים שם?"- השיב: "חוששני, שמא אשכח שם את המגבת, ומריבוי המבקרים במקום, לא אמצא אותה. ומאחר שמצבנו דחוק, עלול להיגרם לאשתי בגין זה עוגמת נפש. לכן מעדיף אני לא לקחת מגבת, ובלבד שלא אגרם חלילה לצער אותה".

מינויים לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com	הקדשת העלון ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926	לשאלות בהלכה נא לפנות לרב אליהו פנחס בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)
--	--	---

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב נסים מויאל זצ"ל

המקובל הרב ניסים מויאל זצ"ל - נולד בשנת ה'תרצ"ה (1935) באליג שליד אגדיר שבמרקו. בצעירותו למד בסניף של ישיבת 'תומכי תמימים ליובאוויטש' במרקש, הוא נסמך לרבנות במרקו ע"י הגאון הגדול הרב רפאל בירדוגו זצוק"ל אב"ד מקודש. בין היתר קיבל גם היתר לעסוק בשחיטה, שבה עסק לפרנסתו במקביל ללימודיו התורניים בתורת הנגלה ובתורת הסוד. בשנת ה'תשכ"א (1961) אירגן קבוצה של יהודים לעלייה לארץ ישראל, ובעקבות חתירה לעליה לא חוקית נכלא ולאחר תקופה קצרה השתחרר ובשנת ה'תשכ"ב (1962) עלה לארץ עם אשתו ובתו הבכורה. זמן מה התגוררו באשקלון ולאחר מכן השתקעו בקריית גת, מקום מגורי חלק ממשפחת אשתו. קיבל סמיכה לשחיטה ממרן הגאון ר' עובדיה יוסף זצ"ל.

בשנת ה'תשמ"א (1981) פגש נדיב שתרם את בית הקרקע שלו ברחוב אלישע בקריית גת לצורך הקמת ישיבה וכולל אברכים. הוא העמיד ראש כולל וקיבל אברכים ללימודים. המוסד נקרא בשם 'כרם שלמה' - למען שמו באהבה. רבים פנו לרבינו כדי לקבל ממנו עצה וברכה. לצורך אחזקת הכולל לעיתים נסע ברחבי הארץ. נהג שלא לקבל כסף מהמדינה. מסר נפשו להקמת מוסדות לתפארה בעיר קריית גת.

ברבות הזמן התפתחה סביב המוסדות קהילה גדולה של חוזרים בתשובה מבני העיר ומחוצה לה, ורבינו הקים מסגרת נוספת מיוחדת לחוזרים בתשובה וכולל אברכים, בהשפעתו ולאורו הקים חתנו, המרצה הרב ישראל נח ברגר מוסדות נוספים מלבד חיזוק הקיימים. בשנת ה'תשנ"ח (1998) קיבל הקצאת קרקע בקריית גת והוא גייס תורמים ובנה במתחם בית כנסת גדול ושלושה כוללי אברכים. העמיד דורות של תלמידי חכמים ויראי ה' שהפריחו את שממת הדרום. נפטר ב-ו' שבט ה'תשע"ח (2018). חי כ-83 שנים. ציונו בקריית גת.

סבא (מצד האב): המקובל ר' מסעוד הי"ד (היה מקובל גדול ומפורסם ונרצח בשנת ה'תרס"ה 1905). **אביו:** ר' שלמה. **אמו:** מרת רחל. **אשתו:** מרת סימי (בתו היתומה של ר' ניסים בוגנים הי"ד שנרצח. נישא בשנת ה'תשי"ח-1958). **מילדינו:** לרבינו שמונה ילדים. **בניהם- בנו:** ר' שמעון (ראש מוסדות 'אור שלמה'). **חתניו:** ר' ישראל נח ברגר (ראש מוסדות 'ישמח משה ומרגלית' בקריית גת. נשוי למרת רבקה), ר' שמעון בן אבן (ראש הכוללים, נשוי למרת לימור). **מספריו:** 'מנחת עני- סדרת ספרים על התנ"ך •מלא העומר מן- על פרקי אבות •שמו למאור- חידושים על הש"ס'.

יפר הגאון רבי דוד בירדוגו שליט"א (המשמש כדיון) על הערכה העמוקה והמיוחדת של אביו הגאון רבי רפאל זצ"ל לגאון המנוח, שאביו זלה"ה היה בין הבוחנים וכאשר ראה לפניו את הבחור ר' ניסים ראה שהוא נבון מהבחינה וכמעט שלא הוציא הגה מפיו מלחץ של גדולי הדור שבחנו אותו, החל רבי רפאל להרגיעו במילים רכות ושוחח עימו בעניינים אחרים ותוך כדי כך הבין רבי רפאל שמדובר בכלי מחזיק ברכה שידעויותיו עצומות, והחל לדאוג לו ברוחניות ובגשמיות, ודאג לארחו בביתו ולהלבישו לפי כבודו, בביגוד חדש בצורה מכובדת ויאה לכבודה של תורה, הראויה לתלמיד חכם.

חתנו הרה"ג ר' ישראל נח ברגר שליט"א, מגדולי מזכי הרבים, סיפר סיפור מדהים על בתו שבהיותה כבת שלושה חודשים הגיעה ל"ע עד שערי מוות, מצבה הרפואי הסתבך בעקבות טעות אנוש. כך סיפר הרב ברגר, "בכל פעם ששאלתי את הרופאים מה מצבה הבריאותי של הבת, הם התחמקו מלהשיב לי תשובה ברורה. אולם עצם העובדה שמספר רופאים היו סביב מיטתה זמן רב והם התייעצו ביניהם, העידה על מצבה החמור. כשפניתי לאחד מהרופאים וביקשתי שיאמרו לי מה מצבה הבריאותי, השיב לי הרופא: 'אתה רבי, תתפלל לרפואתה'. באותו הרגע הבנתי, שאם רופא שלמד רפואה במשך שנים אומר לי להתפלל לה' והוא אינו סומך על ידיעותיו הרפואיות ויכולתו להציל חיים, אות היא כי המצב חמור ביותר".

הרב ברגר הלך לביתו ופתח בתפילות ובכיות נוראיות. כשראה אותו חותנו, רבינו הגה"צ הרב ניסים מויאל זצ"ל, שאל אותו: "מה קרה?". כשסיפר לו הרב ברגר על מצב הבת (נכדתו של רבינו), אמר לו הצדיק כי יגיע אליה בעז"ה לבית הרפואה במוצאי שבת. ואכן, במוצאי השבת הגיע רבינו ובכה רבות ליד מיטתה על שלומה ורפואתה של הילדה. הרב ברגר בראותו כל זאת פנה אליו ואמר: "אתה מפחיד אותי". לאחר מכן פנה רבינו ואמר: "אל תדאג, בעז"ה הילדה תהיה בסדר גמור". כשתהה הרב ברגר לפשר הקביעה נענה כי אם יש בליבו אמונה הרי שהילדה בריאה.

הצדיק הרב מויאל סיפר שבליה בכה והתפלל והנה רואה הוא את מרן חכם רבינו יוסף חיים זצוק"ל (בעל ה'בן איש חי' זיע"א). רבינו נישק את ידו וביקש ממנו להבטיח שהילדה תהיה בריאה ואכן זכה להבטחה שכזו. בשעה שמונה בבוקר קראו לרב ברגר בבית הרפואה ואמרו שהם לא יודעים מה קרה אבל יש שמונים אחוז שיפור במצב הילדה. בשעה שלוש בצוהריים באותו היום כבר קיבלו מכתב שחרור מבית הרפואה.

רבי משה ברזילי ז"ל, היה במשך שנים מקורב לרבינו, בשנים האחרונות הוא חלה ל"ע במחלה הארורה, והרופאים לא הותירו לו הרבה סיכויים. רבי משה ניגש למורו ורבו הרב מויאל וביקש את ברכתו. לעיני התלמידים אמר הרב: "כל עוד אני חי, גם אתה תחיה". כך שרד רבי משה ז"ל כמעט שנתיים את המחלה הארורה. לאחר פחות מיממה שרבינו התבקש לבית-עולמו, הלך רבי משה לעולמו, כפי שהבטיח הצדיק.

זְכוּת הַתְּפִילִין

הבן התקשר מיד לאביו כדי לארגן תפילין של ראש. בשל קוצר הזמן התפילין אותו ארגנו עבור הילד היה בצורתו הגולמית, ללא עיבוד וצבע סופיים. השכן תפס בידו את 'האוצר היקר' ונסע במהירות אל בית-הרפואה. כשהגיע למקום, התקשר לאביו של הילד וביקש ממנו שיצא מיחידת הטיפול נמרץ.

האבא יצא, והשכן הגיש לו שקית ובתוכה תפילין, שעליהן נרשם לרפואת הילד. הוא הסביר לאב, שהיה אצל רבינו, והצדיק אמר לו, שזוהי סגולה לרפואת הבן.

הימים הללו לא היו קלים כלל ועיקר. מצד אחד היה על האב לספוג את חוות הדעת הקודרת של הרופאים, ומאידך גיסא, עליו להאמין בבוא העולם, אשר הוא מנהיג הבירה - וברצונו יכול להפוך את הטבע לנס ולשֵׁד כל מערכות תבל.

האב הניח את השקית הקדושה למראשותיו של הבן. הפרופסור הביט באב והניד את ראשו בייאוש, כשהוא מסביר לאב, שהזמן שחלף - ומאחר שהבן נותר בתרדמת, קלושים הסיכויים, שיתעורר בכלל.

האב, שהיה חדור אמונה אמר לפרופסור שעומד הוא לראות מול עיניו את הנס הגדול שבעז"ה יתרחש. הרופא היה פסימי, והאב אמר: 'מים יגידו!'.

שבוע לאחר מכן, הבן כבר עמד על רגליו ללא כל פגיעה, כשהוא מתפקד כאחד האדם. הצוות הרפואי מחו דמעה והרופא הודה, שאכן חוץ מנס שום דבר אחר לא יכול להסביר את המהפך הדרמטי.

מספר ימים אחרי שהתעורר, וסמי ההרדמה הפסיקו להשפיע, כבר הבן החל להתפלל עם אביו על השיעור האחרון בגמרא ו'החזיק ראש' בכל המתרחש, בלי זכר לכך שמהו התחולל בראשו.

קשה היה להאמין, שרק כמה ימים קודם לכן האבחנה הרפואת דיברה על פגיעה מוחית קשה ביותר, שבכל מצב תותיר את רשמיה. הילד תיפקד כאחד האדם וזכרונו היה בשיאו. היה להם ברור בזכות מה זכו לנס, אבל רבינו ביקש לא לפרסם את הסיפור עד לסוף ימיו.

הסיפור היה ידוע רק למקורבים, ובני משפחה. הגאון מרן רבי חיים קניבסקי, ששמע מהאב את הסיפור, הגיב באותם ימים בציוט דברי המדרש: 'לא בראתי ראש אלא בשביל תפילין' והוסיף: 'אם יש תפילין, יש סיבה שיהיה ראש'.

מאוחר יותר התברר, שבני המשפחה לא היו מיחידי הסגולה, שמרן זצוק"ל מסר להם את הסגולה המיוחדת. היו עוד שלושה ילדים פגועי ראש שהסגולה הזאת הועילה להם!

להלן סיפור מופלא ביותר, שהותר לפרסום רק אחר פטירתו של מרן הגאון הצדיק הרב יוסף שלום אלישיב זצוק"ל, שסופר מפי אביו של הילד, שניצל מגזירה נוראה וקשה.

האב, אברך יר"ש מאלעד, מספר על המופת הגדול והנדיה, שאירע לפני מספר שנים, נסעו בני המשפחה ולפתע ביציאה מאלעד מבחינים הם במשאית השועטת לקראתם. התאונה הייתה בלתי נמנעת.

כתוצאה מכך, כל בני המשפחה נפצעו ל"ע בדרגות שונות וב"ה לא נשקפה סכנה לחייהם. אולם בנם הבכור, שהיה באותו הזמן כבן תשע וחצי, נפצע אנושות והיה שרוי בין חיים למוות ל"ע.

האמבולנסים הגיעו, מטבע הדברים הבן הבכור היה הראשון שהובל לבית-הרפואה. בעודם בדרך, דיווח הפרמדיק על מצבו והצוות הרפואי כבר המתין לו ומיד הוא הועבר לחדר ניתוח.

אחרי ניתוח ראש מורכב שארך מספר שעות, הבן הועבר כשהוא עדיין מחוסר הכרה, למחלקת טיפול נמרץ עם תחזית פסימית לחלוטין.

אב המשפחה היה היחיד שלא נפגע מהתאונה והוא נאלץ להסתובב בין ילדיו שהיו מאושפזים בדרגות פגיעה שונות. הפרופ' שניתח את הבן הבכור פנה לאב והסביר כי בעקבות הפגיעה הקטלנית הם לא נותנים סיכויים רבים, שהבן יחזור לאיתנו.

כשראה, שהאב אינו יורד לסוף דעתו, אמר מפורשות, שאם חלילה לא יתרחש נס, סביר להניח שהילד לא יתעורר לחלוטין או במקרה ה'יותר טוב' ישאר נכה לכל החיים בנוסף לפגיעה מוחית בלתי הפיכה.

האב, לאחר שהבין את חומרת המצב, החל להתרוצץ ללא הרף בין גדולי ישראל, כשהוא מספר בעיניים דומעות, מה אירע ומתחנן בפניהם, ש'יקרעו את השמים' בתפילתם לביטול הגזירה הקשה על בנו.

אחד משכניו, התנדב לגשת בעבורו ולבקש את ברכת מרן הגאון הצדיק הרב יוסף שלום אלישיב זצוק"ל מאחר והיו לו קשרים עם הרב כיוון שאביו המתגורר ברמות נודע בבתי התפילין המהודרים שהוא מכין, ורבינו היה מזמין ממנו דרך קבע בתי תפילין.

לאחר שהצליח בחסדי שמים להיכנס לרבינו, סיפר לצדיק את מה שאירע וביקש מהצדיק שיתפלל עבור הילד ויברך אותו ברפואה שלימה. מה התפלא לשמוע את הוראתו של רבינו, אשר ביקש ממנו מיידית לארגן לילד הפגוע תפילין של ראש.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לע"נ	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל
הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	אסתר בת בלה ע"ה
אביבה בת איירין ע"ה	משה בן רוזה ז"ל	נעמי בת נתון ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	מרים בת בלה ע"ה
יצחק בן חביבה ז"ל	נעימה בת גורג'ה ע"ה	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל	ע"ה שני בת אסתר ע"ה
חי זיזי בן קלרה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה
יוסף בן סעדה ז"ל	שמעון בן שמחה ז"ל	יונה בן סעדה ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה	יעקב בן נעמה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	גורג'ה בת נעימה ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל
אברהם בן דינה ז"ל		

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "נא"

"התעללתי" (י, ב).

"להתעלל ב-": כלומר, להפגין במישהו, המשמש כחומר, את כוחו וכו', על ידי שרשרת פעולות. ומכאן לגבי יחסים בין אדם לחברו: לפעול בזדון לב, כשאין נזהרים בכבוד האדם (רש"ר הירש).

הגאון האדיר רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, נודע הן בגאונותו העצומה בתורה, והן ברגישותו המיוחדת לכבודו של הזולת. סיפר בנו שלטי"א: באחד הימים הגיע תלמיד חכם צעיר לדבר עם אבא בלימוד. כשיצא התלמיד חכם מהבית, פנה אלי אבא ואמר: "אני מלא התפעלות מהאברך הזה! מדהים להיווכח כיצד מגלה בקיאות בכל מקצועות התורה, על אף גילו הצעיר. אפשר לדבר עמו בכל מקום בש"ס, וגם הוא נעים הליכות, וניחון במידות נאצלות להפליא..."

שאלתי את אבא אם הוא מכיר את אביו של האברך, והוא השיב בשלילה. "פלוגי אלמוני הוא אביו", סיפרתי לאבא. אבא הכיר היטב את האיש, ושמח מאוד על הידיעה, שהרי על ידה יוכל לקיים חסד; "כשאפגוש את האב, אדע כיצד לשבחו ולפרגן לו על שזכה לזוהן בן מוצלח ומופלג".

לא חולפים מספר ימים, והנה אביו של הת"ח הצעיר מגיע אלינו הביתה, ומבקש להיכנס לחדרו את אבא. האיש הגיע בליווי יהודי נוסף, והשניים התייעצו עם אבא אודות עניין מסוים. משסיימו את השיחה ויצאו מהבית, שאלתי את אבא אם זכר שמדובר באביו של האברך המופלג ההוא. "בוודאי שזכרתי", השיב.

"אבא מן הסתם נתן לו קומפלימנטים כהוגן...". אבא השיב בשלילה. הוא לא דיבר מאומה אודות בנו של האיש.

תמהתי בפני אבא: "מדוע אבא לא שיבח את הבן באוזני האב, כפי שאבא הביע את רצונו לפני כמה ימים?!"

וכאן, הרצינו פניו של אבא, ואמר לי: "כיצד יכול הייתי לשבח, הרי הוא לא שהה אצלי לבד, נכנס עמו יהודי נוסף, וזה הפרט שמשנה את התמונה; הלוא את בניו של אותו יהודי איני מכיר כלל, וגם לא שמעתי מהם מאומה. תתאר לעצמך, שהבן של אותו יהודי הוא ילא כל כך מוצלח, ואולי אף פחות מכך... איך הוא ירגיש בשעה שאני אחמיא לחבירו על הבן שלו?!"

הרי יתכן שהלב שלו יכאב בלי שאף אחד ידע! לא מן הנמנע, שעל פניו לא יראו מאומה, ואולי אף יחייך, אבל בתוך ליבו הוא עלול לחוש צריבה, ואולי אף צביטה חזקה וכואבת - למה הבן שלי לא...!! ואם כן, איך יעלה על הדעת לשבח את האחד על שזכה לבן מופלג ומיוחד, ובו-ברגע לצבור את ליבו של השני?!"

אבא הוסיף ואמר: "ואולי, באמת באמת ילדיו של האיש ההוא גם הם טובים ומצליחים במקומותיהם, אבל מספק, אם רק חשש שאדם במעשיו יגרום צער לאחרים, או אולי רק אי-נחיות, צריך לחדול ולהימנע, לנהוג בשב ואל תעשה!"

מוטל עלינו להיות רודפי חסד, לחשוב תמיד כיצד ניתן להיטיב לזולת, אך יחד עם זאת, יש להקפיד שלא יהיה זה על חשבון פגיעה באחרים..." (ופריו מתוק).

"ולקחת אגודת אוזב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם

אשר בסף..." (יב, כה). כוחם של מזוזות.

"אזוב" – כותב רש"י: מין ירק הוא שיש לו גבעולין, גבעול הוא הקנה האמצעי שהזרע בראשו.

כשם שדם "קרוב פסח" שמר על הבתים ולא נתן למשחית להשחית, כך גם "המזוזה" בכוחה לשמור על הבתים ולא לתת למשחית להשחית ושם "שדי" – שעל המזוזות פירושו: "שומר דלתות ישראל".

וידוע דברי הרמב"ם: "חייב אדם להיזהר במזוזה, מפני שהוא חובת הכל תמיד, וכל זמן שיכנס ויצא יפגע בייחוד השם שמו של הקב"ה, ויזכור אהבתו, ועור משנתו ושגיותו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם, ומיד הוא חוזר והולך בדרכי מישרים.

בכניסה לעיר בני ברק, מול חברת "קוקה קולה", שוכנת לה חנות לייצור כלי כסף ותשמישי קדושה, בשם "האחים חדד". והנה, לפני 6 שנים, רואה בעל החברה כי המצב בחנות "לא מרנין". בלשון המעטה. החנות הגדולה והיוקרתית הנמצאת ברחוב "השומר 100" נשארת ריקה ושוממת ברוב שעות היממה. העובדים עמלים במרץ ובעמל במשך רוב שעות היום לייצר כלי כסף מהטובים שבעולם, עם השקעה וכישרון רב, אלא שכמעט ואין לקוחות או אנשים שמתעניינים בכלי הכסף ותשמישי הקדושה שבתורה. המקום ממש שומם וחסר חיות. בעל החברה החליט לצאת ולפתוח בפרסומי ענק ובהנחות משמעותיות על מנת למשוך קונים, ואכן פירסם ברחבי העיר ובעיתונים המקומיים מבצעים מיוחדים, אך למרבה הצער... שום דבר לא זז.

"מה קורה פה?!" שואל בעל החברה את עצמו, "מדוע לא נכנסים אנשים לקנות בחנות? הרי עשיתי כל תרגיל מסחרי ושיווקי על מנת למשוך קונים, ומדוע לא השתנה הדבר במאומה?... הרי החנות נראית מצויינת, והעובדים עושים הכל בדיוק רב, ואף מיקומה של החנות נמצא במקום מצויין ומושך של בני ברק, ואם כן, מדוע לא נכנס אף אדם לחנות ואינו מתעניין בה?!"

היתה זו תעלומה מיוחדת במינה. בצר לו, פיטר בעל המקום כמה מהעובדים עקב חוסר עבודה, וחשש עד למאוד מהבאות – מקריסת החברה.

והנה, בשעת בוקר אחת, הסתובב מנהל החנות בין העובדים, והנה הוא רואה את אחד העובדים היושב לו במקומו כשהוא מעיין ובודק בכמה קלפי מזוזות המונחים לפניו. "מה זה? מה אתה עושה?!", שאל אותו בהפתעה.

"סליחה אדוני", השיב העובד, "אך כיוון שהמקום ריק ואני ממתין ללקוחות, והרי שבינתיים אני בודק כמה תפילין ומזוזות של כמה חברים שביקשו ממני זאת". מנהל החברה נעמד במקומו והיה נראה כתוהה ומנסה להבין מהי מצוות מזוזה. או אז השיב לו העובד ואמר: "ציוונו ה' בתורה להעמיד בכל פתח של בית או חדר קלף הכתוב בו את פרשת 'קריאת שמע', ככתוב: 'וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך', ובזכות מצוות מזוזה מבטיח הקב"ה לשמור את האדם ובני ביתו מן המזיקים ואף לברך את הבית והמקום בברכתו, על כן כותבים על המזוזה את השם 'שדי', שהם ראשי תיבות: 'שומר דלתות ישראל'."

והנה, בשעת בוקר אחת, הסתובב מנהל החנות בין העובדים, והנה הוא רואה את אחד העובדים היושב לו במקומו כשהוא מעיין ובודק בכמה קלפי מזוזות המונחים לפניו. "מה זה? מה אתה עושה?!", שאל אותו בהפתעה.

"סליחה אדוני", השיב העובד, "אך כיוון שהמקום ריק ואני ממתין ללקוחות, והרי שבינתיים אני בודק כמה תפילין ומזוזות של כמה חברים שביקשו ממני זאת". מנהל החברה נעמד במקומו והיה נראה כתוהה ומנסה להבין מהי מצוות מזוזה. או אז השיב לו העובד ואמר: "ציוונו ה' בתורה להעמיד בכל פתח של בית או חדר קלף הכתוב בו את פרשת 'קריאת שמע', ככתוב: 'וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך', ובזכות מצוות מזוזה מבטיח הקב"ה לשמור את האדם ובני ביתו מן המזיקים ואף לברך את הבית והמקום בברכתו, על כן כותבים על המזוזה את השם 'שדי', שהם ראשי תיבות: 'שומר דלתות ישראל'."

והנה, בשעת בוקר אחת, הסתובב מנהל החנות בין העובדים, והנה הוא רואה את אחד העובדים היושב לו במקומו כשהוא מעיין ובודק בכמה קלפי מזוזות המונחים לפניו. "מה זה? מה אתה עושה?!", שאל אותו בהפתעה.

"סליחה אדוני", השיב העובד, "אך כיוון שהמקום ריק ואני ממתין ללקוחות, והרי שבינתיים אני בודק כמה תפילין ומזוזות של כמה חברים שביקשו ממני זאת". מנהל החברה נעמד במקומו והיה נראה כתוהה ומנסה להבין מהי מצוות מזוזה. או אז השיב לו העובד ואמר: "ציוונו ה' בתורה להעמיד בכל פתח של בית או חדר קלף הכתוב בו את פרשת 'קריאת שמע', ככתוב: 'וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך', ובזכות מצוות מזוזה מבטיח הקב"ה לשמור את האדם ובני ביתו מן המזיקים ואף לברך את הבית והמקום בברכתו, על כן כותבים על המזוזה את השם 'שדי', שהם ראשי תיבות: 'שומר דלתות ישראל'."

והנה, בשעת בוקר אחת, הסתובב מנהל החנות בין העובדים, והנה הוא רואה את אחד העובדים היושב לו במקומו כשהוא מעיין ובודק בכמה קלפי מזוזות המונחים לפניו. "מה זה? מה אתה עושה?!", שאל אותו בהפתעה.

"סליחה אדוני", השיב העובד, "אך כיוון שהמקום ריק ואני ממתין ללקוחות, והרי שבינתיים אני בודק כמה תפילין ומזוזות של כמה חברים שביקשו ממני זאת". מנהל החברה נעמד במקומו והיה נראה כתוהה ומנסה להבין מהי מצוות מזוזה. או אז השיב לו העובד ואמר: "ציוונו ה' בתורה להעמיד בכל פתח של בית או חדר קלף הכתוב בו את פרשת 'קריאת שמע', ככתוב: 'וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך', ובזכות מצוות מזוזה מבטיח הקב"ה לשמור את האדם ובני ביתו מן המזיקים ואף לברך את הבית והמקום בברכתו, על כן כותבים על המזוזה את השם 'שדי', שהם ראשי תיבות: 'שומר דלתות ישראל'."

והנה, בשעת בוקר אחת, הסתובב מנהל החנות בין העובדים, והנה הוא רואה את אחד העובדים היושב לו במקומו כשהוא מעיין ובודק בכמה קלפי מזוזות המונחים לפניו. "מה זה? מה אתה עושה?!", שאל אותו בהפתעה.

"סליחה אדוני", השיב העובד, "אך כיוון שהמקום ריק ואני ממתין ללקוחות, והרי שבינתיים אני בודק כמה תפילין ומזוזות של כמה חברים שביקשו ממני זאת". מנהל החברה נעמד במקומו והיה נראה כתוהה ומנסה להבין מהי מצוות מזוזה. או אז השיב לו העובד ואמר: "ציוונו ה' בתורה להעמיד בכל פתח של בית או חדר קלף הכתוב בו את פרשת 'קריאת שמע', ככתוב: 'וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך', ובזכות מצוות מזוזה מבטיח הקב"ה לשמור את האדם ובני ביתו מן המזיקים ואף לברך את הבית והמקום בברכתו, על כן כותבים על המזוזה את השם 'שדי', שהם ראשי תיבות: 'שומר דלתות ישראל'."

לרפואת מהרגניו בת טאוס הי"ו, שלמה אחיה בן הלך הי"ו, שמואל בן רונית הי"ו, מיכל אפרת חיה בת דיאנה הי"ו, יקותי רבקה בת רחמה הי"ו, טומי רפאל בן אנה הי"ו.

פניו של הבעלים אורו, והוא שאל בהתלהבות: "אז אולי תוכל לבדוק את המזוזות של המפעל שלנו? מי יודע אולי בזכות כך תחזור הברכה למפעל!" העובד הסכים בשמחה וכבר באותו היום נשלפו ממקומם כל המזוזות בחברה. העובד לקח את המזוזות לבדיקה מוסמכת, ולאחר בדיקה קצרה התגלה הבלתי יאומן... המזוזה הראשית של הכניסה למפעל היתה... ריקה לחלוטין! לא היה כתוב בה מאומה. ואם זה לא מספיק כמחצית מהמזוזות במפעל היו פסולות, בעוד השאר דרושות תיקון רציני. מיד כששמע זאת בעל החברה הוא הורה מיד לרכוש מזוזות חדשות לכל המפעל, ובפרט לכניסה הראשית של החנות. לאחר ימים בודדים הגיעו צי שלם של מזוזות אשר נקבעו ברוב פאר והדר, ונחשו מה קרה מאז... מעידים העובדים, בזה אחר זה, כי כבר מאותו יום שנקבעו המזוזות החדשות החלו נהירה רבה ובלתי מוסברת אל החנות באורח פלאי. לקוחות רבים ביררו מחירים ורכשו כלי כסף יוקרתיים, שכמעט אין רגע פנוי בחנות ללא הזמנות ובקשות. מאותו יום ואילך נרשמה הכנסות שלא היו בעבר. הרי לנו עד כמה כוחם של מזוזות להשפיע, ולהביא ברכה אל המקום בו נקבעו (ויוציא עמו בששון).

"וכי יגור אתך גר" (יב, מ[ח].

שבע מצוות נצטוו בהם כל אומות העולם, ואלו הם: (א) שלא לעבוד עבודה זרה. (ב) שלא לקלל את ה'. (ג) שלא לשפוך דמים. (ד) איסור גילוי עריות. (ה) שלא לגזול. (ו) שלא לאכול אבר מן החי. (ז) למנות דיינים. ושאר כל המצוות אינם מחייבים בהם, אך גוי שהגיע להכרה כי העם היהודי הוא העם הנבחר, וברצונו להתעלות ולהפוך להיות יהודי לכל דבר, הרי שעליו לעבור תהליך גיור, שמתנה בשלשה תנאים:

(א) לקבל על עצמו בפני בית-דין לקיים את כל מצוות התורה.

(ב) לעשות ברית מילה

(ג) לטבול במקווה טהרה, (ובזמן שבית המקדש היה קיים, היה עליו להביא גם קרבן).

לאחר תהליך הגיור הרי הוא יהודי לכל דבר ומחויב בכל מצוות התורה בלא יוצא מן הכלל. אך להיפך, שיהודי יתפך לגוי ויפקיע מעצמו עול תורה ומצוות, זה דבר שלא ניתן לעשותו לעולם, יהודי שנולד יהודי, הרי הוא יהודי לעולם, ואינו יכול להפוך להיות גוי. המושג "יהודי" אינו מושג הקשור להסכמת בני אדם, אלא הוא מושג טבעי שאין בכוחה של החלטה משפטית זו או אחרת, או בכוחו של מסמך כלשהו לשנותו, אם בתעודת זהות יכתב על בעל עיניים חומות שענינו כחולות התהפכה עיניו לכחולות!:

הבדיחה העממית מספרת על יהודי שאל לכומר ושאל אותו כמה ישלם לו אם יתנצר.

"10,000 דולר" היתה התשובה. והיהודי הסכים. "אבל עלי להזהירך" – אמר הכומר, "שאנו הנוצרים נוהגים לא לאכול דג בליל שבת, עליך לוותר על הדג של שבת". היהודי הסכים מחוסר ברירה – מה לא עושים בשביל פרנסה?... נטל הכומר מעט מים, היזה עליו ואמר: "בזאת הפכת לנוצרי".

ליל שבת הגיע, והכומר בא לבדוק האם היהודי המנוצר שנוסף למנוצר עומד בדיבורו. הציץ הכומר בעד החלון ולהפתעתו רואה הוא את ה"נוצרי" הטרי שלו יושב ליד שולחן שבת כדרכו, ואל השולחן מוגש טס ועליו... דג של שבת! פרץ הכומר אל תוך הבית בכעס רב. "מה זה" צרח בהצבעו אל הדג. "זה עוף" – ענה היהודי בשלוות נפש.

"כיצד מעז אתה לשקר במצח נחושה?" רתח הכומר הנדהם, "הן כל אחד רואה שזה דג!"

"אה, אתה רואה את החתיכה שבצלחת", היתמם היהודי "אבל לא ראית מה עשיתי לפני כן במטבח".

"ומה עשית במטבח?" – שאל הכומר. "במטבח, לקחתי מעט מים, היזיתי על הדג והודעתי לו חגיגית: "בזאת הפכת לעוף!"

אמנם סיפור מצחיק, אך טומן הוא בחובו מסר לדורות, יהודי לעולם נשאר יהודי, כשם שאי אפשר להפוך דג לעוף, כך לא ניתן להפוך יהודי לנוצרי, יהודי לעולם נשאר יהודי.

בעל מפעל מעסיק מאות עובדים, ומשלם להם משכורת מלאה מידי חודש בחודשו, אך העובדים, במקום שיעבדו לבעל המפעל שמשלם להם משכורת, הרי הם הולכים ועובדים לבעל קיוסק זוטור...

נתאר לעצמינו שבעל המפעל היה בא לבקש מאיתנו עצה מה לעשות עם העובדים האלה, מה היינו עונים לו? יתכן מאוד שהיינו מציעים לו להחליף אותם, היינו מציעים לו לפטר את העובדים הקיימים ולהביא עובדים חדשים, האמת, שזאת העצה שיעץ הושע הנביא להקב"ה, כי בימי הושע הנביא בני ישראל היו בשפל המדרגה, הן בין אדם למקום והן בין אדם לחברו. דברי התוכחות שנאמרו על ידי הנביאים לא נתקבלו באוזניהם, והיו מתרחקים מהדרך הטובה. אמר לו הקב"ה להושע: "חטאו ישראל".

והושע השיב להקב"ה: "ריבונו של עולם! מה הבעיה?! הלא כל העולם כולו שלך הוא, החליפם באומה אחרת!"

זו התשובה הטבעית וההגיונית שכל אדם היה משיב, אתה מעסיק פועלים שאינו עובדים כראוי, החליפם בפועלים אחרים, אך אצל הקב"ה התשובה שונה, הבה נראה מה השיב הקב"ה להושע הנביא:

"לך ותחפש אחר אשה זונה ותישא אותה לאשה". הלך הושע הנביא ומצא את גומר בת דבלים הידועה באותם הימים בעיסוק שלה, ונשא אותה לאשה. חלפו השנים והיא הביאה לו שלשה ילדים, ואז נגלה אליו הקב"ה ואמר לו: "גרש את אשתך ותסלק את ילדיך". הושע לא ידע את נפשו, "מה פירוש לגרש את אשתי ולסלק את בניי? וכי הם איזה חפץ שאפשר להחליף כך בקלות?" ואז החל הושע לבקש עליהם רחמים להשאירם אצלו.

אמר לו הקב"ה: "אני לא מבין אותך, הלא אשתך אינה מיוחדת לך, ובניך לא בטוח שהם שלך, ובכל זאת אתה חפץ בהם, אז עמי, בני ישראל, בני אברהם יצחק ויעקב, אחד מהקניינים שקניתי בעולמי, אתה אומר לי לשלחם?!" מיד הבין הושע הנביא שטעה בדבריו וביקש עליהם רחמים.

אם היינו מדברים על בעל מפעל שמעסיק פועלים שאינם משרתים את רצונותיו, אז בוודאי שהיינו מציעים לו להחליפם בפועלים אחרים, אך כשמדובר בבנים שלך, בילדים שלך, גם כשהם סטו מן הדרך, וגם כשאינם עושים את מה שאתה מבקש, אי אפשר להחליף אותם בילדים אחרים, כך גם הקשר שלנו עם הקב"ה, הוא לא בחר בנו שנהיה הפועלים שלו, הוא בחר בנו שנהיה הבנים שלו, ובנים לעולם לא מחליפים.

מכל האמור לנו למדים כמה הקב"ה אוהב אותנו, וכאן אנו צריכים לשאול את עצמנו את השאלה הבאה: "האם גם אנחנו אוהבים את הקב"ה כמו שהקב"ה אוהב אותנו?" הלא כל יום ויום אנו קוראים שמע ישראל והפסוק הראשון פותח במילים: "וואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", כמה אנו מודעים למילים היוצאות מפינו?! הגיע הזמן לעורר את האהבה לבורא עולם!

וזה הטעם שספר התהילים מסיים בפסוק קטן הכמות רוב האיכות "כל הנשמה תהלל יה הללו-יה", פסוק זה מסכם את כל ספר התהילים, שעל כל נשימה ונשימה של רוח חיים נהלל את ה' על חסדיו וטובותיו ומעשיו ונפלאותיו (דבש וחלב).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ ירון בן אסתר ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ לזון בת פרווין ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בת פרי ז"ל, לע"נ יהודה בן מעתוקה ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, וע"נ כל נפטי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

בס"ד תשע"ט
< נא לא לקרוא בשעת התפילה >

"למען תספר באזני בנך" - כדי שישמע בנך ויתפעל. וכדי להגדיל את ההתפעלות, באו סוגי מכות שונים.

(מאיר אור)

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו" (יא, ז)

התורה מגלה לנו כאן, כי בני ישראל תקנו את חטא לשון הרע, כשאמר לו למושה האיש הרשע: "הלהרגני אתה אמר פאשר הרגת את המצרי", נודע למושה שיש בישראל מלשינים ובעלי לשון הרע, שהם ספרו שהרג את המצרי ואמר אכן נודע הדבר, והבין שזוהי סבת השעבוד. וכיצד נרמז כאן בפסוק שתקנו את החטא?

חז"ל אמרו: "כל המספר לשון הרע, ראוי להשליכו לכלבים". מכאן נתן ללמד, כי זה שאינו מדבר לשון הרע, אינו נזוק מהכלבים. ואם כן, העבדה שלא חרץ כלב את לשונו לבני ישראל, היא סימן לכך שתקנו את חטא לשון הרע. ראיה נוספת לכך, מצאנו בדברי חז"ל במדרש, ששנים עשר חדש חלפו מאז שנצטוו בני ישראל לשאל מהמצרים את עליהם, ושמרו את הדבר בסוד, ולא גלה אפלו אחד מישראל סוד זה למצרים. מהעבדה שהצליחו כלם להתאפק לא לגלות זאת, במשך כל אותה תקופה, מוכח שעקרו מלבם את שרש הרכליות ולשון הרע.

(ר' מרדכי בנעט)

"ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים" "לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים" (י, כב, כג)

רש"י אומר שבשלשת הימים הראשונים לא ראו המצרים זה את זה, ובשלשת הימים האחרונים לא יכלו לזוז כלל.

ולכאורה לא מובן מה היה הצורך בתוספת שלשת הימים שבהם לא יכלו המצרים לזוז ממקומם?

שתי מטרות היו במפת חשך בעבור עם ישראל:

א. לקבר את היהודים שלא רצו לצאת ממצרים, וה' המיתם במכת חשך, כדי שלא יראו זאת המצרים.

ב. בזמן מפת חשך באו היהודים לבתי המצרים וחפשו את האוצרות הטמונים בבתיהם.

לצורך המטרה הראשונה, אכן היה די בכך שהמצרים לא ראו מאומה.

אך למען המטרה השנייה, היה על המצרים להיות כמשתקיים, ומדוע? פאשר באו היהודים לבתי המצרים ופתחו את הארונות, אלו היה בכחם של המצרים לזוז, היו קמים ממקומם לשמע הרחשים, ומוזעים מהיהודים להבחין באוצרות, ועל כן מנע ה' מהמצרים לנוע ממקומם במשך שלשת הימים.

(אזנים לתורה)

"עוד נגע אחד הביא על פרעה ועל מצרים" אחרי כן ישלח אתכם" (יא, א)

מדוע הביא הקדוש ברוך הוא על המצרים עשר מכות בזו אחר זו, ולא הביא עליהם מכה אחת בלבד, שלא תסור ולא תרפה מפרעה, עד שישלח את ישראל?

השיב על כך המגיד מדובנא במשל:

אדם המכין לעצמו את סעדתו, מטרה אחת בלבד לו, והיא לשבע, ועל כן די לו בתבשיל אחד, אותו יאכל וישבע. לעמת זאת אכסנאי המבשל לאורחיו, מטרתו לא רק להשביע את אורחיו, אלא גם להרשימם במבחר מיני מטעמיו, ועל כן אינו מסתפק בתבשיל אחד, אלא מרבה בתבשילים.

אף כאן, אלו הייתה מטרת המכות רק לגרם לפרעה לשלח את ישראל, אכן די היה במכה אחת. אלא שהיו עוד שתי מטרות, כפי שאמר משה לפרעה:

1. "למען תדע כי לה' הארץ" (שמות ט כט) - למען תנכח לדעת כי כחו וגבורתו של ה' מלא עולם.
2. "ולמען ספר שמי בכל הארץ" (שמות ט טז) - שלא רק אתה, אלא כל העמים יתפעלו מכחי.

אמנם כדי לגרם לכל העמים להשתומם ולהתפעל, לא די היה במכה אחת, אלא בכל עשר המכות.

וכן מוכח מדברי חז"ל על הפסוק: "למען תספר באזני בנך" (שמות י ב) - "זו מפת הארבה". בדבריהם בקשו להסביר מה צורך היה במפת הברד, שהרי הארבה שבא אחריו, אכל את אשר הותיר הברד, ואם כן היה יכול הקדוש ברוך הוא להסתפק בארבה בלבד, שיאכל בעצמו את הכל. ומדוע אם כן בא הברד?

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי רחמים חי חויתה הכהן בן רבי חנינא הכהן < יום רביעי י' שבט (תשי"ט)

וקננייניה, וזאת מחמת היותו עסוק בכל שעות היום במתן השעורים לכלל התלמידים, כמו גם יתר עניני הישיבה אשר היו מטלים על כתפיו.

אך רבי רחמים לא הסס. הוא החליט להקדיש את שעת המנוחה היחידה שלו במהלך היום, שעת הצהריים, ללמוד משתף עם התלמיד המכשר, מצליח מאוד.

שמש הישיבה, שנהג באותה שעת צהריים לסדר את ספסלי בית המדרש, הבחין בהם כשהם יושבים מדי יום בבית המדרש ועוסקים בתורה, והתרעם על כך באזני רבי רחמים:

"רבי ומורי, הלא שעה זו, שעת הצהריים, הנה השעה היחידה בה כבודו נוהג לפוש קמעה מעמל היום, ועתה נער צעיר זה גוזל ממנו מנוחה זו!"

חיד רבי רחמים לשמע דבריו של השמש הפסור וענה:

"מודה אני לך על דאגתך, אך דע לך כי כדאי הוא תלמידי זה, שאקדיש עבורו את זמן מנוחתי. עדין לגדולות".

ואכן אותו תלמיד, רבי מצליח מאוד, גדל בתורה וביראה, ובכבוד השנים נתמנה לדן בבית הדין הגדול בתוניס ואף עמד בראשות ישיבת "כסא רחמים", ישיבה אותה הקים על שם רבו הנערץ.

לאחר פטירתו של רבי כלפון משה הכהן, נתמנה רבי רחמים לכהן במקומו כראש בית הדין ורב העיר ג'רבה. פעבר ארבע שנים, בחדש מנחם אב תשי"ד, עלה לארץ ישראל, וקבע את מושבו במושב ברכיה שבדרום הארץ. זמן קצר לאחר בואו, העמידהו בני המושב לכהן כרבם.

גדולי התורה בארץ ישראל כפדוהו והעריכוהו עד למאד. מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל מזכרו רבות בספריו תוך שהוא קושר לשמו כנוני גדלה ושבת. בחדרו הפרטי של רבי עובדיה היתה תלויה תמונתו של רבי רחמים.

בשנת תשי"ט חלה רבי רחמים במחלה קשה, מחלה אשר ממנה לא קם. ביום י' בשבט תשי"ט, בהיותו בן חמשים ושמונה שנים בלבד, הסתלק רבי רחמים חי חויתה הכהן לגנוי מרומים. זכותו תגן עלינו.

שלפני כל מכה היה משה מזהירו תחלה, שאם לא ישלח את ישראל - תבא אותה מכה. ומדוע עשה זאת משה? מפני שהדין הוא ש"אין עונשים אלא אם - כן מזהירים". משראת זאת פרעה, הבין שלא תוכל להגיע אליו מכה נוספת, אם משה לא יתרה בו תחלה. וכדי למנוע ממה שהיה להתרות בו, אסר עליו לראות שוב את פניו.

אמנם למעשה לא הועיל הדבר לפרעה, ואת ההתראה על מפת בכורות השמיע משה בפניו כבר באותו מעמד, ולא הצרף לבא פעם נוספת, כפי שכותב רש"י על מה שהזהיר משה את פרעה על מפת בכורות: "כה אמר ה' פחצת הלילה" (להלן יא ד) - "בעמדו לפני פרעה נאמרה לו נבואה זו".

(הגרי"ז)

כבר בהיותו בן חמש עשרה שנים, הצטרף רבי רחמים חי חויתה הכהן אל חבורת שומעי לקחו של חכם כלפון הכהן - רבה הראשי של ג'רבה. חבורה זו, עליה נמנו טובי חכמי ג'רבה, היתה מתכנסת מדי שבת בשבתו לשמיעת שעור הלכה עמקני ומקיף מאת ראש החבורה - רבי כלפון הכהן.

שנתים לאחר הצטרפותו לחבורה קדושה זו, החל כותב רבי רחמים תשובות הלכתיות ארוכות ומפולפלות,

אשר הפליאו את כל רואיהן.

לאחר נשואיו, שלחו אליו כמה מרבני עירו את בנייהם הצעירים בכדי שילמדם תורה.

תוך זמן קצר התגלה רבי רחמים כמחנך דגול ומכשר. אישיותו הכובשת כמו גם למדנותו המופלגת, קשרו אליו את תלמידיו בעבותות של אהבה.

בעידודם של גדולי דורו, יסד רבי רחמים ישיבה גדולה, אליה התקבצו ובאו נערים צעירים מפל רחבי ג'רבה. רבים מבני הישיבה נעשו ברבות השנים לתלמידי חכמים מפלגים ומרביצי תורה ברבים.

מסירותו של רבי רחמים לתלמידיו לא ידעה גבול. אהבת נפש אהבם, ואת כל כחו ומרצו הקדיש בעבורם.

באחד הימים התקבל לישיבה תלמיד חדש, מצליח מאוד שמו.

ראש הישיבה רבי רחמים הכיר בו כי עתיד הוא לגדול בתורה וביראה, אך למגינת לבו בדק ומצא כי לא נותר לו זמן פנוי אותו יוכל להקדיש בכדי ללמדו ולהקנות לו את יסודי התורה.

"ויאמר לו פרעה לך מעלי השמר לך אל תסוף ראות פני" (י, כח)

מדוע אסר פרעה על משה לבא אליו שוב? מאחר וראה פרעה

הושלמה הסדרה!

מדריך הנו"ך לילדי ישראל

כרך 11 על דניאל עזרא ונחמיה

לילאי 7 ומעלה | **11 כרכים**

מתחילת יהושע עד סוף מלכים ב' ודניאל עזרא ונחמיה. עכשיו בחנויות הספרים ובמספר הנ"ל

קול תודה

עלון התחזקות חודשי בענייני השבת וההודאה לבורא עולם

צדיקים מודים לה'

אז ניסיק לבטא יוק...

מעשה בתלמיד חכם, תושב ירושלים, שבחדרו הפרטי, שם הוא יושב ועמל בתורה במשך רוב שעות היממה, ואף מכין את השיעורים הנאמרים על ידו בכמה בתי מדרש מפורסמים, תלוי על הקיר אוסף גזרי עיתונות.

בכל קטע מופיע דיווח על נס שעשה עמו הקב"ה ברוב חסדיו, בהצילו אותנו מפיגועים ומצרות שהיו עלולים להתרחש. עשרות רבות של הקטעים התקבצו מאירועים שהתרחשו בחודש אחד בלבד!

ידיעה אחת דיווחה על כך שביריחו נלכד מחבל שהתכוון לעשות פיגוע המוני; ידיעה שניה על שלושה מחבלים שנלכדו עם מטענים מוכנים; האחרת על פיגוע התאבדות שסוכל בחסדי שמיים, ועוד ועוד. הידיעה המרגשת ביותר דיברה על כך, שבעוד שטיל שנפל בשדרות גרם רק לנפגע-חרדה אחד, הרי שאותו טיל ששיגרו הפלסטינים, ונפל "בטעות" בשטחם, גרם שם לחמישה הרוגים, כן יאבדו.

כל האירועים הללו קראנו בשעתם, וכבר הספקנו לשוכם. והנה עתה, בהתבוננות אחת, עלה בידינו להזכר בכל אותם הניסים ולהודות עליהם מחדש.

"גם אני הייתי כמו כולם", אומר הת"ח, "ועם כל אירוע כזה התרגשתי והודיתי לה', אבל מיד לאחר מכן שכחתי את הכל, וההודיה הגדולה נעלמה בשגרה היומיומית. הדבר הציק לי, וחשבתי לעצמי, כיצד אוכל להתחזק בעניין זה. הרגשתי הייתה שאינני עושה מספיק בהכרת הנס, וממילא לא מודה כראוי.

הרעיון הזה לאסוף את גזרי הידיעות, עלה במוחי באותה תקופה שבה חיפשתי את הדרך להודות לה', והאמינו לי שכשהדברים מונחים בצורה כזו, מול העיניים, אי אפשר שלא לזכור להודות ולהלל בכל רגע ורגע." הוא אומר. "כל פעם כאשר מופיעה ידיעה על נס כזה או אחר, אני ממחרת לתלות אותה כאן על הלוח הניצב מולי. וכך אני מתרגש בכל פעם מחדש וזוכר להודות על ניסיך שבכל יום עמנו, על הניסים הגלויים ועל הנסתרים..."

פירות נפלאים וטוב נפלא

שאומרים חז"ל (ברכות ל"ב ע"א) "לעולם יסדר אדם שבחו של מקום, ואחר כך יתפלל".

ט"ו בשבט, בו נוהג עם ישראל להתרכז ולהתבונן במתנה המרהיבה של הפירות המופלאים שהקב"ה שם בעולמנו ולהודות עליהם, הוא **עת רצון מיוחדת לבקש על הפירות.** לכן למרות שאין זה יום דין על

האילנות, ביום זה התפילה עליהם מתקבלת ביותר.

הבנה זו במנהג של אכילת פירות בט"ו בשבט, מופיעה בספר "תורת אמת" להרה"ק רבי לייב איגר מלובלין ז"ל, וז"ל: "טעם שנוהגין לאכול פירות בט"ו בשבט, שעל ידי שאדם מתנהג ממה שברא הקב"ה בעולמו ומשבח ומקלס להשי"ת, יגיע מזה תענוג ולהשי"ת, כדכתיב "כל פעל ה' למענהו" - ומסבירים חז"ל (מדרש תהילים י"ט) בשביל לשבחו ולקלסו וכיו"ל.

כלומר, הקב"ה מקבל נחת רוח גדולה כאשר אנשים שמים לב לחישובים הרבים שהשקיע לטובתם ולהנאתם, ומקלסים ומשבחים אותו על מעשי ידיו. הקב"ה ברא את העולם כולו כדי שתהיה לנו הזדמנות להכיר את חסדו ואת טובו מתוך העולם הנפלא שברא, להודות לו ולשבחו עליהם. אולם, יכול לעבור זמן רב והאדם לא

מובא בספר "בני יששכר" (שבט ב'): "קבלנו מרבותינו להתפלל בט"ו בשבט על אתרוג כשר, יפה ומהודר, שיזמין השי"ת בעת המצטרך למצוה. כי הנה זה היום אשר עולה השרף באילנות, והוא כפי הזכות של כל אחד מישראל. הנה מה טוב ומה נעים שיתפלל האדם ביום ההוא ראשית יסוד הצמיחה, שיזמן לו השי"ת לעת המצטרך את הפרי עץ הדר, והנה תפלתו תעשה פירות".

רבים הקשו, הרי המשנה במסכת ראש השנה (א, ב') אומרת: "בשבועות נידונין על פירות האילן". ט"ו בשבט הוא ראש השנה רק לגבי מעשרות, ולא דנים בו כלל את הפירות. אם כן מהו המקום לתפילה על האתרוג דווקא ביום זה?

בחוברת הנפלאה "פירות הילולים" (עמוד ל"ב) כותב ליישב, וזו תשובתו: הבודק את סידור התפילה יראה, שכאשר מופיעה בנוסח התפילה הודיה להקב"ה על חסדיו, כמעט תמיד יש אחריה בקשות. לדוגמה: בברכת המזון אחרי ההודיה על האוכל, אנו מוסיפים מיד בקשות רבות בסגנון "הרחמן". כמו כן, בכל בוקר אחרי ברכת השחר, מסיימים את הברכות עם תפלת "יהי רצון מלפניך כו". גם העניין של סמיכות גאולה לתפילה דוגמה לכך. מדוע תפילה כל כך קשורה להודיה?

התפילה הרצויה ביותר היא זו הנאמרת מתוך הכרה מוחשית בטוב השי"ת.

ההכרה שלנו בטוב ה', פותחת את שערי הטוב הזה שאנו מכירים בו, להיות מושפע תמיד ולעולם. שכן, כפי המידה שיש בעולם הכרה במידה מסוימת, הקב"ה משתמש בה. על כן, שעת ההודיה היא עת רצון מאד מיוחדת. זוהי הסיבה

ווארט של הודיה

כתב המגיד מדובנא ב"ספר המידות": "יקר בעיני ה' תפילות ישראל, ויערב לפניו כל תהלה... כי אין דבר ממנה מתת חסד (נתינת חסד מה') כמו הכרת טובה וההודאה עליה."

יושב תהילות ישראל

סיפור מתוך הקול "קול תורה": 03.6171190 "קול תורה" לוי: 03.6171180

כבר בהיותי בחור צעיר, הייתי נוהג לפקוד בקביעות את ציון התנא הקדוש, הרשב"י זע"א. תמיד הרגשתי שם חרות קודש מיוחדת, ולבי נפתח לתפילות ותחינות בלבב ושבר ורמעות שלישי. תאמינו או לא, אבל גם על השידוך שלי התפללתי מגיל מאוד צעיר. בל"ג בעומר, וכן בכל הזדמנות שרק היתה, הייתי מתחנן ומפציר בבקשות על שאמצא את זיווגי ההגון לי, בחורה צדיקה ויראת שמיים, להקים בית נאמן בישראל.

אך הנה, שנה ועוד שנה עוברת, ומתחיל אני את שנות העשרים. חבריי לישיבה כבר חובקים בנים ובנות, ואצלי - הישועה אינה נראה באופק.

בחסדי ה' עלי, לא נשברתי, אלא התחזקתי בתחינות ובבקשות מתוך לב כואב, שירחם ה' עלי ויזמין לי במהרה את זיווגי. וכן פקרתי את המקומות הקדושים ובפרט את ציון הרשב"י הקדוש, בתקווה שהצדיקים יעוררו רחמי שמיים עלי.

בתקופה זו, אימי שתחי' התחזקה מאוד בנושא ההוריה לה'. היא האזינה בקביעות לקול תורה, וסחפה לעניין את כל אחיי ואף את אבי, שיחי'. אפשר לומר שקול התורה ממש "הרהר" בכל ביתנו.

כמעט בכל ביתנו. רק אני ממש לא התחברתי לנושא. כל עניין ההוריה נראה היה לי מאולץ ולא אמיתי.

מה פתאום להורות עכשווי? תמהתי בלבי. הרי במצב כזה, בו אני כה זקוק לישועה, וראי שתפילות ותחנונים הם 'צו השעה' מה פתאום להעמיד פנים כאילו הכל נורוד וטוב, לשמוח ולרקוד?...

ביום הולדת ה-25, אבי שוחח איתי שיחה עמוקה וישירה מתוך אהבתו וראגותו אלי. הוא גילה לי שכל משפחתי לקחו על עצמם דקות של הוריה לישועתי, ואף הבטיחו "נשמת כל חי" ומזמורים לתורה כשאוושע. אבי ניסה לחזק אותי ואף לשכנע אותי להתחיל להורות, ולהכנס "לעולמה של ההוריה".

"נכון שאתה מרבה בתפילות, וברור שהדבר חשוב

ומבורך. אבל אולי הגיע זמן להורות על כל הטוב והחסד שה' נתן לך. אולי זה מה שיעורר רחמי שמיים." והוא הסביר לי שיש מפרשים את הפס' בתהילים (כב', ד) "יושב תהילות ישראל" - שהקב"ה יושב, מצפה וממתין לתהילותיהם, שבחיהם והודאתם של ישראל. "מי יודע, אולי כך בדיוק מצפה הקב"ה לתהילותיך". אמר לי אבי. הדברים הרהרו באוזני, ואיותר נכון שקעו אי-שם בלבי. ל"ג בעומר התשע"ז. זכיתי להגיע למירון לציון הקדוש

יש מפרשים את הפס' בתהילים (כב', ד) "יושב תהילות ישראל" - שהקב"ה יושב, מצפה וממתין לתהילותיהם, שבחיהם והודאתם של ישראל. "מי יודע, אולי כך בדיוק מצפה הקב"ה לתהילותיך".

בשעות הבוקר המאוחרות. השמש קפחה בעוצמה. ההילולה בעיצומה, אינספור אנשים.

ואני, הפעם, מרגיש מצומצם וכבוי. מנסה למצוא את מקומי, אך ללא הצלחה. מנסה לגייס פיסה של יישוב הרדעת בתוך ההמולה, אך ללא הועיל. הפה סגור ומסוגר. לא מצליח להתפלל אף מילה וחצי מילה. יש עוד שעה וחצי עד לשעת החזרה, ואיני יודע מה לעשות

עם עצמי. ולפתע, נזכר במילותיו הנמרצות של אבי, וכאילו בלי שליטה אני מתחיל להורות

"תורה, בורא עולם. תורה שזכיתי להגיע לכאן היום. אפילו שאני לא מצליח להתפלל בכלל. תורה שאני בריא. תורה על איברי נפשי. תורה שזיכית אותי ב-25 שנים מלאות טוב וחסד עם משפחה אוהבת ותומכת, תורה... ותורה..."

וכך - שפתיי ממלמלות תורה אל מול השמש הקופחת. ואני - מרגיש כאילו נפשי מתאוששת והחיות חוזרת לעצמותי. תחושה מתוקה של קרבת אלוקים כפי שלא חשתי מעולם.

לאחר כעשרים דקות של תורה, אני מצטרף לאחד המעגלים ופורץ בדיוק סוער עם כל שאר החוקרים. ריקוד של שמחה אמיתית בה', ואמונה חזקה בישועתי. הגיעה השעה לחזור, ואני עולה על האוטובוס ומתיישב. מבט אל הפלאפון שלי מבשר לי כי היו לי 3 שיחות שלא נענו (בדיוק בזמן שבו הודית) משרכן שהכרתי בעבר. אני חוזר אליו, והוא מציע לי בחורה יראת שמיים וצנועה, כליל המעלות.

"זה כל כך מתאים!" הוא התלהב "אתה מוכרח לנסות!"

לאחר ביחורים נמרצים, ופגישות נלהבות, החלטנו פה אחד: כאן יוקם בית נאמן בישראל.

כיום אנו נשואים באושר, עם תינוק מתוק, ששמו, תנחש' - שמעון.

מה אומר ומה אדבר, אני מרגיש בתחושה חדה וברורה שההוריה והשמחה הן שהיו ה"מכה בפטיש" לישועתי. נכון שהרבייתי כלחיי לבנות ולהתחנן, (ובנורא אשהקב"ה הרחמן שומע תפילה) - אך מורה ומתורה אני שבעמקי לבי זה גרם לי לענני מריחות ורחמים עצמיים. אולי, כפי שאמר לי אבי, שיחי', הקב"ה רק ציפה למילות שבח והודאה שיפתחו את שערי ההשפעות הטובות.

יהי רצון, שנזכה כולנו לכל הישועות, בכוח ההוריה, מתוך בריאות ולב שמח.

קבלו על עצמך לפחות דקה אחת ביום של הודיה לה', מסרי/י שם לישועה וקבלו/י שם אחר לתפילה. לגברים: 055.6708883 | לנשים: 077.3137119 שלוחה 1

מהו ט"ו בשבט?
הופיע ויצא לאור הקונטרס הנפלא "פירות היולולים"
והוא פתיחת שער להבנת תוכנו ומעלתו של יום ט"ו בשבט.
ניתן לרכוש את החוברת בחנויות הספרים או בעמדות "לעולם אודך": 079.5420539 שלוחה 22

ניתן לתרום לארגון גם בקו הצדקה של "קהילות"
073.2757000
קוד (8856) וכן במכשירי "קהילות" בבתי הכנסת או באתר:
<https://kehilot.info/donate/8856>
כמו"כ ניתן לתרום בטל': 055.6789852
ניתן לתרום לעלון ולהקדישו לע"נ או לישועה, או כהודיה לה' על חסדי אבא עזרא למ המשך להפיץ את אור התורה!

מתחברים להודיה לה'
ניתן לרכוש פקסי הודיה, דיסקים, חוברת בנושא ההודיה ועוד, בעמדות ברחבי הארץ.
לביחור העמדה הקרובה לביחור: 079.5420539 שלוחה 22

חדשו הופיעו **כי אתה עמדי - הודיה**
ב' חלקים הרב אמניק שלי"א סיפורי אמונה ופרקי הדרכה לעורר את הלבבות להודות בכל עת. להשיג בחנויות הספרים ובטל': 053-31-700

צורמים: יחשע ויימנון 054-8441131
להקדשת גליון לע"נ או לישועה ניתן להתקשר לטלפון: 055.6785647
העלון מוקדש ל שמועני עקב מאורן מלמד ליסודי שמחול במחין ק כריזת וייל לוסט' וקותאל יהודה זלמן לייב ק מירם לוסט' למקלה שלטה ולחורה בתשובה שלטה לכל עמי
ניתן לקבל את העלון במייל: KT6171190@gmail.com
לקבלת העלון באנגלית: KolToday@gmail.com

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל האמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

המספר לאחרים מתחזק בעצמו

"ולמען תספר באזני בנה וכן בנה את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתי כס וידעתם כי אני ה'" (ב) - אמ מטרות הספור לצאצאים היא כדי שידעו כי אני ה', מדוע נקט הצניב: 'וידעתם', ולא: 'וידעתי'?

פרש רבי ברוך סורוצקין ראש ישיבת טעלז:

הפוצה דברים בפני חברו כדי לשכנעו באמתותם, אי אף אם הוא עצמו היה משכנע בכך משכבר הימים, בשכנעו את זולתו מתבררים ומתלבנים הדברים יותר אף בקרבו. לפיכך דקדקה התורה ונקטה לשון זו, כדי ללמדנו שהספור באזני הבנים יחזק את האמונה אף בקרבנו, 'וידעתם' - אתם 'כי אני ה'".

מטעם זה אנו מצהירים בנסח הגדה של פסח: 'ואפלו קלנו חכמים, קלנו גבונים... קלנו וידעים את התורה' - ואין לנו את מי להחכים בפספור, בכל זאת: 'מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים', משום שהרצאת הספור באזני אחרים עשויה לחזק את הידיעה אף בקרבנו. (ע' הדעת [טעלז])

תפלת הילדים חשובה ומתקבלת יותר

"יאמר משה בנערינו ובנערינו גלף" (ט)

מפני מה הקדים משה את הנערים לזקנים?

פרש רבי חיים אריה ליב מידווננה:

בקש משה להבהיר לפרעה כי תפלת הנערים חשובה ומתקבלת יותר מתפלת הזקנים, וכדבר הגמרא (שבת קיט א): "אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן", על כן הקדים את הנערים לזקנים.

באופן אחר פרש האדמו"ר רבי יששכר דב מבעלזא:

בקש משה לרמוז בכך לדורות, שכל עתידם של כל ישראל תלוי בחנוך הצאצאים לתורה ולתפלה. וכמאמר חכמינו זכרונם לברכה (ירושלמי סנהדרין ב): "אם אין גדיים - אין תלמים".

על פי זאת באר בנו האדמו"ר רבי אהרן את שאנו מציינים ב'יוצרות' למוסף פרשת החידוש בשבחו של חידוש ניסן: "הנם ימים המבורכים... כח תת באביביים רכים" - בכך שהקדים משה את הנערים לזקנים ביציאת מצרים, נמשכת הברכה בכל שנה בחידוש ניסן להוסיף כח לילדים הרכים להתחזק ולעלות בתורה ובתורה.

ש' שנת רבי: 'מהר"א מועדים עמי קעח

מבקשים מעט - ונענים הרבה

"לא כן לנו נא הגברים ועבדו את ה' כי אתה אתם מבקשים" (א)

יש להבין: הלא משה ואהרן בקשו (לעיל פס' ט): "בנערינו ובנערינו גלף בבנינו ובבנותנו", ואיך העזו פרעה לשקר ולומר: "לא כן לנו נא הגברים... כי אתה אתם מבקשים"?

פרש רבי שמואל לניאדו ראש רבני ארם צובה:

כך היא דרכם של סוחרים; מבקשים הם תחלה סכום גבוה משווי האמתי של החפץ, כדי שלאחר המסוחר יקבלו את השווי האמתי. ויש לומר כי אף פרעה סבר בתחלה שבקשת משה ואהרן: "בנערינו ובנערינו גלף" נאמרה רק לצרכי מקוה, כדי שלבסוף יאפשר לכל הפחות לגברים שביניהם לצאת. על כן אמר: "לכו נא הגברים... כי אתה אתם מבקשים".

כך נגזר לפרש אף את הפסוק בתהלים (כא א): "תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מענת סלה", כי כאשר הצדיק מבקש בשפתיו יותר ממה שסובר בלבו שיקבל, נותן לו הקדוש ברוך הוא את "תאות לבו", אולם ברחמי הוא מוסיף ואינו מוגע ממנו לקבל אף את "ארשת שפתיו", אף שכלל לא התפונן בלבו לקבל זאת.

באופן נוסף פרש רבי שלמה קלווגר:

טען פרעה כלפי משה ואהרן: כיון שצינתם כי מטרת בקשתכם היא לצרף 'עבודה' - היא תפלה, אם אשחרר את כלכם, על מה תתפללו?! לכן: "לכו נא הגברים", ואלו על הנשים, הטרף והצאן - "אתה אתם מבקשים" - עליהם תכנונו בתפלותיכם שיצאו אף הם.

ק'לי המדה' [לר"ש לניאדו] וצא: 'תקמת התורה עמי קלג

רוי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

'אמן' מוציאה מחשך ומאפלה

"ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים" (כב)

כתב רבי חיים ויטל (פרי עץ חיים' שער פגית אמן א): האות הראשונה בתבת 'אמן' היא אל"ף. תבת אל"ף' בהפוך אותיות היא 'אפל' שמשמעותה תכה זו היא חשך כפול, כחשך שהיה במצרים (ראה רש"י פא). זאת משום שהפזול בעגית אמן נדון במדור שביעי שבגיהנם, שמשם נמשך החשך במצרים.

לפיכך נאמר לאחר מפת חשך (א ח): "צא אתה וכל העם..." - 'צא' בגימטריה 'אמן', רמז לכך שהמקפיד על עגית אמן נצול מהחשך והאפלה שבהם נדון המזלזל בעגית אמן (ראה יגו ובלך רפה ב). 'אמרי נעים'

ברכת החידוש - זמן המסוגל

"החידוש הזה לכם ראש חדשים" (יב ב)

"הראוהו לבנה בחדושה ואמר לו: כשהירח מתחדש יהיה לך ראש חודש" (רש"י).

ב'ברכת החידוש' טרם הכרזת יום ראש חודש, אנו מבקשים: "מי שעשה נסים לאבותינו, וגאל אותם מעבדות לחרות הוא יגאל אותנו בקרוב...", ויש להבין מהי שיכותה של בקשה זו ל'ברכת החידוש'?

פרש רבי ברוך אפשטיין מפינסק:

מצות 'קדוש החידוש' היתה המצוה הראשונה שהצטוו בה ישראל בעת שנגאלו ממצרים. לפיכך בתוך 'ברכת החידוש' שנתקנה לזכר 'קדוש החידוש' (ערוך השלח' תיז ז) מבקשים אנו שפשם שבשעה שהצטוונו במצוה זו נגאלו אבותינו מעבדות לחרות, כן יגאל אותנו ה' אף עתה.

מוספת ברכה'

הגדה של פסח - על גאלת הנפש

'ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והפיתיה כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה'" (יב ב)

פסוק זה נדרש בהגדה של פסח' על כך שהקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו גאלנו ממצרים: 'ועברתי בארץ מצרים' - "אני ולא מלאך", "והפיתיה כל בכור" - "אני ולא שרף", "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים" - "אני ולא השליח", "אני ה'" - "אני ולא אחר".

והנה, במדרש תהלים (פסל לו) אמרו חכמים כי בשונה מגאלת בשר ודם שהיא גאלה זמנית - גאלת ה' היא גאלת עולם; מדוע אפוא לא נגאלנו ממצרים לגאלת עולם?

באור מחדש לך אמר רבי מאיר דן פלוצקי רבה של אוסטרוב-מזובייצק:

ציאת מצרים כלה שתי גאלות: גאלת הגוף וגאלת הנפש. שכן מלבד שהיינו משעבדים לעבודת פריעה, שבויים היינו אף בכבליה של טמאת מצרים. ומשנגאלנו מעבדות לחרות, התחדשנו בקדשת ישראל. והנה גאלת הגוף שהתבצעה בידי משה אכן התבצעה, אולם גאלת הנפש שהגיעה מידי הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו נותרה בעינה עד עצם היום הזה, ועליה אנו מודים ומהללים בליל הסדר.

משעם זה השמט שמו של משה מסדר ההגדה, להזכירנו שעקר הודאתנו הנה על הגאלה הגשמית שנעשתה בידי, אלא על גאלת הנפש שעזין מקמת בעינה. ודבר זה מעוררנו לבקש כי בקרוב נגאל לגאלת עולמים במהרה בימינו.

ק'לי המדה' [לר"ט פלוצקי] בהקדמה

לרגל שבת פרשת בני אמונים, בעצומם של ימי פרשיות השוכבי"ם שבהם אנו קוראים על שרשרת הנסים והאמונה שלנו את עמנו מיציאתם ממצרים בדרךם להיות עם ה'.

צרכנו בואת תוספת מיוחדת, הפוללת תמצית מדברי רבותינו על אודות חשיבות אמירת ברכות השחר - ברכות האמונה - בחברותא, פגנת האמן בברכות השחר

ומקבץ קצר מתוך מאות מכתבי ישועות מפעמים שנשלחו אלינו מאלו שזכו לקבל על עצמם מנהג זה.

ברכת המזון - ברכת 'הארץ' (א')

נודה' - בלשון רבים

בשונה מיתר ההודאות, כברכת 'מודים אנחנו לך ועוד, הנאמרות בלשון הוזה, ברכת 'נודה לך' נפתחת בלשון עתיד. וזאת מדוע? אלא, שהמבקש להודות כראוי, עליו להקדים לך הכנה; לחשב ולהרהר תחלה בעמק הטובה שעשה עמו לך, ורק לאחר מכן לבטא את ההודאה בשפתיו. לפיכך אנו אומרים 'נודה לך' בלשון עתיד, כלומר - הננו מכינים עצמנו להודות לך ה' אלוקינו [וכפי זה פרש רש"י על הפסוק (שמות טו א): "אז ישיר" שאף הוא נאמר בלשון עתיד - "אז... יעלה בלבו שישיר שירה"] (הגש"פ אור החיים).

נחלה ולא נתינה

לא נאמר כאן 'אשר נתת לאבותינו', אלא 'שהנחלת לאבותינו', וכך אף בכמה פסוקים בתנ"ך מכה ארץ ישראל בלשון נחלה. ובאר הש"פ את' (מסעי תרמ"ט), כי הנה היה צריך להביא, מה מקום יש לבכר זה בהיותנו בגלות, מנתקים מארץ אבותינו. יש לומר כי לכך אנו מבכרים בלשון 'שהנחלת', כי 'נחלה' הוא מלשון 'נחל' המושג את המים ממקום נביעתם. כך גם ארץ ישראל, לא נתנה היא לישראל רק בריצונותיה נתי שידורו בה, אלא נתנה להם בירשה המצוי גבוה מעל גבוה, ומשום כך, ככל שהם מקדשים את נפשם, כך מתגלים להם רבדים נוספים בקדשת הארץ. לכן גם אמר שגרשנו מן הארץ בעוונותינו, כיון ששרשה נתון בידנו לצחץ ב'נחלה' שאין לה הפסק, מודים אנו על כך בבכרה זו.

עוד יש שבארו את הטעם שנקטו לשון זו: 'נתינה' אינה לשון מחלטה, שהרי אף מתנה לזמן מגבל ('על מנת להחזיר') שמתנה, אך 'נחלה' לעמת זאת היא מתנה שאין לה הפסק, וכלשון הכתוב (שמות לב י): "ונחלו לעלם". וכן מפרש בגמרא (ר"ה יב ב): "נחלה - אין לה הפסק", לכן תקנו כאן לשון 'שהנחלת לאבותינו' (ועיי' אברהם).

עוד יש שבארו את הטעם שנקטו לשון זו: 'נתינה' אינה לשון מחלטה, שהרי אף מתנה לזמן מגבל ('על מנת להחזיר') שמתנה, אך 'נחלה' לעמת זאת היא מתנה שאין לה הפסק, וכלשון הכתוב (שמות לב י): "ונחלו לעלם". וכן מפרש בגמרא (ר"ה יב ב): "נחלה - אין לה הפסק", לכן תקנו כאן לשון 'שהנחלת לאבותינו' (ועיי' אברהם).

ארץ חמדה טובה ורחבה

בגמרא (ברכות מ ב) מבאר כי: "כל שלא אמר 'ארץ חמדה טובה ורחבה' כברכת הארץ... לא יא ידי חובתו". ובאר האבודרם: "שהרי הנביאים קראוהו כן בהרבה מקומות, ואינו צריך לספר בשבח הארץ כדי שישתוקקו לה הנפשות".

במדרש (שמו"ר לב ב) בארו כי תאר 'ארץ חמדה' נתן לארץ משום שבה חמד ה' לבנות לו בית ולבנותו (הקל"ס ח א), וכן מביא שהיא היתה חמדה לבם של כל האבות הקדושים וכן משום, שלהבדיל, אף כל אמות העולם

חמדה לשבתם.

בדומה לחמדת אמות העולם את הארץ הובאה במדרש (ילקוט יומה רמ"א) העבדה הבאה: אף כי בין העיר 'עי' ל'יריחו' לא היה אלא מרחק של ג' מילין, בכל אחת מהן כהן מלך אחר. סבת הדבר היא, שכל מלך שהיה מולך בחוצה לארץ ולא היה לו מקום מלוכה גם בארץ ישראל לא היה נחשב מלך, זאת אלא לפי שהיו הכל מתאזים לארץ ופרותיה. על כן כל מלכי הארצות דקדקו שתהיה להם מלוכה גם בארץ.

במדרש (מנחם קט"ו יב) המשילו על כך משל למלך שהיו לו בני רבים מפילגשו וכן יחיד מאשתו המלכה. את אותו הבן היה, פמנן, מחבב מפלם, ואף על פי כן נשננו מתנות לבניו, נתן לכל בני הפילגשים שדות וקרמים רחבים, ואילו לבן המלכה העניק פרס אחד קטן בלבד. כשמהה הבן על כך אמר לו אביו: "דע לך שפרס זה חביב עלי מכל השדות והקרמים שקבלו אחיך, שכן פרותיה הנם סס חיים ומרפא. על כן נתתו דווקא לך". כך חלק הקדוש ברוך הוא לכל אמות העולם ארצות רחבות ביותר, ולישראל נתן ארץ שהיא אמנם קטנה, אך חביבה על הקדוש ברוך הוא ביותר, שכן ממנה נלקחים הקרבנות, ממנה להם הפנים וממנה הבכורים.

חמדה' שהיא אף טובה'

את הטעם שנקטו בלשון 'חמדה-טובה' באר המהר"ל, כי אמנם בכל הארצות יש דברים שלב האדם חומדם, אף בארץ ישראל ישנם דברים רבים שמלבד שהם נחמדים למאכל האדם, פמפטר בלשון הכתובים (דברים ח טו-טז): "כי ה' אלקיך מביא אל ארץ טובה ארץ נחלה מים עינת ותהלת יצאים בבקעה ובהר; ארץ חשה וישירה ונפו ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש; ארץ אשר לא במסכנת תאלכ בה לחם לא תחסר לך כל ארץ אשר אביה ברזל ומהריה תחצב נחשת; הנה גם טובים לבריאיתו ולהצלתו, ועל כן אנו מוסיפים לומר: 'חמדה טובה' (נתיבות עולם' לפמ"ל, נתיב העבודה יח).

ארץ רחבה

עוד משבחים אנו על כך, שמלבד שאוירה ופירותיה של ארץ ישראל טובים ובריאיים, יש בה תכונה מיוחדת, שאף שרבו יושביה, וכפי מעולם לא חשו הם בדחוק. וכפי שאמרו חכמים (מנחות כ א) על ארץ ישראל שהיא מכנה 'ארץ הרבים' כשם שהצבי - לאחר שמת, עורו מתפנף והרואהו אינו מבין כיצד החזיק את בשרו, כך ארץ ישראל, לא זמו שהיו ישראל על אדמתם התרחבה היא כפי מדתם, ומשגלו התפצלה עד שהרואה אינו מבין כיצד החזיקה את יושביה הרבים טרם הגלות (רוחם).

תפלה חמה, על אדמת אונגדה

למעלה מארבעים שנים חלפו מאז אותם ימים בלתי נשכחים, שבהם עם ישראל כלו החסיר פעימה מלבו ועקב בדאגה אחר מעל מאה מבניו שהיו נתונים בצרה ובשביה, כשספנת חיים ממשית מרחפת על גורלם.

למעלה מארבעים שנים חלפו מאותה טיסה שגרתית לכאורה, שצאה מישראל לכוון צרפת, אך הסתיימה לבסוף במה שנוצח כמבצע אנטבה, והנס' הבתלי' נתפס ערוץ צרוב בנושמתם של רבים מבין נוסעי אותה טיסה. אחד מהם שחווה את הנס על בשרו באפן מיוחד ונותר בחיים רק בזכות תפלות וסיעתא דשמיא שבאה בעקבותיהו, הוא הרב נחום דהן, אשר ספורו מובא כאן לפניכם:

מאתים דולר. זהו הסכום ששלם נחום, שהיה אז בחור בשנות העשרים לחייו, תמורת פרטים הטיסה שאמור היה להובילו מארץ הקודש לצרפת בעיסת 'איר פראנס'. באותם ימים שטורר שלט בחוצות, היה נחום רגוע יותר אילו היה נוסע בחברה ישראלית. אולם המחיר שהיה זול משמעותית שכעונו, וכך הוא מצא עצמו לבסוף מתרחק על המושב במטוס 'איר פראנס' שהא עתה מקריא ממל התעופה בלד.

היה זה ביום ראשון, ערב ראש חודש תמוז תשל"ו. נחום הביט סביבו בחשש. הנוסעים שמלאו את המושבים שצדדו לא עוררו חשד מיחד, אולם אז רעם קולו הקר של הקברניט, כשהוא מכריז באנגלית בעלת מבטא צרפתי בולט:

"נוסעים יקרים, הריני להודיעכם כי בעוד כשעה ננחת לנחיתת בנינים באותנה, שם יעלו נוסעים נוספים שיעדם ל'פריז'".

ההודעה הפתיעה את מרבית הנוסעים. נחיתת הבנינים לא הופיעה בכרטיס הטיסה, והעוכב הבתלי' צפוי גרם לבלם לרטרן. לנחום הוסיפה ההודעה זו דלק למדורת החששות ששכר קנהה בו קדם לכן. מצב רוחו שהיה שפוף בלאו הכי, נד עתה עוד יותר.

בשעה אחת עשרה ושלושים וחמש דקות נחת המטוס באותנה. כמה שעות קדם לכן נחת אדמות נמל תעופה מטוס נוסף של חברת התעופה הסינגפורית שהוביל נוסעים ממדינת בחרין. ארבעה מבין נוסעי המטוס הסינגפורי עשו את דרכם עתה לטיסת איר פראנס שבאה יעב נחום הודאק.

נחום לא ידע כמה, אך אכן היתה לו סבה טובה לדאגה. לאותם ארבעה נוסעים לא היו פגות טובות ביחס אליו וביחס ליתר היהודים שהיו על המטוס. בכלהים הם נשאו כלי נשק מגונים שפרקו והסתרו היטב במטרה להעלים מעיני אנשי הבטחון.

מיד שצעלו המחבלים למטוס, עוררה חזותם את חששותיהם של כמה וכמה מהנוסעים. וכשנסגרו דלתות המטוס, לאחר חמשים דקות של המתנה, עלה מפלס המתח באוויר לרמות גבוהות.

שמונה דקות לאחר ההקראה, בשעה שתיים עשרה ועשרים ושלוש דקות, התרוממו שנים מבין חמשת המחבלים, בעלי חזות אירופאית, ממושביהם במחלקת העסקים. בד בבד, בתזמון מדויק להפליא, התרוממו שני מחבלים חזומי עור ממקומותיהם ברכתי מחלקת המתיים. מרגע זה החלה הדקמה להתחולל.

"הרים ידום", נשמעו במקביל הצעקות משני עברי המטוס. המחבלים כלם היו חמושים. אחד מהם אף אחז בידיו רמון ד כשנצרתו פתחה ואים באנגלית רצוצה: "אם מיישחדו רק נחשב שלא להשמע להוראות, הרמון מתפוצץ באותו רגע והמטוס כלו הולך לאבדו!".

בהוראת המחבלים שנה המטוס את יעדו והפנה את חרטומו לעבר שדה התעופה בבנגו שבמדינת לוב. הידיעה על כך הסעירה והחרדה את הנוסעים כלם. הכל ידעו את אפיו האכזר והבלתי צפוי של שליט לוב מועמר קדאפי. הכל ידעו גם על גרשות הנקם ששמרו בלבו לפני שישא ישראל, שגא מוכר הפילו מטוס של מדינתו אשר נשחט בקרבו ושהו וילוושה נוסעים, לאחר שתדור לשטח ישראל לא בלא תמר.

בשעה שתיים וחמשים ושמונה דקות נחת המטוס בבנגו. למרבה הנס לא תבע קדאפי להותיר את המטוס בארצו, ולאחר שתדלק בכמות דלק שתספיק לו

למעלה מארבעים שנים חלפו מאז אותם ימים בלתי נשכחים, שבהם עם ישראל כלו החסיר פעימה מלבו ועקב בדאגה אחר מעל מאה מבניו שהיו נתונים בצרה ובשביה, כשספנת חיים ממשית מרחפת על גורלם. למעלה מארבעים שנים חלפו מאותה טיסה שגרתית לכאורה, שצאה מישראל לכוון צרפת, אך הסתיימה לבסוף במה שנוצח כמבצע אנטבה, והנס' הבתלי' נתפס ערוץ צרוב בנושמתם של רבים מבין נוסעי אותה טיסה. אחד מהם שחווה את הנס על בשרו באפן מיוחד ונותר בחיים רק בזכות תפלות וסיעתא דשמיא שבאה בעקבותיהו, הוא הרב נחום דהן, אשר ספורו מובא כאן לפניכם:

מאתים דולר. זהו הסכום ששלם נחום, שהיה אז בחור בשנות העשרים לחייו, תמורת פרטים הטיסה שאמור היה להובילו מארץ הקודש לצרפת בעיסת 'איר פראנס'. באותם ימים שטורר שלט בחוצות, היה נחום רגוע יותר אילו היה נוסע בחברה ישראלית. אולם המחיר שהיה זול משמעותית שכעונו, וכך הוא מצא עצמו לבסוף מתרחק על המושב במטוס 'איר פראנס' שהא עתה מקריא ממל התעופה בלד.

היה זה ביום ראשון, ערב ראש חודש תמוז תשל"ו. נחום הביט סביבו בחשש. הנוסעים שמלאו את המושבים שצדדו לא עוררו חשד מיחד, אולם אז רעם קולו הקר של הקברניט, כשהוא מכריז באנגלית בעלת מבטא צרפתי בולט:

"נוסעים יקרים, הריני להודיעכם כי בעוד כשעה ננחת לנחיתת בנינים באותנה, שם יעלו נוסעים נוספים שיעדם ל'פריז'".

ההודעה הפתיעה את מרבית הנוסעים. נחיתת הבנינים לא הופיעה בכרטיס הטיסה, והעוכב הבתלי' צפוי גרם לבלם לרטרן. לנחום הוסיפה ההודעה זו דלק למדורת החששות ששכר קנהה בו קדם לכן. מצב רוחו שהיה שפוף בלאו הכי, נד עתה עוד יותר.

בשעה אחת עשרה ושלושים וחמש דקות נחת המטוס באותנה. כמה שעות קדם לכן נחת אדמות נמל תעופה מטוס נוסף של חברת התעופה הסינגפורית שהוביל נוסעים ממדינת בחרין. ארבעה מבין נוסעי המטוס הסינגפורי עשו את דרכם עתה לטיסת איר פראנס שבאה יעב נחום הודאק.

נחום לא ידע כמה, אך אכן היתה לו סבה טובה לדאגה. לאותם ארבעה נוסעים לא היו פגות טובות ביחס אליו וביחס ליתר היהודים שהיו על המטוס. בכלהים הם נשאו כלי נשק מגונים שפרקו והסתרו היטב במטרה להעלים מעיני אנשי הבטחון.

מיד שצעלו המחבלים למטוס, עוררה חזותם את חששותיהם של כמה וכמה מהנוסעים. וכשנסגרו דלתות המטוס, לאחר חמשים דקות של המתנה, עלה מפלס המתח באוויר לרמות גבוהות.

שמונה דקות לאחר ההקראה, בשעה שתיים עשרה ועשרים ושלוש דקות, התרוממו שנים מבין חמשת המחבלים, בעלי חזות אירופאית, ממושביהם במחלקת העסקים. בד בבד, בתזמון מדויק להפליא, התרוממו שני מחבלים חזומי עור ממקומותיהם ברכתי מחלקת המתיים. מרגע זה החלה הדקמה להתחולל.

"הרים ידום", נשמעו במקביל הצעקות משני עברי המטוס. המחבלים כלם היו חמושים. אחד מהם אף אחז בידיו רמון ד כשנצרתו פתחה ואים באנגלית רצוצה: "אם מיישחדו רק נחשב שלא להשמע להוראות, הרמון מתפוצץ באותו רגע והמטוס כלו הולך לאבדו!".

בהוראת המחבלים שנה המטוס את יעדו והפנה את חרטומו לעבר שדה התעופה בבנגו שבמדינת לוב. הידיעה על כך הסעירה והחרדה את הנוסעים כלם. הכל ידעו את אפיו האכזר והבלתי צפוי של שליט לוב מועמר קדאפי. הכל ידעו גם על גרשות הנקם ששמרו בלבו לפני שישא ישראל, שגא מוכר הפילו מטוס של מדינתו אשר נשחט בקרבו ושהו וילוושה נוסעים, לאחר שתדור לשטח ישראל לא בלא תמר.

בשעה שתיים וחמשים ושמונה דקות נחת המטוס בבנגו. למרבה הנס לא תבע קדאפי להותיר את המטוס בארצו, ולאחר שתדלק בכמות דלק שתספיק לו

למעלה מארבעים שנים חלפו מאז אותם ימים בלתי נשכחים, שבהם עם ישראל כלו החסיר פעימה מלבו ועקב בדאגה אחר מעל מאה מבניו שהיו נתונים בצרה ובשביה, כשספנת חיים ממשית מרחפת על גורלם. למעלה מארבעים שנים חלפו מאותה טיסה שגרתית לכאורה, שצאה מישראל לכוון צרפת, אך הסתיימה לבסוף במה שנוצח כמבצע אנטבה, והנס' הבתלי' נתפס ערוץ צרוב בנושמתם של רבים מבין נוסעי אותה טיסה. אחד מהם שחווה את הנס על בשרו באפן מיוחד ונותר בחיים רק בזכות תפלות וסיעתא דשמיא שבאה בעקבותיהו, הוא הרב נחום דהן, אשר ספורו מובא כאן לפניכם:

מאתים דולר. זהו הסכום ששלם נחום, שהיה אז בחור בשנות העשרים לחייו, תמורת פרטים הטיסה שאמור היה להובילו מארץ הקודש לצרפת בעיסת 'איר פראנס'. באותם ימים שטורר שלט בחוצות, היה נחום רגוע יותר אילו היה נוסע בחברה ישראלית. אולם המחיר שהיה זול משמעותית שכעונו, וכך הוא מצא עצמו לבסוף מתרחק על המושב במטוס 'איר פראנס' שהא עתה מקריא ממל התעופה בלד.

היה זה ביום ראשון, ערב ראש חודש תמוז תשל"ו. נחום הביט סביבו בחשש. הנוסעים שמלאו את המושבים שצדדו לא עוררו חשד מיחד, אולם אז רעם קולו הקר של הקברניט, כשהוא מכריז באנגלית בעלת מבטא צרפתי בולט:

"נוסעים יקרים, הריני להודיעכם כי בעוד כשעה ננחת לנחיתת בנינים באותנה, שם יעלו נוסעים נוספים שיעדם ל'פריז'".

ההודעה הפתיעה את מרבית הנוסעים. נחיתת הבנינים לא הופיעה בכרטיס הטיסה, והעוכב הבתלי' צפוי גרם לבלם לרטרן. לנחום הוסיפה ההודעה זו דלק למדורת החששות ששכר קנהה בו קדם לכן. מצב רוחו שהיה שפוף בלאו הכי, נד עתה עוד יותר.

בשעה אחת עשרה ושלושים וחמש דקות נחת המטוס באותנה. כמה שעות קדם לכן נחת אדמות נמל תעופה מטוס נוסף של חברת התעופה הסינגפורית שהוביל נוסעים ממדינת בחרין. ארבעה מבין נוסעי המטוס הסינגפורי עשו את דרכם עתה לטיסת איר פראנס שבאה יעב נחום הודאק.

נחום לא ידע כמה, אך אכן היתה לו סבה טובה לדאגה. לאותם ארבעה נוסעים לא היו פגות טובות ביחס אליו וביחס ליתר היהודים שהיו על המטוס. בכלהים הם נשאו כלי נשק מגונים שפרקו והסתרו היטב במטרה להעלים מעיני אנשי הבטחון.

מיד שצעלו המחבלים למטוס, עוררה חזותם את חששותיהם של כמה וכמה מהנוסעים. וכשנסגרו דלתות המטוס, לאחר חמשים דקות של המתנה, עלה מפלס המתח באוויר לרמות גבוהות.

שמונה דקות לאחר ההקראה, בשעה שתיים עשרה ועשרים ושלוש דקות, התרוממו שנים מבין חמשת המחבלים, בעלי חזות אירופאית, ממושביהם במחלקת העסקים. בד בבד, בתזמון מדויק להפליא, התרוממו שני מחבלים חזומי עור ממקומותיהם ברכתי מחלקת המתיים. מרגע זה החלה הדקמה להתחולל.

"הרים ידום", נשמעו במקביל הצעקות משני עברי המטוס. המחבלים כלם היו חמושים. אחד מהם אף אחז בידיו רמון ד כשנצרתו פתחה ואים באנגלית רצוצה: "אם מיישחדו רק נחשב שלא להשמע להוראות, הרמון מתפוצץ באותו רגע והמטוס כלו הולך לאבדו!".

בהוראת המחבלים שנה המטוס את יעדו והפנה את חרטומו לעבר שדה התעופה בבנגו שבמדינת לוב. הידיעה על כך הסעירה והחרדה את הנוסעים כלם. הכל ידעו את אפיו האכזר והבלתי צפוי של שליט לוב מועמר קדאפי. הכל ידעו גם על גרשות הנקם ששמרו בלבו לפני שישא ישראל, שגא מוכר הפילו מטוס של מדינתו אשר נשחט בקרבו ושהו וילוושה נוסעים, לאחר שתדור לשטח ישראל לא בלא תמר.

בשעה שתיים וחמשים ושמונה דקות נחת המטוס בבנגו. למרבה הנס לא תבע קדאפי להותיר את המטוס בארצו, ולאחר שתדלק בכמות דלק שתספיק לו

למעלה מארבעים שנים חלפו מאז אותם ימים בלתי נשכחים, שבהם עם ישראל כלו החסיר פעימה מלבו ועקב בדאגה אחר מעל מאה מבניו שהיו נתונים בצרה ובשביה, כשספנת חיים ממשית מרחפת על גורלם. למעלה מארבעים שנים חלפו מאותה טיסה שגרתית לכאורה, שצאה מישראל לכוון צרפת, אך הסתיימה לבסוף במה שנוצח כמבצע אנטבה, והנס' הבתלי' נתפס ערוץ צרוב בנושמתם של רבים מבין נוסעי אותה טיסה. אחד מהם שחווה את הנס על בשרו באפן מיוחד ונותר בחיים רק בזכות תפלות וסיעתא דשמיא שבאה בעקבותיהו, הוא הרב נחום דהן, אשר ספורו מובא כאן לפניכם:

מאתים דולר. זהו הסכום ששלם נחום, שהיה אז בחור בשנות העשרים לחייו, תמורת פרטים הטיסה שאמור היה להובילו מארץ הקודש לצרפת בעיסת 'איר פראנס'. באותם ימים שטורר שלט בחוצות, היה נחום רגוע יותר אילו היה נוסע בחברה ישראלית. אולם המחיר שהיה זול משמעותית שכעונו, וכך הוא מצא עצמו לבסוף מתרחק על המושב במטוס 'איר פראנס' שהא עתה מקריא ממל התעופה בלד.

היה זה ביום ראשון, ערב ראש חודש תמוז תשל"ו. נחום הביט סביבו בחשש. הנוסעים שמלאו את המושבים שצדדו לא עוררו חשד מיחד, אולם אז רעם קולו הקר של הקברניט, כשהוא מכריז באנגלית בעלת מבטא צרפתי בולט:

"נוסעים יקרים, הריני להודיעכם כי בעוד כשעה ננחת לנחיתת בנינים באותנה, שם יעלו נוסעים נוספים שיעדם ל'פריז'".

ההודעה הפתיעה את מרבית הנוסעים. נחיתת הבנינים לא הופיעה בכרטיס הטיסה, והעוכב הבתלי' צפוי גרם לבלם לרטרן. לנחום הוסיפה ההודעה זו דלק למדורת החששות ששכר קנהה בו קדם לכן. מצב רוחו שהיה שפוף בלאו הכי, נד עתה עוד יותר.

בשעה אחת עשרה ושלושים וחמש דקות נחת המטוס באותנה. כמה שעות קדם לכן נחת אדמות נמל תעופה מטוס נוסף של חברת התעופה הסינגפורית שהוביל נוסעים ממדינת בחרין. ארבעה מבין נוסעי המטוס הסינגפורי עשו את דרכם עתה לטיסת איר פראנס שבאה יעב נחום הודאק.

נחום לא ידע כמה, אך אכן היתה לו סבה טובה לדאגה. לאותם ארבעה נוסעים לא היו פגות טובות ביחס אליו וביחס ליתר היהודים שהיו על המטוס. בכלהים הם נשאו כלי נשק מגונים שפרקו והסתרו היטב במטרה להעלים מעיני אנשי הבטחון.

מיד שצעלו המחבלים למטוס, עוררה חזותם את חששותיהם של כמה וכמה מהנוסעים. וכשנסגרו דלתות המטוס, לאחר חמשים דקות של המתנה, עלה מפלס המתח באוויר לרמות גבוהות.

שמונה דקות לאחר ההקראה, בשעה שתיים עשרה ועשרים ושלוש דקות, התרוממו שנים מבין חמשת המחבלים, בעלי חזות אירופאית, ממושביהם במחלקת העסקים. בד בבד, בתזמון מדויק להפליא, התרוממו שני מחבלים חזומי עור ממקומותיהם ברכתי מחלקת המתיים. מרגע זה החלה הדקמה להתחולל.

"הרים ידום", נשמעו במקביל הצעקות משני עברי המטוס. המחבלים כלם היו חמושים. אחד מהם אף אחז בידיו רמון ד כשנצרתו פתחה ואים באנגלית רצוצה: "אם מיישחדו רק נחשב שלא להשמע להוראות, הרמון מתפוצץ באותו רגע והמטוס כלו הולך לאבדו!".

בהוראת המחבלים שנה המטוס את יעדו והפנה את חרטומו לעבר שדה התעופה בבנגו שבמדינת לוב. הידיעה על כך הסעירה והחרדה את הנוסעים כלם. הכל ידעו את אפיו האכזר והבלתי צפוי של שליט לוב מועמר קדאפי. הכל ידעו גם על גרשות הנקם ששמרו בלבו לפני שישא ישראל, שגא מוכר הפילו מטוס של מדינתו אשר נשחט בקרבו ושהו וילוושה נוסעים, לאחר שתדור לשטח ישראל לא בלא תמר.

בשעה שתיים וחמשים ושמונה דקות נחת המטוס בבנגו. למרבה הנס לא תבע קדאפי להותיר את המטוס בארצו, ולאחר שתדלק בכמות דלק שתספיק לו

למעלה מארבעים שנים חלפו מאז אותם ימים בלתי נשכחים, שבהם עם ישראל כלו החסיר פעימה מלבו ועקב בדאגה אחר מעל מאה מבניו שהיו נתונים בצרה ובשביה, כשספנת חיים ממשית מרחפת על גורלם. למעלה מארבעים שנים חלפו מאותה טיסה שגרתית לכאורה, שצאה מישראל לכוון צרפת, אך הסתיימה לבסוף במה שנוצח כמבצע אנטבה, והנס' הבתלי' נתפס ערוץ צרוב בנושמתם של רבים מבין נוסעי אותה טיסה. אחד מהם שחווה את הנס על בשרו באפן מיוחד ונותר בחיים רק בזכות תפלות וסיעתא דשמיא שבאה בעקבותיהו, הוא הרב נחום דהן, אשר ספורו מובא כאן לפניכם:

מאתים דולר. זהו הסכום ששלם נחום, שהיה אז בחור בשנות העשרים לחייו, תמורת פרטים הטיסה שאמור היה להובילו מארץ הקודש לצרפת בעיסת 'איר פראנס'. באותם ימים שטורר שלט בחוצות, היה נחום רגוע יותר אילו היה נוסע בחברה ישראלית. אולם המחיר שהיה זול משמעותית שכעונו, וכך הוא מצא עצמו לבסוף מתרחק על המושב במטוס 'איר פראנס' שהא עתה מקריא ממל התעופה בלד.

היה זה ביום ראשון, ערב ראש חודש תמוז תשל"ו. נחום הביט סביבו בחשש. הנוסעים שמלאו את המושבים שצדדו לא עוררו חשד מיחד, אולם אז רעם קולו הקר של הקברניט, כשהוא מכריז באנגלית בעלת מבטא צרפתי בולט:

"נוסעים יקרים, הריני להודיעכם כי בעוד כשעה ננחת לנחיתת בנינים באותנה, שם יעלו נוסעים נוספים שיעדם ל'פריז'".

ההודעה הפתיעה את מרבית הנוסעים. נחיתת הבנינים לא הופיעה בכרטיס הטיסה, והעוכב הבתלי' צפוי גרם לבלם לרטרן. לנחום הוסיפה ההודעה זו דלק למדורת החששות ששכר קנהה בו קדם לכן. מצב רוחו שהיה שפוף בלאו הכי, נד עתה עוד יותר.

בשעה אחת עשרה ושלושים וחמש דקות נחת המטוס באותנה. כמה שעות קדם לכן נחת אדמות נמל תעופה מטוס נוסף של חברת התעופה הסינגפורית שהוביל נוסעים ממדינת בחרין. ארבעה מבין נוסעי המטוס הסינגפורי עשו את דרכם עתה לטיסת איר פראנס שבאה יעב נחום הודאק.

נחום לא ידע כמה, אך אכן היתה לו סבה טובה לדאגה. לאותם ארבעה נוסעים לא היו פגות טובות ביחס אליו וביחס ליתר היהודים שהיו על המטוס. בכלהים הם נשאו כלי נשק מגונים שפרקו והסתרו היטב במטרה להעלים מעיני אנשי הבטחון.

מיד שצעלו המחבלים למטוס, עוררה חזותם את חששותיהם של כמה וכמה מהנוסעים. וכשנסגרו דלתות המטוס, לאחר חמשים דקות של המתנה, עלה מפלס המתח באוויר לרמות גבוהות.

שמונה דקות לאחר ההקראה, בשעה שתיים עשרה ועשרים ושלוש דקות, התרוממו שנים מבין חמשת המחבלים, בעלי חזות אירופאית, ממושביהם במחלקת העסקים. בד בבד, בתזמון מדויק להפליא, התרוממו שני מחבלים חזומי עור ממקומותיהם ברכתי מחלקת המתיים. מרגע זה החלה הדקמה להתחולל.

"הרים ידום", נשמעו במקביל הצעקות משני עברי המטוס. המחבלים כלם היו חמושים. אחד מהם אף אחז בידיו רמון ד כשנצרתו פתחה ואים באנגלית רצוצה: "אם מיישחדו רק נחשב שלא להשמע להוראות, הרמון מתפוצץ באותו רגע והמטוס כלו הולך לאבדו!".

בהוראת המחבלים שנה המטוס את יעדו והפנה את חרטומו לעבר שדה התעופה בבנגו שבמדינת לוב. הידיעה על כך הסעירה והחרדה את הנוסעים כלם. הכל ידעו את אפיו האכזר והבלתי צפוי של שליט לוב מועמר קדאפי. הכל ידעו גם על גרשות הנקם ששמרו בלבו לפני שישא ישראל, שגא מוכר הפילו מטוס של מדינתו אשר נשחט בקרבו ושהו וילוושה נוסעים, לאחר שתדור לשטח ישראל לא בלא תמר.

בשעה שתיים וחמשים ושמונה דקות נחת המטוס בבנגו. למרבה הנס לא תבע קדאפי להותיר את המטוס בארצו, ולאחר שתדלק בכמות דלק שתספיק לו

למעלה מארבעים שנים חלפו מאז אותם ימים בלתי נשכחים, שבהם עם ישראל כלו החסיר פעימה מלבו ועקב בדאגה אחר מעל מאה מבניו שהיו נתונים בצרה ובשביה, כשספנת חיים ממשית מרחפת על גורלם. למעלה מארבעים שנים חלפו מאותה טיסה שגרתית לכאורה, שצאה מישראל לכוון צרפת, אך הסתיימה לבסוף במה שנוצח כמבצע אנטבה, והנס' הבתלי' נתפס ערוץ צרוב בנושמתם של רבים מבין נוסעי אותה טיסה. אחד מהם שחווה את הנס על בשרו באפן מיוחד ונותר בחיים רק בזכות תפלות וסיעתא דשמיא שבאה בעקבותיהו, הוא הרב נחום דהן, אשר ספורו מובא כאן לפניכם:

מאתים דולר. זהו הסכום ששלם נחום, שהיה אז בחור בשנות העשרים לחייו, תמורת פרטים הטיסה שאמור היה להובילו מארץ הקודש לצרפת בעיסת 'איר פראנס'. באותם י

אמירת ברכות השחר בחרותא

יהודי יקר! אתה, המבקש לזכות בישועה, פרנסה, רפואה, שדוף, הצלחה... אתה, המבקש לומר את ברכותיך בשלמות ולהגיש מדי בקר מנחה חדשה לרבון העולמים, בהודאה כראוי על רב טובותיו וחסדיו, הנה לפניך הדרך המשלמת - קלה ופשוטה לישום.

אמירת ברכות השחר בצותא הנה מנהג קדום ומבסס אשר נהגו בו גדולי ישראל זו גורמת ממילא שהתפלה תתקבל יותר. מקדמת דנא. למנהג זה קיימות מעלות רבות ונפרטן תחלה במקצרה:

א. זוהי דרך קלה וטובה לצבור תשעים אמנים ביום פתקנת רבותינו (משיב ו יג), ובכך לזכות בתאר "צדיק" (כד קמח' אמונה). כל נשכח כי ערכה של כל אמן לא יסלא בפז.

ב. עגית אמן פותחת שגרים לקבלת התפלה (זוה"ק' בלך רפה ב). ועל אחת כמה וכמה מספר רב של אמנים.

ג. הנסיון מוכיח כי ברכות הנאמרות בפני אחרים הן משבחות יותר: הן מבחינת הפונה והן מבחינת חתום המילים והטעמות.

ד. באמצעות ברכות השחר אנו פותחים את היום בהודאה לה' על רב חסדיו עמנו. מה טוב שנאמר בצורה משלמת, בעגית אמן המושלמת את הברכה (משיב קסו כ).

ה. העונה אמן אחר ברכות זולתו, גומל עמו חסד ומקים מצות 'אהבת לרעך כמוך' (מה"רם שיק' כי תצא). זאת מלבד השכר הרב השמור לו בזה ובכא.

ו. יתיר הרחבה: מן 'בעל שבט הלוי' הגדיר במקתב היסוד של 'בני אמנים', כי אמירת ברכות השחר בחברותא היא בבחינת 'שכחים וחרו יסודם'. ואכן, אם נתור ונחקר אחר שרשי המנהג, נמצא כי מקורו קדוש ויסודותיו איתנים בדברי רבותינו הראשונים והאחרונים, וכי נהגו בו גדולי התורה וחקמי הקבלה. לפניכם תמצית הדברים הנכונים והברורים המובאים בספרי רבותינו:

א. בזהר הקדוש (תיקון יח, לג א, ערך) קבעו חכמים כי על האדם לענות תשעים אמנים בכל יום. על תקנה זו כתבו בספרים קדמונים כי "אין אדם נקרא צדיק אם לא קימה" (אור הישר עמוד העבודה ו כב). וכיון שיכולה היא להתקיים רק באמנים הנענים על ברכות (רמ"ע מפאנו ט), קשה לקימה מבלי לענות אמן אחר ברכות השחר של זולתנו.

ב. בזהר הקדוש (בלך רפה א) מבאר כי עגית אמן פותחת שגרים לקבלת התפלה. באמירת ברכות השחר בחברותא לפני התפלה נתן לצבור אמנים רבים שבדאי יסיעו לקבלתה.

יש לצין כי ההקפדה על מנהג זה גורמת למתפלל להקדים ולבא לבית הכנסת, ובכך לומר את הברכות במתינות ובניחותא. עבדה

כונת 'אמן' על ברכות השחר

א. הנותן לשכוי בינה אמן - אמת שעלינו להודות לה, על שנתן בינה בתרגול (ובלב האדם) להבחין בין היום ובין הלילה.

ב. שלא עשני גוי אמן - אמת שעלינו להודות לה, שלא נבראנו כגויים שלא נצטוו במצוות.

ג. שלא עשני עבד אמן - אמת שעלינו להודות לה, שלא נבראנו כעבדים כנעניים, שדרגתם פחותה מישראל, ואף אינם מחיבים בכל המצוות.

ד. שלא עשני אשה אמן - אמת שעלינו להודות לה, על שלא נבראנו כנשים הפטורות ממצוות עשה שהזמן גרמן.

ה. פוקח עורים אמן - אמת שעלינו להודות לה, על שפוקח עינינו ומחדש בנו את כת הראיה.

ו. מלביש ערמים אמן - אמת שעלינו להודות לה, על שהזמין לנו את מלבושנו.

ז. מתיר אסורים אמן - אמת שעלינו להודות לה, על שחדש בנו את כת תנועת רמ"ח איברינו.

ח. זוקף כפופים אמן - אמת שעלינו להודות לה, על שאפשר לנו לזקף קומתנו בקומנו משנתנו.

ט. רוקע הארץ על המים אמן - אמת שעלינו להודות לה, על שמקים את היבשה ואינו מניח למים לכסותה.

י. המכין מצעדי גבר אמן - אמת שעלינו להודות לה, על ששומר את צעדינו ומצליח את דרכינו.

יא. שעשה לי כל צרכי אמן - אמת שעלינו להודות לה, על המנעלים שברגלינו שבאמצעותם אנו יכולים ללכת ולעשות את כל צרכינו.

יב. אוזר ישראל בגבורה אמן - אמת שעלינו להודות לה, שבגבורתו הגדולה מחזק את ישראל.

יג. עוטר ישראל בתפארה אמן - אמת שעלינו להודות לה, על שצפה אותנו בכסוי הראש שהוא לנו לכבוד ולתפארת.

יד. הנותן לי יעף כח אמן - אמת שעלינו להודות לה, על שמוחדש את כחות האדם ומטיב את נשמתו העיפה מאתמול רעננה.

טו. המעביר שנה - הגומל חסדים טובים אמן - אמת הוא שעלינו להודות לה, על החסדים הרבים והטובים שגומל עמנו. והלואי שיוסיף לגמל עמנו חסדים טובים.

ג. ידועים דברי הפוסקים (רמ"א א"ח קסו) כי עגית אמן הנה חלק מהברכה ועל ידה נעשית הברכה משלמת. בודאי ראוי שנאמר באופן זה את אותן ברכות שבבן בחרו חכמינו לפתח את סדר עבודת היום; ברכות השחר הנשגבות, שבבן אנו מודים לבורא העולמים על כל הטובות והחסדים שפרעין עלינו בכל יום ויום ובאמצעותן מחזקים את אמונתנו בו.

בכל תפלותינו ובקשותינו אנו מדקדקים לבקש שתתקיימה בשלמות; "ואלה לשלמה", "תשובה שלמה", "רפואה שלמה". במדה כנגד מדה - ראוי שאת הודאותינו נאמר בשלמות - על ידי שנקפיד שיענו אחריו אמן.

ד. ברכות השחר גופן, נתקנו על ידי דוד המלך עליו השלום כדי לעצור מגפות ולמנע אסונות (במ"ד יח כא). ומה יותר מתאים מלצרף להן את האמן הפותחת את כל השגרים: כפתוב (שעיה כו ב): "פתחו שגרים ויבא גוי צדיק שמור אמנים".

ה. לברכות הנאמרות בצותא יש מעלה מיוחדת, ואף שזכר מיוחד נתן למקפידים על כך. וכפי שכתב רבנו הפה"ש (א"ח, ברכות ו א) בבאור הפסוק (שעיה מה יח-ט): "לוא הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך וצדקתך כגלי הים; ויהי כחול זרעך וצאצאי מעיך כמעתי...". "למצותי" - מלשון צות וחבורה, ויהיה פרושו: 'לוי הקשבת' - שהיית ממתיין ומקשיב לענות אמן על כל ברכה שיתשמע מחברך צות לה בבית הכנסת, יהיה שכרך: 'פנהר שלום' וגו'.

מכאן יוצאת הקריאה לאחינו כל בית ישראל: מנהג אמירת ברכות השחר בחברותא, הוא דבר מה קל לבצוע. והנה נתנה לנו ההזדמנות לקימו בכל בקר, לפתח את היום בהצהרת אמונה שאין כמותה, להרבות אמונה בעולם ולתת לתפלותינו ערך מוסרי. הצטרפו לרובות שכבר זכו להתחזק במנהג קדוש זה, ותזפו לשכר העצום השמור למקפידים על עגית אמן. ותפלותיכם תתקבלנה לרצון לפני אדון כל.

ברכות השחר בחברותא - הישועה מבטחת!

מתפלל יקר!

בְּרֹאֵי כְּבֵד הַסְּפָקָת לְשִׁמְעַע עַל גְּדֹל כְּחֹה וּמַעֲלָתָהּ שֶׁל עֲנִיַת אָמוֹן, אוֹתָהּ מַצְוֶה קִלְה אֶךְ יְקָרָה שְׁעֵלֶיהָ אָמְרוּ חֲכָמִים (דב"ד ז א): 'אֵין גְּדוֹל לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מֵאָמוֹן שִׁישְׁרָאֵל עֹנִים', וְעַל הַמְּקַפֵּיד בַּהּ הַבְּטִיחוּ: 'פּוֹתְחִין לוֹ שְׁעָרֵי גֶן עֵדֶן' (שְׁבַת קיט ב). אוֹלֵי גַם שְׁמַעְתָּ עַל דְּבָרֵי הַזֵּהָר הַקְּדוֹשׁ (רפח ב) פִּי עֲנִיַת אָמוֹן פּוֹתַחַת שְׁעָרֵי בְּרָכָה לְמַעַלְהָ וּמוֹרִיָּה שֹׁפַע לְכָל הָעוֹלָמוֹת, מַעֲנִיקָה אַרְיֵכוֹת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת (ירושלמי בְּרֵכוֹת ח ח), קוֹרַעַת גְּזֵר דִּין שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה (תיקו"ז מ א), בְּזִכְרוֹתָהּ מִתְקַבְּלוֹת הַתְּפִלוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת (יהו"ש) וְעוֹד כְּהֵנָּה וְכֵהֵנָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת וְהַבְּטָחוֹת יְקָרוֹת הַפְּזוּרוֹת בְּסִפְרֵי רַבּוּתֵנוּ.

מִנְסִינָם שֶׁל רַבִּים - זֶהוּ רַעֲיוֹן 'מִדְּבַק'. רַבִּים מְאַלּוּ שְׁפִימוֹם נְלָהִים וּמִלְהִיבִים אַחֲרֵיהֶם לְמִנְהַג זֶה, הַתְּעוֹרְרוּ לָכֵן בַּתְּחִלָּה בַּהִיוֹתָם 'צוֹפִים מִן הַצַּד', וּבַהֲמִשָּׁךְ קִבְּלוּ זֹאת עֲלֵיהֶם כְּמִנְהַג שֶׁל קָבַע. תְּלֵי תְלִים שֶׁל זְכִיּוֹת נוֹסְפִים בְּכָל יוֹם לְזִכְרוֹתָם שֶׁל אֱלֹהֵי שְׁעוֹרָרוֹ אוֹתָם לָכֵן, וְכִי יוֹכֵל לְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשֹּׁכֵר הַשְּׁמׂוֹר לְמַצְפֵי הַרַבִּים בְּמַצְוֶה גְּדוֹלָה זוּ. **סִפּוּרֵי** יִשׁוּעוֹת רַבִּים נִשְׁמַעוּ מִפִּי אֱלֹהֵי שְׁעוֹתָהּ בְּכָן. אִישׁ אִישׁ בְּדַבַּר הַיְשׁוּעָה שְׁלָהּ הִיא זְכוּק - מִקְצָתָם הוֹפִיעוּ וְהִתְפָּרְסְמוּ בְּרַבִּים עַל יְדֵי 'בְּנֵי אָמוּנִים' וְעוֹרְרוּ הַדִּים נְרַחֲבִים בְּקִרְבָּה כֹּל מִי שֶׁנִּחְשָׁף אֲלֵיהֶם.

זֶה הַזְּמַן לוֹמַר כֵּן! לְהִתְחַזֵּק בְּמִנְהַג אֲמִירַת בְּרֵכוֹת הַשֶּׁחַר בְּצוֹתָא וּלְזַכּוֹת בְּכָל הַהֲבָטָחוֹת הַמְּפִלְאוֹת שֶׁנֶּאֱמָרוּ מִפִּי רַבּוּתֵנוּ, הַבְּטָחוֹת הַשְּׁמׂוֹרוֹת בְּמִיחָד בְּעַבְדְּכֶם!

לְפָנֶיכֶם לְקַט קֶצֶר מִתּוֹךְ עֲשׂוֹת מִכְתָּבֵי יִשׁוּעוֹת אוֹתֵנִטִים שֶׁנִּשְׁלַחוּ לְמַשְׁרְדֵנוּ בְּשָׁנִים אַחֲרוֹנוֹת. מִכְתָּבִים הַמְּעִידִים יוֹתֵר מִכֹּל עַד כִּמָּה גְּדוֹל כְּחֹה שֶׁל הַתְּחַזְּקוֹת בְּמִצְוֹת עֲנִיַת אָמוֹן לְבְּרֵכוֹת הַשֶּׁחַר בְּחִבְרוּתָא:

אָמַר לִי: "בְּעוֹד שְׁעָה אֲנִי יוֹצֵא לִירוּשָׁלַיִם, אִם תִּרְצֶה תוֹכֵל לְהַצְטָרֵךְ", הַסְּפָמְתִי בְּשִׁמְחָה.

בְּמַהֲלֵךְ הַנְּסִיעָה סִפַּר לִי הָאִישׁ כִּי אֶךְ בְּמִקְרָה הוּא הַזְּדִמְוֹן לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְכִי הוּא מְקַפֵּיד עַל בְּרֵכוֹת הַשֶּׁחַר בְּחִבְרוּתָא בְּעֻקְבוֹת בְּנֵי הַמְּשַׁמֵּשׁ פְּנִיצֵיג 'בְּנֵי אָמוּנִים' בִּישִׁיבָתוֹ. מִסְתַּבֵּר כִּי אֶלְמֹלָא נִגְשָׁתִי אֵלָיו לוֹמַר בְּפִנְיֹה אֶת הַבְּרֵכוֹת לֹא הִיִּיתִי זוֹכֵה בְּ'טָרְמִפ'...

בְּזִכְרוֹת הַחֲלֻטֵי שֶׁלֹּא לוֹתֵר עַל הַמִּנְהַג יְכַלְתִּי לְהַתְּפַלֵּל בְּנִיחּוּתָא, לְנִסְעַ בְּנוֹחוּת, וּלְבִסּוֹף גַּם לְהִגִּיעַ לְיִשִּׁיבָה עוֹד לְפָנֵי הָאוֹטוֹבוֹס...

תּוֹדָה, ש.כ. נְתִיבוֹת.

שֶׁשׁ שָׁנִים לְאַחַר הַחַתֻּמָּה טָרַם נִפְקְדָנוּ בִּזְש"ק. דְּרָךְ הָעֲלוֹן שְׁלָכֶם נִחְשָׁפוּ לְדַבְרֵי הַזֵּהָר עַל הַיְשׁוּעוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁזוֹכִים בְּזִכְרוֹת הַהֲקַפְּדָה עַל עֲנִיַת אָמוֹן. הַחֲלֻטֵי לְהַקְפִיד עַל אֲמִירַת בְּרֵכוֹת הַשֶּׁחַר מִדֵּי יוֹם בְּצוֹתָא. הַדְּבָר לֹא בָּא לָנוּ בְּקִלּוֹת, אוֹלָם הַחֻזְקוֹנוּ בְּמִנְהַג כִּלְכָּנוּ. בְּסִינְיָתָא דְשִׁמְיָא בְּדִיקֵי שָׁנָה לְאַחַר מִפְּנֵי נִפְקְדָנוּ בְּבַת יְקָרָה. לֹה קְרָאנוּ - אֵיךְ לֹא - 'בְּרֵכָה' שְׁתַּחֲוִי.

תּוֹדָה לְה' יִתְבָּרַךְ, וְתוֹדָה גַּם לְכֶם - שְׁלִיחֵי הַנְּפִלְאִים. ל.ו. יְרוּשָׁלַיִם.

זוּגָם שֶׁל שְׁלוֹשָׁה מִלְּדִינוּ, בְּן וְאַחֲרָיו שְׁתֵּי בְּנוֹת, הַתְּעַכֵּב כְּבֵד שָׁנִים מִסְפָּר. אֵין לְתֵאָר אֶת עֲנִיַת הַנְּפִשׁ שְׁהִיָּתָה לָנוּ מִפְּךְ.

לְפָנֵי זְמַן מָה הַחֵל בְּגִנּוּ הַצָּעִיר לְהִתְחַזֵּק בְּאֲמִירַת בְּרֵכוֹת הַשֶּׁחַר בְּחִבְרוּתָא בְּעֻקְבוֹת פְּעִילוֹת 'בְּנֵי אָמוּנִים' בִּישִׁיבָתוֹ, וְאַחֲרָיו הַתְּחַזְּקוֹת כֹּל בְּנֵי הַבֵּית. הַחֲלֻטֵי לְהַקְדִישׁ אֶת הַהֲתַחַזְּקוֹת לְזִכְרוֹתָהּ שֶׁל בְּנֵי הַגְּדוֹל - שִׁמְצָא אֶת זְוָגוֹ בְּמַהֲרָה.

הָאֲמוּנָה חֻזְרָה לְקִבּוּץ בְּלִבֵּי. הַתְּחַלְתִּי שׁוּב לַפְּנוֹת לְשׁוֹכְנֵיכֶם, וְזָמַן מָה לְאַחַר מִפְּנֵי עֲלָתָהּ בְּשָׁנִית הַצָּעִת שִׁדּוּךְ מַצְיַנַת שְׁנִדְחָתָה בְּיַד הַצַּד הַשְּׂנִי כְּבֵד לְפָנֵי זְמַן רַב. לְקוֹרְבָה הַהֲפָתְעָה, הַפְּעַם הַשִּׁדּוּךְ הַתְּקוּדָם בְּמַהֲרָה וְלְפָנֵי כְּשׁוּבֵע הוּא נִסְגַר לְמַעַל טוֹב.

רְאִינוּ אֶת הַיְשׁוּעָה בְּעִינֵינוּ. אֲנוּ מִמְּשִׁיכִים לְהַקְפִיד עַל כָּן לְזִכְרוֹתָהּ שֶׁל בְּנוֹתֵינוּ הַיְקָרוֹת, וּבְרֹאֵי נְזָכָה קְרֹבָה לְרֵאוֹת גַּם בִּישׁוּעָתוֹ.

תּוֹדָה לְכֶם 'בְּנֵי אָמוּנִים', ש.א. יְרוּשָׁלַיִם.

לְדַעַת עַד כִּמָּה דְּבָרֵינוּ נוֹגְעִים לְלִבֵּי.

כֵּן, בְּמַעֲמַד כֹּל הַמְּשַׁפְּחָה, הַחֲלֻטֵי יַחֲדוּ לְהִתְחַזֵּק בְּמַצְוֶה הַחֲשׂוּבָה, וְכֵן לְמַחֲרַת בְּבִקְרָא אֲמִירַתִי אֶת הַבְּרֵכוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת יַחַד עִם בְּנֵי.

בְּיוֹם רֵאשׁוֹן הַקְּדַמְתִּי לְקוּם. חֲשִׁטְתִּי שֶׁלֹּא אֲמַצָּא מִיִּשְׁהוּ לוֹמַר בְּפִנְיֹה אֶת הַבְּרֵכוֹת, אֶךְ כְּשֶׁנִּכְנַסְתִּי לְבֵית הַכְּנֶסֶת נִרְגַּעְתִּי; בְּפִנְיָה עֲמוֹד יְהוּדֵי נַחְמִד, נִצִּיג 'בְּנֵי אָמוּנִים', וְלְצַדוֹ שֶׁלֹּא: 'אֲשַׁמַּח לְעֵנוֹת אָמוֹן אַחֲרֵי בְּרֵכוֹתֵיךְ'.

הַתְּפִלָּה שֶׁהַחֲלָה בְּצִוְרָה טוֹבָה, הַמְּשִׁיכָה כֵּן. בְּכִיָּתִי בְּמַהֲלָכָה כְּפִי שֶׁלֹּא בְּכִיָּתִי זְמַן רַב. בְּקִשְׁתִּי שִׁישְׁלַח לִי ה' יִשׁוּעָה וְיִמְצֵא לִי פְּרִנְסָה בְּרוּחַ, וּבְחֻסְדֵי ה' נַעֲנִיתִי.

עִם סִיּוּם הַתְּפִלָּה צָעַדְתִּי לְכוּן רַכְבִּי, וְהִנֵּה נִגַּשׁ אֵלַי יְהוּדֵי בְּלִתִּי מִכָּר וּבְקִשׁ מִמֶּנִּי לְהַצְטָרֵךְ לְנִסְיָעָה. הַסְּכַמְתִּי בְּשִׁמְחָה. הָאִישׁ עָלָה לְרַכְבִּי וְהִתְחַלְנֵי לְשׁוֹחַח מַעֲט. מִסְתַּבֵּר שֶׁהוּא הִגִּיעַ זֶה עֵתָה לְהַתְּגוֹרֵר בְּשִׁכְנוֹתֵנוּ מֵעִיר צְפוֹנִית יְדוּעָה. לְהַפְתָּעוֹתִי, כְּשֶׁעֲמוֹד הָאִישׁ לְרֵדָת הוּא בְּקִשׁ מִמֶּנִּי אֶת מִסְפָּר הַטְּלָפוֹן שֶׁלִּי.

בְּמַהֲלֵךְ הַבֵּקֵר הוּא הַתְּקַשֵּׁר אֵלַי וְסִפַּר כִּי בְּמִסְגַּרְתָּ עֶסְקוֹי הוּא זְכוּק לְנַגַּח אַחֲרָי בְּמִיחָד לְמִשְׁרָה מְלָאָה. הוּא רָצָה שֶׁהַשְּׁפָמְתִי לְקוּם לְתַפְּלָה, וְהַתְּחַזֵּק כִּי אֲנִי יָרָא שְׁמִיָּם וְאַחֲרָי, וְהוּא הִצִּיעַ לִי אֶת הַתְּפִקִיד, תְּמוֹרַת מְשִׁכְרַת מְשִׁתְּלֵמַת בְּמִיחָד.

י.ש. בֵּית שְׁמֵשׁ.

אֲנִי מִתְּגוֹרֵר בְּנִגַּב, לוֹמֵד בְּאַחַת הַיְשִׁיבוֹת בִּירוּשָׁלַיִם וְזוֹכֵה לְהַקְפִיד עַל אֲמִירַת בְּרֵכוֹת הַשֶּׁחַר בְּחִבְרוּתָא. גַּם הוֹרֵי, וּכְמוֹהֶם אַחֵי וְאַחֲיוֹתֵי מְקַפִּידִים עַל כָּן מְאֹד, כֹּל אַחַד בְּמִסְגַּרְתּוֹ.

בְּבִקְרָא יוֹם רֵאשׁוֹן, לְאַחַר שְׁבַת שְׁבִיבָה שְׁהִיָּתִי בְּבֵיתִי שֶׁבְּאַחַת מְעָרֵי הַדְּרוֹם, עֲמַדְתִּי לְשׁוּב לִישִׁיבָתִי שְׁבִירֵישׁוּלַיִם. פִּיּוֹן שְׁמַעֲרֵנוּ יוֹצֵאִים לִירוּשָׁלַיִם שְׁלוֹשָׁה אוֹטוֹבוֹסִים בְּיוֹם, רְצִיָּתִי לְהִשְׁפִּים לְקוּם כְּדֵי לְהַסְפִיק לְאוֹטוֹבוֹס שֶׁל הַבֵּקֵר וְלֹא לְהַמְתִּין עַד הַצְּהָרִים, אֲלָא שְׁלַצְעָרִי קִמְתִּי מַעֲט מֵאַחֲרֵי רְצִיָּתִי בְּכָל מְאוּזֵי לְבֵית הַכְּנֶסֶת. תְּכַנְנִיתִי לוֹתֵר עַל אֲמִירַת בְּרֵכוֹת הַשֶּׁחַר בְּחִבְרוּתָא - מְקַצֵּר הַזְּמַן, אֶךְ כְּשֶׁהִגַּעְתִּי לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַחֲלֻטֵי שֶׁלֹּא לוֹתֵר עַל הַמִּנְהַג. חֲפְשִׁיתִי מִיִּשְׁהוּ שִׁיעֲנָה אַחֲרָי אָמוֹן, וּלְפָתַע הַבְּחִנְתִּי בִּיהוּדֵי זָר שֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת. בְּקִשְׁתִּי מִמֶּנּוּ בְּהוֹסוֹס לוֹמַר בְּפִנְיֹה אֶת הַבְּרֵכוֹת, וְהוּא הִסְפִים בְּשִׁמְחָה.

מִשְׁאִישִׁימִתִּי לְבָרַךְ הוּא הַבִּיעַ בְּפִנְיֹה אֶת הַעֲרָכְתּוֹ וְאָמַר לִי שְׂאֵךְ הוּא מְקַפִּיד עַל אֲמִירַת הַבְּרֵכוֹת בְּחִבְרוּתָא. הוּא הַתְּעַנְוֵנוּ לְפָטְרִי, וְכִשְׁפָּרְתִּי לוֹ שְׂאֵנִי לוֹמֵד בִּירוּשָׁלַיִם, הוּא

לְפָנֵי כְּמַחְצִית הַשָּׁנָה נִקְלַעְתִּי לְתַקּוּפָה פְּלִכְלִית קִשָּׁה בְּיוֹתֵר. הַרְגִּשְׁתִּי צָרָךְ לְהִתְחַזֵּק בְּמִשְׁוֵהוּ, אֶךְ לֹא זָדַעְתִּי בְּמָה. כְּשֶׁהִגַּעְתִּי בְּבִקְרָא לְבֵית הַכְּנֶסֶת פָּנָה אֵלַי 'צְבָאֵי אָמוֹן' וְהִצִּיעַ לִי לוֹמַר בְּפִנְיֹה אֶת בְּרֵכוֹת הַשֶּׁחַר. בְּדָרָךְ כִּלְכָּל הִיִּיתִי מִשְׁתַּמֵּט מִמֶּנּוּ, אוֹלָם הַפְּעַם חֲשִׁטְתִּי כִּי מְשִׁמִּים רוֹמְזִים לִי מִשְׁוֵהוּ...

כְּשֶׁסִּימְתִּי לוֹמַר לְפָנֵי אֶת הַבְּרֵכוֹת, פְּשִׁטָה בִּי תַחוּשַׁת סִפּוּק. הַרְגִּשְׁתִּי שְׁעִשְׁתִּי דְּבָר גְּדוֹל, וְהַחֲלֻטֵי שֶׁבְּכָף אֲתַחַזֵּק; אֲקַפִּיד לוֹמַר בְּכָל יוֹם בְּרֵכוֹת הַשֶּׁחַר בְּחִבְרוּתָא, וּבְנוֹסָף אֲנִסָּה לְהַשְׁפִּיעַ עַל מִיִּשְׁהוּ נוֹסֵף לְהִתְחַזֵּק בְּכָן. נַעֲזוּרְתִּי בְּעֵלוּנִים הַנְּפִלְאִים שֶׁלְכֶם וּבְרוּךְ ה' הַצְּלַחְתִּי לְחַזֵּק עוֹד שְׁנֵי מִתְּפִלְלִים לוֹמַר אֶת הַבְּרֵכוֹת בְּחִבְרוּתָא.

שְׁבוּעַת לְאַחַר מִפְּנֵי, עוֹדוּי אֲוִמֵר 'פְּסוּגֵי דְזָמְרָה' בְּמִתְיַנּוֹת - גַּם זֹאת בְּזִכְרוֹת הַקְּבֵלָה הַנְּפִלְאָה שֶׁגָּרַמָה לִי לְהִשְׁפִים קוּם, הַתְּבוֹנְנִיתִי בְּפִסּוּק: 'עֵינֵי כָל אֱלֹהִי יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ', וּלְפָתַע שְׁמִיתִי לִבִּי כִּי רָאִשִׁי הַתְּבוֹת: 'עֵינֵי כָל אֱלֹהִי הֵנָּם בְּגִימְטְרִיָּה 'אָמוֹן', וְכֵן גַּם רָאִשִׁי הַתְּבוֹת שְׁאֲחִירֵיהֶן: 'וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ' הֵנָּם בְּגִימְטְרִיָּה 'אָמוֹן' (עַם הַפּוֹלָל).

הַרְגִּשְׁתִּי שֶׁמְשִׁמִּים רוֹמְזִים לִי כִּי הַהֲתַחַזְּקוֹת בְּאָמוֹן תְּפַתַּח לִי שְׁעָרִים לְפָרֻסְתִּי, וְהַדְּבָר גָּרַם לִי לְתַחוּשַׁת בְּטָחוֹן מְרוֹמְמוֹת. הַתְּפִלְלִיתִי בְּכָל לַיִּי שֶׁאֲזָכָה בְּמַהֲרָה לְצָאָה מִמְצָבֵי הַקִּשְׁיָה, וְאִכּוּן כֵּן הִיָּה: עוֹד בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הִגִּיעָה לְפָתַח הַצָּעָה עֶסְקִית נְדִידָה, אֲשֶׁר בְּהַמְּשָׁךְ הָעֲלָתָה אֶת עֶסְקֵי בְּחֻזְרָה לְדָרָךְ הַמְּקָר.

מְאֹד וְעַד עֵתָה אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל לְתַת לְכָל מִפְּרִי אֶת עֲצַת הַזֵּהָב: אֲמִירַת בְּרֵכוֹת הַשֶּׁחַר בְּחִבְרוּתָא וְתֵרָאוּ יִשׁוּעוֹת נְפִלְאוֹת! זֶה עוֹבֵד!

בְּכָל הַפְּבוּד הָרְאוּי, א.כ. בֵּיתָר עֲלִית.

לְפָנֵי כְּמָה שָׁנִים הִיָּתָה לִי נְפִילָה פְּלִכְלִית קִשָּׁה. נְסִיתִי לְהִשְׁתַּקֵּם בְּעִבּוּדָה כְּנַהַג הַסְּעוּת, אֶךְ הַמְּפָל לֹא הֵאִיר לִי פָּנִים; חֲבִירֵי הַיּוֹם מוֹצְפִים בְּעִבּוּדָה, וְאוֹלוֹ אֲנִי הַמְּתַנְתִּי לְעִבּוּדָה עַד בּוֹשׁ. בְּקִשְׁתִּי שְׁרָדְתִּי אֶת הַחֲדָשׁ, וְהִיִּיתִי מְדַכְכָּךְ מִפְּךְ מְאֹד.

לְפָנֵי כְּמָה שְׁבִתוֹת, בְּעֻצּוּמָה שֶׁל סְעוּדַת הַלִּילָה סִפַּר לִי בְּנֵי כִּי בְּאוֹתוֹ שְׁבוּעַת בְּקָר אֲצַלֵּם בְּתַלְמוּד תּוֹרָה יוֹדֵר 'בְּנֵי אָמוּנִים' הִרְבַּ עֵקֵב דֵּב מִרְמוֹרֵשְׁטִיין שְׁלִיט"א הַעוֹסֵק בְּחֻזֵּק עֲנִיַת אָמוֹן. בְּנֵי סִפַּר בְּצִדַּד תֵּאָר לְהֶם הִרְבַּ עַד כְּמָה גָּאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֵלֵי שְׁמַקְפִידִים עַל עֲנִיַת אָמוֹן; "בוֹאוּ וְנִתְחַזֵּק כְּלָנוּ בְּעֲנִיַת אָמוֹן", בְּקִשׁ מִמֶּנִּי בְּנֵי, "וְאִם ה' יְהִיָּה גָּאָה בְּנֵי, בְּרֹאֵי הוּא יְדָאָג לָנוּ לְכָל צְרִיכֵינוּ", הוֹסִיף בְּתִמְמִימוֹת, מְבַלֵּי

לתגובות הערות: שניא 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 16:34

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:35

ר"ת: 18:08

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 383 11.1.2019 - ה' שבט תשע"ט

וְהוּא הַשָּׁבֶת לְהַ' עֲדִיקָתָם וּבִיאָה בָּנוּ

פְּרִשֶׁת - בַּא

אין כמו בבית - הרב אפרים שרבני שליט"א (מחנה אפרים)

כשניגשו כמה יועצי נישואין אל הגאון ר' שלמה זלמן אורבאך זצ"ל ושאלו אותו היאך הם צריכים לגשת למקצוע הזה שקוראים לו שלום בית, הוא ענה להם, ניגשים לתחום הזה כמו שניגשים לחלל שבת על פיקוח נפש, כי שלום בית זה דיני נפשות, אם זה ח"ו לא צולח, אם השידוך הזה ח"ו לא עולה יפה הוא יגרור סבל להרבה אנשים, יש הרבה אנשים שהוא יקח להם את הטעם בחיים, הבעל, האישה, הילדים, ההורים שלו, ההורים שלה. אם לא יהיה שם שלום כל הרשימה הזאת הולכת לסבול, לכן תזכרו! אם עזרתם לזוג הזה הרבה אנשים יחזרו לחיות בזכותכם, אם הצלחתם לעשות להם שלום, דעו לכם, זה כמו לצאת מחדר ניתוח בשלום.

יהודים יקרים, כמה אנחנו צריכים להשקיע במקצוע הזה שקוראים לו שלום בית, לכל יש לנו זמן רק לא לבית שלנו. אם רק היינו מבינים כמה היהדות השקיעה בזה, מהרגע הראשון שהיהודי יוצא לאוויר העולם, כבר בברית המילה מברכים אותו: 'כשם שנכנס לברית, כך ייכנס לתורה, למצוות, לחופה ולמעשים טובים'."

וכבר שאלו החכמים, מדוע הברכה של 'מעשים טובים' נמצאת ברשימה רק אחרי החופה? וכי אין מעשים טובים קודם החופה? עונים רבותינו, דע לך, עיקר המעשים הטובים של האדם נבחנים רק לאחר שנכנס לחופה, לדעת אם אתה 'בן אדם', אם יש לך לב, סובלנות ואכפתיות, את זה אפשר לדעת רק אחרי החתונה.

כשהיית רווק ברוך השם היית נחמד, עכשיו כשיש זמנים שאתה לא יכול לעשות שבת בסביבה הטבעית שלך, אלא אצל ההורים שלה ולפעמים צריך ללכת לבית ואי אפשר ללכת לחברים, שם רוצים לדעת אותך, כמה סובלנות פיתחת, כמה לב יש לך, זו הברכה לכל ילד בברית, יה"ד שתזכה להיות בעל מעשים טובים גם אחרי החתונה שלך, זו הברכה שיש לנו לברך אותך, שתישאר 'טוב' גם אחרי החופה.

יסוד של שלום בית היא שימת לב תמידית, לשים לב, להתעניין בה, להתעניין בבית, להיות חלק, כמו שהסביר החזון איש: "כי טבע האישה להתענג על חינה בעיניו ואליו עיניה נשואות" – תדע לך בעל יקר, אשתך רוצה רק את חוות הדעת שלך (וגם אם זה לא נראה, דע לך שבתוך תוכה יש לה רק כתובת אחת), רק את תשומת הלב שלך היא מבקשת.

ומספרים על בחור מישיבת 'קול תורה' שהתארס. והמנהג הוא, שהבעל קונה לארוסתו שעון. אמר האבא של הכלה לחתן העתידי שהתחבב עליו מאוד: "תראה, זה יהיה לך קצת מסובך למצוא שעון יפה ומכובד כמו שהיא רוצה. אני סוחר בדברים האלו אני כבר אביא לה את השעון שהיא רוצה". הבחור כמובן שמח מאוד והעריך את נדבות הלב הגדולה של חמיו לעתיד.

כשסיפרו את המעשה הזה לראש הישיבה הגאון ר' שלמה זלמן אוירבאך זצ"ל, הוא ביקש שיקראו לחתן. כשנכנס החתן, אמר לו הרב: "מה שחמריך לעתיד הציע לך זו הצעה יפה ומפתה, אך אם אתה רוצה להקשיב לי, תדע שכשהכלה תפגוש את החברות שלה והיא לא תוכל להראות להן את השעון שקנה לה בעלה, היא תרגיש צביטה, כי לא את השעון היא רוצה להראות כמו את הבעל שעומד מאחורי השעון". לא צריך לארגן לאשה יום הולדת כדי שהיא תדע שיש לה בעל, אשה מוצאת קורת רוח מבעלה בדברים הקטנים ביותר.

וכמו שמסופר על הרב אוירבך בעצמו שבאחד הימים שאלו אותו שאלה בהלכה על מקלף של גזר חדשני האם מותר להשתמש בו בשבת. באותו היום הוא ישב לדון בהלכה, אך בערב הוא כבר היה בחנות לקנות לאשתו את המקלף. הוא אמר שזה יקל מעליה קצת. זה בעל, הוא לומד הלכה והראש שלו עם אשתו במטבח. אדם במקלף של גזר, בכמה שקלים, יכול להנחיל שלום בבית וכל כך הרבה יש שמבזבזים אין ספור כספים, אך את השלום אין הם משיגים. כי זה לא המקלף ולא הכסף, היא רוצה לדעת שאתה שם איתה, שגם כשאתה בעבודה, או בכולל, הראש שלך בגברת שנמצאת שם בבית. שלום בית לא צריך צעדים גדולים, שלום בית עומד על הדברים הקטנים, הפעוטים, שנראים שוליים, שם הוא נמצא.

על מרן פאר הדור, רבינו עובדיה יוסף זצ"ל סיפרו, שכשהיה אוכל היה שר שירי שבת. וכששאלה אותו אשתו: "למה אתה שר שירי שבת, לא שבת היום?". הוא השיב לה: "האוכל שלך כל כך טעים שאני מרגיש כאילו שבת היום". כמה הם ידעו שלום בית, כמה הם הכירו טבעים של אשה, הם השכילו שבעבור כמה מילים קטנות יהיה לה כוח לעמוד עוד שבוע במטבח ולחתל את הילדים, כי היא רק רוצה לדעת שיש לה בעל ש'משקיף', שהוא 'פה', שהוא תמיד איתה.

"נִצֵּר תֵּאֲנֶה יֹאכֵל פְּרִיָּה" – היה אומר המשגיח בישיבת סלונים, שהפסוק הזה מדבר על אשתו של האדם – אתה תשמור עליה, אתה תדאג לה, אתה גם תאכל מהפירות. אין לך נחת רוח יותר מבעל שיש לו נחת מאשתו, שיש לו בבית אשה שמחה, אשה עם מאור פנים, אשה שדואגת, אנשים ימכרו הכל כדי לקבל בית כזה, "נִצֵּר תֵּאֲנֶה יֹאכֵל פְּרִיָּה".

יש גם בעלים שלא יודעים לדבר, לתקשר, וחבל שדווקא במקומות שלא צריך לחסוך הוא חוסך והוא לא יודע כמה החוסר תקשורת הזה עולה לו, הוא לא מבין שיכול להיות שכל השלום בקן שלו תלוי במילים שלו, כמה זה נוגע באווירה בבית, כמה זה משפיע על הכל.

מסופר על הרב ר' רפאל לוי זצ"ל, בנו של הצדיק ר' אריה לוי, שהגיעו אצלו לבית הדין בעל ואשה שגמרו בדעתם להתגרש. הרב שמע את טענות הבעל והאשה והבחין בחכמות הגדולה ורגישותו לבריות, שחוסר התקשורת ביניהם הוא המעכב את שלום הבית. זוג שלא למדו לדבר, זוג שמרגישים שאין להם כתף תומכת. הרב קבע להם דיון לשם נתינת גט לחודש הבא וקרא את הבעל אצלו.

אמר הרב לבעל: "בבקשה תקשיב לי, אני שנים משמש בתור דיין ויש לי סגולה נפלאה לשלום בית". אמר הבעל לרב: "מחילה מהרב, אך אני כבר את כל הסגולות ניסיתי". השיב הרב: "את שלי לא ניסית. אתה תוסיף לה שם, ברגע שתוסיף לה שם תוך חודש ימים השם שלה יתפס והמזל שלכם יעלה. אך דע לך, כדי לגרום שהשם יתפס כמות שצריך, אתה תצטרך לקרוא בשמה כמה שיותר, 'שרה חנה בוקר טוב', 'שרה חנה צהריים טובים', 'שרה חנה איך היה היום שלך', כמה שיותר תזכיר את שמה, השם שלה החדש יתפס והמזל שלכם יעלה, בדוק ומנוסה".

הבעל הסכים: "מה שהרב יגיד". נישק את ידו של הרב וחזר הבעל לביתו. לאחר חודש הוא חזר לבית הדין יחד עם אשתו בצירוף זר פרחים: "הרב תודה רבה, אתה לא יודע לאיזה בית חזרתי, אנחנו זוג אחר, יש כימיה, היא פתאום מתקשרת, פעם השיחה הייתה נגמרת לאחר כמה רגעים היום השיחה 'חיה'. כבוד הרב, אני רוצה להגיד לך, מהיום שנוסף לה השם הזה יש לי אשה חדשה בבית, חבל שלפני עשרים שנה לא החלפתי לה את השם!".

אני באמת רוצה לבקש מהרבה זוגות, שבמקום לזרוק כספים על יועצי נישואין למיניהם, תזרקו מילים, תדברו, וכמו שכותב החזון איש: "שיאמרו לה לאן הוא הולך וכשיחזור ישוח עמה איפה היה ומה עשה". ומספרים על הרב יהודה אשלג, מחבר 'בעל הסולם' על הזוהר, שקודם פטירתו קרא לאשתו ואמר לה: "אני מעולם לא יצאתי מהבית בלי לומר לך לאן אני הולך גם עכשיו אני רוצה לומר לך שאני צריך ללכת". רק שנדע באמת במה להשקיע והיכן למסור את רוב המרץ והכוח. ויה"ד שישכין הקב"ה שלום אמיתי בכל בתי בית ישראל, אכי"ר!

רק עוד מילה אחת. אני הבחנתי בכמה פעמים שמסרתי שיעורים בשלום בית, שהשיעור בס"ד פעל את פעולתו והבעל הפנים ועשה חושבים עם עצמו, אך דא עקא, לצערי פעמים שבצד השני השיעור פעל פעולה הפוכה, שהאישה כביכול הרשתה לעצמה להכות על קודקודו של הבעל. גם מהשיחה הזו חששתי שלא אבוא לתקן ואמצא את עצמי מקלקל, לכן יש לה, לעקרת הבית, לידע שלכל מטבע יש שני צדדים ואני התעסקתי רק עם הצד האחד ותמיד יהיו לנגד עיניה דברי חז"ל: "אין לך אישה כשירה בנשים אלא אישה שעושה רצון בעלה". האישה הכי כשירה בעולם, זו אישה שהיא טובה לבעלה. אשריכם ישראל! שבת שלום עם ישראל! אפרים שרבני.

ויאמר לו פְּרָעָה לְךָ מַעְלִי (י,כח)

פעם אחת ישב הרה"ק ר' דוד מלעלוב זיע"א (יום השנה לפטירתו בז' בשבט) ולמד עם תלמידו ר' יצחק מווארקא זיע"א, היה זה באחד מלילות החורף ובחופו שרר קור עז. לפתע דפק על הדלת גוי ערל וביקש שיכניסוהו כי הוא קופא מקור, הוא נכנס לחדר החמים והם המשיכו ללמוד. לאחר כמה דקות הוא ביקש לצאת ולא עבר זמן מועט והוא ביקש שוב להיכנס וכך נשנה הדבר מספר פעמים. הדבר היה תמוה בעיני ר' יצחק והוא שאל את רבו לפשר העניין המוזר. אמר לו ר' דוד היות ואנו מדברים דברים שבקדושה שורה עמנו השכינה הקדושה, והגוי בהיותו טמא לא יכול לסבול את הקדושה הזו ולכן הוא מוכן לצאת לקור המקפיא למרות שהדבר עולה בנפשו וכשהוא לא יכול לסבול את הקור הוא מבקש לחזור ולהיכנס.

מה זה בטחון בה' (אפריון שלמה' גיליון 201)

פעם אחת הגיע איזה יהודי לבכות לרב, פלוני פתח חנות מול החנות שלו, ומקפח את פרנסתו... אמר לו הרב: "ראית פעם איך סוס שותה מים מהאגם?", "לא", ענה היהודי. אמר לו הרב: "הוא שותה ותוך כדי הוא בועט במים..." "ואתה יודע למה הוא בועט...?", המשיך הרב, "הוא רואה עוד סוס בהשתקפות מי האגם, והוא חושב שגם הסוס השני בא לשתות, ומי יודע אולי הוא יגמור לו את כל המים..." אמר לו הרב: "איזה סוס... אפילו אם יגיע עוד סוס לשתות, נראה לך שהוא יכול לגמור את כל המים?! ובכלל מה הוא הרוויח מכל הבעיטות הללו?... הדבר היחיד שהוא הרוויח זה שהוא הצליח ללכלך את המים..."

פעם היה בבני ברק רק בית דפוס אחד בבעלות יהודי ששמו ר' שלמה כהן. יום אחד נפתח ממש מעבר לכביש, בית דפוס מתחרה... ר' שלמה כהן ראה כך, אז הוא ניגש לדפוס המתחרה ודפק לו על הדלת... בעל הבית פחד לפתוח, מי יודע מה הוא הולך לעשות לו... אחרי שהוא פתח, נכנס ר' שלמה כהן לדפוס ואמר לבעל הבית: אני רואה שיש לך מכונות בדיוק כמו שלי... תשמע לי, במכונה הזאת כדאי לך לעוד בצורה כזאת, זה יחסוך לך נייר, ובמכונה ההיא כדאי לך לעשות כך, כי אז זה יותר יעיל... וכך הוא נתן לבעל הבית טיפים איך להצליח, ועוד בטרם עזב, פנה לבעל הבית ואמר לו: יש לי הרבה תבניות של דפוס, אם יהיה חסר לך, תבוא אלי ואני אתן לך...

בבית של ר' שלמה כהן מאוד כעסו, איך אפשר לעשות דבר כזה? לא מספיק שעצם זה שהוא פתח חנות מתחרה ממולך זו חוצפה! אז עוד ללכת ולעזור לו?! אמר להם האב: תראו, פרנסתו של אדם קצובה לו מראש השנה ועד ראש השנה, אין שום אדם בעולם שיכול לקחת לי שקל... רק מה, עד עכשיו אני הייתי צריך לעבוד 8 שעות ביום, ועכשיו כשיש מתחרה, אז בטח חצי מהלקוחות ילכו אליו ואז אני אצטרך לעבוד רק 4 שעות ביום... וכל זה מבלי שהוא יכול לקחת לי שקל! אז יוצא שכל יום יש לי 4 שעות נוספות ללמוד תורה, והכל רק בזכות היהודי הזה, אז לא מגיעה לו הכרת הטוב!...

וכשהחזון איש שמע מהסיפור הזה, הוא כתב עליו בספרו אמונה ובטחון, "וכמה אור וקדושה מוסיף בעולם... אשריו ואשרי דורו".

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.
לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה, מורן בת רותי, קורל בת סיגל.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל.

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 509 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצורו", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

א' שבט תשע"ט

עלון מס' 396 שנה

פא - תוכן ענייני הפרשה

999 ה'תשע"ט

- א. המשך המכות שהביא הקב"ה על המצרים בְּמִצְרַיִם:**
ארבה - ההתראה והמכה (י', א-כ).
חושך - המכה (י', כא-כט).
בכורות - התראה על מכת בכורות, וסיום דברי משה רבינו לפרעה (יא, א-ז).
- ב. תחילת ציווי המצוות למשה בארץ מצרים:**
- א.** בא' ניסן, הראה ה' למשה ואהרן את מולד הלבנה.
ב. ציווי קידוש החדשים והשנים ע"י הסנהדרין.
ג. מצות פסח מצרים: לקחת ב-י' ניסן שֶׁה לַקֶּרְבֵּן פֶּסַח.
ד. ביום י"ד בניסן "בֵּין הָעֲרֵבִים" לשוחטו, ולסמן את פתחי בתיהם בדם הַשֶּׁה, ובליל ט"ו לאכול את בשרו הצלוי באש, עם מצות ומרור, בעוד שהם מוכנים ליציאה ומאידך מצווים לא לצאת מביתם במשך כל הלילה.
ה. מצוות פסח לדורות: לחג את היום (ט"ו ניסן) באיסור מלאכה, וחג - קרבנות לה' שבעת ימים, ושלא יֵאָכֵל ושלא יִמָּצָא חֶמֶץ בבתי בני ישראל.
ג. עם ישראל קיבל על עצמו לקיים את מצוות הפסח, ולקיים מצות סיפור הצלתם ע"י ה' [הגדה של פסח, פרשת ציצית, ברכות אמת ויציב, ואמת ואמונה].
ד. מכת בכורות: בליל השימורים, ליל ט"ו ניסן, ה' עובר בכל ארץ מצרים וכל בכורי מצרים מתו, ולאחר שפרעה עצמו והמצרים - מתחננים לעם ישראל שיצאו, ואף נתנו לישראל כסף זהב ושמלות - ב-עצם היום הזה", בדיוק 430 שנה מברית בין הבתרים - יוצא עם ישראל ממצרים.
ה. דיני אכילת קרבן פסח: כדרך מלכים, בחבורה אחת, אסור לשבור עצם, ואין להותיר מהקרבן, ואסור לגוי, ולישראל מומר או ערל - לאכול ממנו.
ו. פרשת 'קדש לי כל בכור': דיני הקדשת בכור אדם, בכור שור ושה, ופדיון פטר (בכור) החמור - זכר למכת בכורות, מצות תפילין של יד ושל ראש.
ז. פרשת 'זוהיה כי יביאך': מצות זכרון יציאת מצרים, ומצוות פסח - אכילת מצה, איסור חמץ, והגדה בליל הסדר, ומצות קדושת בכורות, ומצוות תפילין של יד ושל ראש, זכר ליציאת מצרים (יג).

"לא יחרץ פֶּלֶב לְשֵׁנוּ... (יא, ז)

הגאון ר' אלחנן בונם וסרמן זצ"ל הי"ד, בקובץ מאמרי עקבתא דמשיחא (עמ' קכה) כתב, שדרכו של כלב להתקדם ולרוץ לפני בעל הבית: לכאורה נדמה, כאילו הכלב מתהלך לו כאות נפשו והאדון נגרר אחריו ומכבד את רצון כלבו. כל זאת רק לכאורה, כי באמת יודעים אנו כי נהפוך הוא: בעל הבית ילך אל אשר ירצה והכלב רץ לפניו ונשמע לפקודתו. אם רק יבחר בעל הבית בכיוון אחר, מיד הכלב מסתובב אף הוא ומתקדם לפני אדונו בכיוון החדש. בשנים כתיקונן, עת היהודים נשמעו להוראות התורה, הורו פני הדור - הלא הם גדולי ישראל - את הדרך. הם קבעו לאן ללכת והדור צעד בעקבותיהם. בעקבתא דמשיחא ישבר שלטון התורה, הדור יבחר את הדרך כראות עיניו ופני הדור ירצו בדרך זו, לפני ההמון ככלב לפני אדונו (בשם הגאון ר' ישראל סלנטר זצ"ל).

פרשתנו עוסקת בשלב האחרון של הגאולה ממצרים. כל יהודי חייב להאמין בביאת משיח צדקנו, "אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שְׁיָבֵא", (בהקדמת הרמב"ם לפרק חלק). האמונה בביאת המשיח ובגאולה העתידה, הינה אחת מאבני היסוד שעליה מושתתת יהדותנו.

ואומרת הגמרא (שבת לא): אמר רבא: בשעה שמכניסין אדם לדין (לאחר שנפטר עוד לפני המשפט בבית דין של מעלה - מעין 'שאלון כניסה'), אומרים לו:

א. האם נשאת ונתת באמונה? (האם לא היה בעסקיך שום גזל ומרמה?)
ב. האם קבעת עתים (זמנים) ללמוד תורה?
ג. האם עסקת בפריה ורביה? **ד.** האם ציפית לישועה?

בתפילת שמונה עשרה בברכה ה-12 מהברכות האמצעיות, אנו אומרים: "כי לישועתך קיוונו וציפינו כל היום" (צריך לכוון לקוות לישועה). ואמר חבוקק הנביא (חבוקק ב, ג) אם יתמהמה חכה לו, כי בוא יבוא בלי שום ספק (סנהדרין ז:).

מסופר על רבי איצ'לה פטרבורגר זצ"ל, שישבו לידו כמה גבירים, והנה פונה אליו אחד מהם ואומר לו: "כבוד הרב אתה מאמין בביאת המשיח"? "ודאי!" "אתה מאמין שגם היום הוא יכול לבוא"? "ודאי וודאי!" "כבוד הרב, אני אומר לך שהיום הוא לא יבוא! שהרי הגמרא אומרת (סנהדרין ז:): 'אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס'. כבוד הרב, הקבוצה שיושבת פה לידך, יתכן ותכלה להם פרוטה מן הכיס, אבל לא היום... יש לנו יותר מדי כסף בשביל שביום אחד הכל יגמר!"

ענהו רבי איצ'לה: "אני מאמין באמונה שלימה בכל יום שיבוא, וגם אם יבוא נביא ויגיד, שהיום המשיח לא יכול לבוא, אומר שהוא נביא שקר, ואם תשאל אותי ממאמר חז"ל, הרי מאמר של הקב"ה בכבודו ובעצמו: 'ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה', ואף על פי כן יצאו אחר 210 שנים. ואת הקושיות, תרצו הגאונים. וגם פה, משיח יבוא! וכל הקושיות? יבואו הגאונים ויתרצו!"

ה'חתם סופר' כותב, שיתכן שהמשיח חי וקיים בינינו, ואפילו הוא לא יודע שהוא אמור להיות משיח, וכשיגיע הזמן יצווה אותו ה' לגאול את ישראל. שהרי כך היה עם משה רבינו - עד גיל שמונים, לא ידע כלל שהוא המשיח, וכשהגיע הזמן לגאולה, אמר לו הקדוש ברוך הוא - אתה הגואל, ע"כ.

האמונה: "אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה, עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא", הפכה במרוצת הדורות להצהרת הכוונות של כל יהודי נאמן. ברגעים הקשים ביותר, דבקו היהודים בהכרה זו והיא גם חישלה אותנו בעת צרות ורדיפות בכל דור ובכל מקום.

לעיתיד לבוא, אומות העולם תקבענה בליבם תובנה ברורה, שאת האמת ניתן למצוא רק בעם ישראל, כפי שאומר הנביא (ישעיה ב, ג-ג): "וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יְהוָה הַר בְּיַת ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשָּׂא מִגְּבְעוֹת וְנִהְרָו אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם : וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלֶה אֵל הַר ה', אֶל בְּיַת אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וְיִרְנוּ מִדְּרָכָיו וְנִלְכָה בְּאַרְחָתָיו, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדָבַר ה' מִירוּשָׁלַם".

והש"ת ינחם ציון ועמנו וישלח לנו משיחו במהרה, ותשועת ה' כהרף עין. ויהי רצון שיקוים בנו דברי הנביא (מיכה ז, טו): "כִּימִי יָצִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרְאֶנּוּ נִפְלְאוֹת", אכ"ר.

of the

“ליל שמרים הוא לה...” (יב, מב)

איך מקרבים את הגאולה?

איי, ההתמדה של הסטייפלר זצ"ל, הלא "מעולם לא מצאו אדם יושב ודומם, אלא יושב ושונה!" (סוכה כח).
 פעם באתי, ומצאתי מעיין במשניות. אמר בבת צחוק: "לעת זקנותי נהייתי יהודי של משניות... הלא תבין, אנשים באים ואנשים יוצאים, עוד זה מדבר וזה בא, ובין גברא לגברא אפשר לחטוף משהו. לעיין בסוגיא - קשה. אבל אפשר ללמוד משנה... אני זוכר בביאליסטוק, היו לו סדרי לימוד של 36 שעות רצופות - ופעם בא לפניו בחור והתאונן, שקשה לו ללמוד... "קשה?! זה הדבר הכי מתוק בעולם, הכי מושך בעולם!" פעם נכנסתי אליו, ואמר לי בחיוכו הכובש: "ר' יעקב, התדע?! ברכת התורה אינה ברכת המצוות בלבד, אלא גם ברכת הנהנין!" איך אפשר להבין בחור שאין לו טעם בלימוד?! אבל הסטייפלר לא התפלא, ובוודאי שלא גער. ברחימאיות התעניין: "חמש דקות אתה יכול ללמוד?" "חמש דקות, כן". כמה שמח, איך אורו פניו: "הרי זה אוצר! תלמד חמש דקות, ותעשה הפסקה. תקום, תלך - ותחזור, לעוד חמש דקות, עוד אוצר. 'איש לפי אכלו', כל אחד ויכלתו"...! ופעם אמר לי: "הרי אתה מדבר לפני בני תורה - יש הסבורים, שההצלחה היא להיות בין הראשונים בשיעור, אם לא בישיבה כולה. תאמר להם, שכל דף גמרא, כל רש"י, כל הבנה של תוספות - זו הצלחה!!!"
 נכנסתי אל הסטייפלר זצ"ל, ואמר לי: "בוא ואספר לך סיפור שתוכל לפרסמו ברבים. 'תמכור' אותו בכל מקום ותפיק ממנו רווחים, ואני איני מבקש אחוזים..."
 וכה סיפר, "השל"ה הקדוש זצ"ל הסתבך בעלילת שקר שנרקמה סביבו והיה בסכנה גדולה. הוא נדר, שאם יחלץ ממנה יעלה לארץ ישראל. באותם ימים לא היה זה פשוט. רבות היו סכנות הדרכים וקשים טלטולי המסע, והארץ עצמה הייתה חרבה ובזוזה, והמחיה בה יקרה. עזר ה' וניצול, ופנה לקיים את נדרו. "באו בני פרנקפורט עירו והודיעו, שרצונם להיות שותפים עמו בקיום נדרו, למסור בידו כסף להוצאות הדרך ולקיומו בארץ הקדש. הודיעם שיש בידו כסף ככל הדרוש, והריהו מעלה עליהם כאילו נתנו חלקם, ויתפלל עליהם להצלחתם ורווחתם".
 הסטייפלר סיים את סיפורו, והמתין לתגובתי. חיכה להתפעלותי מהסיפור הנפלא. והאמת, כמדומני, שיש סיפורים מרתקים יותר ויפים יותר ובעלי לקח רב יותר. לא בדיוק הבנתי איזו מציאה מצא כן, מה יש לדרוש פה ברבים ולהפיק רווחים? נענה ואמר: "הלא תבין, היו להם מושגים! שאם הרב נדר, ואין לו כסף לשלם נדרו, והם יממנו נסיעתו, יהיו שותפים במימוש הנדר - וכשהקדוש ברוך הוא נדר להביא הגאולה, ואין לו יכולת להביאה כי ה'מימון' בידו, אנו צריכים להמציא תורה ומצוות, תפילה ותשובה...". הרי שכל יהודי שלומד תורה, שמקיים מצוה, שמתפלל ושב בתשובה, ומקרב בכך את הגאולה, נהיה לשותף בה! האין זו מציאה?!

“ושמרתם את המצוות...” (יב, יז)

רַבִּי יֵאֵשִׁיָּהּ אָמַר (מכילתא דפסחא בא): אֵל תִּקְרָא כֵּן, אֶלָּא 'וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצְוֹת'. כְּדָרְךָ שְׂאִין מַחְמִיצִין אֶת הַמִּצְוָה, כִּדְ אִין מַחְמִיצִין אֶת הַמִּצְוָה, אֶלָּא אִם בָּאָה מִצְוָה לְיָדְךָ, עֲשֵׂה אוֹתָהּ מִיָּד! ועל זה נאמר: מצוה הבאה לידיך אל "תחמיצנה", כלומר אל תעשינה בפנים "חמוצות" ובלי רצון, כאילו כפאך שד, אלא תקיימנה מרצון, בשמחה ובהתלהבות. ומובא בשם האר"י ז"ל: הנהור במשהו חמץ בפסח, מובטח לו שלא יחטא כל השנה, על כן אם קיימתם - "ושמרתם את המצוות" - אזי יתקיים בכם "ושמרתם את המצוות". [אמרי חן]

“ויהי בחצי הלילה...” (יב, כט) - **הבכורות מתו**

ביום ולא בחצי הלילה

הקשה רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל: א. בתפילת שחרית, סמוך לתפילת שמונה עשרה, אומרים: "ממצרים גאלתנו ומבית עבדים פדיתנו, כל בכוריהם הרגת" - תחילה יציאת מצרים, ורק לאחר מכן "בכוריהם הרגת". ומאידך, בתפילת ערבית אומרים: "המכה בעברתו כל בכורי מצרים, ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם". ותמוה: הרי המובא בתפילת ערבית הוא הסדר הנכון - תחילה היתה מכת בכורות, ורק לאחר מכן יציאת מצרים, ואילו בתפילת שחרית הפכו חז"ל את הסדר - ומדוע? והמתבונן יראה, שבתפילת ערבית כתוב "המכה", ובשחרית כתוב "הרגת". ויש להבין, מדוע במקום אחד המינוח "הכאה" ואילו במשנהו המינוח "הריגה"?
 ב. בפסוק מפורש שלאחר חצות הלילה, לאחר שפרעה קם באמצע הלילה - "ותהי צעקה גדולה". סוף-סוף מצא פרעה את משה ואהרן והתחנן: "קומו צאו מתוך עמי". ואז "ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ, כי אמרו כולנו מתים", ותמוה: הלא חצות הלילה חלף עבר לו, ומי שמת מת, ומה יש לחיים לדאוג - הרי רואים שחיים הם? מתרץ רבי שלמה זלמן אויערבך: חושבים העולם, שבכורי מצרים מתו בחצי הלילה, אך זו טעות. **הבכורים מתו ביום!** דבפתיחה למסכת שמחות הקשו: "ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור", ומאידך (בחומש במדבר) כתוב: "כי לי כל בכור וכו' ביום הכותי כל בכור" - מתי הוכו בכורי מצרים, בלילה או ביום? אמר רבי יוחנן: הקב"ה הכה אותם מכת מוות בחצי הלילה, ולא מתו! אלא גססו, ורק בבוקר מתו! בתפילת ערבית מודים על ההכאה שהיתה בלילה, ובשחרית על המיתה שהייתה ביום, ומדוע עינה ה' את בכורי מצרים מחצי הלילה עד היום? אמר רבי יוחנן: הנותן מתנה לילד, צריך להודיע לאמו. כך הקב"ה, שנתן מתנה לעם ישראל והרג בכורי שונאיהם, רצה שיראו המכה ויבחינו במתנה. מה עשה? היתה נפשם של בכורי מצרים מפרפרת עד הבוקר, וראו בני ישראל בבוקר את שונאיהם מתים. לפי זה יתבאר הקושיות: בתפילת שחרית מודים להקב"ה על מה שארע בבוקר, ולכן, תחילה מדגישים שיצאנו ממצרים בנץ החמה, ואח"כ "כל בכוריהם הרגת", כי באמת מתו רק בבוקר, לאחר שיצאנו. לעומת זאת, בתפילת ערבית אנו מודים על הנס שארע בלילה. ולכן תחילה מזכירים מכת בכורות בלא להזכיר מיתה, דבחצות הייתה רק ההכאה "המכה בעברתו כל בכורי מצרים", ורק אח"כ מוסיפים "ויוצא את עמו ישראל". ומכאן מובן מדוע חשבו המצרים "כולנו מתים" - כיון שלא מתו בחצות, אלא גססו! ולכן חשבו שיש מגיפה, והם גוססים, ואולי גם הבריאים יגססו! וממילא מהרו לשלח את בני. יוצא שמכת בכורות אירעה בחצות הלילה, וגססו עד הבוקר, ויצאו ישראל ממצרים, ואז מתו בכורי המצרים. ומדוקדק הלשון בתפילה! [תורת חסד]

“ולזפרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך...” (יג, ט) - **כי אם בתורת ה' חפצו**

מי שעוסק בתורה, הקב"ה עושה לו חפצו, שנאמר "כי אם בתורת ה' חפצו". ר' אליעזר אומר: אמרו ישראל לפני הקב"ה, ריבוננו של עולם, אנו רוצים להיות יגעים בתורה יומם ולילה, אבל אין לנו פנאי. אמר להם הקב"ה: קיימו מצוות תפילין, ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגעים לילה ויום. [מדרש תהלים פ"א י"ז]

“וַיַּעֲתָר אֶל ה'” (י, יח) – בְּכַח הַתְּפִילָה

דליקת ענק פרצה בלב ים, על סיפונה של אונית הצי האמריקאי. הלהבות היו כל כך גדולות, עד שמסוקי ההצלה לא יכלו להתקרב לאנייה למטרת חילוץ, מחמת החום העצום שנפלט למרחקים. באותה דליקה, נספו מעל שלושת אלפים חיילים של הצי...

הסיפור אירע מספר שנים אחרי השואה, בליל שבת, כאשר אזרחים ראו מרחוק את הלהבות המשתוללות. ר' ישראל חיים קפלן זצ"ל, היה המשגיח של 'בית מדרש עליון' בארה"ב, והגיע לסעודה שלישית למסור את שיחתו בפני הבחורים. את שיחתו פתח בשאלה לבחורים, האם שמעו על הדליקה שפרצה באוניה? הבחורים השיבו בחיוב.

“מה עשיתם מרגע ששמעתם על השריפה”? שאל הרב, ותשובתם של הבחורים לא איחרה לבוא: “וכי מה יש לעשות? הלא אין לנו דרך לעזור...” הרב הזדעזע ואמר: “אומר לכם מה אני עשיתי!!! ובכן, כל הלילה לא עצמתי עין! בכיתי ואמרתי תהלים בתחנונים, בחושבי שמא יש שם יהודי אחד, ומי יודע אם בזכות התחנונים שלי, ניצל אותו יהודי והניצול הזה יתחתן ייולד לו בן, והילד שלו יחזור בתשובה, ומהילד הזה יצאו דורות שלמים עובדי ה', זרע ברך ה'...”

הסיפור על כל קצותיו התחבר לו יחדיו, כאשר סבי מצד אבי שוחח בשמחת השבע ברכות של אבי, עם קרוב משפחה מצד אמי (כלתו). בין הדברים סיפר לו סבי, כי הוא אוד מוצל מאש מאותה אוניה, ואף זכה לאות גבורה מכיוון שכאשר ניצל ויצא מכלל סכנה, חזר אל הזירה המסוכנת שבודדים ניצלו ממנה כאמור, והציל את אחיו - שהיה אף הוא באותה אוניה בוערת... תיכף החל קרוב המשפחה לברר פרטים אודות האוניה, שהתבררה ללא ספק כאותה דליקה מליל שבת, או-אז אחזתו התרגשות עצומה וביקש את רשות הדיבור, וסיפר לקהל את הסיפור כולו כאשר הוא מעיד ששמע במו אוזניו את שיחתו של המשגיח... בדגש על כח התפילה של יהודי, שלא תמיד יודע מה פעל וכיצד...

כעבור שנים רבות אני, הנכד, שמעתי את הסיפור מאבי מורי כְּמִשִׁיחַ לפי תומו... התרגשתי מהסיפור וגמלתי בליבי באותו רגע, שהבן הילוד הבא שייתן לי ה', אקרא על שמו של המשגיח ר' ישראל חיים, שכן מדין הכרת הטוב שבעדות מפורשת, זכו תפילותיו וזכה סבי להניצל.

והנה נולד לי בן, יום הברית הגיע והתלבטות קשה עמדה בפניי, מכיוון שר' חיים שמואלביץ זצ"ל הינו רבו המובהק של אבי מורי, ויום הברית חל בדיוק ביום היארצייט של ר' חיים, שהינו אור לרגלי המשפחה, ומאידיך יש דין הכרת הטוב.

לרגע חשבתי, שעתה אקרא על שמו של ר' חיים שמואלביץ כמתבקש, ובעזרת ה' בילד הבא אקרא על שם הרב קפלן, אך מהר מאד שמתי לב ששניהם קרואים 'חיים', כך שאין לי את האפשרות לקרוא על שם שניהם...

בסופו של דבר הכרעתי לקרוא על שמו של הרב קפלן, שבזכות תפילותיו באותו ליל שבת קמו להם דורות ישרים ומבורכים...

אבי מורי שאל לפשר ההכרעה, והשבתי לו שחשבתי כי אילו הייתי שואל את ר' חיים שמואלביץ, היה משיב על אתר שהכרת הטוב קודמת לכל.

אבי פרץ בבכי של התרגשות ואמר: “זה בדיוק מה שהיה ר' חיים אומר!!!”

[מתוך 'טיב הפרשה' וארא תשע"ז]

“וַיְהִי חֹשֶׁךְ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּמַשׁ חֹשֶׁךְ”

(י, כא) - **ביאור מכת חושך ע"פ רבותינו**

בספר הברית כתב, שמכת חושך מצרים הייתה בריאה חדשה, ולא כחושך - הרגיל שהוא אפיסת אור וכשתעדר השמש, יבוא החושך במקומה. כדברים האלה, מופיע בספר **הכתב והקבלה** (שמות י, כא) בשם הגר"א מוילנא זי"ע.

לעומת כן, בספר **שיח השדה** כתב, שחושך מצרים היה אור גדול מאוד, שמרוב חזקו, הסתנווורו המצריים ולא יכלו לראות מאומה. והביא לכך דוגמא מן העטלף, שאף הוא אינו יכול לראות באור יום, כי אם בחשכת לילה.

בספר תורה תמימה כתב דבר פלא, שבמכת חושך לא שלט החושך בארץ מצרים, אלא בעיני כל איש מצרי בלבד. דהיינו, שנמתח כמין תבלול [שעורה' בלע"ז] בעובי דינר על אישון עיני המצריים ויכלו למשוו בידיים, כפי שמופיע בפסוק **“וַיִּמַשׁ חֹשֶׁךְ”** במדרש (שמ"ר יד, א. וראה להלן ביאור נוסף בדברי המדרש). והוא חידוש גדול...

ולפי זה יש לפרש מה שכתב בספה"ק **זרע שמשון** בפרשתנו “שמדד להם מדה כנגד מדה, כמו שפרש"י על פסוק ויחי יעקב (בראשית מז, כח) שכיון שמת יעקב אבינו, נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד וכו', ולפי שהם סתמו עיני ישראל, לפיכך גם הקב"ה סתם עיניהם בחשך”, והיינו שסתם עיניהם ממש ע"י אותו תבלול.

במדרש רבה (פ"ד, אות א) מובא ש"רבותינו אמרו, עבה כדינר היה, שנאמר **וַיִּמַשׁ חֹשֶׁךְ**, שהיה בו ממש”.

ובחידושי הרש"ש (ס"ק א) ביאר כוונת המדרש: “נראה לדבריהם ז"ל, שסיבת החושך אשר היה שם הוא, שנפרס כמו יריעה חשוכה מתחת לרקיע אשר שמה המאורות וחצצה בינם לאויר מצרים, שלא תינצץ שום זהרורי אורה עליהם” וכו'. “ואותה היריעה החשוכה, הייתה עוביה כדינר”, עכ"ל והדברים נפלאים.

מה עשה פרעה בשלשת הימים הראשונים של מכת חושך? כתב האור החיים הקדוש (שמות ח, ד): “בג' ימים ראשונים היה [פרעה] מדליק עששיות ופנסיות גדולות ויאר את החושך”.

“וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹרֶךְ יָמֵיהֶם” (י, כג)
הקשר שבין מכת חושך לבין פורים

דבר פלא כתב רבינו אפרים, שהנה אור בגמטריה = 'באדר', כי מה שכתוב **“וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹרֶךְ יָמֵיהֶם”** - בחודש אדר היה. וכמו שאז היה אור לכל בני ישראל, כך גם במפלת המן הרשע כתוב (אסתר ח, טו): “ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר”. ועוד כתב להלן, שאותם מבנ"י שלא האמינו שיצאו ממצרים, מתו בתאריך י"ג באדר, ואף המן גזר לאבדם באותו התאריך - י"ג באדר, על כן מתענים בי"ג באדר. ויש לציין שעל עצם הקשר בין יציאת מצרים למפלת המן, כבר נמצא מפורש כתוב במדרש (ילק"ש שמות פ"ב, רמז קצא; ילק"ש יהושע פ"ד, רמז טו) והובא ג"כ בילקוט חדש (ערך ניסים ונפלאות, אות ט), שאכילת פסח עמדה להם בימי המן, דכתיב: “ואכלו את הבשר בלילה הזה” (שמות יב, ח), וכתב (אסתר ו, א): “בלילה ההוא נדדה שנת המלך”. ויעוין ב'ספר כסף נבחר' מה שביאר בזה על דברי המדרש.

בספה"ק כתוב - וישבות המן ממחרת (הפסח) שזה רמז למותו של המן למחרת יו"ט ראשון של פסח.

"וְהָיָה לְךָ לְאֹת עַל יְדֶךָ... (יג, ט)

רבי אליהו לופיאן זצק"ל על קיום המצוות וזהירות בכבודו של כל אחד

פעמים רבות מצאנו, שמצוות נדחות אחת מפני רעותה. למשל "עשה" דוחה "לא תעשה". כל זה - במצוות הנוגעות אל העושה בלבד; או אז כששתי המצוות מוטלות לפניו - אחת יכולה לדחות את השניה מפני חומרתה.

אולם, אם על הפרק ניצבת מצוה חשובה וחמורה ולעומתה ניצבים כבודו או צערו של הזולת - הכלל משתנה! כי מצוות האדם, אינן יכולות לבוא על חשבון הזולת. כאן אין הוא בעל-הבית בכדי לדחות זו מול זו!

רעיון זה שהסיק רבי שלום שבדרון (תלמידו של רבי אליהו לאפיאן) מאחת פרשיות התורה, קיבל תימוכין מהמעשה הבא: "פעם" סיפר, "נלוויתי לרבנו על פי בקשתו. הלכנו יחדיו לאיש פלוני, על מנת להוכיחו על דבר מה, וצירופי לעניין היה נצרך.

בבואנו לביתו, פתחה לנו אשתו את הדלת, הכניסה אותנו אל החדר וקראה לבעלה. אך מכיון שלא בכל יום מזדמן לה בביתה ביקור שכזה - נעמדה אף היא בפתח החדר להאזין לשיחה. רבנו שאל בשלומו של בעל הבית, התעניין במצבו ושוחח כך עם בעל הבית כרבע שעה, בירכו לשלום - ויצא לדרכו". בדרכנו הסביר רבינו את פשר הנהגתו זו: "היות שאשתו של אותו בעל בית ניצבה כל העת בפתח החדר, לכן על אף שבאמת מחמת חומרת מעשיו - היתה מגיעה לו ההערה ומגיע לו הביזיון אפילו מול אשתו, אבל מה שנוגע לאשתו - הרי היא לא חטאה ולא פשעה. וכיון שההערה לבעלה תפגע גם בה, אם כן היאך נעשה ונקיים מצוות תוכחה באיש, בעודנו עוברים על 'בין אדם לחברו' בעלבונה של אשתו"!!?

עד כמה יש לטרוח

תקופה היתה, שבה גדולי המשגיחים בישיבות התכנסו אחת לחודש, בביתו של רבי צבי שרגא גרוסברד. אחד האורחים הקבועים בכינוס זה היה רבנו, ששימש אז כמשגיח דישיבת כפר חסידים. מפאת גילו המבוגר (למעלה מתשעים!) וחולשתו, לא שב רבינו לכפר חסידים בתום הכינוס, אלא נשאר ללון בבית המארח, ורק למחרת בבוקר עשה את דרכו חזרה. כאן יצוין, שגם בימים עברו בעודו בליטא, נהג רבינו להתארח בבית רבי אהרן זאב גרוסברד, אביו של רבי צבי שרגא. פעם עם תום אחד הכינוסים, הגיע לבית משפחת גרוסברד יהודי, שטען שהוא קרובו של רבנו. בטענה זו בא לרבנו וביקשו שיבוא ללון אצלו.

דעת רבנו לא היתה נוחה מכך, יתכן מהסיבה שכך למדנו מאברהם אבינו - שאין אדם משנה מאכסניה שלו.

אבל אותו קרוב משפחה החליט לעשות מעשה, ונטל עמו לביתו את מזוודתו של רבנו, שכללה את הטלית והתפילין וכל חפציו. כך קיווה לקבוע עובדות בשטח.

למרות זאת, נשאר רבנו ללון בבית מארחו הקבוע. אף את תפילת השחרית התפלל בתפילין של מארחו.

אך לא איש כרבנו יניח למאורע כלשהו שיחלוף, מבלי להפיק ממנו את הלקח הנדרש: בשנה שלאחר מכן הקפיד להודיע מראש שמיד בתום הכינוס הוא חוזר לכפר-חסידים, גם אם יסתיים בשעת לילה מאוחרת - כי מהי טרחה של יהודי בן למעלה מתשעים שנה ותשוש כח - לעומת בושה כלשהי שעלולה להיגרם למישהו...

ובלבד שלא לבייש
עובדה נוספת לפנינו, המעידה על גודל זהירותו של רבנו מלבייש את הזולת: בנוהג היה שבמוצאי שבתות היו באים לביתו של רבנו קבוצת תלמידים חשובים, וביניהם רבי שלום שבדרון ורבי הירש פלאי, והיו מספרים סיפורים על צדיקי הדורות הקודמים.

מכל סיפור והנהגה למדה חבורת המוסר הלכה למעשה. באחת ההזדמנויות רצה רבנו לספר סיפור כלשהו, אבל לא רצה שנכדו, שהיה אז עוד צעיר לימים, ישמע את הסיפור. מאידך, גם לא רצה לבקש ממנו שיעזוב את החדר שמא זה עלול לביישו. מה עשה? עבר עם כל הקבוצה לחדר אחר. וכל זאת, כדי שלא יעבור חלילה על נדנדוד קל של פגיעה בבין אדם לחבירו.

מעשה בחמין מלוח

לעת זקנותו, שהה רבנו בבית משפחת בתו הרבנית פינסקי, בשכונת בית וגן בירושלים, והיא זכתה לשמש את אביה במסירות רבה.

ומעשה שקרה בשבת קודש בביתה, עת חילקה הרבנית את מנות-האוכל לבני הבית. בהגיע תור החמין המהביל להגיע לשולחן, רבנו קיבל את מנת החמין, אכל אותה וסיים את כולה. כשהגיעה הרבנית לשולחן וטעמה ממנת החמין, פערה את פיה בתמהון בשאלה: "אבא, הכיצד סיימת מנה זו של חמין, הרי החמין כה מלוח?! - "אכן, צדקת בתי" - ענה רבנו, בקול מלא רוך ואהבה - "החמין יצא הפעם כשהוא מלוח מן הרגיל, והיה קשה לאוכלו. אבל קשה פי כמה היה שלא לאוכלו, ולהגיע לידי חשש שאת תפגע... זיע"א.

[מתוך הספר 'ר' אלה]

בברכת התורה רון ברינה

"לְאָדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֶה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק

מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף

מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה

נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה

אברהם בן חנה: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה

סלמן בן חבו ודוד: יעקב בן סאלם: חיים בן אסתר

אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רוני בן יעקב ועזיזה

אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: סמי בן חנה

משה אהרן בן מאיר יצחק: חנינה בת כמיסה: מאיר בן שמחה

מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: ג'וליה חיה בת גריסה

מרים בת עזיזה: נוראני בת מרים ורבי: כותן בת חביבה: האובה בת טובה

שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: **זיווג**- זהבה בת אטו

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים

נפתלי שלמה בן לאה

שושנה רייזל בת מינה

מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה

שמחה צביה בת רחל: חן בת דלילה (מיר)

יובל בן שלומית: אושר בת אורנה

הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה

יעל ברכה בת אביגיל: עדי בת מזל

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א

יהודה בן אסתר: יעקב ישראל בן גלית

אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה

דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: איתן חיים בן שלומית

פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה: לילך בת מרגלית

מרים קרן בת רבקה: אילנה בת ציפורה

שרה בת רבקה: שרה תהילה בת חנה

אברהם בן אנט: פייבי בת חביבה בן חמו

נורית בת רחל: רחל בת נוארה: גלית בת רות

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר ליוכי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

פרשת בא

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

לע"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת ו' שבט התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
16:39	17:31	18:04
16:36	17:28	17:59
16:35	17:27	17:59
16:39	17:31	18:03

י-ם ת"א חיפה ב"ש

כל הזכויות שמורות

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעבד דהאן ב" 050-4194600

גם נשאין איש צופך בן היה זהיר מכל כי יש צופה נסתרות

מי שלמד שיעורי תורה אצל רבי **מורדכי אליהו** זצ"ל, למד שכל דבר נמדד אצלו עפ"י ההלכה. אפילו דברים פשוטים של מה בכך. אם הרב פותח את הדלת לאנשים בלי חליפה ומגבעת, יש לזה משמעות הלכתית שהרב הסביר אותה בשיעור, משמעות שקשורה לברכת מזון. ההגדרה ההלכתית ל"לבוש מכובד" שנדרש לברכת מזון תלויה **בהתנהגות האדם** מול אנשים זרים. וכיוון שהרב היה מברך ברכה"ז רק עם חולצה וכיפה, הוא היה מקפיד לקבל אנשים באותה צורה ממש לבטא את ההגדרה של "לבוש מכובד" אצלו בכל מצב. כל סיפור, כל המצאה, כל דיון היה מגיע אצלו מיד **לשיקול הלכתי**. אם אתה אוכל עוגה בראש השנה, כבר היה חושב על פסח. שלא יפלו פירורים על הספה שאתה אוכל בה. ואם נפלו - תנקה. הוא סיפר על מישוהו ששמע את דבריו ואמר שפרור אינו חשוב, וגם אם ימצא לאחר זמן - לא יאכל. עוד באותו שיעור "תפס" הרב את אותו אדם רגע לפני שהתכוון להכניס לפיו מבלי משים **גרגיר של שומשום** שהיה בספר.

סיפר הרה"ג רבי **יצחק מוריסא** שליט"א: באחד הימים, עשה את דרכו לאשדוד עם אחדים מחבריו משיבת "פורת יוסף". נהג המונית בא עמם בדברים על יעד נסיעתם והיטה אוזן לשמע פרשת גדולתו של רבנו **מאיר אבוחצירא** זצ"ל. הלה התקשה לקבל את הדברים כפשוטן והכריז: "מוכן אני לשוב בתשובה שלימה אם אראה שהצדיק שאתם נוסעים אליו **ידע את אשר שוחחנו** בנסיעה... ארצה גם שייכבד אותי בקוסקוס ממעשה ידיה של הרבנית" הוסיף הנהג ללעג ברוב בערותו המגושמת. הגיע בני החבורה לאשדוד ועלו עם הנהג לבית רבינו. נדחה הנהג לפניהם, **כי חשש** שיקדימו ויחלשו לרבנו את דבר תנאו הכפול אשר הציב לחזרתו בתשובה. כשאך ניכנס אל החדר, האיר לו רבנו פנים ואמר: "אני יודע כל מה שדיברתם בנסיעה, וגם הורתי לרבנית שתכין בשבילך קוסקוס"... לא עברו ימים רבים והאיש **שב בתשובה שלימה**, ועד היום הזה הוא מקפיד על מצוות קלה כבחמורה.

עשרים שנה חלפו והתלמיד המעורב בעניין לא ישכחוהו לעולם. שיהקו להם התלמידים שרק עתה נכנסו לישיבה קטנה שיעור א' המזעירים שבחבורה, בחצר הישיבה. רבי **משה לוי** זצ"ל עבר במקום וקרא שהעירף אחד מהם, פגע בפניו של הרב! רבנו המשיך בדרכו כאילו לא קרה כלום... התלמיד שהעירף את הקרש בשגגה, **נחרד כולו** ורץ לרבי משה לוי וביקש מחילה. רבנו ענה לו, בלי להפנות ראשו: "לא קרה כלום, זה בסדר" המשיך ונזהר שלא לראות מיהו התלמיד כדי שלא לביישו.

יש להשתדל לקרב כל יהודי, גם מי שהוא 'ערום' מן המצוות, ולתת לו 'מצוות' להתעסק בהן. בגאולה העתידה **לא יישאר שום יהודי בגלות**, ולכן חובתנו להשתדל שלכל יהודי תהיה לפחות מצווה אחת, כדי שלא יהיה 'ערום', **ובזה תלויה** גאולת כלל ישראל.

לא נכשלת, רק מצאתי 10,000 דולרים בהם הניסיון לא פעל

יציאת מצרים הייתה בחיפזון, משום שהרע שבנפשות ישראל עדיין היה בתוקפו באותה עת, כי לא פסקה זוהמתם **עד מתן-תורה**, ולפיכך היו צריכים לברוח מן הרע. אבל לעתיד לבוא יעביר הקב"ה את רוח הטומאה מן הארץ והרע **יתבטל לגמרי**, ולכן בגאולה העתידה "לא בחיפזון תצאו".

הכל לטובה - גם אם אין הטובה נראית היא תעלה ותצמח לאחר זמן

נקודה לפתח

עווי מרחבי, 25, הקיבוצניק הדתי, נחת שם במדינה האירופאית הצוננת, והחל לאסוף למועדון של הקהילה היהודית במקום, את בני הנוער. והם באו, בנים ובנות, **ושותו בצמא את הסיפירים** שלו אחר כך דיבר איתם עווי על תפילין, על טלית, על תפילה. הם היו מרותקים. גם רבקה היתה נפעמת מגילוי יהדותה. כנערה שגדלה בבית אמיד, אבא יהלומן חובק עולם, היא החלה לשאול שאלה ועוד שאלה. והוא ענה. אחר פחות משנה גמלה החלטה בליבה, היא רוצה להיות דתיה. עווי מאד שמח. הסביר לה כיצד לברך על הדלקת הנרות, כיצד מתפללים, דיני כשרות. זה קסם לה. בשלב מסוים הציע לה עווי - דרך אחד ממכריהם המשותפים - לבוא עמו בבית הנישואין. רבקה היתה מאושרת, כמה נפלא. סוף סוף אזכה להקים בית יהודי, דיפדפו ביומן למצוא תאריך עד אותו בוקר, בו פגשה את הקרובה חוה'לה. חברתה היתה מרוגשת ונסערת, "אל תשאלו" היא סיפרה לרבקה "חזרתי אתמול מסמינר ליהדות שאירגנו רבנים מישראל בעיר הבירה. אני המומה. התורה היא אמת, היא ניתנה מן השמים ויש הוכחות לדבר, בקיצור אני החלטתי לחזור בתשובה עד הסוף". "מה פרוש עד הסוף"? הממ... היססה חוה'לה "שלא תתפלאי אם תגלי שהפכתי לאשה חרדית, כמו אותן במאה שערים בירושלים" תשמע עווי, החלטתי לקבל עול מצוות בצורה הכי מושלמת שאפשר. "אם אתה שותף אמיתי שלי, תקבל את זה. נשמור ביחד על כל כללי הצניעות... ונקנה לילדינו את החינוך הטהור והאמיתי הם נפרדו. יותר נכון, **היא ביקשה להיפרד**. עווי הסכים. הסכים? אולי. רבקה עלתה ארצה ואחרי שנה שידכו לה את מוטי. אקדמאי צעיר, איש מחשבים שחזר בתשובה, השנים חלפו שנה ועוד שנה. אין זרע של קיימא. אין דור המשך. 17 שנות נישואין עקרים. שברון לב ענק, בציון הרשב"י בל"ג בעומר היא הבחינה באחד מגדולי הדור, היא הצליחה להגיע אליו "כבוד הרב, אני נשואה 17 שנה, ברכני הרב בזרע של קיימא. מדוע אני חשוכה בנים?". הצדיק אמר **"פשפשי במעשיך**, האם אי פעם היה לך שידוך שהתבטל ושמתאבד דמעות. כן, יתכן מאד שעווי מקפיד. מי יודע. היא חיבת לאתר אותו... השליחים שלה מצאו אותו. לא יאומן, עווי אף הוא התחרר, והיה לאביהם של שבעה תינוקות של בית רבן.

הסבירו לו, שזה לא משחק, הוא חייב לגשת לבית הדין הגדול של העיר, שם ישבו זקני הדיינים, ולהודיע להם שהוא מוחל לה **מחילה גמורה**. אני מתפלל שהקב"ה יזכה אותה בזרע של קיימא. אם זה תלוי בי אז אנא תענו אמן". הם ענו "אמן". שנה אחר כך חבקו מוטי ורבקה בן וקראו לו "שמעון".

לא להקפיד. לא לפגוע. להגיע לשיא תיקון המידות שבין אדם לחבירו. כמה צריך להיזהר **לא ליגרום צער** לאנשים ואפילו בלי ידיעה. (העורך)

בשנת ת"ש עמדו הגרמנים סמוך למצרים, קרובים מאד לשערי ארץ ישראל. החרדה גברה מאד. ובעצם הימים האלה, כשאיש לא היה בטוח בחייו, לוח הרב **מפויב'ז** זצ"ל מאות לירות וקנה מגרש בבני ברק עבור הקמת ישיבה. הסביר הרב, כי ירמיהו הנביא קנה שדה בדבר ד' מאת הנמאל, דוקא כאשר שמע נופלת בידי הכשדים.

שאל ירמיהו כיצד יקנה שדה בעת כזאת? נענה לו הקב"ה: כי נפלא כל דבר... כה אמר ד'... אל העיר הזאת אשר אתם אומרים נתנה ביד המלך... הנני מקבצם מכל הארצות אשר הדחתים שם... והשיבותים אל המקום הזה... ונקנה בארץ הזאת... שדות בכסף יקנו... כי אשיב את שבותם נאם ד'!

אומר, הקב"ה **יכול להשיע את ישראל**, ואז יקבצם לארצם. סיים הרב: "גם אם תנמד לימים אחדים בלבד, בזכות זה שוב תשוב להתקיים במקום הזה לעד!" ונתקומו דבריו.

אנשים רבים המתניו בפתח חדרו של הרה"ק רבי **צחק מאיר אלתר** זיע"א, בעל ה"חידושי הרי"ם" מגור, כדי להכנס לקדש פנימה. המשמש פקח על הסדר, אך אדם אחד התעקש להכנס לפני תורו. כאשר מנע ממנו השמש, סטר לו על פניו. שמע הרבי את אשר ארע, וכאשר נכנס המכה, הבין הרבי כי הוא האיש **וסיב לקבלו**. ככה האיש וספר לו כי חשוק בניו הוא, ובא אל הרבי שיברכו. אמר לו הרבי, כי יקבלו רק לאחר שיבקש את מחילתו של השמש.

שמע המשמש נכנס עם האיש לרבי ואמר: רבנו מוכן אני למחול לו בתנאי שהרב יברך את האיש בישועה. נענה הרב, ברכו ולתקופת השנה זכה וברכת הרב התקיימה.

לשווא נתבע מזולתנו להאמין לנו כל עוד איננו מאמינים לעצמנו

נתבאר שהאמונה האמתית לא תבוא ואינה יכולה לבוא מעצמה, בלי דרכי העבודה והעיון להשיגה, כאשר האדם חי בהרגליו וטבעיו, אזי הם המושלים וכחם רב להקנות ללב הרגשה והתיחסות למה שהעין רואה ותו לא, ואיך יעמדו ידיעות אמונה קלוטות בדרך ארעי נגד רוחות אלה, **וכל העבודה לבנות האמונה על יסודות ולהתמיד מחשבה על זה, ולהרחיק את המפריעים ולבטלם.**

פעם שהה בביתו של הגאון **מרוגאצ'וב** זצ"ל אורח. לפני שיצא משם, בא לבית הרוגאצ'וב עגלון יהודי שהזמין להסיע את האורח מבתו אל הרכבת. נצל העגלון את ההזדמנות ושאל אם מותר לו בדרך **לקטוף אגחים מעץ** שנוטה מעל בית הקברות בדוינסק? לא הספיק העגלון לסיים את שאלתו, וכבר תפס אותו הגאון בדש בגדו, כשהוא שוכח לגמרי כי מולו עומד עגלון ולא תלמיד חכם מופלג, ואמר לו: "איך אינך יודע? **הרי זו גמרא מפורשת במסכת... ועין בתוספות שם... ויש הלכה ברורה ברמב"ם... ויש לעיין ב"כסף משנה"...** ויש גם רמז ב... וכך זרמו דבריו כמעין המתגבר.

נבוכ העגלון ורצה להפסיקו, קרא: "רבי, הרי האורח יאחר את הרכבת..." נעצר הגאון, ח"ך כמתנצל ואמר: "נו, יסע לשלום..."

קרוב פסח, שהיה הכנה לגאולת מצרים, בא מן הצאן דווקא, כי תביבה זו נרמז **ענין יציאת מצרים**, שכן "צאן" הוא מלשון "צאינה וראינה".

המשמעות של קרבן פסח לדורות היא, שיהודי צריך להאמין בהשגחה פרטית. גם כאשר נמצאים במצבים הקשים ביותר, צריך שיהיה ביטחון אמיתי בה', **שהוא יתבדך שומר ישראל**, כמו שנאמר "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל".

כי הנהגת הקב"ה עם ישראל היא למעלה מהטבע.

בתקופת מחלתה של אשתו הרבנית, נאלץ מרן **הגרא"מ** שך זצ"ל לעשות בגפו את קנייתו בחנות המכולת השכונתית. קרה לפעמים שכאשר הגיע לחנות בשעות הבוקר, היה תור גדול של ילדים, וכאשר נכנס לחנות ביקש המוכר להקדימו ולתת לראש הישיבה את חפצו לפני הילדים, אבל הוא סירב, באומר שאינו רוצה להקדים את הילדים שהיו לפניו בתור.

כאשר שמעו זאת הילדים, אמרו גם הם שהם מותרים על התור, אבל ראש הישיבה הגיב ש: **קטנים לאו בני מחילה נינהו**...

ועמד ככול תוקף בסירובו להקדים את הילדים, והמתין בסבלנות בתור עד שאחרון הילדים סיים את קנייתו.

אחד שנכנס פעם אצל מרן **החוד"א** זצ"ל, ומרן ז"ל שתה אז כוס קפה ובפתע הניח הכוס מידו עד שהלה נבהל מרוב הפתאומיות בה הניח את הכוס, ולשאלתו האם יקרא לרופא כי היה נראה באותו רגע שמששהו קרה,

ענהו החזו"א ואמר שאין צורך וכי הוא מרגיש טוב, והסביר **שסיגל טבעו** שכל דבר שהוא נותן לתוך גופו, לא יתנו עד שראשו ומוחו יסבירו לגופו למה הוא נותנו לתוכו [דהיינו כדי צורך קיומו], ועתה תוך כדי השתייה חזל ראשו להסביר פשר השתייה, ולכן הנהתייה...

אין חפצים בתמימות דעים כי אם בניבוש הדעת

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו **צריך** להתבונן ולהבין, מדוע הקב"ה אומר אל משה "בא אל פרעה", משמע שהיה כאן דין ודברים בין הקב"ה למשה, אחרת מדוע התורה כותבת "כי הכבדתי את לבו" הרי זה נתינת טעם שהקב"ה נותן לטענה של משה, אם כן יש לברר מה היתה טענתו של משה? ונראה לבאר זאת כך: שהרי הקב"ה אמר למשה: "בא אל פרעה"

והתרה בו. אך משה רבינו השיב: הרי פרעה קיבל מכות שאין יכולת בן אנוש לסבול אותן, ועם כל זאת לא שילח את בני ישראל מארצו.

כפי שראינו שפרעה מקבל מכה אחר מכה, מבטיח לשלוח את בני-ישראל ממצרים, חולפת לה המכה, ופרעה חוזר לסורו... וכך חוזר חלילה... "ככלב השב על קיאו" –

כך פרעה הכסיל שב באולתו... אם כל זאת, אומר משה: מה הטעם שאני אלך? מה תועיל ההתראה לפרעה? הרי אני מכיר אותו, "יודע עדיק נפש בהמתו..." (משלי יב, י), משה יודע את נפש פרעה, שלא ירצה לשלח את בני-ישראל ממצרים אז למה לי לגשת אליו? וצריך להתבונן ולהבין, מדוע הקב"ה אומר אל משה "בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו", משמע שהיה כאן דין ודברים בין הקב"ה למשה, אחרת מדוע התורה כותבת "כי הכבדתי את לבו" הרי זה נתינת טעם שהקב"ה נותן לטענה של משה, אם כן יש לברר מה היתה טענתו של משה?

ונראה לבאר זאת כך: שהרי הקב"ה אמר למשה:

"בא אל פרעה" והתרה בו. אך משה רבינו השיב: הרי פרעה קיבל מכות שאין יכולת בן אנוש לסבול אותן, ועם כל זאת לא שילח את בני ישראל מארצו.

כפי שראינו שפרעה מקבל מכה אחר מכה, מבטיח לשלוח את בני-ישראל ממצרים, חולפת לה המכה, ופרעה חוזר לסורו... וכך חוזר חלילה... "ככלב השב על קיאו" – כך פרעה הכסיל שב באולתו... אם כל זאת, אומר משה: מה הטעם שאני אלך? מה תועיל ההתראה לפרעה? הרי אני מכיר אותן, "יודע עדיק נפש בהמתו..." (משלי יב, י), משה יודע את נפש פרעה, שלא ירצה לשלח את בני-ישראל ממצרים אז למה לי לגשת אליו?

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

בעליו של מפעל גדול החליט יום אחד לרדת לאולמות הייצור ולראות את הפועלים בעבודתם. הוא עבר כמה מחלקות ואולמות ויצור כשפתע ראה בחור צעיר עומד ונשען על אחד העמודים בחוסר מעש. הוא התעצבן, ניגש לבחור ושאל אותו: "תגיד, כמה אתה מרוויח בחודש?" "בערך שלושת אלפים שקלים" ענה הבחור.

בעל המפעל הוציא מכיסו חבילת שטרות, ולפני כל העובדים ספר לבחור שלושת אלפים שקל ואמר לו: "הנה המשכורת שלך, קח אותה ואל תחזור אלינו אף פעם!"

הבחור לקח את הכסף והלך. לאחר מכן פנה בעל המפעל אל מנהל העבודה ושאל אותו: "איך קיבלנו בחור כזה עצלן לעבודה אצלנו?" "האמת..." ענה מנהל העבודה, "הוא בכלל לא עובד אצלנו, הוא **השליח של הפיצה**..."

שבועיים לאחר שהעובד החדש התחיל לעבוד פונה אליו מנהל משאבי אנוש ושואל: "מה ההתחממות הזאת?" בשאלון הקבלה לעבודה כתבת שיש לך חמש שנות ניסיון, ובינתיים התברר לנו שאתה חסר ניסיון לחלוטין!"

נכון, עונה העובד, "אבל אל תשכח שבמודעה ביקשתם עובד **בעל דמיון מפתח**."

הבעל שם טוב (בעש"ט) - רבי ישראל בעל שם טוב נולד ב"ח באלול תנ"ח לאביו - רבי **אליעזר** ואמו שרה, בעיר אוקופ שליך קמיניץ שבפודוליה. הוריו נפטרו בילדותו והוא נתחנך בקשיים רבים. נהג להתבודד ביערות שבסביבות העיר.

אין שבת שלא נשתבח בו הבעש"ט. אין גבול ליכולתו ואין מעצור לכחו הרב בעליונים ובתחתונים. **המגיד המזריטש** מעיד עליו ש"ידע בכל חודש ניסן איזה ממונים ממונים על העולם בכדי לדעת איך להתנהג עמם ועל ידם" ו"הוא ידע שיחת עופות ושיחות דקלים". העיד רבי **מנחם מענדל מויטבסק**, שהכיר את הבעש"ט בימי ילדותו: "היה היה דבר ה' בידי הבעל השם טוב ויגזור אומר ויקם. אחד היה, ומהקדמונים לא קם כמוהו - אחריו לעפר מי יקום". ביום רביעי א' של חג השבועות תק"כ נסתלק הבעש"ט לבית עולמו.

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשד, דינה בת רוב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיאל בן לוליה, פנחס חיים אוהנה בן חניה, נעימה בת עזיזה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה, פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, הרב אלעזר בן שמחה, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוגנים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה, אליעזר בן רינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יוסף אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי רחל רשל בת קלרה. **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

מוקדש לע"נ הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גודגיה זיע"א

עֵרַנָּה
שֶׁבֶת

עלון מס' 1053

להצלחת צבי בן יפה ודעינתו וצ"ב הי"ו	מרשת בא ו' בשבט תשע"ט, ירושלים		לע"נ רפאל בן פדחה ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון			לע"נ מזל בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי	כניסת שבת	4:17	לע"נ אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בן מזל הי"ו	יציאת שבת	5:34	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
לרפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ו	רבינו תם	6:10	לע"נ חזקיה בן אסתר ז"ל
לרפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ו			לע"נ אידן מרים בת דוולת ע"ה

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֵל פְּרַעֲזָה. (שמות יא.) רבים תקוהו על פרשה זו שלא נזכר בה מה יאמר לפרעה בבואו אליו, כי לא נזכר דבר ממכת הארבה. ואף על פי שפרש הרמב"ן בפרשת שמות שיש רמז למכת הארבה, במה שנאמר: "וּלְמַעַן תִּסְפַּר בְּאָזְנֵי בְנֵי־בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְכִתְיֹב בְּאֶרְצָה דְיִשְׂרָאֵל "עֲלִיָּה לְבַנְיָמִן סִפְרוּ וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבַנְיָמִן" (יזאז אג), מפה נראה שרמז לו על מכת הארבה, כתב הרב בעל כלי יקר שאין זה מספיק לשוב קשיא זו, והיא גופא קשיא, שלמה נאמר במכת הארבה שיספרה לבניו יותר משאר מכות, ועוד קשה למה לא נאמר הכבדתי לב עבדיו, כי אם בארבה ובבדיו? וכפי הפשט נראה לומר שבכל המכות בודאי שאין הפרש בין פרעה ובין עבדיו, כי בודאי היה פרעה מרגיש בכלם כמו עבדיו, זולת מכת הרעב והבצרת שאינו נוגע כי אם בעבדיו, אבל לא במלך עצמו, ועל כן נאמר במכת הבד "וַיִּכְבַּד לְבֹו הוּא וְעַבְדָּיו" (שמות טגד), ללמד שאפלו עבדיו, שהיו צריכים לדאג יותר מפני הרעב שיבא מחמת הבד, אפלו הכי לא דאגו, יען כי החסה והכפסמת לא נפו כי אפילות הנה. וכשאמר הקדוש ברוך הוא בשנית למשה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו, הבין משה מזה שיעשה לו התראה שנית, כי קרא ה' לרעב, ואף על פי כן לא ישימו לבם להתראתך. ולא רק הוא שלא ישים לב, כי יש לו חטים וכו', אלא גם עבדיו. ומזה הבין משה שרצון ה' לתבדד לשלח הארבה, כי מדרד העולם שהתבואה שנגמר מלואה בשדה, אין לה פליון, כי אם על ידי בד או ארבה. ומאמר שכבר היה בד לא נשאר דבר שישמיד את החטה כי אם הארבה, כמו שאמר הפסוק: "אֲשֶׁר הַשְׂאִיר הַבְּדָד" (שם יב). לכן נאמר דוקא במכת הארבה, "וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פְרַעֲזָה אֵלָיו עַד מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ" (שם ז), כי הרעב היה נוגע בעבדיו יותר מבפרעה, לכן הפצירו בפרעה שישלח את העם.

ויאמר אברהם

שם סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

ברחובות בורו פארק שָׁרר שְׁקט מְקפִיא, לע"נ גד בן ציפורה ז"ל (גלמוד)
רחובות הקרִיָה היו שוממים,

אי שם נראו אנשים בודדים הממהרים לדרךם, ממהרים פן יבלע להם מהמודעות
הגדולות והמפחידות.

פתאום כאלו נתן אות ובבת אחת נשטפו הרחובות הריקים בהמון אדם. אנשים
זרמו מכל עבר, הרחוב הלכן התפסה כלו שחר והשקט המשיך לשרר.

בשקט בשקט שטף נהר האדם את הרחוב, הדמעות עודן טריות זולגות במוך.
העיניים עוד חולמות ורואות אותו רץ בין הפתים עוזר תומך ומנחם, והמת מסרב
להאמין כי האיש שכלם פונים אליו ומבקשים את עזרתו איננו עוד, נקטע הוא באבו,
ומנסיעה שמחה ועליזה לבקר ישיש קרוב באחד מבתי האבות שפעיר, נותרה רק מכונית
מרסקת ומכוכיות מנפצות. וחסר נזרא של אדם גדול שהיה ואיננו.

אלפים באו להשתתף בלוגיה כדי להפיר תודה לאדם שעזר ותמד בהם רבות ולחלק
לו את כבודו האחרון.

רבנים חשובים, גדולי תורה, ספדו לו לנפטר הדגול והעלו על נס את מעשי החסד
המפלאים שעשה תוך מסירות נפש ואהבת ישראל. והרבו בשבח החסד שהוא עמוד
העולם.

הלוגיה עברה דרך רחובות הקרִיָה כאשר מכל רחוב וסמטא נוקרים עוד ועוד יהודים
מכל חוג ועדה, שכן כלם הפירו אותו, כלם נעזרו בו. ליד כל בית פנסת ובית מדרש נעצר
מסע ההלוגיה ונאמרו קדישים, קדישים כאלו ששנים לא הדדו בעיר זו.

כלם ביחד, אלפי רבבות ישראל, קראו בקול אמן יהא שמה רבא לעלם ולעלמי עלמא.
אמות הספים רעדו והלב כלו זעק ותגדל ויתקדש שמה רבא.

ראוי היה לו לנפטר שקדש שם שמים כל חייו בכל מעשה ופעלה, שיתקדש שם שמים
על ידו במסע לוגיה מעורר שפנה.

כבוד גדול נעשה לו לנפטר, ארונו נשא יד ביד עד לבית החיים.

הלוינה התארכה, חלפו כבר מספר שעות מאז שהחלה וראשוני המלוים כבר הגיעו

אל בית הקברות.

לאותה שעה נקבע מועד הלוינה של יהודי נוסף שננספה גם הוא בתאונה טרגית זו.

יהודי זה היה רחוק מפל זיק של תורה ומצוות כרחוק ממערב, החיים הקשים,

והשוואה הנוראה שעבר הרחיקו אותו מקיום המצוות וגרמו לו להתפקרות נוראת.

אט אט התקבץ קבץ קטן של ידדים ובני משפחה של אותו נפטר. בבית הלוינה

מתכנים לחברא קדישא שיטלו את קרובם ויקברוהו כיהודי, אם הוא לא חי כיהודי

לפחות שיקבר כיהודי.

אנשי החברא קדישא נכנסו אל החדר פנימה, ותדהמתם לא ידעה גבול. ר' משה,

הזקן בתבורה שעוסק במלאכת קדש זו כבר ארבעים שנה לא נתקל מעולם בטעות

שכזו, טעות גדולה ומצערת כל כך.

בטעות, אפשר שמתוך חפזה, נטלו אנשי הקהלה החרדית את היהודי הפוקר לקבורה.

ואלו עמוד החסד של הקהלה, מטל כעת לפנייהם!!

ראש החברא קדישא פקד לטל את הנפטר במהירות ולנסות לשנות את הטעות לפני

שיהיה מאחר מדי.

ושוב יצאה לדרך עוד מכונית של החברא קדישא. אולם זו שעטה ברחובות העיר,

נוסעת במהירות מטרפת לפני שתורד הגופה אלי קבר ויסתם הגולל. המכונית שועטת,

כששם בבית הקברות מבקש הקברן להכניס את הנפטר אל הקבר.

אלא שאז בקש אח הנפטר לומר כמה מלות פרדה נרגשים לאחיו שנפטר ללא עת.

האח פתח בדברים, מרר בבכי על אחיו שעזבם לאנחות ולכששים את דבריו נשמעה

חריקת מכונית.

כלם סובבו ראשיהם בבהלה, עודם תחת רשם התאונה הקטלנית. רגעו רגעו!

זעקו האנשים אל הקברנים שכבר אחזו במטה ורצו להכניסה לקבורת עולמים,

זו טעות! יש להחליף את המטות!

צעק איש החברא קדישא שרץ מן המכונית, חור מגדל הטעות ומתנשף מהריצה.

ההחלפה בצעה והמטה האמתית הגיעה.

שוב החלו ההספדים ודברי הפרדה, אבל כעת עבור הנפטר האמתי אותו לוי למנוחת

עולמים. שוב נאמר קדיש. דמעות זלגו והגולל נסתם.

לדפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לדפואת שרה בת טודן הי"ו

לדפואת יהודית בת אילנה

לדפואת יצחק בן פורטונה מזל הי"ו

אולם על דבר המעשה הגולל לא נסתם.
ספור זה הפה גלים ברחבי העולם ובמשך ימי השבעה שוחחו רבות אודות המעשה.
אט אט זרמו הידיעות והצטרפו לפזל מאלף, ממנו למדו הכל פרק מאלף בדרכי
ההשגחה העליונה.
אותו יהודי פוקר שזכה ללונה כל כך גדולה ולהספדים כה נרגשים. גדל בצעירותו

בבית יהודי שומר תורה ומצוות המקפיד על קלה כבבמורה.
בימי הצעם נלקח למחנה ההשמדה אושביץ ובדרך נס שרד בו.
עוד בימי המלחמה ואף לאחר שחרור המחנה על ידי פנות הברית דאג הנפטר
במסירות ובאמונה להבאתם של המוני יהודים שנהרגו, או מתו ממחלות שונות לקבורה
יהודית, ותמיד השתדל לאסוף מנין יהודים שיאמרו עליהם קדיש. ויענו אמן ואמן והא
שמה רבא.

הקשי הזה עצום להשיג עשרה יהודים שייספדו לומר קדיש ולענות אמן והא שמה
רבא לזכות הנפטרים, גם הספנה המרחפת על ראש כל יהודי הקשיתה. ועל אף הכל לא
ותר האיש, משאת נפשו היתה לזכות את הנפטרים.

אולם אש האמונה לא המשיכה ליקוד בקרבן, ברבות הימים מצער ומיסורים נטש
היהודי את מסרת אבותיו, נשא והגר לארצות הברית שם קים ארח חיים חלוני הרחוק
מכל שמץ של קיום תורה ומצוות.

אולם בהגיע זמנו להסתלק מן העולם השיב לו בורא העולם כגמולו הטוב ובזכות
עשרות היהודים שהביאם לקבורת עולמים זכה אף הוא להקבר בקבורה יהודית

ובזכות מאות הקדישים שנאמרו על ידו זכה ואלפים לווחו בעניית אמן והא שמה רבא
מודים דרבנן: כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן"
ויכרעו ראשם לבד. חובה! וי"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו **מודים.**

אנו קהילת "פנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה)
ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנין בית הכנסת.
בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה. הרב שי בר אשר 050-6229343.

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקון בביה"ב "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

"לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחץ 2

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרוחה, שלמה בן הלה, מולוק מרים בת מזל, דוולת רחל
בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מזל, חבו חוה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים

לע"י ר' אביעם שכי כן אשה, אליהו בן שרה, דיעה בת יונכד, שרה בת רחל, שמואל בן שרה, שאמון בן דוולת, ישראל בן נחמי, אריס בת איכ.

ר' כבא כניחין בן אברהם כמיסון, אברהם בן נחמי, יונה כונה בת נחמי, איון בת שאר, רוד בן רחל, שלמה בן שמואל, אהובה בת טריאה, שמואל בן שמואל

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שפוחת ביה שרה הי"ו לרפואת תמר אליש בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הקרן "חומת שמואל" העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601 לע"י עדנה בת מלכה ע"י

לרפואת מיכה בן מסעודה

לרפואת דוד בן מזל הי"ו

לרפואת מאיר בן דחמה

לרפואת רפאל בן מזל הי"ו

לרפואת משנה בן זוהרת הי"ו

לרפואת הילד יואל בן אביבה

לרפואת שולמית בת יהודית

לרפואת צלילה בת קלרה

לרפואת זכריה בן מזל הי"ו

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מן רבנו יוסף חיים זי"ע
בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

בא, הדבר אשר דבר
כניסת השבת: 16:34
יציאת השבת: 17:35
לשיטת רבנו תם: 18:10
גיליון מס' 619

ערות או הארות ניתן לשגר לעורך אלון ארביב ס"ט לת"ד 613 נתניה או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

כתם פז - היאוריק אפרטה

גורש רבני

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה (ב, ג)
אומר הגה"ק מרנא החת"ם סופר שישאל חייבים למנות לפי מספר חדשי ישראל ולא לפי מספר חדשי הגויים, כי ראשון הוא ניסן ולא כמו הגויים שאומרים ינאל הוא הראשון, שנאמר ראשון הוא לכם.

שכי אפולוסי

וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות (ב, ג)

הגמרא בסנהדרין (א, ב) מספרת שפעם אחת באו מצרים להתדיין עם היהודים אצל אלכסנדר מוקדון. טענו המצרים: הכתוב אומר: וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות, מכאן שעליכם להחזיר לנו את הכסף ואת הזהב שנטלתם מאיתנו.

התנדב גביהא בן פסיסא להתייצב לפני אלכסנדר מוקדון כדי להשיב למצרים; ואמר לחכמים: תנו לי רשות ואלך ואדון עמהם, אם יצחוני, אמרו להם הדיוט, איש פשוט, ניצחתם; ואם אני אנצח אותם, אמרו להם תורת משה רבנו ניצחה אתכם. נתנו לו רשות והלך ודן עמהם.

אמר להם: מהיכן אתם מביאים ראייה? אמרו לו: מן התורה. אמר להם: אף אני לא אביא לכם ראייה אלא מן התורה, שנאמר: ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה (ב, ג). תן לנו שכר של ששים ריבוא ששעבדתם אותנו במצרים במשך 430 שנה.

אמר להם אלכסנדר מוקדון: החזירו לו תשובה. אמרו לו: תנו לנו זמן שלשה ימים. נתן להם שהות. בדקו ולא מצאו תשובה. מיד הניחו שדויתיהם, כשהן זרועות וכרמיהם, כשהם נטועים ו...ברחו.

ממצרים גאלתנו

הגאון ר' שלמה זלמן אויירבאך זצ"ל שואל, כתוב בתפלה בעזרת אבותינו, ממצרים גאלתנו, ואח"כ כתוב כל בכוריהם הרגת, לכאורה היה צריך לומר הפוך מקודם כל בכוריהם הרגת ואח"כ ממצרים גאלתנו, ובתפלת מעריב כתוב מקודם המכה בעברתו ואח"כ ויוצא את עמו ישראל, אבל בתפלת מעריב כתוב הלשון המכה, ובעזרת אבותינו כתוב הלשון הרגת.

ומתורץ על פי אגדת חז"ל שנמצאת לפני תחילת מס' שמחות, כתוב בפרשת בא ויהי בחצי הלילה וה' המה כל בכור, ובחומש במדבר כתוב ביום המותי כל בכור אם כן מכת בכורות היתה ביום, אמר רבי יוחנן המכה היתה בחצי הלילה והמיתה היתה ביום, כל הלילה היו מפרפרים פירוש גוססים עד הבוקר, זה שאומרים בקטע אמת ואמונה במעריב לשון המכה מפני שבחצי הלילה היה המכה, ובעזרת כתוב הרגת שבבוקר היתה ההריגה לגמרי.

אכא בכאולא

הרמב"ן בסוף פרשת בא: מן הנסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו, שכולם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד הכל בגזירת עליון.

למה מדגישים דווקא על מכת בכורות המילה מכת, ועל שאר המכות לא מדגישים המילה מכת, רק אומרים דם צפרדע וכו', מפני שכל אחד מבין שדם צפרדע וכו' זה דבר לא טוב, אבל בכורות לא מבינים מה לא טוב בזה, מפני זה מדגישים את המילה מכת בכורות.

עטרת פז - מאמר לזכר

התנא במסכת אבות (פ"ד מ"ב) מדבר על חובות האדם כלפי בוראו, שאין עצה ואין תבונה נגד ה', ואל יבטיחך יצרך שהשאל בית מנוס לך, שעל כרחך אתה נוצר וכו', ועל כרחך אתה עתיד לתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

ה' יתברך מצווה את משה שיאמר לעם ישראל בטרם צאת מארץ מצרים, דבר-נא באזני העם וישאלו... כלי-כסף וכלי זהב, על פסוק דרשו בגמרא ברכות (ט) אין נא אלא לשון בקשה. אמר לו הקב"ה למשה: בבקשה ממך, לך ואמור להם לישראל: שלא יאמר אותו צדיק (אברהם אבינו ע"ה) כלי כסף וכלי זהב! שלא יאמר אותו צדיק (אברהם אבינו ע"ה) ועבדום ועינו אותם (בראשית טו, יג) קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול (שם, טז) לא קיים בהם.

מדרש זה אומר דרשני, האם רק בשל טענה זו של אברהם אבינו, או ה' צריך לבקש מבני ישראל לקיים מאמרו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול? ואילו לא השמיע אברהם טענה זו, כלום אפשר להעלות על הדעת, שהקב"ה לא יקיים הבטחתו המפורשת לישראל בברית בין הבתרים? ניתן לבאר שאותם השואפים לחרות ורצון להינתק מכבלי השעבוד במצרים היו כה חזקים בקרבם, עד שהיו מוכנים לוותר בלב שלם ונפש חפצה על אותו רכוש גדול מן המצרים, שהובטח להם בשעתו מפי ה', ובלבד שלא להתעכב אפילו שעה נוספת אחת בארץ השעבוד.

משום כך פנה ה' באמצעות משה לעם במלים דבר-נא: בקש מהם שישאלו מן המצרים כלי כסף וכלי זהב! כשם שגזירת הגלות והשעבוד הוטלה על ישראל בעל-כרחם, גם ההבטחה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, צריכה להתקיים בעל-כרחם, אפילו אין ישראל רוצים בכך, וכאן צריכים לשאול מה מנע מישראל ליטול המגיע להם?

נחזור למשנה באבות דלעיל, על כרחך אתה נולד, ועל כרחך אתה חי, ועל כרחך אתה מת.

ה' יתברך רצה בהגלותו את עם ישראל, להפוך אותו לעם הנבחר, אשר בחר בנו, ולא חלילה להפוך אותו לשבר כלי הבורח מהמציות העכשוויות והיא מצרים, ה' יתברך חפץ שעם ישראל יבחרו בחיים, והיא התורה שיקבלו אותה בתום חמושים יום מיציאתם ממצרים.

ה' ברחמיו חפץ שעם ישראל יהפוך את חייו לבחירה, שהוא יברור את דרכו, דוקא על פי ה' יתברך, ויסיר מתוכו את הרוע ובכך לחזק את הטוב, ליוזם ולא להיות רק מושפעים ומגיבים. יחודו של האדם הוא בכח הבחירה שלו, המבדיל אותו מן הבהמה החיה חיי הכרה, מה שאין כן האדם המתעלה על עצמו, בזכות קיום המצוות שבזה נבחרנו מכל העמים.

שבת שלום וטובה

העלון יוצא באדיבות משפחת גניש הי"ו להצלחתם ולרפואת ולהיי משפחתם, אכיר

נר אלוקים נשמת אדם
הנה"צ רבנו יהושע מאמאן בן איסטרילה זי"ע
הנה"צ רבנו נסים מויאל בן רחל זי"ע

שנינו ברייתא במסכת מגילה (דף כח.) ת"ר בתי נכסיות אין נוהגין בהן קלות ראש, אין אוכלין בהם ואין שותין בהן ואין נאותין בהם ואין מטילין.. בברייתא הנ"ל לא הוזכר ענין שיחה, בבית הכנסת אלא הוזכרו דוגמאות לקלות ראש, אבל בדברי הראשונים והאחרונים, נוספה גם דוגמא נוספת ללקלות ראש שציטטנו מהברייתא, ונציין את פסק הרמב"ם: אין נוהגין בהן קלות ראש כגון שהוק והיתול ושיחה בטלה.. ובאותה לשון פסק הטור (סי' קנא). וגם כן מרן בשלחנו המהודר הביא, כאמור, בדבריו את דעת הרמב"ם והטור, והשאלה איך הראשונים הוסיפו את התיבה שיחה דבר שלא הוזכר, לכאורה, בגמרא, ונראה לענ"ד שזה כהמשך לקלות ראש, וזאת עפ"י רש"י בבברייתא במגילה כח. "אין אוכלין בהם כו', ולא גרסינן ואין אוכלין בהן דכולהו פירושא דקלות ראש הן. לשון קלות שמקילין אותה".

נמצאנו למדים שקלות ראש הינה הגדרה כוללת לפי דעת רש"י, ולכן נוספה גם שיחה, לפסקי ההלכה, שהיא קלות ראש. וכן בתוספות שם (ד"ה ואפ"כ), דאין נוהגין קלות ראש בבנין ולא בחורבן שהרי מותר, דאכילה ושתיה הינם קלות ראש ואסור אבל חשבונות שנראה שאינם קלות ראש אולי נתיר בא להשמעינו שלא, ואף חשבונות לא התירו לעשות בבית הכנסת. וכן היא גם קושיית התוס' שם מפסחים (קא) ותירצו שאכלו ושתו בבית הכנסת, היינו בחדר הסמוכה לבית הכנסת. ובמגן אברהם ביאר: קלות ראש ובעון זה נהפכין הבית הכנסת לבית עמו"ס ח"ו" והפמ"ג כתב ויש לגעור במו שמושיח שיחת חולין בבית כ"כ אע"ג שאין שיחה בטלה כו' לצורך פרנסה דכחון שרי, בבית הכנסת אסור.

וידועים לכל דברי הזוהר הקדוש פרשת ויקהל בדין שיחת חולין בבית הכנסת, שכתב המדבר דברים בטלים בבית הכנסת אין לו חלק באלוקי ישראל. ובמגילה כח: נאמר: בית הכנסת שמחשבין בו חשבונות לסוף ילינו בו מת מצווה ופירש רש"י שם: שימותו בעיר מתים שאין להם קרובין.

עיי' במשנה ברורה (סי' קנא קכ"א) דכתב בענין קלות ראש וז"ל: כי הם נקראים מקדש מעט כמו דכתיב ואהי להם למקדש מעט. ובמקדש כתיב ואת מקדשי תיראו ויהא מוראו של השוכן בה עליו וכתב בסמ"ק שבעון קלות ראש בביהכ"נ נהפכין לבית ע"ג ח"ו: עיי' בשו"ת הר צבי (או"ח א' סי' עג ד"ה גם ש).

וכן הובא בחת"ם סופר (בדרשותיו ח"ב דף ע"ט) הקב"ה ברחמיו והסדיו השאיר לנו מקדש מעט, בתי נכסיות ובתי מדרש, ואם אנו נוהגים בהם קודש אז הם עתיקים לקבוע בארץ ישראל ויש להם גם עתה קדושת ישראל והתפילות נשתלחות לשערי השמים, אך אם ח"ו אנו נוהגין בהם בזיון ח"ו, ומדברים בהם דברים בטלים, וההבל.

גם כן, הובא בשם הרוקח והרגיל לדבר דברי חו"ל בבית הכנסת, כתבו לו תיקון תשובה - שיתענה ארבעים יום וילקה בכל יום ויקבל על עצמו שלא לדבר כלל בבית הכנסת. ורבנו האר"י זל"ה כאמור ברישא, היה נוהג שלא לדבר אפילו דברי מוסר בבית הכנסת, שלא ימשך מהם דיבור של חול.

ועיי' גם בגמ' עירובין (סו). אמר רבי חייא בר אשי אמר רב, כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל, משום שנאמר בצר אל יורה, ומספרת הגמ' על רבי חנינא שבזמן שהיה כועס לא היה מתפלל, וכן מסופר על אביו של שמואל, שלא היה מתפלל ג' ימים מאחר והיה צריך לנוח מטורח הדרך, ושמואל עצמו, לא היה מתפלל בבית שיש בו שיכר, מכיון שלא היה יכול לכוון היטב. וכן מסופר על רב פפא שלא היה מתפלל בבית שיש בו ריחות של דגים.. ע"כ. נראה מכאן, דצריכין אנו להתפלל כאשר דעתנו מיושבת.

ועוד אמרו חז"ל (ברכות ה.) כל מי שהולך שחרית ומנחה וערבית לבית הכנסת או לבית המדרש בזמן הראוי ומתאחר שם כראוי, ומתנהג שם בקדושה, וזכה לאריכות ימים שכתוב במשלי אשרי אדם שמע לי לשקד על דלתתי יום יום לשמור מזוות פתח וכתוב אחר, כי מצאי מצא חיים.

(אריג פז)

בתקופת ימי מלחמת העולם השנייה, זכה רבי נחום זאב דסלר זצ"ל בנו של המשגיח דיישבת פוניבו הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצוק"ל (נלב"ע כ"ד בטבת ה'תש"ח), להינצל ברחמי שמים מגיא ההריגה וצלמוות, ולאחר תלאות וטלטולים - להגיע בחסדי ה' לאמריקה. חלפו שנים אחדות, מלחמת העולם שכהה, והיתה אפשרות לצאת מארץ ישראל לאמריקה, הגה"צ רבי אליהו דסלר נסע לאמריקה בכדי להתראות עם בנו אהובו ויחידו, אחר שנים ארוכות שלא התראה עמו. במהלך שיחתם, גולל בנו רבי נחום זאב בפני אביו, את הקורות אותו בתקופת המלחמה, תוך שהוא מציין בפניו את אותם גדולי תורה שעמדו לימינו במשך אותן שנים, ועל כולם הפליג הבן רבי נחום זאב בשבחה של הכנסת האורחים הנפלאה לה זכה במעונו של הגאון רבי אליעזר סילבר זצ"ל, רבה של סינסינטי.

מיד בשמוע של המשגיח הרב אליהו דסלר על פעלו של הגאון רבי אליעזר סילבר, אמר שברצונו להודות לו מקרב לב על כיבוד האורחים שערך לבנו ומבקש לעשות זאת באופן אישי.

רבי נחום זאב הבין, כי בדעתו של אביו להודות לו באמצעות שיחת טלפון, ומיד הוציא מכיסו פנקס כתובות כדי לאתר מספר הטלפון שלו. אך הרב אליהו דסלר, אמר כי אין די בהודיה טלפונית, וביקש מבנו להתלוות אליו לנסיעה ברכבת לסינסינטי, עירו של הרב סילבר. רבי נחום חשש, שמא הנסיעה הארוכה לסינסינטי, אינה לפי כוחותיו של אביו. לכן הציע לו להודות לרב סילבר באמצעות מכתב או שיחת טלפון. אך הרב דסלר עמד על שלו.

לאחר נסיעה ארוכה בת תשע שעות, הגיע הרב דסלר בליווי בנו לסינסינטי. הם זירזו צעדיהם לבית הרב סילבר. משם יצאו שלושתם לבית הכנסת. בתום התפילה, הזמין הרב סילבר את אורחיו החשובים לביתו לסעוד עמו ארוחת בוקר, כשתוך כדי כך התפתחה ביניהם שיחה בדברי תורה - כדרסם של תלמידי חכמים. במשך שעה ארוכה השתעשעו הרב סילבר ואורחיו בדברי תורה, עד אשר פנה הרב סילבר אל הרב דסלר בשאלה ובכך, מה הביאכם לסינסינטי? טבעי היה לו לרב סילבר, כי סיבת טרחתו של הרב דסלר עד לביתו, לא הייתה בכדי. באתי - הפתיע הרב דסלר בתשובתו - להביע הערכתי העמוקה על כל החסד אשר גמלת עם בני. רבים וטובים פקדו את מעונו כשבפיהם בקשות שונות, ולפיכך סבר, כי גם הרב דסלר בא לשם כך. המענה לא סיפק את הרב סילבר. ענוותנותו לא הניחה לו לחשוב, כי מעשיו זכאים למידה מופלגת שכזו של הערכה. ומשחלפו להן דקות אחדות שב ושאל שנית - נו... מה באמת מביאכם לסינסינטי? לגודל פליאת מארחו חזר שוב הרב דסלר: אין סיבה אחרת לבואי לכאן. משרת בואי אחת היא - להביע הכרת הטוב באופן אישי.

רק כאשר חזר הרב אליהו דסלר בשלישית על דבריו, נכנע הרב סילבר לדברים, תוך שהוא מחייך ואומר כעת מבין אני עד כמה חשובה הכרת הטוב.

כ"ב אב תש"פ

ולא קמו איש מתחתיו (י. כג)

באחד הימים נערכה אסיפת דיירים בבנין שבו היה גר מרן רבנו הגר"ע יוסף זי"ע, כדי לדון בענייני הבניין, אך מקומו של מרן זצ"ל נפקד שכן היה שקוע כל כולו בתורה.

אולם, יושבת ראש ועד הבית לא הסכימה לפתוח את הדיון עד שגם מרן יבוא בכבודו ובעצמו לאסיפה, הסבירו לה הדיירים והשכנים כי לא נאה להטריח את מרן ולהפריעו מלימודו, ובפרט שמרן זצ"ל שלח את הנהג שלן שידיה נציג שלו באסיפה, ומה שיוחלט על דעת רוב הדיירים - יהיה מקובל גם עליו. אך אשה זו ברוב טיפשותה התעקשה ועמדה בתוקף שמרן יבוא בעצמו. כאיש של שלום, לא רצה מרן שתתעורר מחלוקת חלילה, על כן בלית ברירה סגר את ספריו וירד להשתתף באסיפת הדיירים, והנה, לאחר שנסתיימה אסיפת הדיירים והוחלט מה שהוחלט, פנו דיירי הבנין והלכו לדרסם, בתום האסיפה.

אולם אותה אשה לא הצליחה לזוז ממקומה... שיתוק אהז ברגליה! הבינה האשה כי עונש הוא משמים על שפגעה במרן והפסיקה אותו מלימודו.. בצר לה, שלחה את השכנים שיקראו למרן, כי רוצה היא לבקש את סליחתו, ירד מרן ובא לפניו וברך אותה ברפואה שלמה, והזהיר אותה שמכאן ואילך תיזהר בכבודם של תלמידי חכמים! הנהנה האשה בראשה ושב ורפא לה..

לעלוי נשמת
הרב דוד אזולאי ז"ל בן פירלה שתחי'
ת'נצ'ב'ה'

לעלוי נשמת הזקן הכשר
רבי אהרן כהן בן לאה ז"ל
ת'נצ'ב'ה'

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר השבתורי

שבת אורה

פרשת כא

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעינים בעלון ובשאר דברים.

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

סיפר רבי שלום שברון זצ"ל: לפני כעשרים שנה חלה אחד מילדי הקטנים. כיון שחששתי שהילדים האחרים ידבקו חלילה, החלטתי לשכנס בבית אימי, ליום יומיים. קמתי בבוקר התפללתי ואח"כ יצאתי מביתי עם הילדים. צעדתי ברחוב היצא משכונת שערי חסד לכיוון שכונת בית ישראל הרחוקה, שם התגוררה אימי. בדרך פגשתי ברבי אייזיק שר זצ"ל. עמדתי בדרך ארץ והרכנתי ראש לשלום. והוא השיב לי בפה מלא: "ר' שלום - בוקר טוב ר' שלום". החזרתי לו שלום. "להיכן הולכים?" שאל ר' אייזיק. סיפרתי לו על הילד החולה, ושאני בדרך עם הילדים לבית אימי. שתיקה קצרה עמדה בינינו. רבי אייזיק הפר את השתיקה בשאלה: "נו, אז מה? לא הבנתי מה רצונו, מה כוונתו במילים "אז מה". לא ידעתי מה להשיב לו. למעשה, הוא התכוון לשאול אותי על תוכן הפעולה שלי - מה הדחף הפנימי שלי לקחת את הילדים לבית אימי. עמדתי נבוך ואמרתי "אז אני חושש שהם לא ידבקו, לכן אני לוקח אותם". "ולמה ובגלל מה?" הוסיף ושאל בסגנון אחר. התרעמתי קצת כביכול, וחזרתי על התשובה שכבר השבתי בתחילה: "הילד חולה ובעקבות זה, אני לוקח את הילדים לבית הסבתא... שתיקה מתונה נותרה בינינו. שקט, ואז, נעץ בי ר' אייזיק את מבטו באומרו: "זאת אומרת שהבהמה הגדולה לוקחת ומובילה את הבהמה הקטנה"... נדהמתי מתגובתו ולא הגנתי מאומה. הוא הבין לליבי, ומיד להסביר את עצמו: רק מה?!! - אתה הולך לעשות גמילות חסדים עם ילד יהודי שבמקרה הוא גם הילד שלך... הדברים יצאו מפיו. נפרדנו לשלום. וכשפסעתי כמה צעדים רוחי החלה לסעור בקרבי "אה, אה, אלו מילים יקרות שמעתי?" התרגשתי. האם הבנתם, איזו מתנה הוא העניק לי במשפט קצר זה? - "הולכים לעשות חסד"... באותו בוקר כששבתי לשערי חסד, ראיתי ממרחק את רעייתי הולכת מולי, כשהיא נושאת שני דליי מים מהבאר, (אז עוד שאבנו מהבאר) הודרתי לעברה ומלמלתי בלחש "הנני מוכן ומוזמן לעשות חסד עם אשה יהודיה שבמקרה זה אשתי"... נטלתי מידיה את הדליים... למעשה, חצי שנה אח"כ הלכתי יד ביד עם משפטו זה של ר' אייזיק, עד כדי כך, שאמרתי עשרות פעמים בפה מלא "הנני מוכן ומוזמן לעשות חסד" כך בהתנהגותי עם הרעייה, עם הילדים ובכל מעשה. בכל אורחותי פעלתי לאור דבריו. (להגיד)

ביתו של המהרש"א, רבי שמואל אליעזר אירלש, באוסטרא היה פתוח לזווחה. הוא נתן לכל עובר אורח ועני לחם לאכול ומקום ללון. על משקוף ביתו היה חרוט הפסוק: "בחוף לא ילין גר, דלתי לאורח אפתח" (איוב לא, לב). בית זה עם השלט היה מתנוסס עד שנת תרמ"ט. באותה שנה נשרף הבית. (יעולם חסד יבנה" - סידרת תיקון המידות)

קרוב משפחה זקן היה לרבי חיים שמואלביץ זצ"ל שהתגורר בבית-אבות. האיש היה תלמיד-חכם ור' חיים הקפיד לביקרו מפעם לפעם ולשוחח עמו בדברי-תורה. בין ביקור לביקור היה גם שולח לו מכתבים. באחד הימים ביקש מבן-ביתו שישלח עבורו את המכתב. הלה נטל את המכתב ולהפתעתי, הבחין בכך, שעל צידה השני של המעטפה רשם ר' חיים את שמו: "הרב ח. שמואלביץ"... "הדבר עורר פליאה בעיניו. הוא ידע היטב כי ר' חיים הקפיד שלא להתהדר בתוארים כלשהם, הוא לא התאפק ושאל לפשר הדבר. "האיש הוא תלמיד חכם וזקן ובבית-האבות בודאי שאינו זוכה לכבוד ולתשומת-הלב הראויים לו. מי יודע? אולי כשיראה מישהו, שהוא מקבל מכתב מ"דב", הוא יכבדו בשל כך..." (מה ולב" - ספר זכרון לרבי חיים שמואלביץ זצ"ל)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

וּלְמַעַן תִּסְפָּר פְּאֻזְנֵי בְּנֵךְ וּבֵן בְּנֵךְ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי בְּמִצְרַיִם וְאֵת אֶתְנִי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּסִי וְיִדְעֻתְכֶם כִּי אֲנִי ה' יֵשׁ לְשֹׁאֵל וְכִי מִן הַצַּדִּיק הוּא הַתְּעַלְל בְּמִצְרַיִם, כִּדִּי שִׁיחִיהָ מִה לְסַפֵּר לְבִנְיָנו אַחֲרֵינוּ וְיִבְיֵאֵר הַמְּנִיד מְרֹבֵנָא עַל פִּי מִשְׁל. עֲשִׂיר גְדוּל נִלְד לֹו בֵּן לְאַחַר זְמַן רַב, וְשָׁכַר לוֹ מִיְנַקְתָּ. לְאַחַר כְּשִׁלְשָׁה חֳדָשִׁים חָלָה הַיֶּלֶד בְּמַחְלָה מְמַאֲרָה, הָאֵב שָׁאֵל בְּרוּפָאִים וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁהַיֶּלֶד לָקָה בְּהִרְעֵלְתָּ קִיבָה חֲרִיפָה מְאֹד, וְעָלִיו לְתֵת לוֹ תְּרוּפּוֹת שׁוֹנוֹת כִּדִּי שִׁקִּיָּא וִירוּחַ לוֹ, אֲבָל כִּיּוֹן שֶׁהַיֶּלֶד נִחְלַשׁ מְאֹד וְאֵי אִפְשָׁר לְתֵת לוֹ אֶת הַתְּרוּפּוֹת הַלָּלוּ בְּשׁוּם אֹפֶן, יַעֲזֹו הַרוּפָאִים שֶׁהִמְיִנְקָת תִּשְׁתֶּה אֶת הַרְפּוּאָה הַמְרָה כְּלַעֲנָה זֶה יִשְׁפִּיעַ עַל הַחֵלֶב שְׁלָה, וְכִשְׁיִנֵּק הַיֶּלֶד מִהַחֵלֶב יִשְׁפִּיעַ הַחֵלֶב לְרַפְאוֹתוֹ מִמַּחְלָתוֹ. אוֹלָם כְּשֶׁנִּתְבַקְּשָׁה הַמְיִנְקָת לְשִׁתּוֹת אֶת הַסְּמִים הַמְרִים סִירְבָה בְּכָל תּוֹקֶף, בְּטַעֲנָה כִּי שָׁכְרוּהָ לְהִנִּיק וְלֹא בְּכִדִי לְשִׁתּוֹת תְּרוּפּוֹת שְׁאִינִם שִׁיכִים לָהּ, וְמָה גַם כִּי עָלְוּהָ הַתְּרוּפּוֹה לְהִזִּיק לָהּ. כְּשֶׁרָאָה כֵךְ הָעֲשִׂיר נִיגַשׁ לְבֵית מִשְׁפָּט, כִּדִּי שִׁיִּצּוּ עֲלֶיהָ וְיִאֲלָצוּהָ לְשִׁתּוֹת אֶת הַסְּמִים כִּדִּי לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁ בְּנֵי יַחֲדוֹ. הַשׁוֹפֵט שָׁאֵל אֶת הַרוּפָאִים: הֲלֹא הִתְיַנּוֹק הוּוֹה מְעוֹלָם לֹא אֲכַל דְּבַר, זֹלָת הַחֵלֶב אֲשֶׁר יִנַּק מִן הַמְיִנְקָת, וְאִם כֵּן מֵאִין קִיבֵל אֶת הַמַּחְלָה שֶׁל הַרְעֵלְתָּ קִיבָה? עֲנֵו הַרוּפָאִים: אִין סַפֵּק כִּי הַמְיִנְקָת עֲצָמָה אֲכָלָה דְּבָרִים הַמְזִיקִים וְהָרְעִים לְחֵלֶב, וְגַרְמָה עַל יַדִּי כֵךְ הִרְעֵלְתָּ קִיבָה לְתִינוּק. כְּשֶׁשְׁמַע הַשׁוֹפֵט אֶת דְּבָרֵי הַרוּפָאִים, חָרַץ אֶת הַמִּשְׁפָּט שֶׁבְעַל כְּרַחֵם צְרִיכָה הִיא לְשִׁתּוֹת אֶת הַסְּמִים הַמְרִים, כִּי אִשְׁמַת הַמַּחְלָה בְּרָאשָׁה, הִיא שֶׁהִבִּיאָה אֶת הַמַּחְלָה וְהִיא צְרִיכָה לְהַסִּיר אֶת הַמַּחְלָה. וְהַנִּמְשָׁל הוּא, עִם יִשְׂרָאֵל נִחְלָשׁוּ בְּאִמּוֹנָה מְתוּצָאָה שֶׁל הַמִּצְרַיִם כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים בְּהַבָּאת בִּיכּוּרִים "וְיָדַעְוּ אוֹתְנּוּ הַמִּצְרַיִם" (פְּרַשְׁתָּ כִי תֵבֵא) כְּלוּמַר שֶׁעֲשׂוּ אוֹתְנּוּ רְעִים כְּלָפִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יַדִּי שֶׁקְּלָלְנוּ בְּאִמּוֹנָה. וְכִשְׁהִיוּ רוּדִים אוֹתְנּוּ הִיוּ אוּמְרִים: מְדוּעַ אֲלוֹקִיכֶם לֹא מוֹשִׁיעֵכֶם? כֵךְ שֶׁבְּמִשְׁךְ הַזְּמַן נִחְלָשָׁה הָאִמּוֹנָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל. וְאִם כֵּן מִכִּיּוֹן שֶׁהַחֲלִישׁוֹת בְּאִמּוֹנָה נַעֲשְׂתָה עַל יַדִּי הַמִּצְרַיִם אִמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַתְּרוּפּוֹה הִיא לְתֵת אֶת סֵם הַתְּרוּפּוֹה שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל עַל מִצְרַיִם, הִיּוֹת וְהֵם הָאֲכִילוּם כּוֹס הַתְּרַעֲלָה נִמְצָא כִּי הַתְּעַלְלָוֹת בְּמִצְרַיִם אִינָה בְּכִדִי לְסַפֵּר לְבִנְיָנו אֲלֹא כִּדִּי לְהוּוֹדַע וְלְהוֹדִיעַ שֶׁהַסִּיבָה הָאֲמִתִּית שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הִדְרָדְרוּ הִינָה בְּגַלּוּ הַמִּצְרַיִם בְּלְבָד. (לְבוֹשׁ יִסְפֵּךְ)

וְיַחֲזֹק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה וְלֹא אָבָה לְשַׁלְחָם: כְּשִׁישַׁב רַבִּי אֶהְרֹן בְּקִשְׁתּוֹ זִצְיָל עַל כֶּסֶף רַבָּה שֶׁל לְמוֹמָה, נִהְגוּ תַלְמִידֵי הַיִּשְׁבִּיבָה דְּלוּמּוּזָה לְהַכְנִס אֵלָיו מִיַּד לֵיל שַׁבַּת לְשִׁמְיַת שִׁיחָה מוֹסְרִית. פֶּעַם אַחַת שָׁעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לְבֵיתוֹ בְּשַׁבַּת פְּרַשְׁתָּ בָּא, רְאוּהוּ מִתְהַלֵּךְ בְּחֹדֶר הַלּוּךְ וְחֹזֵר, וְמוֹדַר אֶל עַצְמוֹ: ... מָה חָשַׁב פְּרָעָה שָׁעָה שֶׁרָאָה אֶת הַנְּסִים הַגְּדוּלִים בְּמוֹ עֵינָיו... תָּמָה בְּפִלְיָאָה. לְפָתַע עַמְד מַלְכָּה, פָּנָה אֶל הַבְּחוּרִים וּפְשַׁט: הוּא לֹא חָשַׁב מְאוּמָה! רַק בְּהַעֲדֹר מַחֲשֶׁבָה יָכוֹל אָדָם לְעֹבֵר נִסִּים גְּלוּיִם, מְבַלִּי שִׁשְׁפִּיעוּ עָלָיו אִפְּלִיו מִשְׁהוֹ. (פְּנִינִים מִשְׁחֵלֶן גְּבוּחַ)

וְיָקָם פְּרָעָה לִיְלָה: מִמִּישְׁתּוֹ (רִשְׁיִי) לְכֹאֲרֹה מָה מִשְׁמִיעֵנו רִשְׁיִי בּוֹה, מָה חֲשִׁיבוֹת יֵשׁ דְּבַר אִם קָם מִכְּסָאוֹ אוֹ מִמִּטָּתוֹ? אִמָּנָם דְּבַר גְּדוּל בֹּא רִשְׁיִי לְהוֹדִיעֵנו. הַמִּשְׁכִּילִים שְׁבִימֵנו מִתְפָּאֵרִים כִּי אִפְּיֻקוּדִים הֵם, אוֹלָם אֵךְ שׁוֹא יְהִנָּה לְשׁוֹנָם, כִּי אִם רַק יְחוּשׁוּ בְּרָאשָׁם מִיַּד יִרְבוּ בְּתַפְּלָה וְאִמִּירַת תְּהִלִּים אוֹ יִפְּנּוּ לְהַבְדִּיל אֶל מְכַשְׁפִּים וְאוֹבוֹת. לְמַעֲשָׂה אִינִם אֲלֹא פּוֹרְקֵי עוֹל וְלֹא אִפְּקוּדִים. לֹא כֵן פְּרָעָה מִלֶּךְ מִצְרַיִם, רַק הוּא הִיָּה אִפְּיֻקוּדִים אִמִּיתִי. בְּמוֹ עֵינָיו נֹוכַח לְדַעְתָּ, כִּי כָל הַמְּכּוֹת שֶׁמִּשָּׂה רִבְנּוּ הוֹהִיד עָלֶיהֶן, בָּאוּ, אַחַת לֹא נִעְדְּרָה. וְהִנָּה בּוֹ בִּיּוֹם הַתְּרָה שׁוֹב מִשָּׂה: "וּמַת כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פְּרָעָה הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשְּׂפָחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרַחִים וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה וְהִיָּתָה צַעֲקָה גְּדוּלָּה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִחִיתָה וְכְמוֹהוּ לֹא תוֹסִיף" פְּרָעָה עֲצָמוּ בְּכוֹר הִיָּה וּבְכָל זֹאת לֹא הִסָּס לְעֵלּוֹת בּוֹ בְּלִילָה בְּלֵב שֶׁקָּטַע מִט וְתוֹ וְרַק לְמַשְׁמַע הַצַּעֲקוֹת הַוּוֹדָאוֹת, שֶׁהִדְהַד בְּכָל מִצְרַיִם קָם מִמִּטָּתוֹ, עָלֶיהָ יִשָּׁן מְקוּדָם שְׁנַת יִשְׂרָאֵל. (מֵאִיר עֵינֵי שְׂרָיִם)

סיפור מההפטרה

אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' כי אתך אני: הסיפור דלהלן, משתייך לחיזוק באמונה והשגחה. כפי שסיפר בעל המעשה. המדובר בילדה בת ארבע שהתגלה גידול בראשה רח"ל, לאחר התייעצויות שונות, על פי עצת גדולים הוחלט לנסוע לארה"ב לבית חולים מסוים, בו נמצא פרופסור בעל שם עולמי שהינו מומחה מיוחד לביצוע הניתוח הנדרש. למרות הקשיים הכספיים, ובפרט הקושי להשאיר את המשפחה, משפחה ברוכת ילדים, לתקופה בלתי נודעת, היה ברור שנוסעים, ובסייעתא דשמיא, הכל יבוא על מקומו בשלום. הגלות בארה"ב היתה קשה, כדי לחסוך ימי אשפוז העולים הון עתק. התאכסנו אצל אנשי חסד, כשהבריקות הדרושות כהכנה לניתוח נעשות במרפאות חוץ. והנה הגיע ערב הניתוח, הילדה אושפזה בתקופה שלמחרת יוערך הניתוח בשעט"מ. מיום הניתוח הגיע, זמן מה קודם השעה המיועדת, קבלתי הודעה דחופה לגשת לחדר ראש המחלקה, שם לאחר התנצלויות רבות נמסר לי שמכיון שהסכין המיועדת לנתוח נפגמה, לכן הניתוח נדחה: לתומי חשבתי שמדובר בכמה שעות, אולם מיד נתנו לי להבין שאני טועה, המדובר הוא בסכין מיוחדת ונדירה, כך שנדרש לכל הפחות שבוע ימים עד שייבאו סכין כזו מגרמניה. מיותר להסביר מה גדולה היתה עגמת הנפש, מכלי הבחינות, נפשית, גופנית ופיננסית, ועוד הרבה גורמים ועניינים התלויים ומסתעפים מכל זה, אך יהודים אנחנו ומאמינים שיש מנהיג לעולם, וגם זו לטובה. באותה שעה היו שם בביה"ח כרשים שגם הם הוזמנו לתאריך זה, לצורך ביצוע ניתוח, ולאחר שיצאתי מחדרו של ראש המחלקה נקראו אף הם לקבלת מידע זה. אולם לא ארכו רגעים ספורים ובית החולים הפך לפגורים, שולחנות הפוכים, מכשירים שבורים, האלימות גברה וניצחה. מיד הובטח להם שעתה ישלחו שליח מיוחד לגרמניה בטיסה מיוחדת להבאת הסכין המיועדת, כשתוך עשרים וארבע שעות יתקיים הניתוח, ואכן כך היה, "...אין כל ספק כי גלגל ענין הכושים ליום זה לבית חולים היה כולו למעננו, אומר בעל המעשה, אך הספור לא הסתיים. לאחר גמר הניתוח יוצאים הרופאים, וכמנהגם מוסרים דו"ח על שביעות רצונם בהצלחת הניתוח. כאן היתה עגמת נפש נוספת, לפי ההסכם היה מדובר שמבצע הניתוח יהיה הפרופסור, שבעבורו היה כל טורח הנסיעה והוצאותיה, והנה הופתענו לשמוע שהניתוח נערך ע"י סגנו, והפרופסור היה רק נוכח שם. אך שוב את הנעשה אין להשיב והתחוקנו ש"גם זו לטובה". עשר שנים עברו, ה"ע הוצרכה שוב הילדה לטוס לארה"ב, כמעשהו הראשון כן מעשהו השני, כשיעד הנסיעה הוא לאותו בית חולים, המתמחה בענין זה במיוחד. ההוצאות עצומות, עלות הניתוח והאשפוז אמורים להסתכם בהון עתק, אבל כמובן עושים הכל למען הצלת נפש מישראל. אך כאן נכונה לנו הפתעה, נתגלתה לעינינו שוב יד ההשגחה העליונה, הפרופסור המומחה שהיה באותה שעה ראש מחלקה התפטר במשך השנים, ובמקומו עלה סגנו לכהן כראש מחלקה, זה שבאותה תקופה לפני עשר שנים ביצע את הניתוח, ומכיון שהוא ביצע את הניתוח הראשון הוא מתעתד עתה לבצע זאת שנית, כניתוח חוזר, לכן כמעט ולא לקח תמורה על הניתוח הנוכחי, ועשרות אלפי דולר נחסכו לנו ובסייעתא דשמיא הניתוח עבר בהצלחה. האמונה בדברים אלו ברורה היא לכל יהודי, באותה שעה שנמצאים בצרה רח"ל והכל בגדר "נעלם", הדאגות מברכות ופתאום מתבוננים וחשים במוחש את "לטיפתו ונשיקת פיו" של ה' יתברך, דבר הנוסך כוחות חדשים ורעננים להמשיך בנטל, בתחושה כי כל מצערי גבר מתוכננים מה, וכבר לפני עשר שנים דאגו לכל העתיד, ובכשהעבר ההוא והעתיד הכל יחידה אחת. נוצר תמונה נפלאה, ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם. (נטורי אמן)

ועל הכל...

"פרפראות"

יש להבין מדוע רק במכת הארבה אומר פרעה "ויסר מעלי רק את המוות הזה" הרי שאר המכות היו כואבות לא פחות? ויש להתבונן מה שכתב "בעל הטורים" על הפסוק (י"ד) "וינח בכל גבול מצרים" שלומדים משם שהארבה נח בשבת כיוון שגם בשבת כתוב "וינח ביום השביעי" ולפי הנ"ל יש לומר שאת כל המכות יכל פרעה לסבול אך את מכת הארבה שהתנהג בצורה "חרדית" ונח ביום השבת, תכונה יהודית אך את מכת הארבה שהתנהג בצורה "חרדית" ונח ביום השבת, תכונה יהודית כזו הייתה בלתי נסבלת (המגיד היוזלמירר שבתאי יודלביץ זצ"ל).

"ענין של טעם"

טעם שאומרים "ברוך שאמר" קודם פסוקי דומרה ולבסוף "ישתבח" לפי שהמזמורים נקראים "הלל" כמובא במדרש אמר ר' יוסי היא חלקי עם גומי הלל בכל יום, וזה נאמר בפסוקי דומרה ועל כן כמו בהלל יש ברכה לפניו וברכה לאחריה כן תיקנו גם כאן ברכה לפניו וברכה לאחריה. (שבילי הלקט)

"מפי כתבם"

מתוך קונטרס "חינוך ההרגשים והמידות" מרבי חיים וייציק זצ"ל מה שרשם בימי צעירותו בישיבת נובהרדוק: א) פעם ביום להתנער ולהביא לליבו את שמחת "הרגשות החיים" את החזרה הפשוטה והנעלה הנובעת מהכרת מתנת חיים המוענקת לו ממרומים והוא "החיים, בעצם עצמותם. בקריאה אדירה הבוקעת מכל הווייתו הגופנית יכריז ויצהיר היד הידד הלא חי אנכי... ב) לשמוח שמחה עצומה על אשר זכינו שגם בדרונו ישנם מנהיגים גדולים וחכמים עובדי ה' שלאורם אנו מתהלכים ומפיהם אנו חיים. ומידי פעם לבטח לשפוך שיח לפני ה' ולבקש שיאריך ימיהם ושנותיהם. ג) טרם צאתך מבית המדרש תחזור ותשוב ותעמוד במקום מוצנע בריכוז המחשבות לחמישה רגעים ויעביר תחת עין שכלו כל מה שהתרחש במשך היום לחזק את הטוב ולסלק את הרע מקרבך. תייקד מאד אלה הרגעים לפני צאתך מבית המדרש. ד) אחר התפילה יתהלך אנה ואנה ויעלה בזכרונו את ההרגשים שהתנוצצו לו בתפילתו. יאסוף את כל רשימותיו וירשםם בפנקסו ולגנוח באוצר המחשבה. ה) שמעתי שפעם שאל רבי ירוחם ממיר את רבי שמחה יוסל מקעלם היתך להתחזק בהשגת האמונה, על זה ענה לו שילמד בכל יום חומש עם רש"י ומתוך זה הכל יתורץ. וסיפר ר' ירוחם שאחר שובו מרוסיה מהמלחמה הראשונה טרם קבלו משרתו בישיבת מיר היו שעותיו בידו והקדיש ללימוד חומש רש"י עם כל המפרשים עם בנו הצעיר בכל יום ויום. והוסיף שתקופה זו של לימוד החומש נחשבת לו למוהיה והיקרה ביותר בחייו. כן גם החפץ חים כששאלוהו אודות חיזוק האמונה ענה שהתורפה הטובה ביותר היא לימוד פרשת השבוע עם פרש"י. ו) מה טוב שידרשו לעצמו את כל התצפיות שגילה במעלת חברו. ז) בכל ערב שבת קודש יקום באשמורת הבקר ללמוד מוסר ולהתפלל על דרך המוסר בהתלהבות. ח) בכדי להשיג את כוח ההעמקה טוב ללמוד כל דבר לכל הפחות שלוש פעמים, וידעתי שר' יצחק שרשווער (לרשיין) זצ"ל היה חוזר המאמר חמש פעמים בפני חמש חבורות, וכן אמר לי החפץ חיים בהיותי אצלו בשנת תר"צ והאיץ ללמוד כנ"ל

"מקום לשאלה"

שאלה: : איך יתכן שידו של אחר תהיה עדיפה ומועילה יותר מהיד של האדם עצמו?

תשובה: להניח ידו על ראשו בראש מגולה לא מועיל, כיון שהראש והיד הם גוף אחד ואין הגוף יכול לכסות את עצמו, מה שאין כן ידו של אחר. (שיע"י ז"א). (ספר החידות)

מפתחמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

שם טוב הוא יקר מכל הון. (רש"י סוטה ל"ו)

לב טוב שאין בלבו קנאה על שום אדם (רבינו בחיי)

יש אדם שמלמד את בניו איך להזהר בדבר שהוא בעצמו שוגה ואינו נזהר בו. (חזון נחום)

יגל לבי

פרשת בא ו' שבט תשע"ט כניסת שבת י"ח: 16:18 מוצ"ש: 17:34 גליון מס' 250

בא

יְוֹקֵם פְּרַעַה לִילָחָה הוּא וְכָל עֶבְדָיו (שמות י"ב, ל')

"יוקם פרעה לילחמה" – אומר רש"י יקם ממיטתו. והתמיהה גדולה, וכי מהיכן קם, שיש צורך להשמיענו שקם

ממיטתו? רש"י בא ללמדנו, עד כמה גדול כוחו הרע של הרשע, שפרעה ראה בחוש איך כל דברי משה מתקיימים אחד לאחד, וידוע ידע שבחצות הלילה ימותו כל הבכורות, ובכל זאת הלך כדרכו לישון על מיטתו כאילו לא קרה דבר, אלא שזו דרכם של רשעים, שאפילו על פתחו של גיהנום אינם חוזרים בתשובה, כדברי הגמרא בעירובין (יט, א).

ומדוע באמת זו דרכם? הקשה הגאון ר' שלום שבדון זצ"ל, כיצד יתכן שהרשעים עומדים על פתחו של הגיהנום, האש יוקדת! החום נוראי! התחום פעורה עד שאול! ובמעמד נורא שכזה, עדיין עומדים הם במריים ואינם חוזרים בתשובה? וביאר, שהרשעים התרגלו לחיות את חייהם בלא לחשוב רגע אחד קדימה, בלא לחסותכל על העתיד, הם חיים רק את ההווה, את ההנאה הרגעית שיש לפניהם ותו לא! אינם חושבים מה יהיה ברגע הבא, מה יצא להם מן ההנאה הרגעית? מה ישאר להם בסופו של יום?! לעומת זאת, ההולך בדרכי ה', חושב תמיד על העתיד! מה יצא לו מפעולותיו העכשויות, האם מקיים בזה את יעודו כאן בעולם הזה? כל חייו כאן בעולם הזה הם כפרוודור והכנה לחיי הנצח בעולם הבא, כל ההסתכלות והמחשבה היא כדי להגיע אחרי מאה ועשרים שנה לחיי הנצח בעולם האמת. לכן הרשעים, אפילו על פתחו של גיהנום – אינם חוזרים בתשובה, כיון שהרגילו עצמם לא לחשוב על הרגע הבא, והרי הם עומדים עדיין רק בפתחו של הגיהנום ולא בתוכו, אז למה לחשוב על העתיד כשכעת בפתחו של הגיהנום עדיין לא רע?! ושוב אינם חוזרים בתשובה. (הרב בנימין גולד)

ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים (י, ב)

יש לשאול וכי מן הצדק הוא להתעלל במצרים, רק כדי שיהיה מה לספר לבנינו אחרינו. והענין יובן ע"פ משל. עשיר גדול נולד לו בן לאחר זמן רב, לאחר יאמר אחדים מתה אשתו, ולא היתה מינקת לתינוק, הלך ושכר לו מינקת. לאחר כשלושה חדשים חלה הילד במחלה קשה, האב שאל ברופאים ואמרו לו שהילד לקה בהרעלת קיבה חריפה מאוד, ועליו לתת לו תרופות שונות כדי שיקיא וירנח לו, אבל כיון שהילד נחלש מאוד ואי אפשר לתת לו את התרופות הללו בשום אופן, יעצו הרופאים שהמינקת תשתה את הרפואה המרה כלענה וזה ישפיע על החלב שלה, וכשיינק מהחלב ישפיע החלב לרפואתו ממחלתו. אולם כשנתבקשה המינקת לשתות את הסמים המרים סירבה בכל תוקף, בטענה כי היא שכורה רק להניק ולא בכדי לשתות תרופות שאינם שייכות לה, ומה גם כי עלולה התרופה להזיק לה.

האב היה חולץ ובוכה ולא ידע מה לעשות ראה אותו חברו העו"ד אמר לו מדוע אתה בוכה וסיפר לו אמר לו לך לבית המשפט ותתבע את המינקת אמר לו האבא וכי היא חייבת לי דבר, אמר לו תתבע ואני אסדר הענין וכן היה ניגש העשיר לבית משפט שיצו עליה ויאצוה לשתות את הסמים כדי להציל את נפש בנו יחידו. והיא השיבה שזה מוזיק לה אז העו"ד אמר תינוק זה אוכל רק ממך ואם יש לו איזה חידק זה דרך החלב שינק מימך ולכן את חייבת לשתות את הסמים החריפים הללו, שאל השופט את הרופאים: הלא התינוק הזה מעולם לא אכל דבר זולת החלב אשר ינק מן המינקת, ואם כן מאין קיבל את המחלה של הרעלת קיבה, ענו הרופאים: אין ספק כי המינקת עצמה אכלה דברים המזיקים והרעים לחלב, וגרמה על ידי כך הרעלת קיבה לתינוק. כששמע השופט את דברי הרופאים, חרף את הדין שבעל כרחם צריכה היא לשתות את הסמים המרים, כי אשמת המחלה בראשה, היא שהביאה את המחלה והיא צריכה להסיר את המחלה.

והנמשל הוא שעם ישראל נחלשו באמונה בגלל המצרים כמו שאומרים בהבאת ביכורים "וירעו אותם המצרים" כלומר שעשו אותנו רעים כלפי הקב"ה ע"י שקלקלנו באמונה. וכשהיו רודים אותנו בני אומרים, מדוע אלחיקם לאי מושיעכם, וכך במשך הזמן נחלשה האמונה בעם ישראל. וא"כ מכיון שהחלישות באמונה נעשתה ע"י המצרים, אמר הקב"ה שהתרופה היא לתת את סם התרופה של עם ישראל על המצרים, היות והם האכילום כוס התרעלה, נמצא כי ההתעללות במצרים אינה רק כדי לספר לבנינו אלא גם כדי להוודע ולהודיע שהסיבה האמיתית שעם ישראל הדרדרו, היא בגלל המצרים בלבד...

ויהי חֲשֵׁךְ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם וְיָמַשׁ חֲשֵׁךְ (שמות י, כא)

בספר 'טובך יבעו' להרה"ג ר' יצחק זילברשטיין שליט"א כתוב; פעם אחת שאל אותי רופא עינים בכיר על הסגולה המובאת בשם הקדמונים; 'כל המעביר ציצית על עינו כשקורא 'פרשת ציצית' יהא מובטח שלא יבוא לדי סימיו עינים' (משנה ברורה כד ז). והשבתי לו על פי דברי הגה"ק החיד"א זי"ע"א הכותב; שהטעם למכת חושך שבאה על מצרים היה כיון שהמצרים שכחו את הטובות שעם ישראל עשו להם (בעת שיוסף כלכל את מצרים ובעת שיעקב אבינו היה שם שאז עלה הנילוס ומצרים נתברכה בשפע גדול). ולכן על ששכחו המצרים את טובתם של ישראל, הנה מידה כנגד מידה חשכו עיניהם במכת חושך. והוסיף החיד"א ואמר; שהדברים רמוזים במילה; "חֲשֵׁךְ" שהיא אותיות; שכח וגם אותיות; כחש. לומר לך; שמי ששוכח ומתכחש לטובות שעשו עמו, מכתו חשוכת מרפא. ואולי זו הסיבה לסגולה הנפלאה המובאת במשנה ברורה; 'כל המעביר ציצית על עינו... יהא מובטח שלא יבוא לדי סימיו עינים'. שהרי כאשר יהודי מעביר את הציציות על שתי עיניו בפרשת ציצית שמוזכרת בה יציאת מצרים כמו שכתוב; "וְיָהֲרֹא לְכֶם לְצִיצִית וְרָאִיתֶם אֹתוֹ... אָנֹכִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַיֹּצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (במדבר טו) הרי זה כמי שאומר להקב"ה שהוא כיהודי לא מתנהג כמו המצרים ששכחו את הטובה אלא נחפז הוא; הוא זוכר את כל הטובות והחסדים שעשה עמו הקב"ה ביציאת מצרים. על כן מגיע לו שלא תכחינה עיניו כמו המצרים כפויי הטובה אלא יראה אור גדול כפי שכתוב במכת חושך; "וְלָקַל גִּנִּי יִשְׂרָאֵל הִנֵּה אֹרְךָ מְוַשְׁבֵּתֶם" (שמות י, כג). (בני ציון)

כִּי אָנֹכִי הַקְּבַדְתִּי אֶת לְבָבִי (שמות י, א)

מפרשים רבים התקשו; כיצד הכידי ה' את לב פרעה, הרי בכך נטל ממנו את כח הבחירה, לשלוח את בני ישראל מארצו? בילקוט מאמרים' ביאר זאת ע"פ משל; יהודי אחד היה בסכסוך עם גוי. והדבר הגיע לכלל משפט, בפני שופט נוצרי. עמד היהודי ושלה לשופט מתן נאה בסתר. שאל אותו השופט: "כיצד הנך שולח לי שוחד? הלא בתורתכם כתוב, שאסור לתת שוחד לדין. ויש סברא בדבר, שהרי לב הדין טה אחר הנותן שוחד. והדין לא יוכל להיות דין אמת, מכיון שיהיה נוגע בדבר"? ענה היהודי ואמר: "איילו היית יהודי. והיו באים לפניך ראובן ושמעון לדין, הרי דעתך על שניהם שקולה ושוה היא. ואין לבך נוטה לזה, יותר מאשר לזה. והדין יוכל להיות דין אמת. ועל כן, אם צד אחד יתן שוחד, הרי הוא מכריע בכך את לבו של הדין לצדו וכך מאזני הדין תטה לטובתו. לא כן הדבר, כאשר באים יהודי וגוי לדון בפני שופט גוי. כאן דעתו של השופט, אינה שקולה ושוה לגבי שניהם. לבו של השופט כבר מלכתחילה נוטה לצד הגוי. וכדי לאזן דעתך, שלחתי לך שוחד כנגד נטיית לבך לצד בעל דיני ותבוא נטיית הלב אל השוחד וכפות המאזנים תהינה שקולות והדין יצא מתוקן". וכן לגבי פרעה. רצונו האמיתי של פרעה, שלא לשלח את בני ישראל. ברם, מתוך הסבל הגדול שהיה לו ולעמו, מהמכות, עמד לפעול כנגד רצונו (ולא מתוך הבחירה החפשית). חיוק לבו ע"י ה', לא היתה כדי לשלול ממנו את הבחירה, אלא אדרבה, כדי להסיר ממנו את יראת המכה. ע"י הכבדת הלב, שב פרעה לרצונו העצמי, שהוא כאמור; לא לשלח.

לְכַלל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחָרֵץ לֹא יִחָרֵץ פֶּלֶב לְשָׁנוֹ (שמות יא ז)

היה זה כאשר בעיר בריסק פרצה יום אחד מחלוקת בציבור וכנהוג נתגבשו וקמו שני צדדים ונלחמו זה בזה. בא בעל 'בית הלוי' זי"ע רבה של העיר ופנה אל מספר בעלי בתים בעלי השפעה וביקש מהם שיבואו בדברים עם שני הצדדים וישמרו קץ למחלוקת שנתלקחה והלכה, אבל הללו טענו שאין הם רוצים להתערב בדבר והם מעדיפים להשאר ניטרלים... אמר להם הרב בהקפדה: "בדרך 'ניטרליות' זו כבר נקטו לפנים כלבי מצרים, שכן חז"ל אומרים; 'כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר, כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר' (בבא קמא ס:). ומכיון שבמצרים נמצאו אז גם מלאך המות שבא להכות בבכורים וגם אליהו הנביא שבא לגאול את בני ישראל לא ידעו הכלבים מה לעשות; לבכות, או לחצוק? ולפיכך; "וְלָקַל גִּנִּי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחָרֵץ פֶּלֶב לְשָׁנוֹ" החליטו; 'להישאר ניטרלים' שלא לפצות פה ולא להתערב..." מיותר לציין שהם הבינו מיד את הרמז ומיד החלו לפעול...

בברכת שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו למאיש ועד בהמה (יא, ז)
מעשה נפלא מובא בילקוט שמעוני (אות קפז) רבי ישעיה תלמידו של רבי חנינא בן דוסא היה מתענה שמונים וחמש תעניות, אמר: כלבים שכתוב בהם 'הכלבים עזי נפשי יזכו לומר שירה זו 'בואו שתחווה ונכרעה נברכה לפני ה' עושננו?! נענה אותו מלאך מן השמים ואמר: ישעיה עד מתי אתה מתענה? גזירה היא מלפני הקב"ה מיום שגילה סודו לחבוק הנביא לא גילה דבר זה לשום בריה בעולם, אלא בשביל שאתה תלמידו של חכם גדול לכך זקקו לי מן השמים ושלחוני אליך לאמר: כלבים כתיב בהן 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו' ולא עוד אלא שזכו לעבד עורות מצואתן לכתוב בהן ספרי תורה תפילין ומזוזות.

אלא הנה ידוע שהתורה הסתירה את השכר והעונש שלעתידי לבוא, כדי שתהיה הבחירה שווה לכל אדם, שאם ידע האדם מהו השכר הגדול והעצום שיקבל עבור מצוה אחת ירדוף כל ימיו אחר המצוות ולא ירפה מהם לרגע! על כן העלימה התורה ולא גילתה מהו השכר שנקבל לעתיד, כדי שתהיה הבחירה בידי, ומסיבה זו לא ניתן לפרש מתן שכרן של הכלבים, אולם כיון שרבי ישעיה היה תלמידו של ר' חנינא בן דוסא וצם שמונים וחמש תעניות, הסכימו משמים לגלות לו תשובה לתמיחתו אע"פ שעל ידי זה יתגלה מהו ערכם של מצוות. והפתרון והתשובה לתמיחתו הגדולה היתה, שהרי כל חיה אומרת שירה לפי התכונות שלה ואיך תכלב שהוא עז פנים אומר שירה של הכנעה? ענו לו, כיון שעשו הכלבים מעשה של הפך מגדרם הטבעי בפרט כאשר היה אז צעקה גדולה בכל ארץ מצרים שאז כידוע טבע הכלבים לצעוק ביתר שאת, ומכיוון שעשו פעם אחת נגד טבעם זכו לומר את השירה הזאת. ומכאן אנו למדים כמה גדול ערכה של כפיית היצר וכיבוש הטבע אפילו פעם אחת במשך החיים!! שהרי זכו הכלבים עזי הנפש למשך כל הדורות כולם לומר שירה כה נפלאה וערבה עבור שפעם אחת ויחידה עשו מעשה נגד טבעם!! ק"ו בן אדם שהוא נזר הבריאה ונפשו חלק אלוה ממעל, לאיזה השגות יוכל להגיע כאשר כובש את יצרו שלמטרה זו בא לעולם [אוצרות התורה].

ולכל בני ישראל לא יחרץ קלב לשונו (שמות יא ז)

רבי יעקב קראנץ צ"ל המכונה המגיד מדובנא שימש כמגיד מישרים בקהילות שונות במזרח אירופה והלהיב בדרשתיו תלמידי חכמים והמוני עם כאחד והיה חביב על גדולי הדור בימיו ורבים כינוהו בהערצה: "ראש הדרשנים ואבי ממשילי המשלים בישראל". שכן כמו היה רב בהבאת משל לכל נושא וענין. פעם נודמן המגיד מדובנא לקהילה רפורמית באחת מערי גרמניה וביקש כדרכו בקודש לשאת דרשה בפני יהודי המקום. אמרו לו ראשי הקהילה: "שמענו עליך שחנך רב כממשיל משלים ומוכנים אנו לשמוע כמה ממשליך, אולם עליך לדעת שאנשי הקהילה כאן סולדים מן הדרשות המסורתיות המתובלות בפסוקים מפסוקים שונים. אנו מתנים איתך תנאי ברור ומפורש שתשמיע לנו משלים רצופים בלי שום פסוק מהתנ"ך". השיב המגיד לראשי הקהילה: "אמשול לכם משל למה הדבר דומה; פעם יצא מלמד דרדקי (ילדים קטנים) עם תלמידיו הרבים לטייל ביער והנה כשהגיעו לקצה העיר אמר המלמד לילדים: "אם יתנפלו עליכם כלבים בדרך אל תבהלו מפניהם אלא אמרו מיד את הפסוק: "ולכל בני ישראל לא יחרץ קלב לשונו" ושוב לא תהיה לכלבים כל שליטה עליכם". אך סיים המלמד את דבריו לתלמידים ועדו של כלבים זינק לעומתם מתוך החורשה הסמוכה, מיד נשא המלמד את רגליו ונמלט מן המקום ובעקבותיו נסו על נפשם כל הילדים הרכים כשהגיעו כולם למקום מבטחים שאלו כמה ילדים את רבם: "מדוע ברח הרבי ולא אמר את הפסוק כפי שהציע לנו לעשות?" השיב להם המלמד: "אתם צודקים ילדים אך מה אפשר לעשות בשעה שהכלבים אינם מניחים לי לומר פסוק...". (בני ציון)

ולמען תספר באזני בנך וכן בנך... וידעתם כי אני ה' (שמות יב)

הכתוב מדגיש כאן, שאם; "ותספר באזני בנך וכן בנך", אם תעבירו את עלילות ה', על פני שלשה דורות רצופים, שוב לא תפסק מכם האמונה בה' וידעת התורה והמצוות. וכך שנינו משמו של ר' יוחנן; 'כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם, שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם' (בבא מציעא פה). לפי רעיון זה, מתקשר תחילת הפסוק שלפנינו עם דברי הסיום שבו; "וידעתם כי אני ה'".

לא ראוי איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו (שמות יב)

החושך הגרוע ביותר הוא, כאשר איש אינו רוצה לראות את אחיו בצער ולהושיט לו עזרה. ברם, התוצאה היא; שכאשר אדם מתעלה מדחקו של חברו, אין הוא יכול למוש ממקומו; "ולא קמו איש מתחתיו". (חידושי הרי"ם) אפשר, שזו גם כונתם של חז"ל שאמרו במדרש; כי עוביו של החושך היה כדינר זהב. כי הרדיפה אחרי דינר הזהב, מגבירה בבני האדם את האנוכיות, שלא ירצו ולא יוכלו לראות את צערם ודחקו של הזולת... (אבני אזל)

ויאמר משה בן דביתהו לא אסף עוד ראות פניו (שמות יב כט)

מן הדיו; 'אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשעי' (מגילה כח). אמנם, אם יש צורך להוכיח אותו, לדבר אותו ולשכנע אותו לעזוב את מעשיו הרעים, אזי מותר. והנה, עד מכת 'יחשד', חשב משה שיש בפרעה איזה קורטוב של אמונה, לכן בא משה אל פרעה ודבר אותו פנים אל פנים, כדי להוכיחו ולהחזירו בתשובה. אך כאשר אמר לו פרעה: "לך מעלי" (שמות יב כח). אמר לו משה: "כן דביתהו!" כלומר; צדקו דבריך, עתה שנוכחתי כי אתה רשע גמור על כן; "לא אסף עוד ראות פניו" כי אסור להביט בצורת אדם רשע. (דברי מרדכי)

החךש הנה לקם ראש הדישים (שמות יב ב)

בני ישראל מונים וקובעים את עתותיהם ע"פ הירח. הירח, הוא סמל עם ישראל. כשם שהירח מתמעט וחולך, עד שהוא נעלם מן העין. והכל סבורים שאיננו עוד. ואז; זורח הוא מחדש ומתרבה וחולך ומתגדל והולך, כך גם עם ישראל, אף אם כבר נתון הוא בשפל המדרגה ודומה, כי הנה, שוקע הוא כליל, הריחו חוזר ומתנער משפלותו, חוזר וזורח במלוא אורו. וכשם שלעתידי לבוא, יתמלא אור הלבנה כאור החמה וכאור שבעת ימי בראשית, כך יהיה גם עתידו של עם ישראל. (מעיינה של תורה)

וגם ערב רב עלה אתם (שמות יב לה)

'כאן נתקיים; "ואתרי בן יצאו ברכש גדול" (בראשית טו יד) (מכילתא). מסביר הר' משה פולק צ"ל, כשכתוב בתורה; "ואתרי בן יצאו ברכש גדול" איננו יודעים, מהו רכוש גדול. הרי רוב האנשים, גם כשיש להם כסף, לא חושבים שזה מספיק. אז מה זה רכוש גדול, לפי מה זה נמדד?! אבל כידוע, שכשהגוי רואה שיש ליהודי פרוסת לחם ביד, הוא חושש שזה רכוש גדול מאד, הרבה יותר ממה שצריך. ולכן אומרים חז"ל; "וגם ערב רב עלה אתם" כלומר; שיצאו אתם גוים. וממילא התקיים; "ואתרי בן יצאו ברכש גדול". כי כשגוי רואה שיש ליהודי משהו, אז זה כבר רכוש גדול... (וידבר משה)

וגם מקננו ילך עמנו... כי מִמְנו נִקַח לַעֲבָד אֶת ה' אֱלֹהֵינוּ (י כו)

בהמותינו תלכנה אתנו מרצונן הטוב, שכן יהיו משתוקקות לעלות קרבן לפני השי"ת, כפי שאמרו חכמינו על הפר שהקריב אליהו הנביא; כי רץ בשמחה אל המזבח. בעוד שהפר השני שהקריבו נביאי השקר, סירב ללכת למזבח. ומזה גופא נלמד לקח כיצד לעבוד את השי"ת, אם בהמה זו שאין בה דעת, משתוקקת להיות קרבן לאלקים, עאכ"כ צריכים בני אדם שהם בני דעת, להשתוקק לעבודת השם. "כי מִמְנו נִקַח לַעֲבָד אֶת ה' אֱלֹהֵינוּ" (מלבי"ם)

ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שְׁמָה (י כו)

אמרו חכמינו בגמ'; כי אילו לא ניתנה תורה, היינו לומדים הרבה דברים מבהמות וחיות, כגון; צניעות מהחתול, גול מהנמלה, דרך ארץ מהתרנגול וכיוצא בזה. הוא אשר אמר משה רבנו; כי מכיון "ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שְׁמָה" עלינו ללמוד בינתיים ממקננו... (ארץ חמדה). בעל חידושי הרי"ם היה אומר: כל העבודות והמצוות שאנו עושים בעוה"ז, אין אנו יודעים אם יש להן ערך וממשות, אם כשרות וטהורות הן כל צרכן ואם עשויות הן לשם שמים; "עד באנו שְׁמָה" עד אשר נבוא לעולם החשבון, רק אז יתברר לנו מה היה טיב העבודה שלנו בעוה"ז...

בְּשִׁלְחוֹ קָלְהָ גֵרֶשׁ יִגְרֶשׁ אֶתְכֶם (יא א)

כיון שרצו מן השמים, שלא ישארו אצל בניי שום עקבות ורישומים מטומאת הגלות, היה הכרח בגירושין. ע"ז שפרעה גירש את בניי, עקר אותם לחלוטין ממצרים. עד שלא היה להם עוד כל קשר עם תועבת הגלות ומסוגלים היו להתרומם מיד למדרגה גבוהה כזו, שיקראו; "בְּצִאֹת ה' (שמות יב). ואילו היה משלח אותם מתוך שלום ורצון טוב, לא היו מסוגלים לכך כל עיקר. לפיכך היה הכרח; "יִגְרֶשׁ יִגְרֶשׁ". (שפת אמת)

ואם מאן.. לשלח הנה אנכי נגף את כל גבולך בצפרדעים (שמות יב כז)

אומר המדרש: היתה מחלוקת בין מצרים לשכנותיה היכן עובר קו הגבול. כשראו את מיקום הצפרדעים ידעו היכן עובר הגבול! אם כן, מדוע במכת ה"אֲרָבָה" מצוין שוב ענין סימון הגבול, שנאמר: "הֲנֵי מֵבִיא מִקָּר אֲרָבָה בְּגִבְלָךְ? (שמות יב ד).אומר הרב מטשעבין צ"ל: דוד המלך (תהילים קה לב - לג) אומר: "ונגן גשמייהם בְּרֵד אֶשׁ לְהַבֹּת בְּאַרְצָם: וַיִּזְף גַּפְנֵים וַתֵּאֱתַם וַיִּשְׁבֶּר עֵץ גְּבוּלָם". כלומר: סימני הגבול ("עץ גְּבוּלָם") נשברו בברד ומסביר משה רבנו לפרעה שלפי מכת ה"אֲרָבָה", יסומן הגבול בשנית!

ומלאו בתיך ותייך כל עבדיך... אֲשֶׁר לֹא רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וְאֲבֹת אֲבֹתֶיךָ מִיּוֹם הַיּוֹתֵם עַל הָאָדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֹּן וַיֵּצֵא מֵעַם פְּרָעָה (שמות יו)

מדוע יצא משה? אומרים המפרשים (רמב"ן, אברבנאל, המלבי"ם) שמשה רבנו עמד וראה כיצד עבדי פרעה אינם יכולים לסבול יותר את האטימות של פרעה. אלא שהם שתקו, כי לא היה נוח להם לומר את דעתם בנוכחות משה. לכן "ויפון ויצא מעם פרעה" כלומר, משה יצא ונתן להם את האפשרות לדבר עם פרעה.

מספרים על אחד מגדולי ישראל, שעמד למשפט עקב הלשנה. במהלך המשפט החלו השופטים לדבר ביניהם בצרפנית, שלא היתה שפת המדינה. הרב זז הצידה. גערו בו השופטים והרב ענה להם בצרפנית צחה: "ראיתי שאתם רוצים לדבר ביניכם בשפה שלא אבין ומאחר ואני שולט בשפה הצרפנית, הלכתי לצד כדי לא לשמוע". התפעלו מנימוסו וזיכו אותו מיד! כך משה רבנו ראה שהעבדים רוצים לדבר עם פרעה, אך חוששים לעשות זאת בפניו, לכן "ויפון ויצא מעם פרעה".

ויושב את משה ואת אהרן אל פרעה ויאמר אליהם.. עבדו את ה' א-לקיכם מי ומי ההלכים: ויאמר משה ובערני ובקרני... בְּבָנֵינוּ וּבְנֹתֵינוּ וּבְצִאֲנֵנוּ וּבְבָקְרֵנוּ נִלְכֵד בְּיַד חַג ה' לָנוּ (שמות י ח - ט) מה הכונה חג ה' לנו? אומר היחתם סופרי: "חג" פירושו: מעגל. הגמרא (תענית לא). אומרת: אמר רבי אלעזר: עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן (היינו שכולם יושבים במעגל שבמרכזו יושב ה') וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר: (ואומר) זֶה ה' קֵינֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּיִשְׁעֵינוּ" (ישעיהו כה ט). מדוע מעגל? במעגל כולם קרובים במידה שווה לה', לכולם יש השגה שווה והם יכולים להצביע על ה' ולומר את הפסוק הנ"ל. אמר פרעה למשה שרק הגברים יצאו לעבוד את ה'. ענה לו משה: "חג ה' לנו" - לכולנו יש את אותה השגה, את אותה הקרבה, לא רק לגברים, אלא לכולם, כולל "צאננו ובקרננו!"

לא כן לנו נא הגברים ועבדו את ה' כי אתה אתם מבקשים ויגרש אתם מאת פני פרעה (י, י"א) אין נא אלא לשון בקשה (סנהדרין פ"ט ע"ב). פרעה, מצד אחד, מנומס, ומבקש: "לכו נא" בלשון רכה ובדרך בקשה, ובהמשכו של הפסוק: "ויגרש אותם", בדרך קשה. ידוע, שפרעה משול ליצר הרע, וזהו דרכו של היצר הרע: מצד אחד פונה לאדם כאיש נחמד, ומצד שני "מגרש", מתנכל אליו להחטיאו ולהענישו. הכל לפי התועלת האישית שלו. וזה לשון המדרש: "כי כן דרך הקליפה להשטין למטה, ועולה ומקטרג למעלה, ויורד ונוטל נשמתו". (מין הגר"מ אליהו זצ"ל).

סיפור לשבת

הם ישוב בתא הכלא כשראשם בין ידיהם והיה נראה שעולמם חשך עליהם. בני, בילי, וג'ורגי היו שלשה אנשי עסקים צעירים ומצליחים שנידונו לשבת בכלא על לא עוול בכפם. מתחרים עסקיים העלילו עליהם שחרו בשטרות מזויפים, וכל ניסיונותיהם להוכיח לשוטט שמדובר בעליה נפשעת, לא צלחו. גור הדין היה קשה במיוחד והם נשלחו לשנים ארוכות מאחורי סורג ובריח. מדי יום היו יושבים שלוש חברים המתוסכלים ומבכים את מר גורלם. באחד הימים דפק בילי על השולחן ואמר: 'חברים, מוכרחים לחשוב איך לצאת מפה! אם לא באמצעות החוק, אז נצטרך לצאת באמצעים אחרים...' חבריו הביטו בו בתמיהה וניסו להבין כיצד ניתן לצאת מבית הכלא השמור ולא באמצעות ערעורים, עורכי דין ושוטטים. 'אני מדבר על בריחה' הסביר בילי: 'התכננתי שלי הוא פשוט ביותר. בבית הכלא פועלת מרפאה, במרפאה עובד רופא בשם גריפית שתפקידו להעניק טיפול ראשוני לאסירים, ולהחליט במקרים חמורים יותר על שליחתם לבית החולים. התכנית שלי היא להגיע לעיתים תכופות אל המרפאה, ליצור יחסי אמון עם גריפית לבקש ממנו שיום אחד בלבד, 'ישכח' לנועול את דלת המרפאה. לאחר מכן, אנו ניכנס למרפאה בשעת הטיוול בחצר, וממנה ניצור חבל ארוך אל עבר החומה הצמודה לבניין המרפאה... חבריו הביטו בו בשתיקה, התכנית הייתה נראית נועזת, אבל לא נותר להם הרבה ברירות ולא היה להם מה להפסיד. כיצד יוכלו להתגבר על חיישני התנועה החשמליים שעל החומה שלא מאפשרים לעבור את החומה בלי להפעיל את האזעקה? גם לכך מצא בילי פתרון. בליל הבריחה, הוא 'יארגן' קצר חשמלי בכל מערכות החשמל של בית הכלא על ידי עזרה מבחוץ, וכך יצליחו לעבור את החומה אל החופש.

הרעיון אמנם נשמע פשוט, אך לא קל לביצוע, אבל בילי וחבריו לא התיאשו. מידי יום או יומיים, הופיע בילי או אחד מחבריו במרפאה והתלונן על כאבי ראש, מיגרנות, בחילות, וכאבים בחזה. השעות הממושכות במרפאה יצרה יחסי חברות בינם לבין הרופא, והם הרגישו שהתכנית מתקדמת. אלא שעם הזמן התברר שגריפית הוא אדם מושחת שמאום לא מעניין אותו מלבד בצע כסף. אם עד עתה חשבו שהרופא מחבב אותם, התגלה להם שהדבר היחיד שמעניין אותו הוא כסף וטובות הנאה. בני וג'ורגי הציעו לבילי לרדת מהתכנית: 'אי אפשר לסמוך על הרופא בשום אופן, אמרו, אבל בילי הרגיע אותם. הוא הסביר להם שהוא מודיע לכך, והכין בשבילו חבילת מזומנים שתסנוור את עיניו. כעבור עשרה חודשים הגיע הרגע הגדול. השלשה הכינו שלושים אלף דולרים שאותם הבריחו להם קרוביהם במשך הזמן, בילי הגיע יומיים לפני יום הבריחה אל המרפאה והגיש לגריפית את חבילת המזומנים. גריפית התעניין לדעת כיצד הם מתכננים להתגבר על בעיית החשמל והחיישנים שעל החומה, ובילי סיפר כי הם מתכננים להשבית את כל מערכת החשמל בבית הסוהר על ידי חברים מבחוץ בשעה שמונה בערב, ואז הם יעברו בעזרת חבל הקשור לחלון המרפאה את החומה הקרובה. גריפית נטל את הכסף לא לפני שתבטיח כי ביום המיועד, 'ישכח' לנועול את דלת המרפאה. השעה הייתה שבע בערב, השלשה שטיילו בחצר התכוננו לגשת אל בנין המרפאה, לעלות ולהיכנס בעד הדלת הפתוחה ומשם להטיל חבל אל החומה הסמוכה, ולהמתין לשעה שמונה בדיוק אז ייכבו האורות, וגם חיישני התנועה שעל החומה יחדלו מפעולה. בשעה 7:45 חמש עשרה דקות לפני הרגע המיועד, תפס בילי בידיהם של חבריו וגרר אותם במהירות לעבר צדדית בחומה המרוחקת מן המרפאה. בפניה זו הייתה דלת חירום חשמלית שהייתה נעולה. מה אתה עושה, תמהו החברים, אך בילי רק ביקש מהם להמתין בשקט. בדיוק בשעה שמונה, נשמע זמזום קל, ובאותה שניה דחף בילי את הדלת שנתפחה בקלות והשלשה יצאו במהירות החוצה. באותו רגע גם הוארה החצר ואזעקה נשמעה בכל האזור. השלשה רצו במהירות כשהם צמודים לגדר ומיהרו להתרחק מן האזור במכונית קטנה שהמתינה להם בחוץ, רק כאשר הגיעו אל דירת מבטחים, פנו השלשה לבילי וביקשו ממנו הסברים: 'מה קרה? מדוע שיניתי ברגע האחרון את תכנית הבריחה?' 'פשוט ביותר' הסביר בילי: 'ידעתי שאי אפשר לסמוך על גריפית והייתי בטוח שכל הבטחותיו הם שקר מוחלט. סיפרתי לו על התכנית שלנו לברוח באמצעות השבתת החשמל, וידעתי שהדבר הראשון שאותו עשה גריפית לאחר שייקח מאתנו את הכסף, הוא למהר לדווח לשרטונות הכלא על תכנית הבריחה. לפי התכנון המקורי לא חשבתי כלל להשבית את החשמל, אני אמרתי זאת לגריפית מאחר שידעתי שהוא יעביר את זה לממונים עליו. הנהלת הכלא החליטה לטמון לנו את המרפאה ולתפוס אותנו 'על חם' בשעת הבריחה, אלא שכדי להתמודד עם הפסקת החשמל המתוכננת מבחוץ, החליטו הסוהרים להעביר את מערכת החשמל בשעה שמונה, למערכת חשמלית אלטרנטיבית - המופעלת על ידי גנרטור. בחלקיק שניה זו, שבה מתחלפות המערכות מפסיק החשמל לפעול וידעתי שאוכל להדוף את הדלת החשמלית החוצה מבלי לבצע כל ניסיון של פריצה או להפעיל את האזעקה. ואמנם הכול התנהל כפי שחשבתי, בדיוק בשעה שמונה שמתני את הזמזום הקל של המעבר למערכת הגנרטור, ומיד אחר כך הוארה החצר בזרקורים גדולים של השוטרים שחיכו לנו מתחת למרפאה בגלל ההלשנה של גריפית. בעוד שבינתיים אנו הצלחנו לברוח מהדלת הצדדית היישר אל החופש...'

*האמת היא מידה בסיסית וחשובה אך היא אינה קלה לרכישת. אדם שהוא שקרן מטבעו, גם כאשר הוא מבטיח כי 'הפעם יעשה הכול, לא ינתן להאמין לו ולסמוך עליו. פרעה הרשע מלך מצרים הבטיח למשה שוב ושוב כי ישחרר את בני ישראל ממצרים. והתבטחה חזו התקיימה רק לאחר שהוכה במכות קשות. ועם כל זאת, גם ברגע האמת לא ניתן היה לסמוך עליו, והוא שב לשקריו הקבועים וניסה להחזיר את בני ישראל בחזרה למצרים ולהילחם בהם... (אריק סגל - עלון שלום לעם).

סיפור לשבת

המעשה דלהלן אירע עם ילד בן תשע הרגיש לגלוטון. מעולם לא היו לו בעיות אכילה, תמיד אכל מה שמותר וטוב לו. אולם יום אחד חזר הילד מתלמוד התורה והודיע שהוא מסרב לשמור על הדיאטה. "אני רוצה עוגיות ופיצה!" הכריז. לא הועילו תחנוני ההורים... וכשאין מוצא ואין ברירה, פונים לשאלו באורים ותומים. יצאו ההורים יחד עם בנם לבני ברק, לביתו של מרן ראש הישיבה הרב שטיינמן זצ"ל. סיפרו לו כי הילד סובל מציליאק אולם מסרב לשמור על הדיאטה המומלצת.

ראש הישיבה, ששמר אף הוא על דיאטה קפדנית ונטולת גלוטון, הישיר מבט לעבר הילדון ושאל אותו: "מה תרצה להיות כשתהיה גדול?" ענה הילד: "אני רוצה להיות גדול הדור". הרב לא חיך ולא צחק. הוא שמע היטב את תשובת הילד, הנהן בראשו ואמר: "תדע לך, שהיום קשה מאוד להיות גדול. יש לילדים של היום כל כך הרבה דברים טובים ודברים יפים. כל מה שילד רוצה הוא מקבל מיד! אבל בשביל להיות גדול, בשביל לצמוח באמת, צריך לדעת לומר "לא". צריך לדעת לסרב להצעות ולפיתויים."

כך אמר הרב שטיינמן, ואז החזיק בכף ידו של הילד ואמר: "אני חושב שאם יהיה מישהו שיצמח להיות גדול אמיתי, הוא יהיה דווקא ילד שסובל מציליאק או סוכרת או דבר דומה. אני חושב שדווקא ילד שידע לומר 'לא' ומתאפק ועובד על יצרו יוכל לגדול באמת". כך אמר הרב ובידך את הילד בברכה חמה ולבבית.

הילד שמע את הדברים, חיך באושר ויצא החוצה עם חיוך מנצח. "ומה עם הגלוטן?" שאלה האם הנרגשת, אך הילד ענה בפשטות: "אני לא אגע בגלוטן בחיים! הראש ישיבה אמר שכך מתאמנים והופכים להיות גדולים". (כאיל תערוג וארא תשע"ח)

4 קטעים על ילדים צדיקים וקדושה

א. הגאון רבי גדליה נדל הלך עם נכדתו לראות דירה לקניה. אמר לה רבי גדליה: "ידע, דירה לא נמדדת לפי מספר הקירות ושטח הבית, אלא לפי יראת השמים שיש בבית, ואת יראת השמים האיישה משרה בבית!" ("נר לשולחן שבת" מפי הרה"ג ר"ש ווינטרויב)

ב. הרבנית בת שבע קניבסקי הרבתה לומר כי החודשים שלפני הלילה הם זמן הכנת נפש התינוק והעתיד תרוחני שלו. היא היתה ממליצה לקרוא ספרי צדיקים בתקופה זו. ואף סיפרה שהיא עצמה היתה מרבה לקרוא על צדיקים, כדי שהמחשבות הטובות תשפענה על התינוק; ("בית אמ"י")

ג. הגאון רבי יעקב קניבצקי: לא ידוע היטב הגיל הנכון לחייב קטנים בנטילת ידיים שחרית, אלא שזה תלוי בקדושה בפועל, כלומר כשלומדים, או אומרים דבר שבקדושה אז יש להם רוח רעה, ולפי זה מעת שהקטנים אומרים יתורה צוה לנו משה, או שחם לומדים אותיות, או אפילו כשעונים 'אמן' צריך להתחיל לטוול ידיהם. ("אמת ליעקב" או"ח ד')

ד. הגאון רבי אריה לייב עפשטיין "כאשר קיבלתי מרבי המובהק, - החרף והבקי והישיש, כבוד מוה' יצחק אייזיק, שבליל הנכנס לארבע עשרה אחרי י"ג שנים שלימות, וכן בליל הנכנס לעשרים ואחת שנים אחר כלות עשרים שנה שלימות. כאשר יסכים האדם בדעתו באותו לילה לעבוד את ה' יתברך, כן יצמח ויעלה בכל מיני מעלה עד שיגיע לכל מידה מעולה. והוא בדוק ומנוסה! והשומע לדברי אלה בודאי שיהיה לו תקנה גדולה ולתקן מה שעשה חס וחלילה נבלה על ידי בקשת רחמים כל אותו הלילה, ויעלה לשם ולתהילה". ("הפרדס"י) [הוא בגליון "נר לשולחן שבת"- אחרי מות- קדושים תשעח].

סיפור לשבת

מיד כשנכנס מנחם לבנק הוא נתקל בחיכוך הלכבי של אלוך, סמנכ"ל הבנק שנהג לשמור את החיכוכים המיוחדים שלו לכרישי עסקים כבדים ביותר, דוגמת מנחם. הוא קם ממקומו ולחץ את ידו בחמימות. 'תרצה לשתות קפה?' שאל אלוך, בעוד שהוא מחווה בידו על כורסת העור היוקרתית. 'כן, תודה' השיב מנחם והתיישב, בעוד הוא מתחיל לדון עם אלוך על אחת ההלוואות הגדולות ביותר שידע הבנק. הוא הציג בפני אלוך את תכניתו העסקית, מדובר בהשקעה גבוהה אמנם אבל עם רווח פוטנציאלי עצום בצידה. הזדמנות כזו, ידע מנחם, לא נקרת בדרכו כל יום. מדובר בהשקעה נדירה ביותר, כזו שלא מוצאים בכל יום. הוא הוא היה שבע רצון מתוצאות השיחה עם מנהל הבנק שהתנהלה בדיוק כצפוי, מיליוני דולרים היו מונחים על הכף ומנחם שרכש לו מוניטין רב בעסקי הנדל"ן, ראה כבר בעיני רוחו איך הוא תופר לעצמו את עסקת חייו. ביום רביעי בשעה חמש, התכוון מנחם לנסוע מביתו שבמודיעין לעבר הפגישה המיועדת עם איל הנדל"ן גיוני וויליאמס, ששחה במלון יוקרה בלב ירושלים. הפגישה נקבעה לו כבר לפני חצי שנה, והוא שינן בראשו שוב ושוב את התוכנית שהוא הולך להציג בפני איל הנדל"ן האמריקאי.

כבר חודשיים הוא מתכנן את אסטרטגיית השיחה וכמו אשף שחמט בנה מהלך אחרי מהלך, בתדר העבודה שלו הייתה תלויה מפה עם תרשימי זרימה וסימולציות שניסו להכין את מנחם לכל תרחיש שיחה אפשרי. מעל למפה הופיע המשפט האהוב על מנחם: 'קשה באימונים, קל בקרב'. מנחם היה טיפוס קפדן, מוכשר מאוד וחרוץ, שהאמין בכלל: 'לעולם אל תיתן לנסיבות החיים לשלוט עליך, תמיד נסה לשלוט עליהן'. פעם שאל את שכנו הדתי שניאור: 'למה אתם הדתיים, תמיד מוסיפים לפני כל משפט, בעזרת ה', אם ירצה ה', למה אתם לא יכולים לקחת אחריות ולהחליט שאתם הולכים לבצע משהו גם בלי להזכיר כל הזמן כמה שאתם קטנים וצריכים את העזרה של ה'. הנה, קח אותי למשל, התפאר מנחם 'אני אף פעם לא מזכיר את ה' ובכל זאת הצלחתי להרים אימפריית נדל"ן עסקית בעשר אצבעותי' התגאה מנחם כטווס מנופת. 'שיחיה' ענה לו שניאור 'אני מאחל לך שהחיים לא ילמדו אותך אחרתי' אמר ספק בחיך, ספק בלעג. 'אין מצב שזה יקרה' ענה לו מנחם מדושן עונג 'אף אחד לא יכול על מנחם... ' פרץ בצחוק מתגלגל. כעת נכנס מנחם למכונית המרצדס המפוארת שלו, שהייתה מצוידת במיטב הטכנולוגיה הגרמנית לנהיגה בחורף. היו לה גלגלים עבים מהרגיל, מערכות ממוחשבות שתוכננו לשמור על אחיזת הכביש של המכונית גם במזג האוויר קשה וראיית לילה מיוחדת. הרבה כסף השקיע מנחם במכונית שלו. אחרי חמש דקות נסיעה מביתו שבמודיעין, עלה מנחם על כביש 443. התנועה זרמה בקלילות ומנחם התרווח בכיסא המרופד של המרצדס, כיוון את חימום המושב לטמפרטורה הנוחה לו ולחץ על כפתור ההפעלה של מערכת האודיו המשוכללת, ששוויה היה הון תועפות. מוזיקת קצבית מילאה את חלל המכונית ומנחם הרזה בגורלו הטוב ועל כישרונו הייחודי לנווט את חייו בצורה האופטימלית, כשלתע החלו גושי שלג להיזרק בחוזקה על המרצדס של מנחם. אלו היו גושי שלג גדולים, מנחם התחיל לנוע באי נוחות ומיד העביר את המרצדס לנהיגת חורף. המנוע בעל שמונה הבוכנות השמיע שאגה חדה, ועלה בקלילות את העלייה התלולה של הכביש. אבל הברד והשלג רק המשיכו להתגבר, רוחות חזקות הופיעו ומנחם התחיל לראות איך הכביש מתמלא לאיטו במכוניות תקועות, מהבהבות בכתום באורות מצוקה, הוא התחיל להזיע והמחשבות רק הציקו לו. 'לא' חשב לעצמו. 'לא יכול להיות שהמרצדס שלי לא תוכל להתגבר על השלוליות האלו' אבל הרוחות רק התגברו, מנחם החל לראות בחלחלה איך השלג מתחיל להיערם על הכביש למעשה הוא היה בכל מקום, כשהנסיעה מרגע לרגע הפכה להיות בלתי אפשרית בעליל. המרצדס החלה להחליק על הכביש והגלגלים העבים החלו להתחפר בשלג העמוק. מנחם המבועת החל לחוש איך גל של חוסר אונים הולך ומתפשט במעלה גרונו. כשלאחר שלוש דקות נתקעה לה המרצדס המפוארת, הביט מנחם בביאוש בטכנולוגיה הגרמנית המהוללת שהכזיבה. הוא ניסה להתקשר לגיוני ולבטל את הפגישה, אבל שיבושי קליטה השפיעו על מערכות הסלולארי שלו ואפילו קו טלפון הוא לא הצליח להשיג. הדקות נקפו ומושיע לא נראה באופק, מנחם הביט באימה על שעונו וראה איך הוא הולך להיות תקוע במכונית שלו במהלך השעות הבאות. נשאר לו דלק בכמות מצומצמת מאוד, שאותה יאכל המזגן באיטיות כך שעוד מעט המנוע יכבה והוא יתקע בשלג, בקור, לבד. על הכול הוא חשב מנחם, הוא תכנן הכול בצורה מסודרת כיאה לטיפוס מוכשר וחרוץ כמותו, שאוהב תמיד לשלוט בחיים. על הכול הוא חשב, חוץ מאשר על השלג והסופה שהבהירה לו בצורה הברורה ביותר שבעולם הזה יש כנראה בכל זאת, כמו שאמר לו שניאור, כוחות חזקים יותר. כן, חזקים אפילו ממנו... *לפעמים מרוב שאנחנו עושים דברים מתוך הרגל, אנחנו שוכחים שלמעשה אנחנו מביטים על החיים מבחוץ. כמה פעמים מצאנו את עצמנו מנסים לשכנע אנשים אחרים לקבל אותנו לעבודה, לעשות לנו טובה, לקדם אותנו כאילו שהם השליטים של העולם הזה. בפרשתנו אמר הקב"ה למשה רבנו על פרעה, 'ואני הכבדתי את לבו'. כיוון שילב מלכים ושרים ביד ה' כדאי תמיד שזכור שכמה שננסה לעשות הכנות והשתדלות, בשורה התחתונה, יש כאן בעל בית ורק הוא יחליט איך, כמה וכיצד הדברים יצאו אל הפועל.(אבינועם הרש- עלון שלום לעם)

פינת ההלכה

א. כיון שהגיע עמוד השחר, אסור לו לאדם שיקדים לפתח חבירו ליתן לו שלום קודם התפלה, ואפילו הוא אביו או רבו, אבל מותר לומר לו צפרא דמרי טב. ואפילו זה אינו מותר אלא כשהוצרך ללכת לעסק מעסקיו או לשום ענין, ואגב זה נכנס אצלו ליתן לו שלום. [משנייב סק"ב]. אבל אם אינו הולך אלא להקביל פניו קודם התפלה, אפילו זה הלשון אסור. ואם פגע בו בדרך מעיקר הדין מותר לומר לו שלום. אך טוב לומר גם בזה בלשון אחר, כגון בוקר טוב, וכדומה. [שארית יוסף ח"ב עמ' רסו].

ב. מותר להקיץ את חברו ששמו שלום ולקרוא לו בשמו, אף שהוא קודם התפלה. [שאר"י ח"ב עמוד רסו. ספר ילקוט יוסף, סימן פט, הערה כא, במהדורת תשס"ד: תפלה כרך א', עמוד פה].

ג. כל מה שאמרנו שאין להקדים שלום לחבירו הוא דוקא קודם תפלת שחרית, אבל אחר תפלת שחרית, כל היודע בחבירו שהוא רגיל ליתן לו שלום ואינו נותן לו שלום, נקרא גזלן, כמבואר בגמרא. ואמרו על רבי יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם, ואפילו נכרי בשוק. ויש אומרים דלמי שאינו רגיל ליתן לו שלום, אין להקדים לו שלום, דשמא לא יחזיר לו וייקרא גזלן ועובר על לפני עור. אך אין זה אלא ממדת חסידות בעלמא. [ילקוט יוסף, סימן פט, הערה טז, במהדורת תשס"ד: תפלה כרך א', עמוד פז].

ד. מותר לצאת לשדה התעופה קודם התפלה כדי להפרד מאביו או רבו היוצאים לארץ אחרת. אך לא יפרד מהם בלשון "שלום", אלא בלשונות אחרים, כמו נסיעה טובה, וכדומה. וכל שכן שמותר כשמלווה אותו לדרך. ואם יארגנו מנין להתפלל שחרית בשדה התעופה, מותר לנסוע לשדה התעופה להתפלל שם ואחר כך להפרד מאביו או רבו. [שארית יוסף חלק ב' עמוד רסח. ספר ילקוט יוסף, סימן פט, הערה טז, במהדורת תשס"ד: תפלה כרך א', עמוד פז].

לרפואת: ברוך בן רחל הי"ו, נעימה בת מונבר תחי'

ניתן לקבל את העלון לזיכוי הרבים במייל: GIDON@EFRAF.ORG.IL

- העלון מוקדש - נא להתפלל על השמות הרשומים להלן. תזכו למצוות.

לרפואת: הרה"ג שמואל בן חנה (זעפרתי) הי"ו
ראובן בן נעימה הי"ו, אבנר בן נעימה הי"ו, שמואל בן רחל לאה הי"ו,
סאיר בן סעדיה הי"ו, נעם בן הילה הי"ו, משה בן שטחה הי"ו,
דוד בן שטחה הי"ו, שמעון בן שושנה הי"ו, הראל בן עירית הי"ו,
רפאל חי בן עירית הי"ו, אלון בן סימה הי"ו, יוסף חיים בן אסתר הי"ו,
סאיר בן אסתר הי"ו, יקיר אפרים בן רחל דבורה, הי"ו, רחל בת שטחה תחי',
אהובה אפרת בת שושנה תחי', איילה בת רות תחי', נעדיה בת רחל תחי',
מרים חנה בת שטחה תחי', אסתר בת שטחה תחי', לינדה בת רינה תחי',
אסתר בת דינה תחי', אפרת בת זילפה תחי', חוה בת יעל מיכל תחי',
סירה בת רחל תחי', נועה בת רחמה תחי', אושרת בת סלכה תחי',
קרן בת נצחיה טוריה תחי', לבנה בת עליזה תחי', שרה בת שטסה תחי',
נועה ברקת בת שרה תחי'

לזיווג הגון בקרוב:
אריאל בן דינה הי"ו,
משה בן סימה הי"ו,
שלושי שלמה בן מרים חנה הי"ו
ריעות בת רחל תחי',
נסלי ענת בת איריס תחי'

לזרע קודש בר קיימא:
יוסף בן שושנה חסיד הי"ו,
סליה אלומה בת מרים תחי',
ספיר בת רבקה תחי'
רחמים בן יפה הי"ו רנית בת אלונה תחי'

לע"נ:

איוב בן יצחק ז"ל, יניב בן שולה ז"ל,
מיכאל בן יפה ז"ל, נעדר בן אגזאלה ז"ל,
ישי אסדי בן בת שבע ז"ל,
יצחק בן רבקה ז"ל, יעקב חי בן שרה ז"ל
בנימין בן שטחה ז"ל, חיים בן לאה לילה ז"ל,
יהודה בן נגימה ז"ל (למשפ' אסיגי)
חנום בת מוטור ז"ל, תרז בת שרה ז"ל,
חוסני בת שרה ז"ל, אסתר בת סאוס ז"ל,
רחל בת רבקה ז"ל, לאה בת נסרין ז"ל,
סימה בת זהבה ז"ל, עדנה בת חנה ז"ל
בת-שבע בת אסתר ז"ל
לאה בת שרה ז"ל (חלדחב)

לתגובות והנצחות
לשיעורים והרצאות:
GIDON@EFRAF.ORG.IL
052-7135074
ניתן לקבל את העלון במייל.
כתובת: הרב גדעון לוי שליט"א

העלון בהוצאת:
מלך הדפסה מתקדמת

"המרכז לערבות הדדית"

גליון מס': 26. פרשת: בא. ה' בשבט ה'תשע"ט

העלון מוקדש לרפוא"ש בדרכי נעם: בת ציון אביגיל בת סימה יוכבד תל"י

זמני שבת קודש: בא.

כניסה יציאה ר"ת

ירושלים: 18:04 17:31 16:39

תל אביב: 17:59 17:28 16:36

חיפה: 17:59 17:27 16:35

בית שמש: 18:03 17:31 16:39

הזמנים עפ"י לוח אור החיים.

סיפור לשבת:

האיש שנתן צדקה למתים עמ' - 2.

פניני אוה"ח:

איך להלחם ביצה"ר. עמ' - 3.

עלי עין:

מאחורי הקלעים של צמח האזוב. עמ' - 3.

חודה של פרשה:

חידה נושאת פרטים. עמ' - 4. גם המבוגרים מוזמנים.

ב"ה **גַּבְמִי "זז"**
דרכי זימים
בנשיאות הרב אייל עמרמי שליט"א

להשאלת:

גמרות שוטנשטיין,

וספרי טוש"ע.

רח' נחום פינת מלכי-ישראל, שכונת גאולה.

לפרטים:

פל': 054-844-86-83

או בקו המידע:

079-53-23-549

וא"כ מדוע ביקש משה לצאת רק לג' ימים, ולא לחפשי לגמרי.

ומובא בדברי רבותינו שרואים אנו כאן חלקיקים מהנהגתו המופלאה של בורא העולם עם בני האדם ואף אנו נוכל להשכיל מכך לחיינו הפרטיים.

" ואף אנו נוכל להשכיל מכך לחיינו הפרטיים.. "

במבחן המציאות בהחלט יכל הקב"ה להכריח את פרעה לשבר את דעתו ולהוציא את בני ישראל לחופשי לגמרי בניגוד לרצונו המוחלט והיה זה אפילו בגיבוי הצדק כפי שכתבנו קודם, אך לא רצה הקב"ה להכריח את פרעה לעשות דבר שאין בכוחו הנפשי לעשות, שהרי אחרי הכל, מי מסוגל לוותר על עם שלם של עבדים שמגינים היה יותר משישים רבוא, וודאי שלא היה בכוחו הנפשי של פרעה וכל מצרים את היכולת לוותר על דבר זה אפילו כשהיו רואים את כולם מתים וכו' ולכן ציווה עליו לשחרר את בני ישראל למספר ימים שעם מציאות זו יכל פרעה להשלים.

היום קוראים לזה "אל תהיה צודק תהיה חכם", ומכאן אנו רואים דוגמא לחיים, שאין זה אומר **שלא** להיות צודק זה **תמיד לא** לבקש ולדרוש את מה שאנו צריכים ורוצים, אלא לפעמים צריך לדעת **איך** לבקש מהשני את מה שאנו רוצים, ואפשר לחשוב איך לומר לו זאת בצורה שהוא יסכים **ואף ירצה** למלאת את בקשתינו, ואפשר לעשות זאת ע"י מחמאה על העבר לפני הבקשה וכדו', או להפשיט את צורת העשיה, וכו' הכל לפי העושה והמעשה.

שנוחה יתמלאו כל בקשותינו לטובה, מיזו המלאה והפתוחה של הקב"ה אמן.

*בת שלום ואהבה,
אלה בית ישראל.*

באפשרותכם להקדיש פינה זו להצלחתכם, לרפואתכם, או להבדיל לע"נ יקירכם. לפרטים: 052-7100-955.

מבט מהפרשה:

הסתכלות לחיים מפרשת השבוע.

מסוגל? או לא?

בשבוע האחרון אנו עדים לדרמה של ממש שהתחוללה במצרים עם עשרת המכות שהנחית הקב"ה על המצרים, ובפרשה היא מגיעה לשיא של ממש במכת בכורות שמתו הבכורות בין מאב ובין מאם ובית שלא היה בו בכור, מת גדול הבית, וכשראה זאת פרעה שהיה בעצמו בכור פחד על נפשו ועל מלכותו (שמה יתעורר כאוס רציני בעם שיביא למהפכת משטרו, כמו שרואים בשנים האחרונות), עד כדי כך שמביא רבנו הרמב"ן מכילתא שהלך פרעה לחפש את משה ואהרן באמצע הלילה וציווה עליהם בגזרת מלך, שיצאו מייד באמצע הלילה ולא הסכים להם לחכות עד הבוקר אלא שמושה אמר לו "וכי גנבים אנחנו שנצא בלילה, לא נצא אלא ביד רמה לעיני כל מצרים" (מכילתא פסחא י"ג). וכך יצאו להם אבותינו ביד רמה, עם קומה זקופה כבני חורין בעצומו של יום ט"ו בניסן.

וצריך להבין בענין זה אם היה כ"כ חשוב לקב"ה שבני ישראל יצאו ממצרים בצורה מכובדת כבני חורין ולא יראו כגנבים וכו' למה הוא אומר למשה רבנו לבקש מפרעה לשחרר את בני ישראל לשלושה ימים בלבד, ואח"כ הוצרכו בני ישראל לפחד מהמצרים עד שהיו כאלה שהתחרטו על כך שיצאו ממצרים? הרי עם המכות שהביא על פרעה היה יכול להכניע אותו ולחייב אותו להוציא את בני ישראל לחפשי לגמרי, וכך גם הדרישה הצודקת שהרי הוא לא קנה את בני ישראל לעבדים מאדון כל שהוא אלא השתעבד בהם מדעתו בכפיות טובה נוראית לכל מעשיו של יוסף הצדיק שהציל את האמפריה המצרית מחרפת רעב לפני כמה דורות.

בא להיות ממעמיקי העולם
צ"י החזקת לימוד התורה בשעות
שהצולט לקוק להיותה הנק
נהיה שותף בקיום הצולט.
באפשרותך להקדיש את הלימוד להצלחתך, או להבדיל לע"נ יקירך,
חייך צכשיו: 052-7100-955.

לא לאבד תקווה

היה היה אדם עשיר, שלא היה נוהג לתת צדקה לכל מי שנכנס אליו כדי לבקש. פתגם היה שגור בפיו, כי הוא יתן צדקה רק למי שהתייאש לחלוטין ואפסה כל תקווה לגביו שיוכל להצליח אי-פעם בחיים.

בכל פעם שמישהו היה מבקש ממנו צדקה הוא היה שואל אותו: "האם ויתרת על התקווה לצאת אי-פעם למרחב?"

– "חלילה" היה העני משיב. "לעולם אסור להתייאש".

– "אם כך" היה אומר העשיר, "אין אני יכול לתת לך נדבה" ובכך הסתיים העניין.

לעתים רחוקות בלבד היה עני שהשיב כי הוא אכן וויתר כבר על כל תקווה וממילא היה העשיר נותן צדקה לעתים נדירות ביותר.

פעם אחת הוא הלך בדרך וראה עני מוטל באשפה. "הנה זה וודאי איבד כל תקווה" – חשב הגביר בלבו, ניגש אליו והושיט לו מטבע תוך שהוא אומר לו כי הוא רואה שמצבו לאחר יאוש.

"לי יש דווקא למה לקוות" – אמר לו העני – "אולם אתה, רבי יהודי, נראה לי מיואש לחלוטין". הסתכל בו העשיר, כשהוא מופתע ומשתומם ואמר: "אני נותן לך צדקה, ואתה עוד מקלל אותי?! "חלילה וחס, אין אני מקלל איש!" – השיב העני – "האמת היא כי לי באמת יש תקווה, כי הרי דוד מלך ישראל אמר בתהלים "מקימי מעפר דל, מאשפות ירים אביון". בורא העולם יכול להקים אביון גם מן האשפה".

"ומי הוא זה, שבאמת חסר תקווה?" – שאל אותו העשיר.

"כל זמן שאדם חי, יש לו תקווה" – השיב העני – "רק למתים אין כבר שום תקווה בעולם הזה".

"אם כך, אתן מכאן ואילך צדקה למתים" – אמר העשיר התמהוני. הוא

הלך תיכף ומיד לבית העלמין וקבר שם סכום כסף ניכר, עבור המתים שכבר איבדו כל תקווה...

עברו שנים מאז אותו מקרה מוזר והגלגל המסתובב עשה סיבוב שלם, עד שהעשיר ירד מנכסיו ונהיה עני מרוד. הוא כבר איבד כל תקווה, כאשר נזכר באותו עני שהיה מוטל באשפה ואמר בשעתו, כי עדיין יש לו תקווה בעולם הזה. הוא גם נזכר כי בשעתו הוא קבר סכום כסף גדול בבית הקברות, ועתה הוא מיהר לשם כדי למצוא את ה"פקדון".

אולם, עוד לפני שהספיק להגיע אל הכסף. תפס אותו שומר בית העלמין והוא הובא בפני שופט. "הנה כבוד השופט, קבצן זה ניסה לשדוד את הקברים!" התלונן השומר והראה באצבע מאשימה על העשיר-לשעבר. הלה סיפר לשופט את סיפור המעשה, לבסוף ביקש רשות ללכת לבית העלמין ולהוציא משם את סכום הכסף שקבר בשעתו, בתור "צדקה למתים".

השופט האזין לו בתשומת-לב, ולאחר מכן שאל אותו אם הוא זוכר אותו. למשמע התשובה השלילית סיפר לו השופט, כי הוא הוא אותו עני שהיה מוטל באשפה ושלגביו חשב הגביר דאז, שאין לו עוד תקווה בחיים. "אתה רואה" אמר לו השופט, "לעולם אסור לאבד את התקווה, ועל הרכוש והכסף אסור לעולם לסמוך".

הוא הרשה לו להוציא את הכסף מבית העלמין ואמר לו: "לא כך צריך יהודי לתת צדקה. אצל היהודים כרוכים המושגים "צדקה ומשפט" ביחד. צדקה באה יחד עם המשפט, היינו שמי שנותן את הצדקה צריך לבחון את עצמו ולשפוט את עצמו, לאמר: מדוע זה אני היחסן, שיש לי כסף ואפשרות לתת צדקה ולאחרים אין? מדוע אני הוא הנותן ולא המקבל? הרי זה יכול היה להיות גם להיפך. כשהיהודי נותן צדקה עליו לדעת כי יותר ממה שהוא נותן, הוא מקבל..."

הקבצן הלך לבית הקברות ומצא את כספו הקבור שם, ושוב הסתובב לו הגלגל והוא התעשר, אך הפעם הוא כבר לא חיפש מקרים "חסרי-ישע" כדי לתת להם צדקה. הפעם הוא כבר נתן צדקה, כפי שיהודי צריך לתת...

שבת כהלכתה:

הלכות שבת.

כלי שמלאכתו להיתר

כל חפץ ששימושו לדברים מותרים, הרי הוא כלי שמלאכתו להיתר. ואין צריך שיהיה מיוחד רק לדברים מותרים, אלא גם אם הוא מיועד למלאכות איסור ולמלאכות היתר, ואפילו רוב שימושו למלאכות איסור, כיון שמועד גם למלאכות היתר, הרי הוא כלי שמלאכתו להיתר. (ה"ע ג קצט. שבת ג נא)

דוגמאות לכלים שמלאכתם להיתר - כסא, שולחן, סכ"ם, בקבוק, פקק, סיפולוקס, בגדים, סבון, כובע ניילון, תכשיטים, כלים יקרים לקישוט, כלי פסח, מפתח, מניפה, משקפת, מטאטא, טרמוס, שעון יד, שעון קיר, סטנדר. (שבת ג ח, לד, לו, לט, מב, מו, מט, צ)

באפשרותכם להקדיש פינה זו להצלחתכם, לרפואתכם, או להבדיל לע"נ יקירכם, לפרטים חייגו: 052-7100-955.

לבריאות והצלחה:

דוד ראובן בן נלי נעכא
 רבקה אפרת בת שרה.
 אברהם בן דליה,
 יוסף אברהם בן טובה.
 יעל בת בתיה.
 נועה בת מזל פורטונה, - לזיווג הגון
 דניאל בן מרים. אסתר בת יעל, - לרפוא"ש, וזש"ק.

אסתר הדסה בת אילנה.
 נועה בת אסתר הדסה.
 שירלי בת דינה.
 ליאון בן אסתר.

לע"נ:

מורנו ורבנו הגאון הגדול הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה.
 יהודה בן אסתר.
 ברוך פרג' בן יצחק ומרים.
 אסתר עזת בת מרים.
 בוריה בוריס בן ספירה.
 יהודה אריה בן ר' צבי דוד ומינה.
 אברהם כבר חי בן שמחה אבלין.
 יוסף בן משה וליאה.

בן פורת עלי עין:
עין הרע בזוית יהודית.

מאחורי הקלעים של האזוב

שבת שלום אחים יקרים. השבת בעזרת ה' נדבר על סגולה נגד כל מיני מרעין ביטחון וכמובן כנגד עין הרע והיא "האזוב" שהוא הזעזע.

משה רבינו אומר לעם ישראל לפני מכת בכורות "ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף" שימרחו על המשקוף וכו' "ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף" (יש פה גם רמז לביטול המיתה על ידי האזוב במילה 'וטבלתם' שזה אותיות- ובטל מת)

ומובא בזוהר הקדוש שסגולתו של האזוב לגרש רוחות רעות וכו' וכן מובא בשם האר"י שסגולה טובה בערב שבת לרחוץ פניו בחליטת האזוב. וכן ה'בן איש חי' אומר שטוב שיהיה על השולחן בבית.

ננסה להבין על דרך הפשט מה מיוחד בעשב הזה שכל כך מציל ועוזר? (ודרך אגב גם מאוד בריא לעשות ממנו חליטה שהוא מנקה את מערכת המעיים מחיידקים וכו')

ניתן להבין זאת על פי דברי חכמינו בפרשת מצורע שהאזוב מסמל את הענווה. לכל עשב יש מלאך, ולאזוב מתלווה מלאך של ענווה שמשפיע על האדם להיות ענוותן וכאשר האדם מטמיע בתוכו את מדת הענווה ניצול מכל מיני פגע כפי שמובא בתלמוד (יבמות קכא). על מעשה שהיה עם רבן גמליאל שראה את הספינה של רבי עקיבא שנשברה והיה מצטער. רבן גמליאל שחשב שרבי עקיבא טבע אך לאחר זמן פגש אותו בבית המדרש ושאל אותו איך ניצל? ומה אומר לו רבי עקיבא? דף של ספינה נזדמן לי וכל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי. ועל זה אומרת הגמרא: מכאן אמרו חכמים אם יבואו רשעים על האדם יענע להם בראשו. פירוש: ידחה מפני השעה ולא יתגרה בהם. רבי עקיבא השתמש בסגולת "האזוב", הוריד את הראש אך זה היה ירידה לצורך עליה.

למדים אנו מפה שאף שלפעמים מזלזלים באדם והוא רוצה לענות ואף שיש לו מה לענות והוא צודק וכו' והוא בולם פיו- בזה זוכה ל "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" ולהגנה מיוחדת מהבורא יתברך.

שבת שלום לכל עם ישראל.

להוצאת עיה"ר בעופרת, ויעוץ בעיני החיים, ע"י רבני הארגון,
חייגו: 052-7100-955.

סוס נכנס למסעדה ומזמין פחית שתיה.
מאיד אורתו המאצ'ר- עי קש?
עונה הסוס: כטח! הרכה קש.

דמה עזיף נשרת כמסוס?
-כ' הוא שתוא.

נהנים מהעלון? רוצים לקבל אותו
במייל לפני כולם?

ALONHLH@GMAIL.COM

... אתם בפנים.

תגובות/הארות/הערות/הצעות ליעול,
יתקבלו בברכה במייל זה

או בקו המערכת: 077-971-1233 שלוחה 3.

פניני אור החיים:

מתורתו של רבנו הק'
ר' חיים בן עטר זיע"א

ליל יציאת מצרים האיר כיום - וחיזוק מיוחד הנלמד מזה

'והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יהוה לי מצאתי ממצרים'
מקשה רבינו האור החיים הקדוש, מדוע כתוב 'ביום ההוא' והרי סיפור יציאת מצרים הוא כלילה ולא ביום???

ומתרץ שהפסוק מרמז שהיה נס באותו הלילה שיצאו ממצרים שהאיר לישראל כמו יום, ולכן בצדק נקרא לילה זה 'יום' כי הוא היה באמת מואר ומאיר כמו 'יום'.

ומוסיף רבינו הקדוש, שהפסוק מרמז, שיש מצוה מיוחדת לספר לבילי הסדר, גם את הנס שאותו הלילה שיצאו ממצרים היה 'לילה כיום יאיר' וזה הכוונה 'והגדת לבנך ביום ההוא' שיש מצווה לספר ולהגיד לבנך, שאותו 'לילה נעשה יום'.

ובפרשת בלק כתב רבינו הקדוש, לפרש מה שאמר בלעם 'תמת נפשי מות ישרים', שבלעם רצה למות מתוך תשובה, ולא לחיות בתשובה.

ומוסיף רבינו ומספר וזה לשון קודשו: 'ראיתי רשעים שאמרו לי בפירוש, כי אם היו יודעים שיחזרו בתשובה ותיכף ימותו, היו עושים תשובה, אלא שיוזעים שאינם יכולים לעמוד בתשובה זמן ארוך, כי דבר מלך זקן וכסיל עליהם רחמנא ליצלן'. עד כאן לשון קודשו.

כלומר, אחד מהדרכים של היצר הרע, כשהאדם רוצה לחזור בתשובה, היצר הרע אומר לו, אתה הרי כבר מכיר את עצמך שלא תחזיק מעמד, ועדיף שלא תתחיל כי ממילא מחר תיפול, ואסור לשמוע ליצר הרע, ולכן העצה היא, להחליט שלפחות היום אהיה טוב, ואין אני צריך כעת לחשוב על המחר.

המשך בעמ' 4

באפשרותכם להקדיש פינה זו להצלחתכם, לרפואתכם, או להבדיל לע"נ יקירכם.
להקדשה חייגו: 052-7100-955.

בקיצע'ר:

רעיון קצר לשולחן השבת.

" ויאמר אלהם לכו
עבדו... מי ומי ההלכים"
(פרק י' פס' ח')

בפסוק זה נרמזים דברי המשנה (עדייות ה' ז') "מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך" בר"ת של המילים "מי ומי" - מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך - "ההולכים" - הם מוליכים את האדם להגיע להשגים טובים בחיים כשהולך בדרך ה' או ח"ו לכישלון כשהולך בעצת היצר.

(ובחרת בחיים)

" כה אומר... כחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים"
(פרק י"א פס' ד')

מובא בשם הרה"ג ר' מאיר מזוז שליט"א שבר"ת של המילים: "אני יוצא בתוך מצרים" == איב"מ נרמזים ארבעת הגלויות של עם ישראל שהם אדום יון בכלל מדי.

ובר"ת אלו נרמזים הדרך לצאת מהגלות: מתן בסתר יכפה אף.

שעי' מתן בסתר ואהבת הזולת אנו מקרבים את הגאולה ומביאים את הגלות לקיצה.

(שערי ניסים)

חודה של פרשה

חידה לפרשה עפ"י רש"י והפסוקים.

בין הפותרים נכונה תערך אחת לכ 3 שבועות (שמות, וארא, בא) הגרלה על:

כובע זונאטו,

מבית ברון כובעים.

רמת הכובע ותדירות ההגרלה תיקבע ע"פ כמות הפותרים.

הגרלת מנוס, כל שמוצא איכותית לכובע

פתרונות ניתן לשלוח עד ליום שלישי.

במייל: ALONHLH@gmail.com או בטלפון: 077-971-1233.

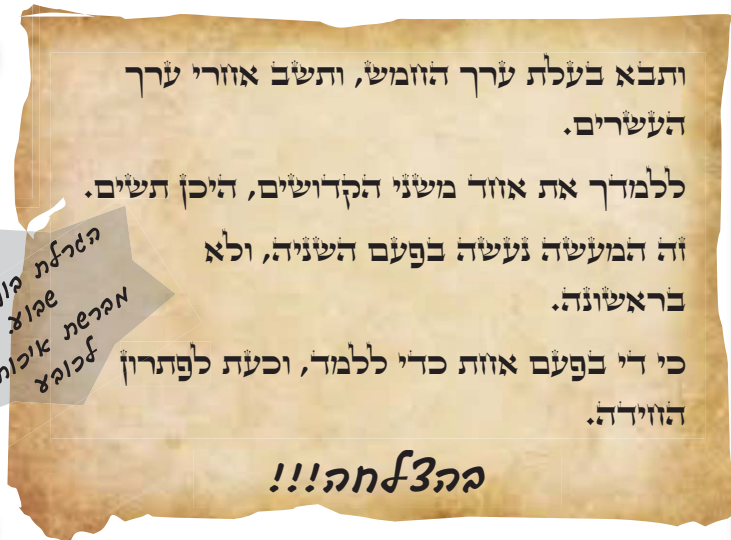
פתרון החידה לפרשת שמות:

משה רבנו הונח לבדו בתיבה ביאור, אך לא הוזנח כי השכינה היתה עימו. הזוכה והמזכה שזו בתיבה חוותה שני ניסים שהתארכה ידה ונרפאה מהצרעת.

הזוכה (בהגרלת הבונוס לפי וארא): כהן שלום.ח. - י-ם

החידות נערכו ע"י הרב ישראל בר אורין שליט"א, ומוגשות באדיבות.

ותבא בעלת ערך הזומש, ותשב אזורי ערך העשרים.

ללמודך את אוזר מושני הקדושים, היכן תשים.

זה המעשה נעשה בפעם השנייה, ולא בראשונה.

כי די בפעם אוזות כדי ללמוד, וכעת לפתרון הזוידה.

מהצחה!!!

ב"ה

זיכוי הרבים בכוס אייס קפה!!!

קוראים יקרים: לצורך הרחבת תפוצת העלון אנו זקוקים לעזרתכם, בהיות שגם במצב הנוכחי נצברו חובות לבית הדפוס, ואנו קוראים לכם לבוא ולקחת חלק בהדפסת העלון.

שימו לב בתרומה סמלית מצידכם של 5 ש"ח בשבוע (עלות סטנדרטית לכוס איס קפה) אנו נוכל להגיע לשולחן השבת של עוד כ 20 משפחות וזכות זו תעמוד לכם לנצח נצחים.

חיגו עכשיו: 052-7100-955

ושמכם יוזכר לברכה בעלון,

ויועבר לתפילה בכולל מוצ"ש.

כמו"כ ניתן לקחת חסות פרסומית בעלון.

תזכו למצוות.

שבת שלום.

ב"ה

יהודי יקר נא הקדש דקה מזמנך

ואמור פרק תהילים לרפואת התינוק:

אליה שאול בן מיטל הי"ו

שצריך לעבור בימים אלו ניתוח לב.

וכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים

תזכו למצוות.

המשך פינת אוה"ח הק' מעמ' 3

זה מסביר ומשלים את דברי רבינו הקדוש המובאים למעלה, שלכאורה מה נשתנה ונתעלה נס זה יותר משאר ניסים שהיו באותו הלילה, שיש ציווי מיוחד מן התורה לספרו, ומהו החשיבות המיוחדת שיש לו???

אלא התשובה לכך היא: לפעמים היצר הרע מכניס את האדם ליאוש, שהוא שקוע כבר כל כך בעבירות שאין לו אפשרות לצאת משם, ובוודאי שלא יוכל להשתנות ולהתעלות לקצה השני של הטוב, אמנם ליל יציאת מצרים מלמד אותנו שאין זה נכון, גם כשהאדם נמצא במצב של 'לילה' המסמל 'עוונות ורוע', יכול ברגע אחד אותו לילה להאיר כמו 'יום' המסמל 'קדושה וטוב'.

וזה גם ההזדגשה 'והגדת לבנך ביום ההוא' שאין לאדם לחשוב מה יהיה לעתיד ואם יוכל לעמוד בתשובה זמן ארוך וגם אין לחשוב על העבר, והעיקר הוא 'ביום ההוא' מה מצבו עכשיו.

[אור החיים בא פרק יג, פסוק ח; בלק פרק כג פסוק י']

ב"ה

העלון יוצא לאור ע"י

"המרכז לערבות הדדית" 580646396 (ע"ר).

רח' חנה 1. ירושלים.

טלפון: 077-971-1233/052-7100-955

מייל: HLA580646396@gmail.com

לתרומות: בנק דיסקונט-11 סניף: 64, מ"ח: 155024.

"צרה" בהיפוך אותיות יוצא "צרה" (-שהכוונה לפתח

ואור), שבתוך הצרות שהקב"ה מביא על האדם,

שולח הוא לאדם ישועה כפי עניו.

(ע"פ שערי ניסים)

{ אז נדברו }

פרשת בא תשע"ט | גליון מספר: 404 | לסדר: "וגאלתי אתכם"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

ברכת מזל טוב חמה ולבבית ל-
משפחת בויס שיחי
המקדישים מזמנם ומקצים את
ביתם לטובת זיכוי הרבים בהפצת
גיליון זה, לרגל השמחה
השרויה במעונם, בהולדת
הבת שתחי'
יתן ה' שירוב רוב נחת דקדושה
מכל יוצאי חלציהם ימלא ה'
משאלות ליבם לטובה אמן.

ברכת מזל טוב חמה ולבבית
לאברך החשוב הר"ר

בן ציון ציזלינג הי"ו

שעומד לימין גיליון זה, המקדיש
מזמנו וממורצו לטובת גיליון זה
לרגל השמחה השרויה
במעונו בהולדת בנו הנולד
לו במזל טוב,
יתן ה' ויזכה להכניסו בבריתו של
אברהם אבינו בעתו ובזמנו,
ויגדלו לתורה לחופה ולמע"ט
להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

”

הקב"ה מכבד אותנו!!! השאלה אם אנחנו מכבדים את עצמנו???

יש לי שאלה מצחיקה: מי יותר גדול?? אני או... או הים התיכון?? אה...??? מה בכלל השאלה... ים התיכון- מדובר בים ענק שהקוטר שלו משתרע על מאות אלפי קילומטרים... ואילו אני?? כולא רבע עוף... מטר שבעים ומשהו... מה בכלל ההוה אמינה שלי להתמודד מול הים התיכון...???

אבל בכל זאת!!! למרות זאת... אני עדיין מתעקש לטעון!!! ובתוקף!!! שאני... כן... אני הקטן... אני יותר גדול וחזק מכל הים התיכון... **רוצה שאני אוכיח לך?? פשוט מאוד:**

ים התיכון... עם כל הכבוד לענקיות שלו... כבר חמשת אלפים שנה שהוא מגיע לחוף יפו **ונעצר שם!!!** כבר התשע"ט שנים שהגלים שלו מגיעים למפרץ חיפה **ונעצרים שם!!!** הים כבר שנים נמצא באותו מקום ולא מצליח להשתדרג ולהתקדם הלאה בחיים... **ואל תגידי לי** שהים לא מחפש להתקדם בחיים... כי אני בעצמי הייתי כמה פעמים בים... וראיתי במנו עיני!! איך שהגלים שלו כל הזמן שוצפים וקוצפים ומנסים לחצות את הגבול... ומנסים ומנסים ושום דבר לא עוזר להם!!! **ולמה???** כי הקב"ה הציב גבול לים עד כאן אתה מגיע!!! ומאז הים לא יכול לזוז מילימטר מהגבול שה' הציב לו!! **ואילו אני???** **אל תשאל...** גם לי הקב"ה הציב גבולות... בדיוק כמו של-ים הקב"ה הציב גבולות **ככה גם לי!!!** הקב"ה נתן לי שס"ה מצוות לא תעשה ואמרו לי סטופ!!! עד כאן!! אל תדבר לשון הרע... אל תעשה עבירות... אל תעשה שטויות...

נו... ואני??? אם יום אחד אני אחליט שאני רוצה לעשות מה שבא לי ולחצות את הגבול שהקב"ה הציב לי... **מישהו מפריע לי???** וכי הקב"ה יעשה לי סטופ כמו שהוא עושה לים כבר חמשת אלפים שנה?? **לא!!!** הקב"ה מכבד את ההחלטה שלי... נותן לי חופשיות... אני יכול לעשות מה שאני רוצה... **נו... אז תגידי לי: מי יותר מכובד? מי יותר חזק? מי יותר עוצמתי???** האם הים הגדול והנורא הזה שכבר אלפי שנה הקב"ה תופס אותו קצר ולא נותן לו לזוז מילימטר! או אני... הרבע עוף... שהקב"ה מכבד את הבחירה שלי ומאפשר לי לעשות ככל העולה על רוחי...?? **אתה יכול להתווכח איתי על העובדה הזו??**

יש לך מה לענות על זה??

אני רוצה שתביני: תאר לעצמך שלים הייתה בחירה כמו שיש לי... וכמו שאם אני רוצה... אני יכול לעבור על הגבולות שהקב"ה הציב לי... אז תאר לעצמך שגם הים היה יכול לעשות מה שהוא רוצה... ואמנם הקב"ה אמר לו שיעצר בחופי תל אביב!!! והנה... יום אחד התחשק לים לצאת לביקור נימוסין ברחוב רבי עקיבא בבני ברק... **ובום!!!** גל אחד ענק בגובה שלושים מטר יצא לדרכו לביקור פתאומי בבני ברק ושטף את כל הנקרה בדרכו... **אה...???** **מפחיד!!! נכון???** אז זהו!!! **שבדיוק בגלל זה הקב"ה לא סמך על הים!!!** ולכן הוא שלל ממנו את הנשק האדיר הזה **ששמו בחירה...** הקב"ה ידע שאם הוא יתן לים בחירה... הרי יום אחד הים יכול להסתקרן וירצה להציץ לחלון של הקומה ה-15 במגדלי השלום בתל אביב ועל הדרך לעשות צונאמי... בשביל זה הקב"ה לא משחרר שליטה מהים!!! והקב"ה תמיד תופס אותו קצר וכולם אותו שלא יזוז מהגבול שהוצב לו!! **אז כן... על הים הקב"ה לא סומך... אבל עלי???**

עלי הקב"ה כן סומך!!! תעשה משהו!!!

הקב"ה נתן לי בחירה... והוא מכבד את הבחירה שלי... והקב"ה לוקח בחשבון שגם אני סקרן וגם לי מתחשק לפעמים להיות שוב"ב וללכת בדרכי לבי ולעשות כל מיני דברים לא כ"כ טובים... **אבל הוא בכל זאת סומך על הנברות שבי!!!** והוא מצפה ממני שאני אגלה אחריות ואני אבין איזה נשק אדיר יש לי בידיים ולא אעשה איתו שטויות... **עכשיו אתה מבין עד כמה אני יותר חשוב ומכובד מהים התיכון...** זהו? זה ברור לך???

אלא!!! שעכשיו מתעוררת לה השאלה הגדולה והנוקבת עד תהום:

כן.. הקב"ה מכבד אותי... מכבד את הבחירה שלי וסומך עלי...

השאלה היא: האם גם אני מכבד את עצמי???

האם גם אני מבין וקולט עד כמה הקב"ה מכבד את הכח שיש לי בידיים?? האם אני בעצמי קולט איזה נשק אדיר יש לי בידיים?? האם אני יודע איזה אחריות יש לי בידיים?? **מפחיד לומר: אבל לא... לא כל כך...**

וביננו: בכלל בכלל לא!!!

הקב"ה מכבד אותנו!!! אבל אנחנו לא מכבדים את עצמנו!!!

הקב"ה מעריך אותנו ונותן לנו כח אדיר בידיים... אבל אנחנו?? אנחנו לא קולטים את זה... אנחנו שובבי"ם מידי... קטנים מידי... מפחיד לומר: הים לא יכול להביא מבול לעולם! הידיים של הים כבולות! **אבל אדם?? אדם יכול להביא מבול לעולם והוא עשה את זה!!! ועדיין יש עבירות שמי שעושה אותם כאילו מביא מבול לעולם... אדם יכול לעשות שטויות ולהביא חורבן לעולם... ובאותה מידה לאדם יש גם כח לעשות נחת רוח לקב"ה ולגרום במעשיו לבלום את המבול שלא יבא יותר לעולם.. כי הוא בעל בחירה!!!** הקב"ה מאוד מכבד את מעשיו לטוב ולמוטב... כל מה שנותר לנו... ובפרט בימים אלו זה להפסיק להיות שובבי"ם... להפסיק להסתכל על עצמנו מזוית ילדותית... להתחיל להעריך את עצמנו!!! זה הכל!! פשוט לקלוט עד כמה אנחנו גדולים!! הרבה יותר מאיתני הטבע הכי גדולים בעולם!!! **ההמשך בעניין זה בעמוד 3-4 בגיליון זה...**

“

הבהרה: ספר וימאן שיצא במהדורה חדשה, הוא לא חלק ב' ו' ואין בו כל שינוי או הוספה, עכ"פ ניתן לקנות את הספר וימאן בטל' כדלהלן:

052-7683095
054-8446691

הספר עוסק בחיזוק בנושאים הקשורים לימי השובבי"ם, יתן ה' שיקבל ה' תשובתנו ונעשה קורת רוח לפניו. אמן.

בשעה טובה ומוצלחת יצא לאור חלק ד' בסדרת החוברות --

"בשובי לירושלים"

"בבית ה' בלילות"

מלוקט ממדור "הלכה בקרוב ממש למעשה". אודות חודשי החורף ולילותיו הארוכים בחצרות בית אלוקינו, והמסתעף...

ובכן: מה בחוברת?!

א. השעה שתיים לפנות בוקר. כל הכפר מואר באור יקרות לכבודו של החתן הזאטוט בן השנה וחצי שהגיע באמצע הלילה לבית המדרש עם כל ה"צייד המשחקי"... גבאי בית הכנסת עשה לצורך העניין הסבת מקצוע לביבי סיטר... מי זה אותו חתן זאטוט? ולמה הוא ער בכאלו שעות? ועוד בבית המדרש? על כך בחוברת...

ב. אהבת תורה היוקדת של יורם החקלאי לא נותנת לו מנוח!!! והוא יוצא להחזקת תורה בסגנון אותנטי של יהודי של פעם... כל בעלי השדות והרפתות מכל האזור נסחפים אחרי... וביחד הם פותחים כולל אברכים "ארעא דרבנן..."

ג. שמריהו השכיר הנאמן שאף אחד לא מחבב את הישרות והנאמנות שלו. חוץ מהרבש"ע בכבודו ובעצמו!!! שמריהו גם מקפיד על תענית דיבור, ולא דווקא בשובבי"ם... ואיך הלב הרחום שלו יעמוד מול זעקת עני שטונן במיריות ששמריהו ישר על חשבון פת לחמם של העניים?!

ד. כפור בבית המקדש! 4 מעלות בזריחה, שכבה אחת של בגדי כהונה לעור, ורגלים יחפות. איך יוחנן הכהן ישרוד את הקור הזה? ואיך זה יכול להיות קשור ללימוד המוסר?

ה. ט"ו בשבט הגניע!!! ובביתו של מושיע אימת הדין... הקיץ האחרון היה מר מאוד... הפרדס איכזב... לא ביכורים, לא מעשר שני, ובחודש אב מצאנו את עצמנו נשארים בבית אבליים וחפויי ראש והרגשנו ט' באב, וכבר מאז!!! גמלנו בליבנו להתחיל להתכונן ליום הדין ט"ו בשבט...

ו. תלאותיו של פייביש בעל הבסטה מול הפרות והעזים הסוררות שהופכות לו את הסחורה... ולמה פייביש מכריז שהוא לא אוהב בכורות? מה אכפת לו...? ואיזה "עונג שבת" פתאומי היה בביתו של ר' קלמן הכהן? ולמה זלגו עיניו דמעות? ולמה אנחנו לא כ"כ מצליחים לרחם עליו?!

ז. עמוד 37... מיוחד לשיבה קטנה!!! ואיך הבה"ח ידעתי עשה את מהפך חייו ונהפך מבטלן למממדי עצום? מה איפיה הגיע המושג משמר? ואיך לא נדרמים במשמר???

ח. בעמוד 51... חיזוק בהלכות שבת!!! נחוץ מאוד!!! אודות הסגירה בודדה של רפי שנדלקה בליל שבת בחדר מדרגות שהעמידה אותו בסכנת סקילה שקיחה על ראשו... כן!!! הרי אם שבת הייתה רק פעם בשנה, הרי יום קודם השבת היינו שואלים ודורשים בהלכות שבת... וכי בגלל שהיא מגיעה פעם בשבוע... לכן לא צריך לדעת הלכות שבת???

על זאת בחוברת...

מוקדי המכירה מפורסמים בעמוד 5... דפדפו לשם..

מכת בכורות זו הייתה מכה חריגה במינה... צעקה גדולה... אין בית אשר אין שם מת... פרעה משתולל ברחובות בהיסטוריה... כל מצרים ברחובות... ותחזק מצרים... למהר לשלחם... פאניקה מושלמת... אף פעם לא הבנת: איפה הייתם עד עכשיו??? איפה כל הפאניקה הזו הייתה בכל שאר המכות??? וכי בכל המכות הקודמות היה כזה רגוע? הרי לפי מה שסיפרו לי בחידו... גם במכת צפרדעים לא היה מצרי שלא קרקר לו מתוך הבטן איזה צפרדע... לכה"פ אחת... גם במכת ערוב... לפי מה שסיפרו לא הייתה משפחה שלא קיבלה איזה ד"ש חם מהגורילה או מאיזה דוב... בקיצור: גם בכל שאר המכות היה אבדן בנפש... וגם שם היה הרבה פאניקה והיסטוריה... גם אז יתכן בהחלט שזה הגיע עד מצב שלא הייתה משפחה שלא היה להם מת... אז... אז במה בכל זאת כ"כ התייחדה מכת בכורות מכל המכות ש"אין בית אשר אין שם מת"? וכי עד עכשיו היו בתים שאף אחד לא מת?

זו שאלה שאלתית...!!! אבל התשובה היא אולי כך:

נכון!!! בכל המכות היו מתים... וגם עד עכשיו לא היה בית ולא משפחה שלא היה בהם אובדן **אבל עדיין!!!** עדיין כל מצרי ידע שגם אם יש מכות... וגם אחרי שלושת הילדים שמתו... אחד מהם מת במכת צפרדעים מזיהום במעיים... ואחד ממכת ערוב... ואחד מפגיעה ישירה של ברד... עדיין!!! גם אחרי כל האובדן הזה **עדיין יש לאיפה לברוח!!!** עדיין יש לי בית שבתוכו אני קצת... קצת יותר מוגן... ברגע שרק התחילה מכה כל המצריים היו בורחים הבייתה כל עוד נשמתם בם... מגיפים את החלונות ומתחבאים מתחת המיטות... והבית איכשהו היה פינה של מרחב מוגן... לא לגמרי כמובן... כי כולנו יודעים שהצפרדעים נכנסו לתנורים... וכולנו יודעים את המדרש על העוף שהיה פותח את התריסים המוגפים... **אבל עדיין!!! עדיין היה משהו בבית יותר ממוגן מהרחוב!!!** סוף סוף המכה הגיע **מבחוץ**... סוף סוף המכה הגיע ממש רבינו שהוא המכה... וככל שאתה מתרחק מהמכה (בסגול) ככה אתה פחות מוכה... אז מכות **היו גם היו**... אבדן היה גם היה... צעקות גדולות **היו גם היו**... אבל כל הצעקות האלו נשארו שם בפנים... בתוך כתלי הבית... המצריים התבצרו להם בתוך הבית וועדים מפחד ושם... ואילו ברחוב נשאר איכשהו השקט... שקט מתוח...

כל זה היה בתשע המכות הראשונות... אבל!!! במכת בכורות??? פה קרה משהו חדש... פה המכה הגיע מתוך הבית !!! פה המצרים איבדו את המרחב מיגון האחרון שלהם... **באותו רגע כככככל מצרים יצאו בבת אחת לרחובות**... ויחד איתם הם הוציאו את כל המתח ואת כל הפאניקה ואת כל הצעקות שעד כה נשארו בתוך הבית... כל ההיסטוריה שעד עכשיו הייתה צפונה בבית מתחת עשר שמיכות... עכשיו היא יצאה החוצה ועם כככל העוצמה!!! ברגע שהמצריים איבדו את המרחב מוגן האחרון שלהם... זהו!! עכשיו הם הרימו דגל לבן רשמי... והתחננו מעם ישראל... צאו צאו... רק תצאו...

זה אולי הפשט: כי אין בית אשר אין שם מת!!! שים לב: לא כתוב משפחה... אלא **בית**... זאת אומרת: כל זמן שאין משפחה שאין בה מת... אז נו... נכון... זה קשה... זה מפחיד... מה עושים כשמפחדים... בורחים הבייתה ומתחבאים... בתור אמצעי הישרדות... אבל ברגע שהמכה הגיעה עעעד הבית?? באותו רגע הם איבדו את שארית הבטחון שנתתה להם ו... ולא נותר להם אלא להתחנן לישראל: תצאו...

המושג "אין בית אשר אין שם מת..." מושג זה לדאבונו ממזמן יצא מהתיאורים המשעשעים של פרעה בפיג'מה באמצע הלילה... ממזמן המושג הזה משמש אצלנו כתחזית קודרת שמאיימת ומזהירה ו... ש... שאם לא נתפוס את עצמנו לידיים מהר... היא יכולה להפוך למציאות נוראה... **כן!!! זה הפשט "אין בית אשר אין שם מת..."** הניסיונות והפיתויים של הרחוב הרי הם מכים בנו כבר לא מהיום... הם כבר משפיעים עלינו ועל הנוער שלנו מאז ומעולם... בלי הרבה אפשרות להתנתק מזה... אבל כל זמן שעוד יכולנו... אזי התחבאנו בתוך הבית... **לא תירא לבית משלג כי כל ביתה לבוש שנים**... הורים טובים היו מלבישים את הילדים שלהם בעשר שכבות של יידישקייט ובעשר שכבות של משמרת למשמרתי וככה הילדים היו נשמרים עוד איכשהו מאימת הניסיונות שברחוב... **אבל עכשיו?** אנחנו לאט לאט מתחילים לאבד את אמצעי המיגון האחרון!! לאט לאט נהיה מצב שהניסיונות כבר לא מגיעים מבחוץ... אלא מגיעים עמוק מתוך הבית!!! הנפילות הגדולות וההתרסקויות הגדולות מגיעות דווקא מתוך הבית... מתוך הרשת האלחוטית שחודרת ופורצת גם לתוך קירות הבית... כן... אנחנו מתקרבים בצעדי ענק למצב שבו לא תהיה פינה בעולם שלא יהיה בה אפשרות לגלישה אלחוטית... זהו!!! ברגע שאנחנו מאבדים את אמצעי המיגון האחרון ששמו בית... אין לנו ברירה אלא לצאת לרחובות כמו להבדיל- המצריים בשעתם... ולצעוק צעקה גדולה ומרה!!! ולמה??? **כי אין בית אשר אין שם מת!!!** חלילה וחס... אז אנחנו עדיין לא לגמרי נמצאים במצב הזה... אבל אנחנו נמצאים במצב שאם לא נזה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות... אם לא נעשה בדק הבית רזיז ואות היכר בפתח בנינו... שתחסום את המלאך המשחית את רוחנינו מלהיכנס דרך המשקוף ושתי המזוזות שהיום זה הדלת שדרכו נכנסים לבית... **אין ברירה... חייבים לזעוק!!!** חייבים לעורר קול זעקה!! אסור להירדם בשמירה... אסור לחכות להצתה המאוחרת של מצרים... אלא לצעוק כבר עכשיו... לפני שחלילה... חלילה... אין בית... וכו'. כן... פעם. בזמן הפטיפון והוינטלאטור... אז היו נכנסים לבית דרך המשקוף... פעם היו פותחים את הדלת ונכנסים דרך שתי המזוזות... **אבל היום???** היום נכנסים דרך האלחוט... פותחים ונפתחים דרך האלחוט... היום המשקוף של הבית הוא אלחוט... והשתי מזוזות הם אלחוטיים... ואם ככה: **אז שם!!! שם צריך לתת את הדם לאותו!!!** כאן המקום של כל מי שבשם ישראל יכונה... לעשות את האות ולהזות את הדם!!! ולעשות את החסימה הכי טובה שהוא יכול לעשות כדי שיהיה היכר מה בין טיפה של ערל לטיפה של יהודי... ואז- כשעבר ה'... וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות... ופסח ה' על הפתח!!! פעם הקב"ה היה צריך לעבור ליד הדלת ששעויה מעץ... והוא ראה את הדם של הפסח... אבל היום כשהקב"ה עובר... הוא עובר ליד הדלת האלחוטית שדרכה נכנסים... ודרכה נפתחים... וגם שם הוא רואה את הדם!!! את הדם האלחוט שכל חרדי צריך לפעמים להקריב ולהזות מדמו כדי לחסום את עצמו. ופסח ה' על הפתח! ולא יתן למשחית לבא אל בתיכם לנגוף... זה מה שישמור על בתינו... זה יהיה האות שדרכו יפסח ה' על הפתח. ויחיש לגאלנו ויצילנו מכל השעות הרעות המתרגשות לעולם ויגאלנו גאולה שלימה במהרה.

זכרתי לך חסד נעורייך... לכתך

אחרי במדבר...

משהו קרה במכת חושך!!!! משהו מאוד דרמטי קרה!! שמונים אחוז מעם ישראל פשוט נעלמו מהמפה... נבלעו... בחטף... כאילו הם לא היו בפרשייה... **מה קרה פתאום?? מה קרה בדיוק במכת חושך???**

אז לא תאמין... **יש הסבר נורא שמבוסס על דברי המהר"ל...** (אני כמובן אתרגם את זה למילים שלי...) **ובכן:** הקב"ה רצה את עם ישראל ללכה... ובשביל זה הוא שלח את משה רבינו בתור שדכן... **והיו שמונה פגישות!!** פגישת דם... במכת דם כנסת ישראל פגשה את הקב"ה... הקב"ה הראה לנו את כוחו... שהוא שליט בכל העולם... ואז הגיעה פגישה שניה... מכת צפרדע... שוב הקב"ה הראה לנו את גדלו וגבורתו ושאין כמוהו בכל הארץ... ואח"כ הגיע מכת כינים... כאן הקב"ה הראה לנו כמה אכפת לו מאיתנו... ואיך הוא היה איתנו באותם שנים קשות כשאנחנו התגרדנו מכינים מחוסר תנאים מינימליים והנה עכשיו הוא נוקם את נקמתנו מהמצריים... וכך כל פגישה נוספת הקב"ה הראה לנו עוד נופך מגדלו והשגחתו... וככה שמונה מכות... **שמונה פגישות!!!!** ואז הגיע הפגישה התשיעית!!!! **הפגישה המכריעה!!!!** מכת חושך!!!! זו הייתה פגישה ממצה!!!! **פגישה של קבלת החלטה!!!!** הקב"ה-החתן פנה לכל אחד מעם ישראל ורצה לשמוע מה... מה הלאה... מה קורה... מה התכניות... לאן פנינו מועדות... האם אנחנו מעוניינים להתקדם ולסגור שידוך... או... או להוריד... אחד מן השתים... **פרשת דרכים!!!! ימין או שמאל!!!!**

בפגישה הזו היה משהו מיוחד!!! שכל אחד מעם ישראל היה צריך לקבל החלטה... או שאני **סוגר עם הרבש"ע...** והולך אחריו עד הסוף- חסד נעורייך אהבת כלולותייך... לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה... או... או שלא!!! שלום... כל טוב רבש"ע... לא עשינו עסק...

ובאמת!!!! שמונים אחוז מכלל ישראל אמרו תשובה שלילית... הורידו מרצונם את השידוך וממילא הם נהיו לא רלוונטיים... ורק עשרים אחוז מעם ישראל אמרו תשובה חיובית והם זכו לשבור צלחת ולצאת עם הקב"ה לדרך... ותוך מ"ט יום הם כבר הובלו לחופה... החופה הייתה בחג השבועות... האירוסין היו ביציאת מצרים... ואילו הפגישות היו בעשרת המכות... וכעת לעניינינו: **פגישת הסגירה הייתה לא פחות ולא יותר במכת חושך!!!!!!** והשאלה הנשאלת: מה באמת קרה שם במכת חושך?? מה היה מיוחד דווקא במכה זו יותר משאר המכות... שדווקא במכה זו כל אחד מישראל עמד בצומת דרכים וקיבל החלטה... כן או לא?

העניין הוא כן:

במכת חושך כתוב: שלמצריים היה חושך מוחלט והם היו קפואים כמו פסלים... ואילו עם ישראל??? **ולכל בני ישראל היה אור במושבבותם.** מה זה האור הזה??? אומר המהר"ל: האור הזה היה לא פחות ולא יותר **האור הגנוז!!!!** הקב"ה פתח לעם ישראל את העיניים והראה להם את כככל העתיד... הם ראו בצורה הכי מוחשית את כל התסריט... הקב"ה הראה להם את כל ההיקף של התכנית הרחבה והכללית של התיקון השלם. **בקיצור: במילים פשוטות יותר:** הקב"ה הראה לעם ישראל תסריט איך יראו חיי הנישואין של קוב"ה וכנסת ישראל מעכשיו ועד... ועד סוף כל הגלויות... את הרגעים היפים... ואת הרגעים הפחות יפים... עם ישראל ראו את מתן תורה... את בית המקדש... את ארץ ישראל... את כנסת ישראל בתפארתה... **ובמקביל!!!!** הם ראו גם את הקשיים שיהיו בדרך... את כל הגלויות... ואת כל החורבנות... ואת כל הצ"ח קללות והצרות והיסורים והשוואה שישראל עתידים לעבור בחלק מעסקת חבילה של כלתו של הקב"ה... **בקיצור: לפני סגירת השידוך...** לפני שיהיה כבר מאוחר... הקב"ה פשוט הראה לעם ישראל את כל התמונה הכללית... שידעו לקראת מה הם הולכים!!!! **שלא יהיו הפתעות ושלא יהיו סודות!!!!** ו... **ושמונים אחוז ראו וקיבלו רגלים קרות... לא לא לא...** זה גדול עלינו... אנחנו מוותרים... ורק עשרים אחוז הסכימו ללכת על זה...

אגב: מפתח לומר: אבל כל יועצי הנישואין מודים פה אחד... שכל זוג שאי פעם התחתן... ובשעה שנסגר השידוך הכל היה כמובן כ"כ יפה וורוד... ענבי הגפן בענבי הגפן... **אבל לו יצויר!!!!** שהקב"ה היה משחרר להם תסריט שהם היו יכולים לראות מראש איך הולכים להיראות חיי הנישואין שלהם לטוב ולמוטב... **שמונים אחוז היו מבטלים את השידוך!!!!** ומה אתה חושב... אותם עשרים אחוז שכן היו מסכימים... למה הם היו מסכימים?? מסיבה אחת ויחידה: **כי הם היו מוכנים להשקיע!!!!!!**

כן... חשוב לדעת את זה... שמונים אחוז מאיתנו ניגשים לחיים באופן כללי מתוך רצון לקבל... אני רוצה לקבל חיים טובים... אני רוצה לקבל חיים קלים... ואני רוצה להתחתן מתוך נקודת הנחה אופטימית (רמאות עצמית בלע"ז) שהולך להיות לי חיים קלים וטובים וורודים ודבש וכו'... ולכן!!!! היות וזו נקודת ההנחה שלו... אז אם הוא חלילה היה רואה עד כמה שזה לא בדיוק הולך להיות ככה... (כפי שכל זוגות הנישואים מודים פה אחד ללא יוצא מן הכלל) הוא היה מוותר על זה... ולכן שמונים אחוז מכלל ישראל סירבו באדיבות. רבש"ע: אנחנו מוכנים להתחתן איתך רק בתנאי שזה משתלם לנו... אנחנו רוצים חיים טובים... אנחנו היינו עבדים של פרעה... ודי... אנחנו רוצים להיות בני חורין... חינם... חינם מן המצוות... חינמי... אז כל זמן שמשה הראה לנו מכות... דם... צפרדע... עקשען... מצב רוח... למה לא... בטח שאנחנו רוצים לצאת... אבל ברגע שבמכת חושך הקב"ה פותח לנו את האור הגנוז... ומראה לנו את כל המכלול... את כל הקשיים שיהיו בדרך... ואת כל העבודה הקשה שכל יהודי יצטרך לעבוד ולהשקיע בשביל מערכת הנישואין עם הקב"ה לא!!!! עד כאן רבש"ע... זה לא מתאים לי... לא מתאים לי להשקיע...

לא על זה דיברנו!!!! הקש ביטול...

אבל עשרים אחוז כן הסכימו... ולמה הם הסכימו??? כן... **אנחנו מעוניינים להשקיע!!!!** כן... ראינו הכל... ראינו שזה לא יהיה קל... אנחנו יודעים כמה קשיים יעמדו לנו בדרך... כמה חורבנות וכמה הרוגים יהיו על שם קדשך... וכמה טבוחים יהיו על יחודיך וכמה באי באש ובמים עד קידוש שמך... **ובכל זאת על מנת כן!!!!** אנחנו רוצים להשקיע בחיי הנישואין... ואנחנו בכל זאת רוצים להתחתן איתך רבש"ע...

ועל העשרים אחוז האלו הקב"ה אומר: **"זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה!!!!"** (זה אחד מעשרה פסוקי הזכרונות שבמוסף ראש השנה) כן... כנסת ישראל... את ידעת בדיוק לקראת מה את הולכת... ידעת מראש את כל הקשיים ואת כל הסכסוכים ואת כל המחירים היקרים שאת הולכת לשלם על החיי נישואין האלו... ובכל זאת הלכת על זה!!!! אם ככה אזי **זכרתי לך!!!!** וכמו שאת הלכת איתי עד הסוף!!! אז גם אני אלך איתך עד הסוף... ואז מגיע הפסוק הבא: במוסף של ר"ה!!!! **"זכרתי אני את בריתי אותך בימי נעורייך והקימותי לך ברית עולם!!!!"** גם הפסוק הזה הוא אחד מ' פסוקי זכרונות ב"ר אבל לפסוק הזה יש רקע מאוד מאוד קשה וטעון... הפסוק הזה נאמר בסיום של אחת הנבואות הקשות והמרות ביותר של יחזקאל שהנבואה הזו מתחילה במילים: **"הודע את ירושלים את תועבותיה"** (וזו אחת מהנבואות שנקראות ולא מתרגמות משום כבודה של ירושלים עיין מגילה) ובמשך ששים פסוקים הנביא מתאר את כל החטאים והתועבות והשנאה הכבושה שהקב"ה כועס על כנסת ישראל... אבל בסופה של אותה נבואת זעם... איך הקב"ה מסיים? **זכרתי אני את בריתי אותך בימי נעורייך והקימותי לך ברית עולם!!!!** הקב"ה אומר לכנסת ישראל... כמו שאתם עם ישראל... אז!!!! במכת חושך עמדתם מול כל הצרות והיסורים שיעברו עליכם **ובכל זאת הלכתם על זה!!!!** בכל זאת רציתם את השידוך ואמרתם תשובה חיובית!!!! אז גם אני עכשיו... כשאני כעת עומד מול כל החטאים והעוונות והפשעים הבלתי נסלחים שעשיתם לפני... בכל זאת!!!! **זכרתי לך את בריתי אותך בימי נעורייך!!!!** כמו שאתם הסכמתם להשקיע בחיי הנישואין איתי וללכת איתי עד הסוף באש ובמים... **אז גם אני!!!!** גם אני לוקח על עצמי את כל הקשיים ולמרות הכל אני אמשך לשמור את הברית והחסד והשבועה ועל כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה'...

נחזור לעניינינו: כתוב כאן יסוד מהותי וחשוב מאין כמותו:

בשביל לבנות מערכת נישואין מוכרחים נכונות להשקיע!!!!!!

כל אחד ואחד מאיתנו צריך לבנות מערכת נישואין עם הקב"ה... ובשביל זה צריך **נכונות להשקיע!!!!** מי שמגיע מתוך נכונות **רק לקבל...** מי שניגש לעבודת ה' מתוך בירור שכאן יהיה לי הכי כף... כאן יהיה לי הכי ריווחי... וכאן יהיה לי הכי משתלם... זה עניין של זמן עד שתבא פתאום איזה מכת חושך!!!! ופתאום הוא מוצא את עצמו מול איזה סתירת לחי... ש...

אבל עדיין סוג מסוים של בחורים שרק להם אני יכול להעניק... לכן יש לי תנאים ודרישות...

אותו דבר כאן: בחור יקר: הגישה היחידה לחיים זה רק ממקום של השקעה. אני רוצה להשקיע... אני רוצה לבנות ולתת... ובשביל זה אני מחפש שידוך מסוים עם נתונים מסוימים שבנתונים המסוימים האלו אני יכול להשקיע... אבל אם אתה ניגש לחיים כמו פריץ שיושב על הקתדרה ודורש לקבל!!! אני רוצה לקבל משפחה טובה...

אני רוצה לקבל שווער טוב... אני רוצה לקבל כסף... ידידי היקר: צר לי לאכזב אותך... מי שניגש לחיים ממקום של קבלה... אני רוצה לקבל... הדבר היחיד שהוא מקבל ובגדול זה **מקבל רגלים קרות!!!** כי... כי מה נעשה... שהחיים חזקים מהכל... ובחיים יש המון המון מה להשקיע ולתת... **ומאוד קצת לקבל**... כן... שלא תגיד שלא אמרו לך... **פה לא מקבלים!!!** פה נותנים... היום לעשותם... ומחר!!! רק מחר **לקבל** שחרם... אחרי מאה ועשרים תקבל... אבל כל זמן שאתה מתהלך לפני ה' בארצות החיים... הרי לחיים צריך לגשת רק ממקום של נתינה והשקעה... אני רוצה לתת... רוצה להשקיע וזה הדבר היחיד שאני דורש... שיהיו לי את הנתונים שיאפשרו לי לתת... **שמונים אחוז במצרים!!!**

עדיין תקועים שם... למה?? כי הם ניגשו לחיי הנישואין ממקום של **קבלה!!!** הם הסכימו להתחתן עם הרבש"ע רק בשביל לקבל!!! ואז הם ראו כמה צריך לתת וכמה דם צריך לשפוך בשביל זה אז הם נסוגו אחר... ועד היום הם עדיין שם... הם חולמים שהם יקבלו יותר... **מה שאני אומר לך עכשיו זה לא עצה טובה קמ"ל...** אלא זו המציאות!!! וזו הפרשת דרכים שכל בחור מגיע אליה בגיל המתבגר הזה!!! אתה כבר לא בגיל הטיפש עשרה... אתה קצת יותר בוגר... וכעת כבר אפשר לגלות לך סודות מהחדר... עד היום היה צריך לחבק אותך ולהגיד לך כדאי לך... משתלם לך... מי שעושה מה שצריך הכי כיף לו... וזה נכון וזה אמת!!! **אבל הההלו... מצידך!!!** האם אתה מוכן גם להשקיע או רק לקבל ולקבל?? האם אתה כזה ילדוטי שמוכן להשקיע גם בתנאי שאתה מקבל פידבק במקום?? האם אתה מתעקש להישאר בתוך הבועה שלך ולבדוק כל הזמן האם זה משתלם וריווחי בשבילי?? **זו המכת חושן הפרטית שכל בחור צריך לעבור אותה!**

שים לב: המכת חושן הזו היא לא חושן!!! החושן הוא בסה"כ למצריים ואילו לישראל... אדרבה... יש אור במושבותם... זה קרש מקפצה... אתה חופשי... לפניך אור וחושן... חושן- לקבל... ואילו אור- לתת!! תבחר מה אתה רוצה?? אור או חושן?? לתת או לקבל?? זו הפגישה הממצה ביותר בחיי הבחורות לקראת סגירה עם הרבש"ע...

תקבל החלטה!!! תבחר באור!!! ותצא מהחושן של מצרים... מזל טוב...

רק על עצמו... וחי רק את עצמו... ודואג רק לעצמו?? האם אתה מוכן להסתער על נתינה של חיי הנישואין? האם אתה מוכן להתחיל להשקיע בעבודת ה' ולתת לקב"ה נחת גם אם אתה לא מקבל פידבק?? **אם אתה מסכים!!! מזל טוב!!! סגרת וורט עם הרבש"ע.** עכשיו הקב"ה יכול לתת לך גם שידוך... כי בחיי הנישואין צריך הרבה נכונות להשקעה... ואם אתה מוכן להשקיע בעבודת ה'... אז אוטומטית אתה בנוי לחיי נישואין... הגיע הזמן להקים בית לקב"ה...

אבל אם אתה נשארתי ישיבוחר... שחי כל הזמן בתוך הבועה של עצמו!!! וכל הזמן אתה עסוק רק בעצמך... וכל דבר בעבודת ה' אתה בודק עד כמה זה משתלם לך... וכדאי לך... וברגע שמשוהו הכי קטן לא מסתדר... אתה כבר עושה לרבש"ע סימן ככה עם היד עם פרצוף כועס... אה... מה קרה רבש"ע?? איפה הפידבק?? אם אתה ככה... אז אתה עדיין לא בשל לצאת ממצרים!!! אתה עדיין שייך לשמונים אחוז שלא כשירים לכלול... אתה שייך לשמונים אחוז שעדיין מתעקבים שם... **עד מתי??** עד שהם כן יתבררו וכן יבינו וכן ירצו ללכת אחרי הקב"ה בכל מחיר... גם אם זה כרוך בהשקעה. גם אם זה כרוך בלכתך אחרי בארץ לא זרועה

זה שלב בחיי הבחורות שכל אחד צריך לעבור אותו!!! זה סוג של מהפך בצורת החשיבה!! להפוך ממקבל אנוכי ל--נותן!!!

---הבהרה: זאת למודעי: המשפטים הבאים **לא אמורים כלפי מעוכבי השידוכים- אלו שמגזירת שמים מתעקבים מסיבות שלא תלויות בהם! סו"ס לכל אחד יש את הניסיונות שלו ואת ההתמודדויות שלו... ולכל אחד זה מגיע בשלב אחר בחיים... ואילו אצלם בגזירת עליון העיכוב הוא בשלב הזה בחיים!! וממילא אין עליהם שום אשמה, ולא כמו כל אותם אלו שמעלילים עליהם שלא בצדק... כל מה שנתר לנו זה רק לברך אותם שיזכו למצא את זיווגם במהרה, ואז בעז"ש הם יצליחו לסלוח לכל אלו שסונטים בהם ודורכים להם על נצעים מדממים... עכ"פ השורות הבאות לא מדברות על אותם אלו! אלא על מי כן? אין צורך להצביע... זה בסדר... מי שהדברים אמורים אליו... הוא אמור להבין לבד שהדברים מופנים אליו... ובכן: בחור מתעקב בשידוכים!!! למה?? למה הוא מתעקב?? כי... כי לא מצאתי את מה שמתאים לי... למה לא מצאת?? כי אני צריך ככה וככה וככה... רשימה ארוכה... יש לי המון דרישות שאני צריך... ועדיין לא מצאתי משפחה שתכיל את כל מה שאני צריך...**

ידידי היקר: מנית כעת רשימה ארוכה של כל מה שאתה רוצה לקבל!!!

צר לי לאכזב אותך... אבל בחיי נישואין אתה לא בא לקבל **אלא לתת!!!** אתה בא להשקיע... וכל מה שנתר לך לברר ולדרוש בשידוכים זה האם יש פה את הנתונים הדרושים שאני יכול להשקיע... **אני רוצה שתבין:** כל ראש ישיבה שפותח ישיבה... הוא פותח את המוסד הזה **בשביל לתת...** בשביל להשקיע בבחורים!!! אבל סו"ס לא בכל בחור הוא יכול להשקיע... כי אחרי הכל לראש ישיבה הזה יש סגנון מסוים וגישה מסוימת שלא מתאימה לכל בחור... בשביל זה יש לו תנאי קבלה... ויש לו רישום קפדני... אבל עדיין! גם אחרי הרישום הקפדני הנושא הוא: אני רוצה להשקיע!! אני בסה"כ רוצה להעניק לבחורים...

ההההלו... מה קרה?? עשיתי ולמדתי והתפללת ומה לא עשיתי למענו יתברך... ובכל זאת לא הולך לי... בכל זאת לא הצלחתי... סליחה רבש"ע: מה זה צריך להיות שאני כ"כ בסדר בעבודת ה'... ועושה כל מה שצריך... וככה אתה בוטע בי... לא!!! רבש"ע: אם ככה... לא עשיתי עסק!!! **כן כן... מפיחד לומר: אבל כל אחד מאיתנו עובר יום אחד את השלב הזה! בעיקר!!! בעיקר בחורים בגיל המתבגר!!!** בחורים בגיל המתבגר הכוונה היא אחרי גיל הטיפש עשרה... כשהם באמת קצת יותר בוגרים וכבר בשלים להתחיל את החיים... ככה בגיל העשרים ויותר בדרך כלל אז יום אחד מגיעה פרשת דרכים... אז מגיעה הפגישה התשיעית של כל בחור עם בורא עולם... **עד היום!!!** במשך כל השנים בישיבה... משה רבינו כל הזמן היה עסוק בלשכנע אותי כמה כדאי לעבוד את ה'... המשגיחים והמשפיעים והצדיקים אמרו לי שבחור רציני שיושב ולומד הקב"ה מפנק אותו ותמיד יהיה לו טוב... והם צדקו... כל הזמן סיפרו לנו סיפורי מופתים וישועות על צדיקים ועל גדולי ישראל... גדלנו על זה... ובאמת בזכות כל החיזוקים האלו אני באמת משתדל להיות עובד ה'... ואני באמת יושב ולומד בהתמדה ושומר על עצמי. אבל!!! כל הזמן תקוע לי בראש שאני עושה זה כי זה משתלם... זה כדאי... זה ריווחי... זה מה שנותן לי את הכח!!! **ואז!!!! יום אחד מגיעה סתירת לחי...**

ופתאום לא הולך לי!!! ודווקא הבחור הבטלן הזה עם הפה הגדול... דווקא הוא קיבל שידוך טוב ובקלות... ואילו אני עדיין מדשדש... וסתם ככה לא הולך לי... ובחורף האחרון אני תמיד מצונן... ואין לי כזה חשק ללמוד ואני מרים ידיים ושואל: רבש"ע: מה אתה רוצה ממני?? מה לא עשיתי למענך... למה אני לא מקבל ממך פידבק?? למה הכל דפוק??

הופה!!! הגענו למכת חושן!!!! כעת הגענו לפרשת דרכים!!!

עד היום רצית להיות צדיק ועובד ה'... כי זה משתלם... כי אם אני אלמד תורה הקב"ה יפנק אותה והכל יגיע לי על מגש של כסף... **זה נכון!!!** אבל כעת הקב"ה רוצה לראות: האם אתה ניגש לעבודת ה' **ורוץ בשביל לקבל?** האם אתה מוכן גם טיפ טיפה **להשקיע???** הקב"ה כעת שואל אותך: ו... ואם אני אראה לך עכשיו שלא תמיד תמיד ילך לך... ולמרות שאתה תהיה עבד ה' לפעמים יהיו קשיים ולפעמים יהיו ניסיונות ולפעמים לא ילך לך ויהיו כל מיני התמודדויות בחיים... **האם אתה בכל זאת "תלך על זה"????** או שאתה מוכן להיות עובד ה' רק בתנאי שהקב"ה נותן לך צ'קים מזומנים?? האם אתה מוכן להשקיע במערכת הנישואין עם הרבש"ע או שאתה מגיע פה רק בשביל לקבל?

כאן!!! כאן אתה נמצא בפגישה הממצה עם הרבש"ע!!! זו הפגישה המשמעותית ביותר!! הממצה ביותר!!! לקראת סגירה עם הרבש"ע!!! ובמקביל... במקביל לקראת יציאה לשידוכים... (שמי שידוע זה אותו נושא...)

בשלב הזה אתה נמצא בפרשת דרכים: האם אתה מוכן להפסיק להיות בחור ישיבה אנוכי שחושב

הגיע הזמן להפסיק עם השובבות

תשמע סיפור... אל תקח אותו ללב כי הוא לא באמת קרה... אבל זה לא רחוק מהמציאות... ויש בו גם הרבה מסר... **הסיפור מספר כך:** ערב אחד ישבו להם ילדינו של מנהיג צפון קוריהא בארוחת ערב שגרתית ופיטפטו ביניהם... **שאל אחד הילדים:** מה כ"כ מיוחד באבא שלנו שכל העולם מדבר עליו? למה אפילו נשיא ארה"ב טרח לבא ולשוחח איתו? **ענה אחד הילדים בהשערה:** כנראה שאבא שלנו הוא הכי עשיר בעולם...

צחק הבן הגדול ואמר: לא!!! מה פתאום... יש אנשים הרבה יותר עשירים מאבא שלנו... **ענה ילד אחר ואמר:** כנראה שהצבא של צפון קוריהא הוא הכי חזק ומיומן... גם על זה צחק הבן הגדול... לא!!! ממש לא! הצבא של צפון קוריהא הוא דווקא מהחלשים בעולם... **אז אולי- אמר אחד הילדים:** אולי אבא שלנו נורא נורא חכם ופיקח... שלכן כל העולם מחכה למוצא פיו... הבן הגדול צחק... לא... אבא שלנו ממש לא חכם... אפילו לא בערך... **נו... אז מה כן? מה בכל זאת מיוחד באבא שלנו שכל העולם כולו מוטרד ממנו???**

או אז קם הבן הגדול ממקומו... ופתח את אחד מארונות המטבח והצביע... **אתם רואים???** אתם רואים את המתג הזה... את ה"צופצ"ק הקטן הזה...?? **זהה!!! זה מה שמיוחד באבא שלנו!!!** זה מה שגורם לכל העולם לדבר עליו... הילדים מסתכלים על הלחצן הזה... מה... מה יש בו...?? שום דבר מיוחד... קם אחד מהילדים והתקרב למתג הזה... לבדוק מה יש לו... ו... ו... והו כמעט בא ללחוץ צחק... **ואז!!!** האח הגדול זינק בהיסטריה וצרח בפאניקה... **לאוו!!! לאוו!!! לאוו!!!** אל תגע... אל תגע... ובשניה האחרונה!!!! בשניה האחרונה הילד לא לחץ על הכפתור...

האח הגדול היה חיור כסיד וארך לו כמה דקות להתאושש מההיסטריה... הילדים היו מבוהלים ולא הבינו מה קרה לאחיהם הגדול... מה הוא כ"כ נבהל מהמתג הזה... מה ההיסטריה... כשהוא נרגע מה שאלו אותו מה קרה?? מה כ"כ מפחיד אותך הזה?? **ענה להם הבן הגדול בשקט:** הצבא של צפון קוריהא הכין טיל גרעיני בליסטי שהוא כבר מוכן לשיגור!!!! מדובר בפצצה גרעינית שיכולה להרוג מאות אלפי בני אדם... והיא כבר מוכנה לגמרי!!! מוכנה לשיגור!!!! ופה... בצפון קוריהא... היות והכל נמצא בשליטה של אבא שלנו... אז כבר התקינו לו את הלחצן הזה מוכנה בתוך הבית שלנו... שברגע שהוא רק ירצה לשגר את הטיל הוא אפילו לא יצטרך לטרוח וללכת במיוחד... בנו לו פה באחד מארונות המטבח את הלחצן... ואם בוקר אחד הוא יקום על וגל שמאל ויתחשק לו לירות פצצה גרעינית... הוא פשוט מגיע עם קורי שינה ועם נעלי בית ופותח את הארון מטבח... ובלחיצת כפתור אחת בוס!!!! הוא משגר... וזהו... **והנה!!! זה הלחצן הזה...** וכעת אתם כמעט... כמעט לחצתם עליו... כמעט שיגרתם בטעות טיל שיכול לזרוע הרס וחורבן ולהרוג מאות אלפי בני אדם...

עכשיו הבנתם למה הייתי כ"כ מבוהל??? הם היו בהלם... אבל אחד מהילדים התקשה להאמין ודי בצדק!!!! הוא טען בתוקף: **שלא יכול להיות!!!!** אם הלחצן הזה הוא באמת כזה מפחיד ונוראי... אז לא יתכן שהוא יהיה ככה משוחרר ונגיש... בארון מטבח... בהישג ידם של ילדים קטנים... זה לא הגיוני... כי תאר לעצמך שהייתי באמת חוץ על הכפתור... מה?? לא יכול להיות... חייך הבן הגדול ואמר:

הנה!!! הנה התשובה על השאלה!!! מקודם שאלתם מה כ"כ מיוחד באבא שלנו שהוא כ"כ מטריד את כל העולם? אז הנה! הנה התשובה!!! אבא שלנו לא חכם במיוחד... וגם לא גיבור במיוחד... והוא גם לא עשיר במיוחד... הדבר היחיד!!! שכ"כ מיוחד וכ"כ מלחץ וכ"כ מטריד באבא שלנו שפצצה גרעינית כ"כ מסוכנת---- נמצאת לו בתוך ארון מטבח בהישג יד של ילדים חסרי אחריות!!!! **זה הכל!!!** זה הדבר היחיד שמושך את תשומת לב העולמית אליו... השילוב האבסורדי והקיצוני שפצצה כ"כ נוראית נמצאת בידיים כ"כ חסרי אחריות זה!!! זה מה שמטריד את מנוחתו של כל העולם כולו... זה הכל! חוץ מזה אין כלום!!!!

עד כאן המשל... יש לציין שהמשל הוא לא לגמרי מוצלח... אבל הנמשל הוא כן: האדם!!!! הוא נזר הבריאה... כל הבריאה נושאת אליו את עיניה... כל פמליא של מעלה עוקבת בחרדה אחרי כל תנועה של האדם... מה? מה מיוחד באדם כ"כ קטן כמונו? אני הרי כזה פספוס... אז למה מיד בוקר כל הבריאה מחכה לי בסבלנות שאני אתעורר ואני אנצח על המקלה ואקריא ואלוהי: הללו ה' מן השמים הללוהו במרומים הללו כל מלאכיו הללוהו שמש וירח... למה כולם מחכים דווקא ליי? מה מיוחד דווקא ביי? מה כבר יכול להיות?? כולי בשר רוח ורקמה???

נו... בא נתחיל לחשוב... מה כבר יכול להיות מיוחד ביי... אולי... אני מאוד מאוד חכם?? **לאוו!!! משל לא...** אז אולי אני מאוד גיבור?? **בודאי שלא!** אז אולי אני צדיק מאוד נשגב?? **בטוח שלא!!! נו... אז מה כן???**

אתה יודע מה הדבר היחיד שמיוחד בך?? תקשיב ללשונו של נפש החיים: **"...ברא הוא יתברך את האדם, והשליטו על רבי רבון כוחות ועולמות עד אין מספר ומסרם בידו שיהא הוא המדבר והמנהיג אותם, על פי כל פרטי תנועות מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו הן לטוב הן להפך ח"ו, כי במעשיו ודיבוריו... הוא מקיים ונותן כח בכמה כוחות ועולמות עליונים הקדושים ובונה אותם כבונה המסדר בניינו, ונותן בהם רוב כח, ובהפוך ח"ו, ע"י מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו אשר לא טובים הוא מהרס ר"ל כמה כוחות ועולמות עליונים הקדושים לאין ערך ושיעור..."** אתה שומע??

הבנת מה כתוב כאן???? אתה קטן מאוד!!! אבל!!! מתחת הרגלים שלך מסתובבים להם יש כל מיני לחצנים ושיברים אדירים שהם יכולים להפעיל עולמות אין סוף וגם להחריב עולמות אין סוף ואתה פשוט יכול לשחק בכפתורים ולזעזע את כל העולמות... **וזהו!!! זה הדבר היחיד שמיוחד באדם!!!** כי מצד אחד אתה כ"כ קטן... ומצד שני נמצאים לך בהישג יד כאלו לחצנים עוצמתיים **שזהו!!! השילוב הקיצוני הזה...** הוא הנקודה שמטרידה את כל פמליא של מעלה ואת כל העולמות העליונים!

זה כל הכח שיש לנו!!! זה שאנחנו כלום---- ואנחנו הכל!!!

מצד אחד אנחנו כלום... אנחנו כ"כ קטנים ופספוסים... אבל מאידך יש לנו בידיים נשק שהוא ההכל... **דווקא השילוב הקיצוני והכ"כ קוטבי** הזה של היצורים הכ"כ קטנים ושפלים **מחד...** לבין הנשק העצום שניתן להם בידיים **מאידך** זה מה שהופך את היהודי הקטן למוקד התשומת לב הכלל העולמי של כל פמליא של מעלה ושל כל העולמות כולם...

וזו העבודה הבסיסית ביותר שמוטלת עלינו... בפרט בימים אלו... מהי העבודה??? **להפסיק להיות שובביים!!!!**

להפסיק להתייחס לעצמנו בצורה שובבה וחובבנית... להפסיק להתנהג כמו ילד שובב שחושב שהכל משחק לידים... מה שנדרש מאיתנו בימי השובביים להבין שבפרשיות האלו נפל דבר!! **בפרשיות האלו נהפכנו משובביים לעם הנבחר!** הקב"ה נתן לכל אחד מאיתנו את המפתחות ואת השיברים של כל השפע האלוהי... **וזה כבר לא משחק לידים...**

אנחנו כבר לא עבדים במצרים... עבדא בהפקירא ניוחא ליה... נגמר הסיפור הזה!!! אנחנו כבר בני מלכים... ובארונות מטבח שלנו מסתתרים כפתורים אדירים שיכולים להפעיל עולמות אין מספר ובאותה מידה להחריב עולמות אין מספר... ולעם ישראל לא קל לקבל את המצב החדש הזה!!! תקופה ארוכה אחרי שהם יוצאים ממצרים... פתאום הם נזכרים "זכרו את הזדה אשר נאכל במצרים חינם..." הכל בחינם... בצחוקים... בחיגנות עם הדרבוקות של קהיר... עזוב אותי... תן לחיות... נתנה ראש ונשובה מצריים!!!! וזה גופא העבודה שלנו בשבועות אלו של היציאה ממצרים... לצאת משובביים!!! לצאת מהשובבות הזו... לצאת מהחוסר האחריות הזו... ולהבין שאני גדול... הקב"ה מסר בידיים שלי את כל השפע האלוהי... זה נישט פשוט...

אבל כאן חשוב להדגיש: אם אתה זוכר... מקודם הדגשתי שהמשל מהילדים של מנהיג צפון קוריהא הוא משל לא הכי מוצלח... **ולמה???** כי בשורה תחתונה מנהיג צפון קוריהא הוא משוגע... הוא חסר אחריות... כי לקחת מתג של פצצה גרעינית ולשים אותו בהישג יד של ילדים קטנים זה באמת איום ונורא!!! כי מעשה שובבות הכי קטן של ילד שילחץ בטעות על הכפתור הזה... ואתה כבר חורץ את גורלם של מאות אלפי אנשים... **כל זה כשמדובר בשובביים של**

מנהיג צפון קוריהא... שם זה עלול להיות נזק בלתי הפיך... **אבל!!! להבדיל אלף אלפי הבדלות!!!** כשמדובר בשובביים של אבינו שבשמים... כאן יש תקנה... כאן גם אם פעם היינו שובביים ועשינו שטויות ולחצנו על כפתורים והרסנו עולמות... אבל יש תיקון שובביים!!!! אצל הקב"ה יש אפשרות של שובו בנים שובביים ארפא משובותיכם!!! והקב"ה פונה אלינו ואומר: אני יודע שיש לכם יצר הרע... ולפעמים השובבות שלכם מתגברת ואתם משחקים בלחצנים הכי רגישים ואתם מחריבים בלי סוף ועכשיו מה יהיה? בשביל זה אני כל יכול! וגם אחרי שהבן שלי זרק פצצה גרעינית... אני יכול לכבות שרפות ולתקן נזקים וארפא משובותיכם... אני יכול לנקות ולכפר את הכל...

אבל זה בתנאי אחד --- **שובו!!!** תחזרו מהשובבות שלכם... תפסיקו להיות שובביים... תנאי קודם למעשה!!!

נו... מה זה להפסיק להיות שובביים??? להפסיק להיות שובביים זה לא רק לשלב ידיים כמו ילד עם פרוץ קונדסי שמבטיח להפסיק לעשות מעשה שובבות... עד הפעם הבאה... **לא!!! בחידר... כשהיננו ילדים זה אולי הספיק... אבל עכשיו זה לא מספיק!!!** להפסיק להיות שובביים זה בעיקר להתחיל להיות בוגר מבפנים!!! ולהפסיק להיות ילדותי... להתחיל לקלוט עניין ולהבין את החשיבות האמיתית שלי!!! להתחיל להסתכל בראש יהודי גדול ולהבין את הכח העצום שהנפש החיים מדבר עליו... ולהתחיל לנצל אותו!!!

בימי השובביים לא מספיק לחזור בתשובה על ענייני קדושה ולקבל על עצמי להפסיק לעשות שטויות... **לא!!! זה הרבה יותר עמוק מזה!! תפסיק להיות שובב... תפסיק להיות ילדותי... תפסיק להיות נמוך... תגדל!!!** תתחיל להעריך את הכח שלך בתור יהודי...

הגיע הזמן שתבין שאתה **משהו שעובד!!!** אתה לא מכונית משחק... לילדים שובבים לא נותנים אקדח **שעובד**... נותנים להם אקדח **משחק**... לילדים לא נותנים מכונית **שעובדת**... אלא רק מכונית **משחק**... אז זהו!!! שגדלת מאז שהיית ילד והגיע הזמן שתפסיק לחשוב שאתה משחק!!! **אתה משהו שעובד!!!** וכשאתה עושה רצון ה' זה... זה לא מכונית שעובד... קרה פה משהו... הזזת פה משהו... וכשאתה עובר בעירה... זה גם אקדח שעובד... קרה פה משהו... היה פה פיגוע... אי אפשר לעשות פוס באמצע המשחק ולברוח כמו כשהיינו ילדים...

שובו!!! שובו בנים שובביים... תתחילו לכבד את עצמכם!!! הקב"ה מכבד אותנו!!!! הגיע הזמן שגם אנחנו נכבד את עצמנו!!!! אין צורך בהרבה... מספיק להסתכל רק על הים הגדול הזה שהזכרתי מקודם שכמה שהוא גדול הקב"ה לא סמך עלינו... אבל עלי הקב"ה כן סמך... הקב"ה נתן בי אימון וכיבד את הבחירה שלי...

כל מה שנותן לי זה גם לכבד את הבחירה של עצמי!!! ולהבין שאם הקב"ה נתן בי אימון אז אני אוכיח את עצמי ואני לא אעבור את הגבולות שהוא הציב לי... אני אחזיר אימון ולא אביא מבול לעולם...

ניגש אלי בחור ושואל: קשה לי לקום בבוקר לשחרית... קשה לי... אני יכול אבל נורא קשה לי... קר... תן לי עצה איך להתחזק! איך להתגבר כארי... ענית לו על אותו משקל... שאלתי אותו: **מי יותר גדול? אתה או השמש???** כן... השמש היא כדור אש אדיר וענק בגודל בלתי נתפס ואתה פספוס... חוץ מזה שאתה גם לא קם בבוקר... אבל עדיין!!! **אני שואל אותך:** האם קרה פעם אחת שהשמש תפסה יוזמה והחליטה לתפוס חיזוק לקום כמה דקות יותר מוקדם בבוקר... **לא!!!** השמש לא זזה מילימטר מהמסלול שהקב"ה נתן לה... הקב"ה לא סומך עליה!!! הקב"ה לא איפשר לה לקבל החלטות לבד... כי הקב"ה ידע שאם יהיה לשמש בחירה... היא תקום מאוחר... **ואילו אתה? הצפופון??**

אותך הקב"ה מכבד!!! הוא סומך עליך! לך הוא כן נתן בחירה... ואתה יכול לבחור לקום מאוחר... ובאותה מידה אתה גם יכול לבחור לקום מוקדם בבוקר ויהי מה... כן!!! אתה בעל בחירה!!!

הקב"ה כיבד אותך יותר מהשמש!!! אז אנא... תכבד אותו יתברך לא פחות מהשמש... ואם היא שהיא לא בעלת בחירה מתחילה בוקר... אז אתה... שהקב"ה נתן בך אימון ונתן לך את האפשרות לבחור מתי לקום... תחזיר לו אימון בחזרה ותראה לו שאתה קם יחד עם השמש... בחור יקר: בעוד פחות מ-28 שנים אנחנו שוב נברך ברכת החמה... כי השמש שוב פעם תגיע לאותה נקודה שממנה היא התחילה!!! אבל אתה?? אתה בעל בחירה!!! אתה בעוד 28 שנים לא תחזור לאותה נקודה שממנה התחלת... אתה לא תהיה במקום אחר לגמרי... איפה?? זה בידך!!!! אתה תקבעו!!! אם רק תרצה יש סיכוי שבברכת החמה אנחנו נברך עליך ברוך שחלק... מה שבטוח! זה בחירה שלך!!

הושלמה הסדרה שכבשה את בתי ישראל

בפעם החמישית להתחיל מבראשית

סטודיו מעוף Aronovitz

חדש
כרך ה'

כרך ג'

כרך ד'

כרך א'

כרך ב'

ספר מלא וגדוש בסיפורים, עובדות, פרפראות ופנינים
מחולק לפי פרשות השבוע והמועדים לעונג רוחני, חווייתי ומלכד.

בני ברק: חנות הדגל רח' רבי עקיבא 57 בפסאז' 03-9082233 | ירושלים: רח' זוננפלד 30
02-5702970 | רח' אבן האזל 24 02-5731985 | בית שמש: רח' בן איש חי 40 02-9669140
| ברנפולד: רח' רשב"י 30 08-9491940 | קרית ספר: רח' חפץ חיים 5 08-6294599
אלעד: רח' רשב"י 19 03-9454510 | חדש! אשדוד: מבוא התנאים 7 08-8563931

ביתן הספר

רשת הספרים המשתלמת ביותר

גימור מרובע

גם לחוברות בהידוק סיכות

גרפומט גאים לשרת אתכם נאמנה עם הציוד החדש ביותר
 בואו להכיר את המכונה החדשה להדפסת קונטרסים וחוברות
 מהירה יותר, גימור מרובע (כמו פוני), וגם בגודל A6, עד 200 עמ'

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א'-ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00